VÎNĂTORUL ŞI PESCARUL SPORTIV

ALMANAH 1985

almanahul vînătorului şi pescarului sportiv

85

VÎNĂTORUL ŞI PESCARUL SPORTIV

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. .....

ALMANAH '85

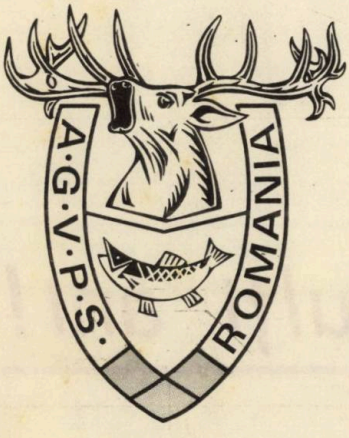

La mulți ani!

UN ȚEL MĂREȚ ȘI CUTEZĂTOR

LA BUCUREȘTI, ÎN SALA PALATULUI Republicii, unde s-a întrunit Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, a bătut timp de patru zile inima întregii țări, s-au focalizat gîndurile, speranța și vrerea de mai bine ale întregului popor român, a căpătat o vie expresie forța, realismul și cutezanța revoluționară a ideilor partidului, ale eminentului său strateg, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, a fost pusă în valoare uriașa experiență dobîndită de comuniști în conducerea procesului de edificare a noii orînduiri sociale și imensa lor putere de a prevedea mersul istoriei și de a stabili, în conformitate cu înaltele idealuri care îi călăuzesc, treptele de progres pe care va urca țara în viitor.

Forumul național al comuniștilor români a dezbătut, într-o atmosferă de înaltă răspundere și profundă angajare patriotică, o vastă problematică privind evoluția în continuare a societății românești și a adoptat documente de însemnătate istorică pentru destinele poporului nostru; în centrul dezbaterilor s-a aflat magistralul Raport prezentat de secretarul general al partidului, analiză dialectică profundă, riguros științifică, a realizărilor fără precedent pe care le-am obținut în cele patru decenii care au trecut de la Eliberare, cu deosebire după Congresul al IX-lea al P.C.R. și în anii actualului cincinal, a necesităților pe care le impune stadiul de dezvoltare pe care l-am atins, precum și a posibilităților de care dispunem în vederea continuării neabătute a grandioaselor proiecte privind înflorirea în continuare a patriei elaborate pe baza mărețului Program al partidului

Raportul tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU a dat strălucire Congresului și i-a conferit un loc proeminent în cronica epopeică a revoluției și construcției socialiste pe pămîntul românesc — prin tezele noi de excepțională însemnătate pe care le conține în domeniile hotărîtoare ale dezvoltării economice și social-politice, prin extraordinara sa încărcătură de idei, prin vastele perspective pe care le deschide procesului revoluționar, prin faptul că a fundamentat teoretic, ideologic și valoric toate documentele adoptate și prin covîrșitoarea putere de a convinge și de a mobiliza conștiințele în scopul punerii în operă a obiectivelor preconizate pentru cincinalul 1986-1990 și mai departe pentru întreaga perioadă care ne mai desparte de anul 2000.

Întreaga desfășurare a lucrărilor Congresului a pus în lumină încă o dată adevărul că pentru partidul nostru, pentru țară, pentru întreaga națiune constituie o șansă extraordinară să-l aibă în frunte în această epocă plină de consecințe în ceea ce privește viitorul României, pe înflăcăratul patriot revoluționar, pe gînditorul și omul de acțiune NICOLAE CEAUȘESCU, bărbat de stat de anvergură internațională, care continuă cu strălucire tradiția marilor conducători ce s-au ivit din sînul poporului român în momentele de răscruce ale istoriei și l-au condus prin vremi către împlinirea năzuințelor de libertate socială și națională, de dreptate și adevăr, de bunăstare și fericire, care l-au animat dintotdeauna; uralele, ovațiile, aclamațiile care au izbucnit din inimile tuturor participanților în momentul realegerii sale în funcția de supremă răspundere în partid exprimau de fapt impresionanta unitate de gînd și simțire a tuturor românilor, bucuria lor în fața acestui act de importanță națională, mîndria lor de a se ști făuritori ai propriei istorii, încrederea lor nestrămutată în viitorul luminos al patriei noastre libere, independente și suverane.

Sentimentele de dragoste și recunoștință față de eroicul nostru partid comunist și de omul aflat în fruntea sa își au temeiul în cuceririle adevărat revoluționare pa care le-a obținut poporul nostru într-o perioadă istorică relativ scurtă: față de anul 1945, călăuzita de comuniști țara și-a dezvoltat de peste o sută de ori producția industrială și de peste șapte ori producția agricolă, de 29 de ori produsul social și de 32 de ori venitul național, iar în *Epoca Ceaușescu*, în anii de după Congresul al XII-lea al P.C.R., în ciuda seismelor care au zguduit economia mondială și nu puteau să nu ne afecteze și pe noi, nu și-a pierdut suflul și a continuat într-un ritm intens industrializarea — cheia de boltă a întregului nostru edificiu economic —, dezvoltarea agriculturii, modernizarea tuturor ramurilor producției materiale, intensificarea

→

construcției de locuințe, sistematizarea localităților, înflorirea științei, învățămîntului și culturii, creșterea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții.

Vor rămîne pentru totdeauna în cronica acestui timp înalt opere cu adevărat fără precedent cum sînt: Canalul Dunăre-Marea Neagră, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul, marile hidrocentrale de pe Dunăre și cele de pe rîurile interioare, noile centre administrative din aproape toate orașele țării — realizări care demonstrează vigoarea economiei noastre, uriașa capacitate creatoare a poporului român liber, justețea politicii partidului nostru, care își îndeplinește cu cinste misiunea de înaltă răspundere pe care i-a încredințat-o istoria.

Toate aceste înfăptuiri constituie baza trainică pe care se fundamentează Directivele adoptate de Congres, ale căror prevederi sînt menite să accelereze ascensiunea țării astfel încît pînă la sfîrșitul mileniului România să se apropie constant de țările dezvoltate ale lumii: și în cel de-al 8-lea cincinal vom pune pe primul plan lărgirea bazei energetice și de materii prime, condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale; vom acționa în vederea dezvoltării intensive a industriei, ridicarea calității și nivelului tehnic al produselor, creșterea productivității muncii prin mecanizarea, automatizarea și robotizarea tuturor sectoarelor economice; vom urmări cu perseverență realizarea obiectivelor noii revoluții agrare, obținerea unor producții agricole vegetale și animale care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale populației și nevoile industriei, înfăptuind neabătut programul de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului, de creștere a potențialului productiv al pămîntului; vom construi peste 1500 noi capacități de producție în toate ramurile economiei naționale, vom da în folosință Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari și vom realiza în cea mai mare parte Canalul București-Dunăre.

În ultimul deceniu al secolului nostru, va continua procesul revoluționar de formare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a societății, prin promovarea activă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii; în anul 2000, România va încheia o întreagă epocă de dezvoltare revoluționară, devenind o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al cetățenilor ei, realizînd condițiile trecerii la manifestarea tot mai largă în societate a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de trai pentru întregul popor.

Este un țel măreț și cutezător, care întruchipează visul de aur pentru care au luptat și s-au jertfit cei mai buni înaintași ai noștri; înfăptuirea lor presupune o uriașă activitate creatoare pentru transformarea naturii, a societății și a omului, pentru împlinirea pe toate planurile a personalității umane. Dar el se află în puterea noastră, este pe deplin realizabil, depinde de pasiunea, spiritul de abnegație și dăruirea cu care vom acționa, fiecare la locul nostru de muncă, spre a-i da viață.

În acest scop, Congresul a stabilit măsurile necesare pentru creșterea rolului conducător al partidului în societate, în organizarea și desfășurarea întregii opere de construcție socialistă, perfecționarea activității statului și a organelor sale, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economice și sociale, intensificarea activității politico-ideologice de ridicare a conștiinței socialiste și de formare a omului nou, continuarea politicii de apărare a liniștii țării, a muncii pașnice a poporului nostru, de realizare a dezarmării pe continent și în lume, de soluționare pe calea tratativelor a tuturor problemelor litigioase, de întărire a colaborării între toate națiunile, de respectare a dreptului sacru al oamenilor de pretutindeni, dreptul la viață, la pace.

Congresul al XIII-lea al partidului sub impulsul dinamizator al tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, a îmbogățit teoria și practica socialismului științific, a construcției socialiste și comuniste, cu idei destinate deopotrivă contemporanilor, ca și istoriei; ele atestă că avem un partid puternic, permanent tînăr și viguros, în fruntea căruia se află un eminent om politic, caracterizat printr-o excepțională putere de creație, urmat cu încredere, cu dragoste și devotament de întregul popor, hotărît să facă totul ca România să-și continue fără abatere calea pentru care a optat, animată permanent de spiritul cutezător al transformării în realitate al celor mai înalte idealuri ale omenirii, idealurile comunismului.

IANUARIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, turturele, porumbei sălbatici, cocoșari, sturzi, grauri, guguștiuci, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși.

PESCUIT

În apele înghețate se poate pescui cu succes la copcă — la biban, știucă, caras și șalău; în apele neînghețate — la babușcă, clean, mreană, obleț, roșioară și uneori crap. În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

FEBRUARIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: mistreți (pînă la 15 februarie), viezuri, jderi, vidre, fazani, porumbei sălbatici, turturele, cocoșari, sturzi, grauri, guguștiuci, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: rîși.

PESCUIT

În această lună apele se dezgheață uneori și atunci se poate pescui la clean, scobar, mreană, iar în bălți la știucă. Dacă gheața nu s-a topit încă, se poate pescui la copcă. Atenție la grosimea gheții! În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de pești.

MARTIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: viezuri, jderi, vidre, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari, sturzi, graurí, guguştiuci, cocori, sitari, duble, becaţine; raţe, gîşte sălbatice şi alte păsări de baltă (pînă la 15 martie); toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: rîşi, urşi (de la 15 martie).

PESCUIT

Rezultate bune se obţin la răpitori (avat, şalău, ştiucă şi biban); peştii paşnici încep să „muşte" pe măsura încălzirii apelor. În apele de munte pescuitul este oprit la toate speciile de peşti.

APRILIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: viezuri, cocori, sitari, duble, becaţine; toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: urşi, rîşi, cocoşi de munte.

PESCUIT

Datorită creşterii temperaturii apei, e posibil ca în a doua jumătate a lunii să înceapă prohibiţia la toate speciile de peşti din apele de şes. În restul lunii, cele mai bune rezultate se obţin la răpitori (ştiucă, biban, şalău, avat). În apele de munte pescuitul continuă să fie oprit la toate speciile de peşti.

MAI

L	M	M	J	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

VÎNĂTOARE

Se pot vîna dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorzaţie individuală: urşi şi cocoşi de munte (pînă la 15 mai), căpriori (de la 15 mai).

PESCUIT

De obicei, în această lună în apele de şes pescuitul este oprit la toate speciile de peşti (este epoca de depunere a icrelor). În apele de munte începe pescuitul la păstrăvul indigen şi fîntînel. Continuă oprelişte pentru păstrăvul curcubeu şi lipan.

IUNIE

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

VÎNĂTOARE

Se pot vîna dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: căpriori.

PESCUIT

În a doua jumătate a lunii s-a sfîrşit perioada de prohibiţie şi pescuitul este permis la toate sp ile de peşti. De asemenea, în apele de munte pescuitul este permis la toate speciile de salmonide; pentru lostriţă — autorizaţie specială.

IULIE

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

VÎNĂTOARE

Se pot vîna dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: căprioi.

PESCUIT

Se poate pescui la toate speciile de peşti din apele de şes şi de munte. Începînd cu luna aceasta, dă bune rezultate pescuitul în Dunăre. Cu cît este mai cald, cu atît peştele trebuie căutat în ape mai adînci. În general, rezultate mai bune la pescuit se obţin în primele două ore ale dimineţii şi ultimele două ore dinaintea serii.

AUGUST

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: mistreţi, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari; prepeliţe, cocori, raţe, gîşte sălbatice şi alte păsări de baltă (de la 15 august); toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: căprioi.

PESCUIT

Se poate pescui la toate speciile de peşti din apele de şes şi munte. În această lună, pescuitul în Dunăre dă cele mai bune rezultate.

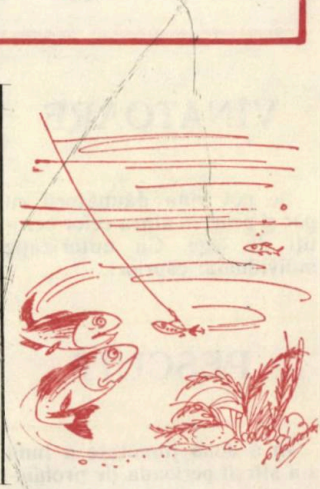

SEPTEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: mistreţi, viezuri, prepeliţe, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari, cocori, raţe, gîşte sălbatice şi alte păsări de baltă, sitari, duble, becaţine; ierunci (de la 15 septembrie); toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, căpriori, urşi, rîşi; capre negre (de la 15 septembrie).

PESCUIT

În această lună se obţin bune rezultate la toate speciile de peşti din apele de şes. De la 15 septembrie, în apele de munte este oprit pescuitul la păstrăv fîntînel şi indigen.

OCTOMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: mistreţi, viezuri, jderi, vidre, fazani şi potîrnichi (de la 15 octombrie), ierunci, prepeliţe, turturele, porumbei sălbatici, cocoşari, cocori, raţe, gîşte sălbatice şi alte păsări de baltă, sitari, duble, becaţine; toţi dăunătorii cu păr şi pene, în afara celor ocrotiţi de lege. Cu autorizaţie individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, capre negre, căpriori, urşi, rîşi.

PESCUIT

Pe măsura răcirii apelor, se obţin rezultate tot mai slabe la peştii paşnici; peştii răpitori — şi în special ştiuca — „muşcă“ bine la năluci şi peşte viu.

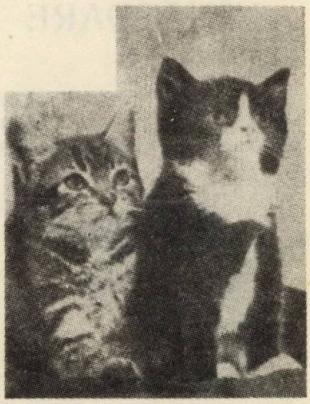

NOIEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, ierunci, fazani, potîrnichi, prepelițe, turturele, porumbei sălbatici,

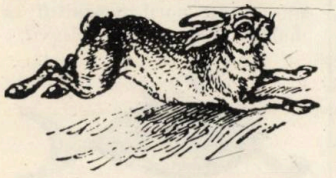

cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: cerbi comuni, cerbi lopătari, capre negre, urși, rîși.

PESCUIT

Rezultate tot mai slabe la peștii pașnici; unele rezultate mai bune se obțin la peștii răpitori (știucă, biban și avat).

DECEMBRIE

L	M	M	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

VÎNĂTOARE

Se pot vîna: mistreți, iepuri, viezuri, jderi, vidre, fazani, potîrnichi, turturele, porumbei

sălbatici, cocoșari, cocori, rațe, gîște sălbatice și alte păsări de baltă, sitari, duble, becaține; ierunci (pînă la 15 decembrie); toți dăunătorii cu păr și pene, în afara celor ocrotiți de lege. Cu autorizație individuală: capre negre, urși, rîși.

PESCUIT

Dacă apele au înghețat, pescuitul la copcă dă rezultate bune mai ales cînd se folosește ca momeală peștișorul viu. În apele care n-au înghețat încă se obțin unele rezultate la peștii răpitori.

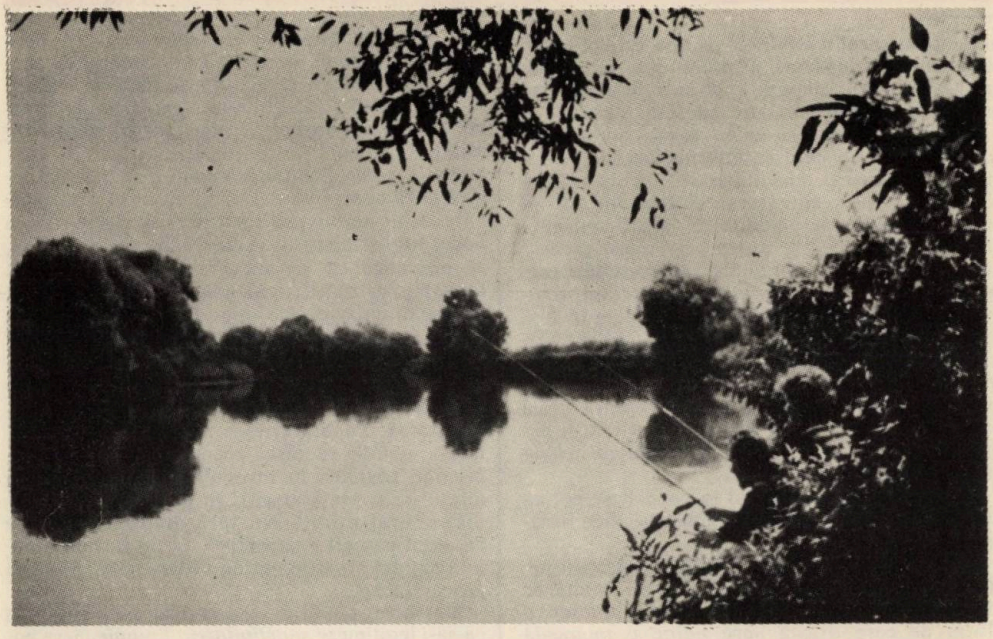

PESCAR ȘI PESCUIT SPORTIV

Constantin ROSETTI-BĂLĂNESCU

Cînd, cu ani în urmă, *Asociația generală a vînătorilor* (A.G.V.) și-a luat în sarcină și interesele iubitorilor de pescuit în apele țării, devenind astfel *Asociația generală a vînătorilor și a pescarilor* (A.G.V.P.) s-a crezut de bine să se alăture acestor pescari și calificativul de *„sportivi"* (A.G.V.P.S.), cu gîndul să-i diferențieze hotărît de pescarii profesioniști din industria pescuitului cu a lor întreagă gamă de procedee și scule de folos meseriei lor.

Iar legiuitorul, ca să întărească și el această dreaptă despărțire, le-a hotărît și îngăduit acestor amatori-pescari o singură a lor sculă de folosință, aceea care li se potrivea mai bine și li se cuvenea încă din adîncul vremurilor: *undița*.

Așadar, „prin definiție", dacă se poate spune, orice pescar-amator este declarat și confirmat „pescar sportiv" și cu undiță.

În ce privește folosirea exclusivă a acelei undițe este simplu și lămurit: cum o lași de-o parte, ca să te folosești de-o altă sculă pentru prins pește cazi în urîtul păcat al braconajului și îți primești atunci, pe drept, pedeapsa hotărîtă de lege.

Sau cel puțin așa ar trebui să fie.

Căci, din păcate, mai sînt destui pescari și nepescari care tîlhăresc încă apele, cu deosebire acei nimicitori de pe rîurile noastre de munte, în urma cărora rămîne jalea și pustiul — dinamitarzii, otrăvitorii, răstocitorii, mînuitorii plaselor, sacului și ostiei, pînă și vînătorul inconștient care trage foc de armă în apă ca să-i iasă peștele cu burta în sus și să-l culeagă bucuros crezînd că a făcut ispravă frumoasă, cînd nu e decît de scîrbă și rușine. Focul de armă tras în apă nu ucide prin proiectile ci prin șocul puternic ce se produce de încărcătură în acel element incompresibil care e apa, cu efect de năprasnică și nimicitoare măciucă ce cade peste ființele de acolo, pe o întindere mare, în raport cu puterea șocului produs (dinamită, pușcă).

Lăcomia distrugătoare de care fac dovadă unii dintre acei nesocotiți dovedește nu numai o primitivitate de obiceiuri ce nu-și mai are loc în stările civilizației actuale, dar dovedește, în unele cazuri și persistența acelei mentalități, de sălbatic ori de tîmpi, care face să dobori copacul ca să-i culegi poamele. „Singură prostia omenească, spunea Renan, poate da o idee despre infinit".

După aceste cîteva spuse în legătură cu înțeleapta exclusivitate dată undiței — alături și de cîteva spuse despre păcatele celor care uitînd de ea calcă urît și vinovat pe de-alături — ar ră-

mîne de aruncat o privire și asupra celeilalte hotărîri care a consacrat, prin definiție, pe *amatorul* pescar drept „pescar *sportiv*", de la care să aștepți deci, implicit, un „pescuit *sportiv*".

Cuvîntul „sport" este însă o noțiune complexă, cu tot felul de interpretări, de înțelegeri și cuprinsuri, mai toate putînd da pricină chiar la aprinse controverse și depășind, în tot cazul, sensul: „despărțitor de profesionism".- Dar, simplificînd, s-ar putea privi acest „sport" pe două fețe: una, legată fizic de exercitări corporale, alta legată de înțelegeri, atitudini, comportări din domeniul psihic, cu contacte în morală și în intelectual. Dacă șahul a fost și el înglobat printre sporturi, deși se desfășoară printr-o prelungă nemișcare stînd pe scaune la o masă, deci total lipsit de vreo exercitare fizică notabilă, este pentru că „sport" cuprinde și noțiunea de *întrecere,* care în șah este cu belșug exclusiv psihică, intelectuală.

Pe fața *fizică* a sportului în pescuit se pot cu ușurință deosebi mari contraste, specifice fiecărui fel de pescuit.

Acolo, jos, către șesuri și bălți, un pescuit neclintit, sedentar, o lungă așteptare toropită pe mal sau în lotcă, cu ochii pironiți pîndind o plută, de care atîrnă spre adînc o momeală plumbuită; un pescuit cu toate științele lui, fără îndoială, unde nemișcarea e însă o trebuință și răbdarea lege. E pescuitul cu undiță clasic, trecut în cunoașterea mulțimilor și de care s-a legat uneori o nuanță de compătimire ori un vîrf de ironie. de către necunoscători, bineînțeles.

Dincolo, sus, la munte, e numai mișcare. Apa zbuciumată mișcă, varga mlădioasă mișcă într-

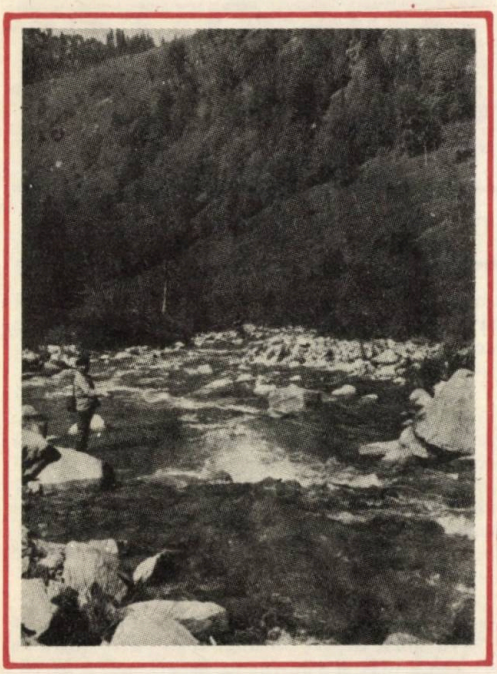

una sub nenumăratele aruncări ale sforii, fără plută, nici plumb, în vîrf cu imponderabila momeală care este o musculiță de pană și mătase — și pescarul, pescarul mișcă explorînd rîul pas cu pas sau crîmpei cu crîmpei, mișcă mereu din mîini, din trup și picioare, în lung de rîu, prin apă și șuvoaie, printre bolovani și trunchiuri, se strecoară pe lîngă pereți înalți de stîncă, se cumpănește peste bușteni mișcători și vicleni, trece podeț îngust de brad căzut peste clocot de apă, se pitulează ca să apropie bolboana limpede unde pîndește păstrăvul, coboară clina povîrnită de mal muntos ca să ajungă la apă, trece printre brazi, urcă dincolo, cățărîndu-se pe stînci și agățîndu-se de ferigi ca să iasă la potecă, pătrunde prin cărpiniș ori smidă de brădui, trece fîneață smălțată de flori și sare cîteodată pîrleaz ca să-și poată arunca musculițele la un cot de rîu, umblă, se mișcă pescarul, și aruncă, mereu năzdrăvanele lui musculițe furate de apă. La sfîrșit de zi are kilometri în picioare, trup mlădiat și braț întărit. Nu fără dreptate se spune că acest pescuit e „sportiv". Și nu încape îndoială că, din acest punct de vedere, este. Și acest pescar la fel.

Dar acest punct de vedere fizic nu e suficient ca să-i legitimeze *sportivitatea.* Trebuie mers hotărît mai departe, mai adînc, dincolo de trup și mușchi, rezistență și performanță fizică. Trebuie întregită înțelegerea cu celălalt indispensabil aspect al sportivității, depășind trupescul ca să ajungă la o atitudine de ordin moral — la *„spiritul sportiv"* — fără de care nici un sport nu își merită numele. S-a mai subliniat excelenta morală a sportului, notîndu-se că jucătorii *își impun ei singuri* respectul regulilor, fiindcă în lipsă de reguli nu ar mai exista nici jocul. (Și, oare, chiar civilizația nu e și ea altceva decît acceptarea de către oameni a unor reguli de viață și de convenționi comune?).

Dar pe lîngă reguli ce îți impui singur, spiritul sportiv implică neapărat o atitudine de corectitudine, o generozitate, un cavalerism arătat nu numai partenerilor, dar în aceeași măsură adversarilor. O luptă cinstită, la arme egale. Așa trebuie văzută și lupta cu păstrăvul — pe care îl iau ca model; numai atunci pescuitul lui își poate merita eticheta de sportiv. Bineînțeles, păstrăvul nu ține seama de reguli și nu există arbitru care să fluiere cînd ar călca „regula jocului". În partida aceasta cu omul, el își apără viața. Dar, adversar superb, și-o apără vitejește, aprig, cînd puternic și cînd iscet, încordări de mușchi ori mlădieri șirete, curaj năvalnic și manevre iscusite printre obstacolele din apă, potrivnic viteaz, podoabă a apelor, bucurie a ochilor, păstrăvul are drept la admirație, la stima și simpatia pescarului. O merită pe deplin. Jocul cu el trebuie să fie cinstit și cavaleresc, dîndu-i și lui putința să învingă în partida crîncenă la care l-am provocat. Pe cît cu putință la arme egale, prin delicatețea sculelor noastre. Numai atunci jucăm jocul adevărat, numai atunci acest

pescuit își va putea dezvălui toată frumusețea, greutățile, subtilitățile, dibăciile și toate încîntările — și chiar, depășind sportul, să devină și *artă*. Cît despre cei care s-ar plînge pentru astfel de „inutile complicații" ca să prinzi un pește, sînt ei cei mai de plîns. Căci dovedesc, înainte de toate, că nu cunosc nimic din bucuriile biruinții greu cîștigată, din care cea mai frumoasă e biruința asupra ta însăți. Și-ar mai fi și vorba românească: „ce știe mocanul ce e șofranul"...

Și încă ceva. În noțiunea de sport intră, neapărat, și un element de iscusință, de îndemînare, de dibăcie — și, deci, de *dificultate* a înfăptuirilor. Trebuie întotdeauna să învingi ceva, și nu cu ușurință: adversar, timp, distanță, țintă, înălțime, săvîrșire vrednică. Nu-i, de pildă, înyrednicire de seamă și nici sportivă să te cațeri peste gardul vecinului, dar e sportivă apriga întrecere pe 400-metri săltînd peste garduri. Nu-i ispravă grea, ba chiar rușinoasă, să ucizi sitarul ghemuit la pămînt, dar e împlinire dibace să-l dobori din plin zbor, cotit fulgerător între ramuri, în fracțiune de secundă. Nu-i demn de luare aminte să te dai cu șoșonii pe gheață, dar cine a văzut-o patinînd pe Sonia Henje își dă seama că sportul poate ajunge la artă. Și, nu e nici o greutate să afunzi o sfoară plumbuită în apă turbure, cînd peștele nu te vede, la vîrf cu cîrlig și rîmă, și să aștepți, placid, s-o înghită peștele. Dar cu totul altceva este să așezi o muscă artificială plutitoare, căzută unde trebuie cu ușurința unui fulg de păpădie și dusă în așa fel încît să îmbie păstrăvul să săgeteze la ea. Sînt deci și în pescuit gradații în dibăcie și dificultate.

Tot de spiritul sportiv, de corectitudinea sportivă, se leagă și unele atitudini și înțelegeri ale „pescarului sportiv" față de pește și de rîu, de apa în care pescuiește. Astfel este, de pildă, și înlăturarea de inutile și prelungite suferințe peștelui care ți-a prilejuit bucuria biruinții. Pescarul trebuie să-i curme de îndată orice chin: e o chestie de demnitate omenească. E odioasă indiferența de primitiv cu care unii pescari îndeasă de vii peștii în sac, simțindu-le nepăsători pe șold îndelungile zvîrcoliri de agonie. De asemeni, trebuie ca pescarul sportiv să respecte talia legală fixată diferitelor specii, dezgățînd cu atenție și redîndu-le libertatea celor mai mici, dar nu aruncîndu-i ca un rebut plicticos, ci punîndu-i ușor în apă, cu mîna udă, ca să nu li se ia mîzga de pe corp, care e de folos vieții lor. De altfel, pescarul își poate fixa singur o anumită talie mai mare, liberînd tot ce e mai mic. În tot cazul, prinderea — fără nici o glorie! — a nenumărate „sardele" e nu numai ilegală la unele specii, dar dovedește o lăcomie de bucătar, o ridicolă vanitate gîdilată de anunțul numărului prins, ambiție deșartă după „record" — ilegal și el cînd se trece de limitele hotărîte. Un record de „sardele" care puse la cîntar nu fac nici cît puținii păstrăvi buni, dar prin care s-a depopulat speranța de mîine a rîului. Astfel de practici trebuie să dezguste un „pescar sportiv".

Și, încă ceva, mai alături de ce s-a spus pînă acum: nu ar strica deloc dacă pescarul ar învăța să iubească natura care îl înconjoară, să iubească, să cinstească și să respecte rîul, apa în care pescuiește și care îi dă cu atîta dărnicie atîtea plăceri și bucurii și biruințe neuitate, lui, musafirul, un simplu trecător față de eternitatea lor... I-ar sta mai bine, „pescarului sportiv"...

De spus ar mai fi încă destule de spus și de găsit prin stufăria aceasta cu „pescar-pescuit-sportiv", dar e de crezut că și din atît cît s-a spus se înțelege cel puțin că nu este destul să plătească cineva cotizația la filială ca să i se cuvină *cinstea* ce i s-a făcut cînd „prin definiție" a fost, oficial, numit „pescar *sportiv*". Mai trebuie și s-o *merite*.

Iar acelor care cumva s-ar simți cu musca pe căciulă, aminte să ia la înțeleptele vorbe de la Grigore Ureche Vornicul ciure, din Letopisețul Țării Moldovei: *„Despre cele rele să se ferească și să se socotească, iar despre cele bune să urmeze și să învețe și să se îndrepteze"*.

Dar practic, realist, de folos ar fi CAVEANT CONSULES „consulii să vegheze"... mai de aproape peste apele noastre.

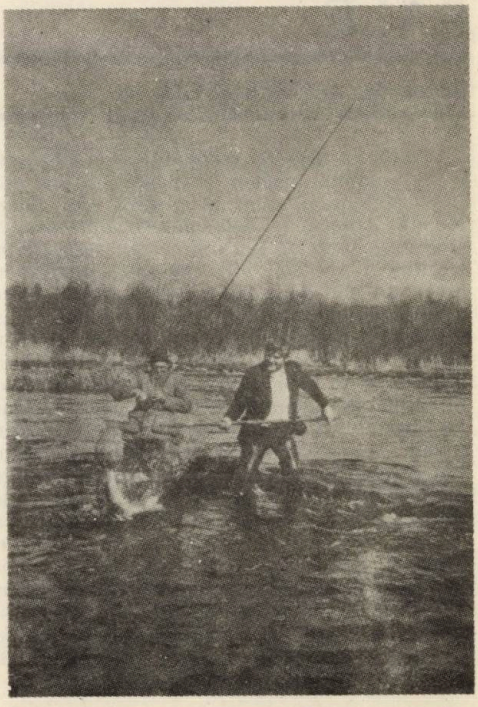

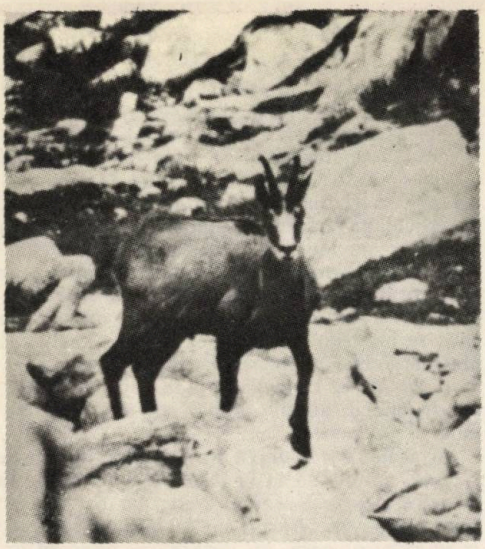

GENOFONDUL

ŞI PROBLEMELE PROTECŢIEI SALE

Petru M. BĂNĂRESCU

Sub numele de genofond se înţelege ansamblul genelor existente într-un ecosistem, o zonă geografică sau întreg globul. Conform anumitor păreri, genofondul ar fi acelaşi lucru cu flora şi fauna, respectiv cu totalitatea speciilor. În realitate, genofondul este mult mai mult decît flora şi fauna, reprezentînd o realitate mult mai complexă. El se suprapune, practic, cu flora şi fauna atunci cînd se are în vedere un singur biotop (o singură biocenoză) în care fiecare specie este reprezentată prin cîte o singură populaţie, avînd o structură genetică proprie. Cînd se are însă în vedere o zonă geografică extinsă, noţiunea de genofond este corelată în primul rînd cu variabilitatea genetică a populaţiilor tuturor speciilor. Într-adevăr, o specie este departe de a fi unitară pe arealul său, fiecare populaţie avînd altă structură genetică, mutantele fiind reprezentate în proporţii diferite în fiecare populaţie, unele din ele existînd în cîte o singură populaţie. În cazurile în care variabilitatea genetică afectează mult şi caracterele morfologice, sîntem îndreptăţiţi să vorbim de subspecii distincte.

Majoritatea genelor prezente în populaţiile naturale au o existenţă efemeră. La fiecare generaţie apar mutaţii noi; majoritatea celor neavantajoase dispar repede, aşa cum dispar şi unele mutante neutre sau chiar avantajoase, prin jocul întîmplător al fluctuaţiei efectivului speciilor (acest efectiv scade mult în anotimpul nefavorabil, prin aceasta dispărînd toţi purtătorii anumitor mutaţii). Ceea ce rămîne constant perioade mai lungi de timp este structura medie a majorităţii populaţiilor (anume a celor stabile).

Protecţia genofondului înseamnă în primul rînd protecţia variabilităţii genetice a speciilor, a structurii diverselor populaţii. Protecţioniştii se luptă să asigure supravieţuirea fiecărei specii din fauna şi flora autohtonă, considerînd, pe drept cuvînt, că fiecare specie este importantă, atît pentru menţinerea echilibrului biologic natural şi ca document al evoluţiei, cît şi ca sursă potenţială de resurse utilizabile de către om. Dar tripla valoare a fiecărei specii se manifestă şi prin diversificarea sa genetică. O specie unitară sub aspect genetic, sau reprezentată printr-o singură populaţie, reprezintă surse de informaţie sau potenţialuri utilizabile mai mici decît speciile conţinînd multe populaţii şi mult diferenţiate.

Este evident foarte greu, dacă nu chiar imposibil a asigura supravieţuirea fiecărei populaţii din zecile de mii de specii din fauna şi flora ţării sau din milioanele din fauna şi flora mondială. Aceasta este posibil numai în cazul puţinelor specii ubicviste, care se adaptează bine în biotopii adînc transformaţi de om. Ceea ce trebuie încercat cu stăruinţă, şi parţial sau total realizat, este asigurarea supravieţuirii a cel puţin cîte o populaţie în cît mai multe zone geografice. Între populaţiile vecine există un schimb permanent sau cvasi-permanent de indivizi şi gene, ceea ce determină o uniformizare parţială a structurii genetice. Populaţiile de capră neagră din Retezat şi Ţarcu, cele din Făgăraş şi Piatra Craiului sînt practic identice între ele; la fel populaţiile de păstrăvi din diverşii afluenţi ai Someşului Mic, diferind de cele din afluenţii Arieşului şi Crişului Repede (deşi cele trei rîuri au izvoarele apropiate în Apuseni), sau de populaţiile din afluenţii Someşului Mare, deşi cele două rîuri se unesc, dar la cîmpie, unde nu mai trăieşte păstrăv. Pentru animalele de apă curgătoare (nu numai peşti ci şi nevertebrate) trebuie deci asigurată supravieţuirea cel puţin în cîte un afluent al fiecărui rîu mai mare, pentru plantele şi animalele de munte cel puţin în cîte un munte din fiecare masiv, pentru cele de stepă atît în Bărăgan cît şi în Cîmpia Tisei.

→

Un pericol tot atît de mare pentru genofond ca distrugerea unui număr prea mare de populaţii îl reprezintă transplantarea de indivizi dintr-o zonă geografică în alta. Avem în această privinţă o tristă experienţă din fauna apelor noastre. În acţiunea de repopulare a pîraielor de munte cu puiet de păstrăv, nu s-a ţinut seama de provenienţa acestuia: puiet provenit din afluenţi ai unui rîu a fost populat în bazinul altui rîu. Prin aceasta genofondul iniţial al majorităţii populaţiilor autohtone de păstrăvi a fost alterat. La fel a fost crapul. Crapul din bazinul Dunării inferioare — şenal, luncă inundabilă, Deltă, complexul Razelm — reprezenta în fond o singură populaţie complexă, prin faptul că puietul produs în bălţile luncii, mai ales în cele din Oltenia, popula întreg fluviul, inclusiv ghiolurile Deltei şi chiar Razelmul. Existau în schimb populaţii bine individualizate, avînd caractere genetice şi morfologice distinctive, atît în Siutghiol cît şi în porţiunea transilvană a Oltului (zona Făgăraş—Sibiu); de asemenea, populaţiile din rîurile vestice şi mai ales cele din lacurile din Cîmpia Transilvaniei, prea puţin analizate, reprezentau desigur cantităţi aparte. Toate acestea au fost amalgamate prin populări masive dintre diferite bazine acvatice.

Va trebui să se ţină seama de acest fapt în viitoarele populări precum şi în acţiunea de reintroducere în ţară a unor specii dispărute. Dacă un rîu este secătuit de păstrăvi el trebuie repopulat, dar cu puiet provenit din acelaşi bazin hidrografic: într-un aluent al Arieşului cu puiet din alt afluent al Arieşului, chiar dacă ar fi mai comod să aducem dintr-un afluent al Someşului Mic. Dacă se va pune cîndva problema repopulării Cernei cu lostriţă, trebuie adus puiet din afluenţi ai Savei sau Moravei, a cărer vărsare în Dunăre este apropiată de cea a Cernei, nu din Vişeu sau Bistriţa moldovenească, ţinînd seama că într-o perioadă istorică destul de apropiată lostriţa cobora din Cerna, Sava şi Morava pînă la Dunăre, şi avea loc un schimb de indivizi şi gene. Dar un asemenea schimb nu avea loc pe calea ocolită a Tisei sau a Dunării inferioare şi Siretului. În Someşuri, Crişuri, Mureş şi afluenţi (de exemplu, Rîul Mare) eventuala populare cu lostriţă va trebui făcută din Vişeu — toate aceste rîuri fiind afluenţi ai Tisei — iar în Moldova, Suceava, eventual în Buzău, din Bistriţa moldovenească.

Aceeaşi problemă se pune pentru animalele terestre. Este bine că marmota populată în Razelm a fost adusă din Alpii răsăriteni, aceşti munţi fiind cei mai apropiaţi de Carpaţi, mai ales de cei sud-vestici. Se recomandă aceeaşi provenienţă pentru portîrnichea de zăpadă, dacă se va considera cîndva utilă şi posibilă reintroducerea acestei specii în Carpaţi.

Se are în vedere reintroducerea în ţară şi a castorului sau brebului. Această specie mai supravieţuieşte în continentul nostru în bazinul Ronului, în cel al Elbei şi în cîteva zone din partea europeană a U.R.S.S. Înainte de a se trece la o acţiune de reintroducere a speciei, vor trebui studiate acele cîteva exemplare în unele muzee, spre a se vedea cu care din populaţiile supravieţuitoare de pe continent era mai asemănător brebul nostru, după care repopularea se va face cu exemplare din acea populaţie.

Pentru marile răpitoare cu pene, diurne sau nocturne, tehnica repopulării este alta: ele se ademenesc cu hoituri sau altă hrană, determinîndu-le să cuibărească la noi. Exemplarele eratice care vor fi ademenite astfel şi vor cuibări în Carpaţi sau Dobrogea vor proveni, evident, din populaţiile vecine (din Balcani sau Asia Mică) care şi în trecut erau în schimb de indivizi cu populaţiile noastre sedentare, avînd aceeaşi sau aproape aceeaşi structură genetică.

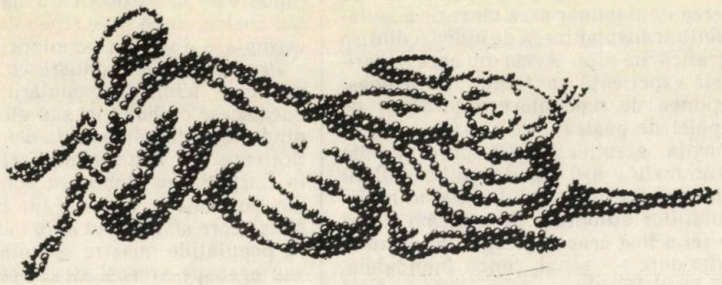

ALICE

Cele 90—350 alice ale unui cartuş de vînătoare părăsesc ţeava armei cu o viteză de aproximativ 240 m/s, înşirîndu-se la o distanţă de 30—35 m de armă pe o lungime de 3,2 m.

Timpul scurs între trecerea primei şi ultimei alice ale unei încărcături, la o distanţă de 30 m de armă, este de 0,15 sec. Diferenţe mici se constată nu doar între cartuşe de diferite mărci, ci şi la diferitele calibre. În intervalul de 0,15 sec. un fazan în zbor sau un iepure în fugă parcurge între 20—30 cm.

În stomacul unei lebede moarte în urma intoxicaţiei cu plumb, s-au găsit 359 alice (luate cu hrana de pe fundul apei).

Dintre 308 raţe analizate de biologi elveţieni, 37 exemplare aveau în stomac alice de plumb. Cele trei-şase alice luate odată cu pietricelele necesare triturării hranei, provoacă moartea lentă, dar sigură a raţei respective.

În 29 state ale S.U.A. vînătoarea păsărilor de apă este permisă exclusiv cu cartuşe cu alice de fier.

Se înmulţesc protestele împotriva vînării păsărilor de apă (raţe, gişte — în mare parte ocrotite în restul Europei) practicată de vînătorii danezi în locurile de iernare a acestor păsări: peste 60.000 vînători împuşcă anual între 1—1,75 milioane păsări.

Cercetări amănunţite au scos la iveală un fapt extrem de îngrijorător: în Marea Nordului, pe coasta daneză, se pot număra între 10—400 alice/m.p. în zona apelor cu adîncime pînă la 1 m (în care se hrănesc majoritatea speciilor de raţe şi gişte).

Un sfert din numărul lebedelor din Danemarca — ocrotite de peste 50 ani! — prezintă la radiografie urme de alice.

P. W.

Trofee.

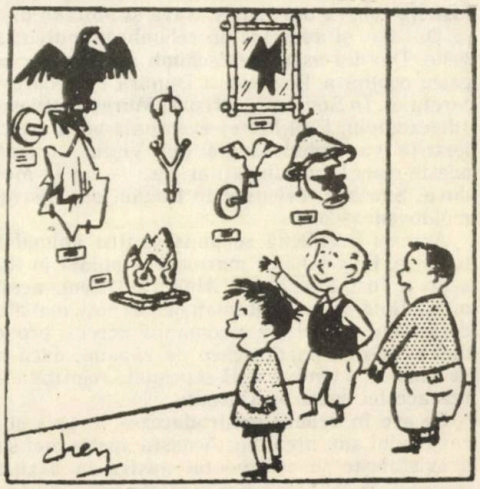

şi... Trofee!

(„Franc-Tireur")

Consonanțe pe diungă

Nu știu și nu văd ce te-ar îndreptăți pe tine să crezi că, dacă s-a întîmplat sa te cheme Pescaru, chiar ești. Hă, hă! Că, de-o pildă, șeful meu se numește de la mama lui Blîndu, însă n-aș zice; alde Cărăbuș — cunoaștem toți — dă numai cu rîmă, avînd folos pe măsură; uită-te ce găligan e Piticu și poate ai să mă pricepi mai lesne; cît despre aceea că unii ca Mecanicul, Doctorul, Pensionarul și toți Inginerii și-au pierdut onomastica de bază prin bălți și pe maluri, dintr-asta decurge concluzia adevărată — și bine verificată de noi toți, iarăși — că nici de capul lor nu mai rămîne nimic mai acătării cînd ajung cu el aici, la proba de foc a apei; pot să urmez, dar cu tine își strică omul gura degeaba, ție Catîru trebuia să îți fie familia, dacă nu Buștean.

Era, unul, Subțirelu: cît o butie. Subțirelu Lipan, așa îl botezase scrintitul de taică-său, în dorul nălucii; precum și în situația lui Cocoloașă Apollo, cu doi de l. Pescar bun, Subțirelu, la noi în lintiță și în mîl. Dar îl împinge patima să se ducă la apă de munte, cu muscă domestică strînsă pe farfurioare mînjite cu miere de tei, îți dai seama ce muscă. Pleosc, pleosc, agață lipan: îl pupă și îi dă drumul, cu gingășie. Pleosc, pleosc, alt lipan: îl pupă tot acolo și îi dă drumul. Pleosc — încă unul și toc, pleosc-toc altul, tot așa pînă seara: făcuse scurtă la mînă și bătătură la buză, însă traista îi flutura goală pe șold, precum la tine acum. Vine și ne spune și îl credem: cum era să îl aducă acasă și a lui, Subțirica (vorba vine), să le informeze pe vecine că l-a răsturnat pe lipan în unt încins, după ce îl învelise în foiță de aluat frămîntată cu otonel alb și că are de gînd să îl mestece pe îndelete, fierbinte, fără să dea mîței nici măcar un oscior? Că sălbatici sîntem noi, însă canibali nu: întrucît una e să ne mîncăm noi între noi și alta să ne înghițim noi pe noi, cum ar fi venit în întîmplarea pe care — din moment ce te holbezi la mine așa — se vede că ai ascultat-o zadarnic, deoarece nu ai pătruns-o.

În ceea ce te privește, nu este cazul. Că — ia să ne aducem noi aminte, cu de-a măruntul! — cam cu ce ai venit tu la dovezi că ți-ai merita zisa? Cu pește? Hă, hă: doar dacă găsești în tîrg ori se milostivește careva de tine, să ai de ce mai obține și altădată slobod, ca să avem și noi despre cine chicoti. Cu isprăvi? Că ți-a rămas atunci, cizma în glod și-ai străbătut tot bulevardul în ciorăpei foști verzui — ptiu! că iar ți-i visez la noapte și îmi sare somnul —, ori că ai adormit cu undița în mînă? Păi pentru de-astea îți era prea de-ajuns să fii Popescu sau cam pe-aici, că de-astea pățesc mai toți ai noștri, pînă și dintre cei cu fală și blazon. Nu ții minte cînd veni potaia aia ogîrjită și-i luă mămăliga de crap lui Cîinerău, de am crezut că turbează ăla? Sau cu Pisică, pus să scoată somn cu șoricel: parcă-l văd cum își hrănea lighioanele cu cașcaval prima-ntîi și ce grase le făcuse și ce frumos gungurea la ele! Altceva? Parcă nimic: să ai și tu, cît de cît, ceva să te justifice ca Pescaru. Sculele? Lasă sculele, că nu toți cîți poartă la brîu cheie sînt vistiernici, iar unealta cea mai grozavă dacă încape pe mînă de nepriceput, doi bani nu face: nu mă pune să dau exemple, că desființăm filiala și rămîne gîrla pustie. N-am eu timp, că trebuie să fiu atent să nu tragă, dar dacă m-aș ocupa și de ele, de sculele tale nemaivăzute — praf ți le-aș face: asta lungă e de scobar și tu ai pus-o pentru cărășel, cîtă vreme asta scurtă e de clean vînjos și tu o folosești la porcușori și-atît; ca să-nu mai zic că nici nu ți le-ai luat tu, din sudoarea ta, ci le-ai dobîndit cadou, după cum ți-a curs calendarul: ceea ce nu e meritul tău, ci al părinților care te-au avut, săracii.

Așa că fă bine și scoate-ți din cap că ești cum te cheamă și dă-te păcatelor mai încolo, că-mi sperii peștii numai cît îți aud — dragii de ei! — numele: ei, chit că judecată au oricum mai exersată decît a ta, încă sînt în stare să creadă că în lumea noastră se mai și întîmplă să se potrivească una cu alta. Sau preschimbă-ți boboteaza, precum te-am sfătuit cînd chiar că o dărîmaseși de tot, cînd te-ai speriat de amărîtul ăla de bibănaș că te înfulecă, ori — și mai bine — treci la vînători: acolo se poate orice. N-ai auzit că Urechescu a pușcat un iepure acum trei ani și că alde Capră umblă după învoire pentru țap? Că dacă te duci tu la ei și vine Pușcătură la noi, iese oareșcare armonie și nu-mi mai e nici mie oarecum să mă recomand precum mă cheamă, adică Saramură.

Ștefan STROE

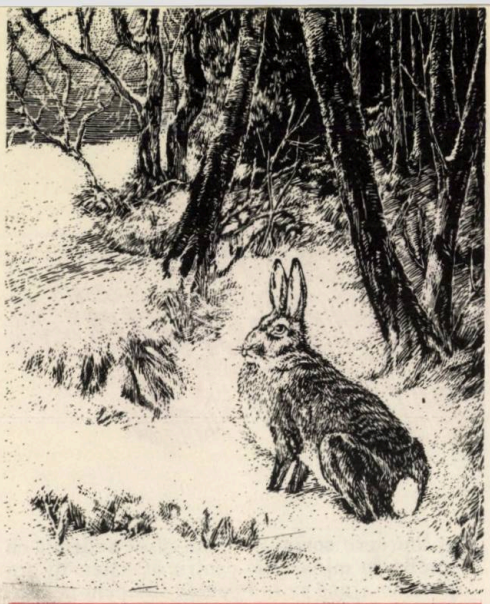

Despre COMPORTAMENTUL ANIMALELOR

Din punct de vedere al omului, animalele sînt lipsite de inteligenţă cînd sînt puse să gîndească, să aleagă ce să facă şi cum să se comporte. Dar în mediul lor natural îşi rezolvă mai inteligent decît omul unele probleme, fiind mînate de acele porniri interioare cărora le spunem instincte şi care le fac să realizeze ceea ce este necesar la un moment dat.

Spre deosebire de om care acţionează conştient şi conform scopului, animalul acţionează inconştient adică fără să cunoască scopul şi ţelul acţiunii, dar pe care îl atinge cu siguranţă. Exemplele de acest fel sînt numeroase: migrarea păsărilor; instinctul de reproducere; obiceiuri ale vînatului (rotitul cocoşului de munte, boncănitul cerbului etc.) toate acestea sînt cunoscute de vînător şi apoi folosite, atunci cînd este vorba de observarea sau recoltarea vînatului.

Istorisirile despre mărinimia leului, şiretenia vulpii, lăcomia ciorii, credinţa cîinelui etc. demonstrează existenţa unor comportamente specifice, cauzate de anumite porniri interioare şi stimulate de anumiţi factori de mediu.

Încă din antichitate despre instincte s-au făcut diferite afirmaţii de pe poziţii idealiste sau materialiste.

Darwin cercetează instinctul şi originea acestuia în cadrul noţiunilor des folosite de ereditate şi caracter dobîndit prin variabilitate şi selecţie şi în acest sens exemplifică apariţia unor noi instincte, cum ar fi umflarea guşei la porumbeii guşaţi şi rotirea cozii la cei rotaţi.

Pavlov demonstrează relaţiile de influenţă reciprocă între elementele înnăscute şi cele învăţate ale comportamentului.

Astăzi se admite şi pentru lumea animală ideea comportamentelor înnăscute, dobîndite sau inteligente. Instinctul (care conduce la un comportament înnăscut) este facultatea de a îndeplini la perfecţie, fără a fi învăţat în prealabil, acţiuni specifice dependente de condiţii interne şi de factorii externi. Comportamentele dobîndite, aşa cum spunea Pavlov despre reflexe, pot deveni în timp înnăscute, instinctive.

Declanşarea unui comportament se face ca urmare unor factori externi (stimuli, semnale) şi factori interni (de obicei de origine hormonală) care înlătură blocajul natural şi declanşează comportamentul tipizat pentru o anumită situaţie.

Animalul, îndeosebi cel sălbatic, trăieşte într-un anumit mediu, pe care îl percepe şi de unde primeşte informaţii ce sînt apoi trecute prin analizatorii şi organele sale de simţ. Comportamentul său este expresia relaţiilor cu lumea exterioară, este ansamblul de manifestări înnăscute şi dobîndite cu ajutorul cărora întîmpină şi rezolvă dificultăţile impuse de mediu.

În explicarea comportamentelor trebuie să se măsoare şi să se definească rolul informaţiilor externe în declanşarea şi în orientarea conduitei animalului şi în selecţia lui.

Sînt numeroase observaţiile stimul-răspuns. De exemplu, la pescăruşul argintiu puii cînd cer hrană ciugulesc o pată roşie de pe ciocul părinţilor, iar aceştia dau afară hrana din guşă, pata roşie fiind semnalul după care se orientează puiul. Rîndunica nu împarte hrana în mod egal, ea hrănind automat puii care iau postura de cerşire şi lăsînd să piară puiul care nu ajunge din diferite cauze în postura caracteristică.

Rigoarea acestor stimuli şi răspunsuri nu este absolută. Astfel, este cunoscută eroarea unor păsări de a cloci ouăle de cuc şi apoi de a hrăni puii, care sînt mult mai mari decît cei proprii, dar care ştiu să cerşească mai bine.

Exemplificarea stimulilor din mediu care pot declanşa un anumit comportament sau istinct este numeroasă. Întrebarea care se pune se referă la posibilitatea modificării sau apariţiei anumitor instincte ce conduc la comportamente diferite.

În cartea sa, „Drumuri suedeze„, Dorin Iancu vorbeşte de vrăbii ce trebuie ocolite pentru a nu fi strivite de pietoni, sau veveriţe care vin şi mănîncă din mînă hrana ce li se oferă.

Guguştiucul (turturica orientală) care a invadat Europa, în ţările de origine trăieşte în păduri, iar la noi s-a adaptat în zona oraşelor, unde concurenţa şi numărul duşmanilor este redus.

Se vorbeşte în literatură de un căprior care se naşte şi trăieşte numai în cîmpie, cu toate că de fapt căpriorul este un animal de pădure. Acest căprior s-a obişnuit cu zgomotele maşinilor agricole, nu se depărtează prea mult de oameni, se hrăneşte cu ierburi şi plante agricole, atît vara cît şi iarna. Se poate afirma că în cîmp căpriorul a găsit condiţii de viaţă corespunzătoare, iar numărul dăunătorilor este mai mic în comparaţie cu cei din pădure.

Iepurele — animal ale cărui efective au scăzut — se comportă diferit în perioada cînd vînătoarea este interzisă, fiind mai puţin prudent şi din această cauză poate fi braconat uşor. Situaţia se schimbă după ce a început sezonul de vînătoare, îndeosebi iepurii din anii precedenţi sînt deosebit de prudenţi. Îi vezi cum vin pe arătură cu urechile ciulite, ca şi cum se tîrăsc, dacă este posibil să nu iasă cu nimic deasupra brazdei. Apoi rămîn la o anumită distanţă de standuri, se opresc, uneori se ridică, privesc în toate părţile de parcă îşi spun: pe unde să mă strecor, există o posibilitate de scăpare? De multe ori soluţia aleasă este extraordinară, găsind aproape exact ca punct de trecere mijlocul distanţei dintre două standuri sau se reîntorc printre gonaci etc.

De cîte ori, după începerea sezonului de vînătoare la raţe, porumbei etc. vînătorul nu şi-a făcut imputaţii că a întins prea devreme arma, mişcarea fiind zărită de vînatul care îl ocoleşte imediat. Situaţia nu este similară pentru alte perioade din timpul anului, cînd vînatul parcă ştie că este ocrotit.

Simpla mişcare de epolare, chiar fără armă, creează la guguştiuci reflexul de ocolire a omului care a făcut această mişcare. În schimb, în curtea unui depozit de cereale, este posibilă apropierea omului fără să zboare, dar şi aici simularea mişcării de epolare declanşează imediat zborul.

Se pare că există o plasticitate a comportamentelor, iar animalele, în afara comportamentelor înnăscute, dobîndesc şi altele prin învăţare, pe principiul încercare şi eroare, iar efectele erorilor s-au materializat în reflexe condiţionate, care în timp s-au transformat în reflexe necondiţionate, determinînd comportamente adecvate.

Această mobilitate comportamentală impune atît cercetării cît şi vînătorului care gospodăreşte şi recoltează vînatul observarea atentă şi permanentă a lui, în ideea creării unor condiţii de viaţă adecvate unor comportamente acceptabile scopului propus de om.

Recoltarea vînatului presupune observarea anticipată, cunoaşterea modificărilor comportamentale şi luarea unor măsuri care să conducă la succesul vînătorului.

În afara factorilor exogeni care declanşează apariţia unor instincte, mai sînt şi factori endogeni care fac să apară comportamente diferite; de exemplu, perioada de rotit a cocoşului de munte are la bază o stare endocrină ce declanşează instinctul de reproducere.

Se poate spune, în concluzie, că observarea permanentă a vînatului e o necesitate, care conduce la o bună gospodărire a fondurilor de vînătoare şi în final la realizarea unei recolte sigure, fără teamă de eşec.

Remus MICU

MAPAMOND

Cioara neagră de semănătură, socotită în Franța ca dăunătoare, este combătută acolo cu succes. Unul din procedee constă în prinderea ei într-o capcană-cușcă, în care s-a pus ca nadă, o altă cioară vie; în districtul Loiret, din preajma Parisului, se capturează în felul acesta între 12.000—15.000 de exemplare pe an. Aceste ciori se mai combat și primăvara la cuib cu „pliciul" sau trăgîndu-se, în cuib, cu alice de 4—5 mm. Unii paznici mai folosesc însă și procedeul tradițional de a înfinge pe cîmp, mici pîlnii de hîrtie în fundul cărora pun clei amestecat cu resturi de carne. Cioara, vrînd să mănînce nada, își lipește această „mască" pe ochi căzînd apoi, dezorientată, la pămînt, de unde este culeasă.

Fabricantul englez Barnett a construit o arbaletă perfecționată, comportînd un schelet de pat de armă și o lunetă — putînd fi folosită la tir, vînătoare și chiar pescuit. Detalii tehnice: greutate 3,600 kg, lungime 86 cm, lățimea arcului 63 cm, viteza inițială a săgeții 100m/sec și remanentă la 40—80m/sec. Penetrația: 27 mm în scîndură de brad la 40 m — iar precizia: la 40 m, 5 săgeți au un grupaj în jur de 10 cm.

O protecție severă se acordă în Franța porumbelului călător. Cine împușcă un asemenea exemplar riscă o amendă între 125—1.500 franci și închisoare între 10 zile și 3 luni.

Ultimul vultur pleșuv dispărînd din Franța în 1940, F.I.R. („Fondul de intervenție pentru răpitoare") creat în 1969, „a încercat imposibilul", adică reintroducerea acestei specii. El aclimatizează cîteva exemplare provenite din Pirinei spanioli obținînd, la început, reproducerea lor în captivitate; apoi eliberează, în anii următori, cîteva perechi — de pildă 5 în 1981 — una din ele reușind, în sfîrșit, să-și crească un pui în libertate. Un adevărat succes după 13 ani de eforturi...

Broaște sau turiști? Iată dilema cu care sînt confruntați

locuitorii şi autorităţile coastei mediteraneene a Turciei, o regiune mult frecventată de turişti din cauza numeroaselor vestigii istorice de pe vremea cruciadelor dar avînd, totodată, şi mari cantităţi de... broaşte. Exportînd în Franţa şi Italia cantităţi masive de batracieni (turcii nu consumă aşa ceva) s-au înmulţit acolo considerabil roiurile de ţînţari, provocînd... îndepărtarea turiştilor. Trebuie făcută, deci, o alegere între aceste două foarte importante surse de venituri: broaşte sau turişti.

●

Şi tigrii au nevoie de protecţie, numărul lor scăzînd în India de la aproape 40.000 cîţi au fost recenzaţi la sfîrşitul secolului trecut, la numai 1827 în 1972. Graţie măsurilor severe luate de guvern — 15.800 km² de rezervaţii, interzicerea vînătorii etc. — şi a milionului de dolari oferit de W. W. F (Fondul mondial de protecţie a animalelor sălbatice) numărul lor a crescut în 1979—80 la 3.015 exemplare.

Pentru a avea o idee despre felul necruţător în care fusese vînat tigrul în trecut, să arătăm că în 1953, maharajahul din Sargurah şi-a sărbătorit „isprava" de a fi împuşcat al o mie o sutălea tigru!

●

Pentru a limita şeptelul elanilor la numai 400.000 de exemplare, planul de recoltare a elanilor a fost mărit în Suedia de la 140.000 cît era în 1982 la 190.000 de piese anual. Motivul: prin masivitatea lor — căci un elan cîntăreşte 800 kg — ei au provocat numeroase accidente rutiere soldate în anul trecut cu pagube de 60 de milioane de coroane şi 17 accidente mortale.

N.C.

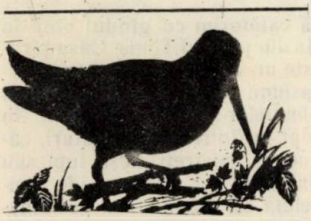

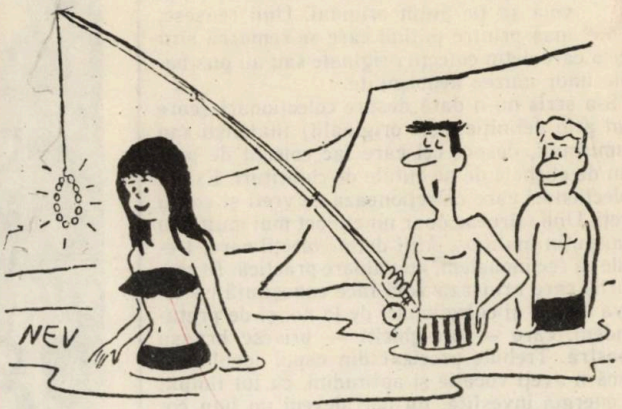

(„Angling Times")

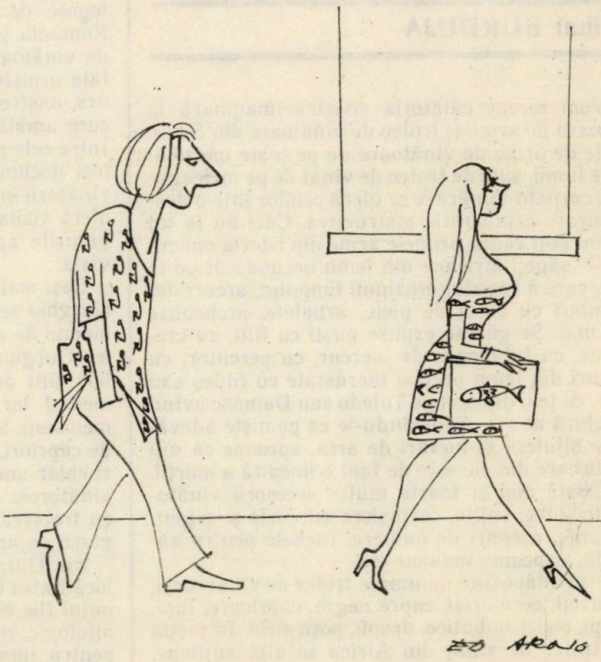

Ciudat poate, dar omul simte uneori nevoia să fie puțin original. Unii reușesc, însă printre puținii care se remarcă sînt aceia care dețin colecții originale sau au pus bazele unor muzee neobișnuite.

S-a scris nu o dată despre colecționari (care sînt prin definiție niște originali!) filatelişti sau numismați, despre cei care fac colecții de pipe sau de etichete de pe cutiile de chibrituri. Există colecționari care colecționează ce vreți și ce nu vreți. Unii stîrnesc doar un zîmbet mai mult sau mai puțin malițios. Alții dețin colecții care, trebuie să recunoaștem, au valoare practică. În rîndurile care urmează vom face cunoștință cu cîteva muzee și colecționari de la noi și de pretutindeni, care — ați ghicit! — privesc branșa noastră. Trebuie precizat din capul locului că dacă n-aveți vocație și aptitudini, cu tot timpul și energia investită, nu puteți deveni un bun colecționar care să facă ceva util pentru societate.

COLECȚII COLECȚIONARI

Mihai BURDUJA

Vom începe călătoria noastră imaginară la Muzeul de arme și trofee de vînătoare din Sibiu. Sute de arme de vînătoare de pe toate meridianele lumii, sute de trofee de vînat de pe meleagurile carpato-dunărene se oferă ochilor într-o desfășurare captivantă, instructivă. Căci nu la tot pasul poți vedea primele arme din istoria omenirii — săgeți africane din lemn necunoscut pe la noi, care a rezistat eroziunii timpului, arcuri din bambus cu corzi de piele, arbalete, archebuze ș.a.m.d. Se găsesc expuse puști cu fitil, cu cremene, cu fulminant de mercur, cu percutor, cu paturi din lemn prețios încrustate cu fildeș sau aur, cu țevi din oțel de Toledo sau Damasc avînd cizelură de vis. Admirîndu-le ca pe niște adevărate bijuterii și lucrări de artă, aproape că uiți că fiecare din ele este de fapt o unealtă a morții.

Există aici și foarte multe accesorii vînătorești: tolbe, cuțite, cartușiere din piele și argint, gloanțe, cornuri de pulbere, rachete pentru zăpadă, capcane, momeli etc.

Sînt adăpostite minunate trofee de vînat: urși, mistreți, cerbi, rîși, capre negre, căprioare, lupi, vulpi, pisici sălbatice, dropii, potîrnichi. În secția de trofee de vînat din Africa se află antilope, zebre, rinoceri ș.a. care au aparținut unor colecționari și vînători pasionați din localitate, toate însoțite de cele mai utile informații. Prin planșe și date se comunică vizitatorului noțiuni legate de biologia materialului cinegetic din România și din alte țări de pe glob, perioadele de vînătoare, evaluarea trofeelor. Sînt prezentate urmele în gips ale animalelor răpitoare — urs, mistreț, lup, vulpe etc, — pe care orice om care umblă prin pădure e bine să le cunoască. Între cele peste 400 de piese existente nu lipsesc nici documente care redau o istorie succintă a vînătorii în România. Muzeul cinegetic din Sibiu oferă vizitatorului o splendidă lecție privind legăturile adînci ale omului cu mediul său de viață.

Deși mai puțin dotat, Muzeul vînătoresc de la Gurghiu se străduiește să prezinte vizitatorului mediul de viață al animalelor sălbatice de pe valea Gurghiului și din alte zone ale țării. Animalele sînt prezentate prin diorame expresive în mediul lor preferat, redus bineînțeles ca dimensiuni. Se pot vedea aici minunate exemplare de căprioari, pisici sălbatice, pui de rîs, urși, lupi și chiar unele specii rare de pești. Micul muzeu vînătoresc de la Gurghiu este completat odată cu trecerea timpului, cu noi și valoroase exemplare de animale.

Din Gurghiu să călătorim cu gîndul pînă în localitatea Chișoda din județul Timiș. Casa țăranului Ilie Miloș este un adevărat muzeu zoo-ornitologic, rodul pasiunii sale de o viață întreagă pentru lumea animalelor și arta împăierii. În colecția sa și-au dat întîlnire cerbi lopătari, căprioare și capre negre, mistreți, urși, lupi sau vulpi cu blănuri în culori rar întîlnite, jderi, pisici sălbatice, zibelina siberiană, sconcsul ame-

→

rican, hermelina pitică, veveriţe şi popîndăi. Înaripatele sînt reprezentate în această vastă colecţie de vulturi de munte, bufniţe, dropii, bîtlani, pelicani, cocori, egrete, gîşte şi raţe sălbatice. Colecţia se constituie într-o autentică şcoală, cu ore de curs la care participă elevi şi cadre didactice din satele învecinate.

Printre colecţionarii români se cade să-l amintim aici şi pe inginerul Aurel Dula din Petroşani, a cărui colecţie de insigne vînătoreşti numără peste 1000 de exemplare, dintre cele mai diferite modele. Foarte interesantă este şi colecţia multilateralului colecţionar Ioan Dogaru din Bucureşti. Ea numără nu mai puţin de 6000 de insigne, grupate pe 20 de teme: ştiinţă, artă, cultură, industrie, agricultură, medicină; sport, diferite jubilee etc. Numai tema „vînătoare" cuprinde cîteva sute de insigne româneşti şi străine.

De la Bucureşti să poposim la Viena, unde se află unicul Muzeu al cîinilor. Din anul 1905 şi pînă la moarte prof. dr. Hauck a reuşit să colecţioneze mii de cranii şi schelete ale celor mai variate specii de cîini. Zeci de mii de fotografii, reproduceri de cîini de rasă şi de vînătoare, cît şi diapozitive şi filme întregesc interesanta colecţie, unică în felul ei, unde crescătorii de cîini, experţii, amatorii şi vînătorii se pot documenta în modul cel mai complet.

Nelipsită de interes este şi colecţia de... zgărzi de cîini de la Leeds (Anglia). Ea cuprinde cîteva sute de zgărzi, cele mai vechi dintre ele datînd din secolul al XVI-lea. Colecţia include modele de zgărzi confecţionate din fier masiv şi cu numeroşi colţi, folosite de copoi în vînătorile medievale de porci mistreţi. În colecţie figurează şi cîteva modele de zgărzi frumos decorate, din secolele XVII şi XVIII, unele dintre ele căptuşite cu catifea roşie, provenind din Italia, Germania, Austria şi Franţa.

Un hobby ciudat are Walter Scheffel din R.F. Germania. În spatele vilei sale din Bischofsheim, lîngă Frankfurt pe Main, se află cel mai mare parc particular de animale sălbatice din Europa. Amator de pisici, Scheffel este mîndrul posesor al cîtorva tigri şi a peste 50 de alte feline sălbatice, printre care unele animale extrem de rare, ca pisicile de Amur, singurele care trăiesc în captivitate, pentru care îl invidiază şi directorii de grădini zoologice. Unul din starurile exemplarelor în cuşti este tigrul siberian Radjah, care s-a născut la Moscova, în 1968. La Bischofsheim s-au născut şi animale care nu se înmulţesc decît arareori în captivitate.

Tot în R. F. Germania, la Manheim, cetăţeanul Rudolf Heider are o pasiune pe care a transmis-o atît soţiei cît şi urmaşilor săi. De zeci de ani el colecţionează scoici. Zeci de mii de cochilii de toate speciile şi de pe multe ţărmuri a strîns colecţionarul acesta ciudat. Zidurile casei sale reprezintă adevărate mozaicuri din scoici.

Tînărul Hendrik Klein din localitatea Leonberg de lîngă Stuttgart (R.F.G) a început să colecţioneze piese din domeniul ştiinţelor naturale încă de la vîrsta de 5 ani. Astăzi, cînd este om în toată puterea cuvîntului, colecţia lui a devenit atît de mare încît chiar şi oamenii de specialitate, precum şi unele muzee au început să se intereseze de ea. Cu piesele adunate de-a lungul anilor, Klein a amenajat un valoros muzeu, a cărui piesă de rezistenţă este maxilarul superior al unui elefant din epoca glaciară, pe care l-a găsit el însuşi într-o carieră de piatră.

Un muzeu al lupului exista la castelul Champlitte din Haute-Saone (Franţa). Este unicul muzeu din lume dedicat acestui animal.

Muzeul tundrei al vînătorilor din satul iakut Ciokurdah numără peste o mie de exponate. Muzeul prezintă vizitatorilor flora şi fauna tundrei arctice, istoria ţinutului, aspecte din traiul populaţiei băştinaşe a Iakuţiei legate de vînătoare, ritualurile străvechi ale evencilor, ciukcilor şi iukaghirilor care trăiesc dincolo de Cercul Polar. Piesa de rezistenţă o constituie un craniu de mamut, pe care pilotul de elicopter I. Starostin l-a găsit pe ţărmul Oceanului Îngheţat.

Pe întinsul pămînt sovietic există însă foarte mulţi colecţionari celebri. Să facem cunoştinţă cu cîţiva dintre ei. Inginerul I. Bondarenko din Leningrad a strîns o colecţie de chihlimbaruri, compusă din peste 1500 de piese, fiecare avînd înăuntru altceva: două termite încleştate în luptă; un păianjen care a prins o muscă; fire de iarbă; bucăţi de licheni; picături de apă; diverse animale mici. Paleta cromatică a acestor răşini fosile totalizează peste 240 de culori şi nuanţe de verde, albastru, vişiniu, gri închis etc. Colecţia a fost expusă în ţară şi în străinătate, bucurîndu-se de deplină apreciere.

Minerul I. Dişlovoi din Makeevka a strîns, de-a lungul anilor, fosilele pe care le găsea în

→

rocă. Azi el este posesorul unei colecții de raritățI, dintre care unele vechi de 300-350 milioane de ani. Aceste fragmente de scoici, de animale străvechi, urme de ferigi imprimate în rocă, bucăți de trunchiuri pietrificate ale unor arbori gigantici (din care s-au format straturile de cărbune) spun multe cunoscătorului despre flora și fauna din timpuri foarte îndepărtate.

Un grup de etnografi sovietici a străbătut timp de zece ani satele situate dincolo de Cercul Polar pentru a culege modele de îmbrăcăminte din blănuri. Ei au alcătuit astfel o colecție de 540 exponate, accesibile publicului în cadrul muzeului din Inta. Colecția cuprinde îmbrăcăminte obișnuită, haine de sărbătoare, mănuși cu cusături, genți și alte obiecte din blană, purtate iarna sau vara de locuitorii tundrei.

Și cu un singur arici în casă ai destulă bătaie de cap: umblă noaptea hîrșîind prin odăi, distruge tapetul. G. Bogoiavlenskaia, cercetătoare la Institutul de vulcanologie, are 200, dar nu se plînge: aricii ei sînt de chihlimbar, argint, marmură și lemn. Nu de mult li s-a mai adăugat unul: îl modelase natura din lavă cînd a erupt vulcanul Tolbacik.

ÎNTÎMPLĂRI mai puțin obișnuite

Ce-a pescuit Don Hayes...

Probabil că isprava irlandezului Don Hayes este unică în lume. Aflîndu-se cu barca la pescuit, el și-a întins năvodul la o distanță de 7 km de portul Helvick. Nu mică i-a fost surpriza cînd, trăgînd cu nădejde de năvod, a constatat uluit că în acesta se prinsese un super... cal de curse! După cum precizează agenția Reuter, calul, aflat în apropierea țărmului, fusese „furat" de curenții marini puternici și împins spre largul mării. Aici, după o luptă epuizantă de cîteva ceasuri cu valurile, el a nimerit salvator în plasa năvodului lui Don Hayes. Vă imaginați mirarea celor din port, în momentul în care l-au văzut pe pescar reîntorcîndu-se de pe mare cu luntrea goală, dar cu un cal legat de ea!

Răposatul... refuză să predea arma

După cum își informează cititorii cotidianul „Aftombladet" din Stokholm, în localitatea suedeză Vireda, din cauza unor erori de calculator, cetățeanul Goestă Johannson, în vîrstă de 80 de

ani, a fost declarat în mod oficial... decedat. Şi, pentru că un răposat nu mai are trebuinţă de nimic din această lume, autorităţile au hotărît să-i sisteze pensia, iar din lipsă de moştenitori, să-i confişte bunurile. Numai că, poliţiştilor veniţi în cîteva rînduri la locuinţa bătrînului — pentru a-i ridica arma de vînătoare, le-a fost imposibil să o smulgă din mîinile „defunctului", furios foc pe greşeala maşinii şi birocraţia forurilor administrative.

Delfinul salvator

Olandezul Quentiju Fikke, pilot pe un elicopter al unei companii indoneziene, s-a prăbuşit cu aparatul său în mare, la 1200 km nord-est de Jakarta. Salvîndu-se cu o mică ambarcaţiune, aflată pentru asemenea situaţii în elicopter, el a făcut zadarnice semne de ajutor vapoarelor care treceau pe lîngă el: marinarii de pe respectivele nave nu l-au observat. Şi cînd totul credea că s-a sfîrşit — întocmai ca în filmele cu hapyend — a apărut lîngă dînsul un delfin voinic care, timp de 9 zile şi 9 nopţi, a împins micuţa ambarcaţiune a lui Fikke pînă la ţărmul salvator.

Exemplul cîinelui hoinar

În cursul anului trecut, în Italia au fost premiaţi mai mulţi cîini, pentru devotamentul dovedit faţă de oameni, în împrejurări grele. Premiul trei a fost acordat unui cîine de pripas, fără stăpîn. Ziarele au relatat pe larg despre impresionanta ispravă a acestui cîine anonim. Hoinărind după hrană pe malul unui rîu adînc, cîinele a observat la un moment dat cum un copil de cîţiva ani, care se juca inconştient de pericol, a căzut de pe mal în apă. Repezindu-se instantaneu, cîinele s-a luptat cu valurile repezi şi învolburate, reuşind să salveze copilul de la înec şi să-l aducă pe uscat. Desigur, se cunosc nenumărate cazuri în care cîinii au sărit în ajutorul stăpînilor lor, ca să nu mai amintim de cei dresaţi anume pentru aşa ceva. Dar exemplul acestui cîine al nimănui, care n-a pregetat să salveze viaţa unui necunoscut pui de om, ni se pare mai mişcător decît altele. Mărturisim că, în ceea ce ne priveşte, noi i-am fi acordat premiul întîi.

Aurel CODREANU

CRAPUL TREBUIE CĂUTAT

Ce lungă şi ce obositoare e perioada de prohibiţie pentru pescarul sportiv! În prima zi, după sfîrşitul acestei perioade, în care te simţi ca un bolnav care abia îşi trage zilele, am ieşit cu o poftă molipsitoare pe o baltă, aproape de Mureş, undeva pe lîngă Aiud. Mă însoţea Andrei, profilat pe roşioare, pe albitură şi o... droaie de speranţe. Ajunşi la baltă, ne pomenim în faţa primei surprize: toate locurile bune, acolo unde altădată scosesem crapi dolofani, erau acum ocupate! Ne pregătim în grabă uneltele. Andrei începe „plimbarea" pe mal. „Pipăie" apa. Trec şi eu prin spatele pescarilor să iau „pulsul" apei, al... mişcării şi iată o altă surpriză: peştele nu muşcă! Lansete cu plumbi grei sau uşori, plute mici sau mari, cele mai sofisticate bambilici, momeli de toate felurile, „botezate" cu licori miraculoase aduse din străinătate, un întreg arsenal asediază zadarnic şi din toate părţile apa bătută de un vînt călduţ şi neastîmpărat. Descopăr... a treia surpriză: vîntul nu a încetat nici în timpul nopţii şi nici nu e vreo şansă să se potolească. Pînă şi lacomul biban refuză rîma cea mai bună... Crapii şi caraşii, care în sezonul trecut ne-au făcut mai tineri şi mai fericiţi, nu dau nici un semn de viaţă! Dacă am venit, încercăm. Schimbăm locul, insistăm, schimbăm momeala... Nimic. Aud în dreapta şi în stînga mea păreri dintre cele mai autorizate:

— Azi nu se prinde peşte!

— E secetă, apa e săracă în oxigen, iar în aceste condiţii, peştele nu muşcă!

— Barometrul scade, s-a sfîrşit pe ziua de azi...

— E vînt, degeaba... Vînt cald!

Ascult părerile specialiștilor — pe o baltă nu există nespecialiști! — și simt cum îmi dă tîrcoale resemnarea. În cele cîteva bărci, undițarii dorm sau fac plajă; au abandonat sculele... Andrei a ocolit balta și nimic. Cineva prinde o roșioară și se fac multe glume pe seama ei și a norocosului. O barcă rămîne liberă. Pe mal se desfac pachete cu merinde și, ici-colo, sticle cu bere...

— Nu avem ce aștepta, îi spun lui Andrei.

— Și ce facem?

— Căutăm niște crapi!

— Unde? se miră Andrei. Pînă acum ce-am făcut?

— Îi căutăm în altă parte! Cu barca.

Andrei rămîne pe mal, caută roșioare. Mă urc în barcă. Iau cu mine pe Bebe, băiatul unui prieten, care învață să pescuiască. Pornim spre un colț cu trestie. Mai demult, baciu Trifu, gospodarul și paznicul bălții, îmi spusese că un pîrîu vine din munte și se varsă în acea baltă. Acolo apa e mai oxigenată și pe caniculă crapii se trag să se răcorească. Acolo îi voi căuta! Las barca să intre încet între trestii. Mă fixez într-un ochi de apă nu mai mare de 6—7 m.p. Stăm liniștiți cîteva minute. Văd cum se mișcă tulpinile trestiilor, semn că la rădăcini scormonesc crapii! Pun mămăligă în cîrlig și arunc. Pluta „pleacă" ușor pe apă, întep și simt peștele. Vîrful vergii se îndoaie, peștele e frumușel. Îl aduc repede la suprafață, dar nu-l pot ridica în barcă. Ar fi prea riscant. Superstițios, n-am desfăcut minciocul. Îl rog pe Bebe să-l pregătească, dar nu știe, bîjbîie, mă aplec eu... destul ca peștele să fugă în trestii. O luptă scurtă, inutilă... Forfacul se rupe... Ce mînie, ce revoltă te cuprinde în asemenea clipe! Pun alt cîrlig, alt cub de mămăligă și arunc din nou. Trei încercări, dar la a patra agăț iar un crap. Îl aduc binișor deasupra minciocului și e al meu: Bebe îl scoate. Urmează un crap oglindă, tot în jur de un kilogram, ca și ceilalți, apoi... pauză. Se pare că gălăgia, zbaterea lor a alungat

peștii. Ne mutăm în alt... ochi de apă. După două rateuri, urmează un crap dolofan, pe care îl țin anevoie să nu intre în stuf. Duc cu emoții în mincioc captura de 2 kg. E cald, soarele ne arde, nu avem nici pălării pe cap, dar acum sîntem angajați în luptă și nimic nu ne mai poate opri. Bebe mă roagă să-i dau și lui undița, să prindă „numai unul". Ceea ce și face. Eu îl scot cu minciocul. Bebe scapă doi la rînd, apoi rupe cîrligul care se agață... După vreo trei ceasuri, ieșim din trestii cu șase crăpceni și un caras, în total cam 6 kilograme. O curată „avere". Afară, același spectacol: nimeni nu prinde pește. Ochi curioși ne privesc. Aud cîteva păreri:

— Au avut vîrse, de cu noapte, altel nu se poate.

— Ce norocoși, domnule!

— Imposibil... L-or fi prins cu plasa...

Bucuria, satisfacția mea personală e prea mare și prea curată, ca să-mi mai pese de ceea ce spuneau alții. Andrei vine, se miră și întreabă cu ironie:

— Ți i-a dat nea Trifu?!

Rîdem și ne strîngem uneltele. Cîțiva curioși stau în jurul nostru. Ne întreabă cu ce am dat, cu ce momeală, cu ce cîrlig... Bebe e entuziasmat și promite să-și cumpere o vargă ca lumea. Îi las nailon, cîrlige și un sfat pe care-l știe de acum și-l repetă încîntat:

— Crapul trebuie căutat, nenea Viorel!

Viorel CACOVEANU

DE TOATE

În Polonia de vest, pe un teren de 13.500 ha, au fost studiate efectele lucrărilor agricole asupra populațiilor de căprior (densitate: 7 exemplare/100 ha). Din totalul celor 711 iezi identificați, 185 (adică 26 la sută) au pierit din cauza mașinilor agricole; mortalitatea maximă (85 la sută din cazuri) s-a înregistrat la iezii de pînă la 10 zile. Frecvența accidentărilor mortale ale iezilor variază în funcție de tipul de mașini și de lucrările ce se execută, deci implicit de natura culturilor agricole.

În R. F. Germania au fost realizate cercetări experimentale privind efectul erbicidelor asupra dezvoltării embrionare a prepeliței japoneze și a fazanului. Ouăle acestor specii au fost stropite timp de un minut cu diclorfenoxen și alte erbicide, precum și cu diferite amestecuri ale acestora, după care au fost introduse în incubatoare. S-a constatat că dozele mici, respectiv concentrațiile reduse, nu au provocat efecte negative sesizabile; în schimb, sub influența dozelor crescute, mortalitatea embrionilor a ajuns pînă la 30 la sută.

Prima etapă a aclimatizării potîrnichilor de stîncă *(Alectoris graeca* și *Alectoris rufa)* în Cehoslovacia, o constituie stabilirea metodologiei de creștere și înmulțire a acestor două specii în condiții de captivitate. Rezultatele obținute pînă acum sînt promițătoare. Fiecare pereche este ținută în cîte o voliеră de circa 3 m.p. Femelele depun anual cîte 30—55 de ouă, din care însă 10—20 la sută sînt sterile. Perioada cea mai critică din viața puilor este la vîrsta de 3—5 zile; maturitatea fiziologică este atinsă la vîrsta de 22—25 săptămîni. Păsările obținute în crescătorii vor fi folosite pentru popularea unor terenuri din Slovacia, în care există biotopuri favorabile potîrnichilor de stîncă.

În R. F. Germania se vînează anual circa un milion de *fazani,* dintre care ceva mai mult de jumătate provin din pui crescuți în fazanerii.

Fazanul a devenit numeros în unele voievodate ale Poloniei, anual vînîndu-se aproape 200.000 de cocoși. Un complex studiu ecologic a abordat următoarele aspecte: răspîndirea și efectivele fazanului: delimitarea zonelor care se pretează să fie populate în viitor cu fazani; factorii care concură la realizarea unor densități ridicate; biotopurile preferate de fazani și raporturile dintre diferitele tipuri de păduri și abundența păsărilor; măsuri necesare pentru asigurarea succesului în acțiunea de lărgire a ariei de răspîndire a fazanului și de creștere a efectivelor sale.

Stîrcul cenușiu, pe care noi l-am combătut cu strășnicie ani în șir pentru vini imaginare, are o situație privilegiată în R. D. Germană. După un recensămînt recent, în această țară există 76 de colonii, care totalizează 4000—4100 de cuiburi. Coloniile sînt menținute în aceleași locuri perioade îndelungate, unele dintre ele fiind cunoscute de peste 100 de ani. Creșterea în ultimul timp a efectivelor stîrcului cenușiu, observată îndeosebi în perimetrul rezervațiilor naturale, se datorează măsurilor eficace de protecție de care beneficiază această specie în R.D.G.

Vîrsta iepurilor se poate stabili utilizînd drept criteriu greutatea cristalinului. În primul an de viață, acesta cîntărește sub 280 mg, la vîrsta de 2—4 ani are între 281 — 370 mg, iar la iepurii de peste 4 ani, mîinuscula lentilă a ochiului depășește greutatea de 370 mg.

Dan MUNTEANU

Poveste adevărată

Rudolf BIEGA

Lotca se strecura sprintenă prin canalul îngust, mînată cu pricepere de moş Zachipela, grăbind să ajungem pe lacul Roşulet.

O ploaie rece, monotonă şi neîntreruptă ne-a stricat rosturile vînătorii. Pe tot cerul, ca nişte balauri, nori grei se tîrau, se buluceau şi se amestecau într-o masă cenuşie şi informă.

Dintr-un colţ, s-au ridicat cu larmă mare cîteva raţe şi două din ele s-au prăbuşit cu bufnituri surde din ultimul lor zbor.

Cînd s-a înserat bine, am ajuns la coliba lui moş Zachipela. Am intrat uzi şi în curînd focul ardea vesel în cotlon şi, deasupra, ceaunul cu ciorba de peşte răspîndea un miros plăcut şi îmbietor.

Am destupat o sticlă cu rachiu de izmă şi tot cinstindu-ne, mi-am adus aminte că nu am scos din armă ultimele cartuşe trase. Am luat arma şi şezînd în faţa focului, am descărcat-o, am întors-o cu ţevile spre mine şi apropiind-o de foc, am vrut să văd dacă nu a rămas ceva pe ţevi, cînd un brînci dat de tovarăşul meu, m-a răsturnat de pe scăunel. M-a ajutat să mă ridic, a rezemat puşca de perete şi trebăluind la pregătirea ciorbei, a zis: „Să nu mai faci aşa ceva, că-i mare primejdie". Nu l-am întrebat nimic şi am stat supărat de îndrăzneala lui. Cînd ciorba a fost gata, m-a invitat să mîncăm si am deslusit în glasul lui o anumită bunătate şi căldură care m-au împăcat. Am băut împreună cîte un păhar de rachiu şi apoi am mîncat cu poftă.

— Vezi, D-ta, mi-a zis el, sînt om bătrîn, am văzut şi am trăit multe necazuri în viaţa mea aspră, pe care am dus-o aici în nemărginirea de stuf şi apă şi poate te-ai supărat de gestul meu necuviincios, dar ia seama matale ce-ţi spun, că mai bine te-oi vedea supărat, decît schilod sau mort. Ţi-aş spune eu o întîmplare, dar poate că eşti obosit şi-ai vrea să te culci.

Nu sînt obosit, te ascult, i-am răspuns. Şi-a răsucit o ţigară groasă, a aprins-o şi cu o voce domoală a început să povestească.

S-a pripăşit aici la noi, unul căruia îi zicea Stepan Celinschi, de fel din ţara leşească. Trăia singuratic într-o colibă pe grindul Roşu şi se ocupa cu vînarea vidrelor şi a nurcilor. Era un om blajin, tăcut din fire şi numai cînd bea mai mult basamac de acesta verde şi tare, vorbea singur în graiul lui şi plîngea, apoi se urca în dubiţă şi pleca oftînd.

Într-o seară, iaca sînt mai bine de 30 de ani de atunci ploua tot aşa amarnic ca acum, o ploaie amestecată cu spic de zăpadă.

Abia venisem la adăpostul meu şi aprinsesem focul, cînd uşa s-a deschis şi în prag a apărut Celinschi, înalt, spătos, cu mustăţile pleoştite şi cu o armă lungă în mînă. Şi-a tras un scăunel lîngă foc şi s-a aşezat fără nici o vorbă. A scos din buzunar o sticlă de rachiu din care a băut îndelung, apoi s-a pornit pe tînguit şi plîns, ca un om nemernic şi slab. Am băut şi eu fără să-l întreb ceva, în tăcere şi tristeţe. După un timp, m-a privit într-un anume fel, deşteptat parcă din negura amintirilor sale, ferecate de o taină grea şi vorbind abia şoptit, mi-a povestit viaţa sa.

Era de prin părţile Cracoviei, în slujba unui mare boier care i-a dat în grijă, sus în munţi, conacurile şi terenurile lui de vînătoare. Şi-a adus nevastă tînără şi frumoasă, cu ochi al-

baştri ca cerul, cu cosiţe ca spicul grîului şi mlădie ca o nuia. O iubea ca pe lumina ochilor şi trăiau fericiţi în singurătatea lor. Într-o zi, a venit stăpînul cu alţi boieri să facă vînătoare şi s-a încins o petrecere mare, cu felurite mîncăruri şi băuturi. Nevasta lui servea la masă şi a observat el că, de la o vreme, stăpînul o întîmpina cu zîmbete şi priviri hulpave. De atunci, boierul a venit mai mereu, singur sau întovărăşit de alţii, pentru vînătoare sau alte treburi, însă de fiecare dată aducea cînd un şal, cînd un şirag de mărgele, cînd o pereche de cizmuliţe şi nicicînd nu venea cu mîna goală. Îi mîngîia cosiţele şi-i da daruri. Uneori îi lăsa singuri în conac, ieşea pe afară cu treburile lui de slugă şi cînd se întorcea, îşi găsea femeia cu obrajii învăpăiaţi ca de un foc lăuntric.

Cînd stăpînul nu venea cîteva zile, o auzea cum ofta şi se uita pe fereastră în lungul potecii ce urca din vale. A înţeles el că se petrece ceva cu femeia lui, însă a tăcut punînd totul pe seama tinereţii şi a izolării de lume.

Într-o seară, boierul a venit singur şi cînd l-au întîmpinat în cerdac, a văzut în ochii ei o lucire fugară, o scînteie de o clipă şi gura i-a înflorit într-un surîs cum nu-l cunoştea. Vedea cum amîndoi, cu priviri furişe se sorb din ochi, să se contopească într-o singură făptură; fără gesturi, fără grai, numai ochii îi trădau, pentru că ochii uneori spun mai mult decît vorbele.

I s-a umplut sufletul de amărăciune şi silă, dar tot atunci boierul i-a poruncit să se ducă în pădure să cerceteze scaldele mistreţilor şi potecile cerbilor, că a doua zi urmau să urce vînătorii din vale. A înţeles prea bine de ce-l trimite în pădure însă, să nu se ducă, nu se putea. Şi-a luat toporaşul cu coadă lungă şi s-a dus.

A făcut un ocol şi s-a întors în marginea pădurii aproape de conac. Fierbînd de mînie, gol de gînduri, a privit multă vreme luminile de la fereastră şi umbrele ce se preumblau în dosul perdelelor, apoi una după alta luminile s-au stins, rămînînd micşorată numai lumina din camera stăpînului. S-a apropiat prin omătul gros de două palme pînă sub fereastră, şi a ascultat atent. Din cameră se auzeau şoapte ce nu le putea desluşi şi din cînd în cînd chicot înfundat de muiere dezmierdată şi mîngîiată de bărbatul dorit.

A simţit atunci o durere în piept ca şi cînd un jungher rece îi sfredelea inima şi năvala sîngelui în cap, care da să iasă prin ochi şi urechi.

S-a prăvălit în zăpadă şi s-a zbătut fără geamete, în tăcere, ca o fiară prinsă în capcană, şi-a smuls căciula şi şi-a răcorit fruntea cuprinsă de fierbinţeală şi încet, încet s-a liniştit. S-a prelins apoi ca o umbră de-a lungul zidurilor pînă la uşa din spatele conacului, a intrat şi cu paşi furişaţi a ajuns la odaia boierului. A mişcat încet închizătoarea şi uşa s-a deschis fără zgomot, atît cît să se poată strecura. Şi-a oprit răsuflarea şi cu-n salt a ajuns la lampă şi i-a mărit flacăra. I-a văzut pe amîndoi în pat, cu chipuri împietrite de groază, albe, golite de sînge, cu ochii bulbucaţi gata să iasă din orbite. I-a privit cu un zîmbet strîmb, rău, cu ochi în care lucea flacăra răzbunării ce avea să vină. A ridicat toporul încet, i-a strîns coada în mîini de-a auzit pîrîitul lemnului, a privit ţintă la chipul stăpînului şi-a izbit năprasnic. Nu s-a auzit nici un geamăt, nici un suspin, ci numai o zbatere de-o clipă a ochilor care s-au răsturnat albi în orbitele lor.

Şi-a privit cu silă femeia care-i cerşea îndurare, a luat lampa de pe masă şi a izbit-o de perete. Urcînd poteca ce ducea spre munte, s-a oprit sub streaşina pădurii şi a mai privit o dată în urmă. Limbi mari de flăcări mistuiau conacul în care sălăşluise păcatul şi valuri de fum se tălăzuiau într-o lumină roşie ca sîngele, apoi a intrat în pădure şi s-a pierdut în noapte şi singurătate.

A mers aşa cu scurte popasuri zile şi nopţi în şir, pînă a dat de oameni cu alt port şi alt grai. A slugărit mulţi ani la moşieri moldoveni şi din stăpîn în stăpîn a ajuns în Deltă, prin locurile noastre.

Cînd şi-a terminat spovedania, luceau zorile şi parcă era alt om, mă privea senin şi blînd, descătuşat parcă de povara tainei înfricoşătoare care-i măcina viaţa.

Am aprins focul aici în cotlon să fac o ciorbă şi el s-a ridicat, şi-a luat arma, s-a aşezat pe scăunel lîngă foc şi a început să o descarce, sfredelind-o cu o vergea lungă de fier. Avea o armă căreia noi îi zicem capsieră, care se încărca pe la gura ţevilor şi tot pe acolo se descărca. Tot meşterind la ea, a întors-o, a apropiat-o de foc şi a privit pe gura ţevilor, întîi pe dreapta, apoi pe stînga şi nu ştiu ce i s-a părut că a apropiat-o mai mult de foc. O bubuitură ca de tunet a zguduit coliba şi cînd s-a împrăştiat fumul, l-am văzut întins pe jos, cu capul spulberat. L-am dus atunci, în zori, la Sulina şi după ce l-au văzut autorităţile, l-am îngropat după legea noastră.

Mult timp după ce moş Zachipela şi-a terminat povestirea, am privit flăcările din cotlon în care ardeau pale de stuf şi parcă trăiam aievea drama care s-a consumat atunci.

Cînd am ieşit, ploaia contenise, însă cerul plumburiu vestea o zi mohorîtă. În stuf, peste ape, a mugit buhaiul bălţii, gros, urît şi sinistru, ca o prevestire rea în cumpăna zorilor.

PE VIAȚĂ ȘI PE MOARTE...

În cadrul aceleiași specii, unii indivizi se luptă între ei, din diferite motive: hrană, ierarhie socială în cadrul unui grup. Între indivizi aparținînd unor specii diferite, lupta este determinată de antagonismul existent între speciile respective.

În natura liberă luptele inter- și intraspecifice pot fi urmărite destul de rar, cu totul întîmplător, de către oameni.

De dragul spectacolului, omul a organizat aceste întîlniri încă din cele mai vechi timpuri, cu animale sălbatice captive sau cu animale domestice.

În antichitate erau celebre „spectacolele" oferite în amfiteatrele Imperiului roman, adevărate măceluri organizate între oameni (gladiatori), oameni contra animale, sau animale între ele. Lei, tigri, leoparzi, urși bruni, lupi, cîini din diferite rase, zimbri, bouri, elefanți, au fost jertfiți alături de oameni, pentru gustul unui anumit public, pentru consolidarea prestigiului unui anumit împărat sau patrician.

Islanda, după cucerirea sa de către vikingi (care au adus cu ei ponei, necunoscuți pînă atunci în insulă), cunoaște voga luptelor între armăsari. Aprigii ponei islandezi luptau violent, asistați de stăpînii lor, care totuși n-aveau voie să atingă calul inamic, fiind și ei expuși mușcăturilor și copitelor aducătoare de moarte.

În Turcia și Afganistan se organizează lupte între masculii de cămilă. În aceste lupte, combatanții își încrucișează gîturile, cel mai puternic făcînd pe învins să-și plece grumazul, la propriu și la figurat.

În multe zone de pe glob (America Latină, Asia de Sud-Est, unele țări vest-europene) au fost și sînt apreciate luptele între cocoși. În acest scop au fost create rase specializate de găini, așa-numitele rase combatante. Cocoșii luptători sînt dotați cu pinteni metalici (mai eficienți, desigur, decît pintenii lor nativi). Lupta este înverșunată și sîngeroasă, agitația spectatorilor, însuflețiți de pariurile încheiate, este de nedescris.

În unele țări din Asia de Sud-Est sînt apreciate luptele dintre așa-numiții peștișori combatanți *(Betta splendens)*. Combatanții (tot masculi, desigur) sînt puși întîi în borcane alăturate pentru a se vedea și deci întărîta reciproc, prilej cu care peștișorii își schimbă culoarea, căpătînd nuanțe splendide. Concomitent, încep să se încheie pariurile. Ulterior, cei doi rivali se pun în același vas și lupta pe viață și pe moarte începe.

. Intenționat, am lăsat la urmă luptele dintre cîini.

Acest prieten al omului a fost folosit și pentru desfătarea unor anumiți indivizi, în acest mod degradant. Evul mediu și chiar timpurile moderne au cunoscut voga unor asemenea înfruntări între cîini din anumite rase (desigur erau necesare animale puternice, educate cu cruzime, potrivit scopului). Uneori cîinii luptau împotriva altor animale (lupi, urși, tauri, lei etc.). Desigur, totul însoțit de pariuri.

Astăzi, luptele între cîini sînt interzise în majoritatea statelor lumii, punîndu-se capăt acestor manifestări sîngeroase, degradante pentru specia umană.

Adrian PALLADI

Lupul continuă să preocupe pe vînători și pe biologi. Iată cîteva date ale „victoriilor" omului asupra sa, marcînd dispariția lupului în diverse țări sau provincii: în Bavaria — 1847; în Saar — 1891; în Danemarca — 1772; în Scoția — 1743. Alte recente date se referă la efectivele speciei pe continentul nostru: în partea europeană a U.R.S.S. trăiesc circa 1000 exemplare; în Italia — 100; în Norvegia și Suedia — 10; în Finlanda — 100; în Polonia — 200; Cehoslovacia — 100; Spania — 200; Portugalia — 100; Bulgaria — 130. În Iugoslavia se împușcă sau se prind anual 900 de lupi, iar în Grecia în jur de 700 de exemplare.

Grădinile zoologice sînt adeseori comparate cu legendara arcă a lui Noe. Inițial comparația a avut în vedere aspectul formal al problemei, într-o grădină zoologică fiind reunite, ca și pe arcă, într-un spațiu restrîns, o mare varietate de specii animale. Recent analogia a devenit mai profundă și mai justificată, deoarece în fața crizei ecologice cu care este confruntată lumea contemporană, grădinile zoologice se transformă tot mai mult într-un refugiu în care oamenii de știință, aidoma legendarului Noe, încearcă să salveze de la pieire speciile amenințate de „potopul" exploatării iraționale și devastatoare a mediului înconjurător. Păstrarea și reproducerea speciilor periclitate devin tot mai mult misiunea principală a unei grădini zoologice, această veritabilă arcă a lui Noe a timpurilor noastre.

CĂLĂTOR PE ARCA LUI NOE

Mihai COCIU

M-am îmbarcat pe o asemenea arcă în urmă cu peste douăzeci de ani și în tot acest timp am navigat împreună cu alți pasageri, cu care am împărțit bucuriile și necazurile unei călătorii pline de greutăți, dar și de un neasemuit farmec, farmecul neprevăzutului, al evenimentului ieșit din comun. Ne-am străduit cu toții, fireste, să transportăm cu bine prețioasa încărcătură și s-o sporim de s-o putea.

N-a fost deloc ușor. Eram lipsiți de experiență, navigam pe un ocean aproape complet necunoscut și în primele etape ale voiajului numai un soi de intuiție ne-a ajutat să nu eșuăm. Mai apoi, au urmat neuitatele lecții ale acestui mare dascăl care este *experiența* și ale celuilalt mare dascăl care este *cartea*. În cele ce urmează vreau să împărtășesc cititorilor cîteva din întîmplările neobișnuite pe care le-am trăit în timpul acestei nu prea scurte călătorii. Recurgînd cît mai rar la metaforica noastră analogie, ce intenționa doar să dea o formă publicistică mai atractivă prezentelor note, ne vom plasa în continuare pe terenul solid al faptelor deoarece, departe de a fi arid ca un manual de zoologie, este la fel de variat și plin de neprevăzut ca și jungla tropicală.

Trebuie să încep cu o mărturisire nu tocmai măgulitoare pentru mine: primul contact prelungit cu animalele sălbatice mi-a dovedit că nu eram suficient de pregătit pentru a le înțelege viața. Desigur, ca proaspăt absolvent al facultății de biologie, cunoșteam o serie de lucruri teoretice: clasificări sistematice de ordine și familii, denumiri latinești, formule dentare, detalii anatomice, experiențele pavloviste privind reflexele condiționate etc. Dar ce reprezintă animalul sălbatic ca entitate biologică nu știam și nici măcar nu-mi puneam această întrebare. Mi-a trebuit ceva timp pînă să înțeleg că animalul nu e nici pe departe o „mașină" vie, o sumă de reflexe, aservită în întregime mediului extern și acționată exclusiv de acesta, ci o *individualitate* activă, irepetabilă, al cărei comportament este dirijat atît de mediu cît și de forțe instinctuale ce-și au originea în negura erelor geologice, fiind transmise prin memoria speciei și astfel programate încît să conducă totdeauna la același rezultat final: supraviețuirea individului și perpetuarea speciei.

Să nu ne pierdem însă în teorii. Cum spuneam, trăiam zi

→

de zi în apropierea animalelor şi începeam să realizez neputinţa de a le înţelege. Mai întîi m-am lovit de problema *crizei de adaptare*. Privind animalul ca pe o fiinţă întru totul asemănătoare omului — care, chipurile, ar avea o capacitate de adaptare nelimitată (Hans Selye şi Alvin Töffler ne-au dovedit recent că lucrurile nu stau chiar aşa) — eram convins că orice animal nou sosit în zoo poate şi trebuie să se adapteze imediat şi total la noul său mod de viaţă.

Nu voi uita de aceea niciodată întîmplarea cu cele două vulpi roşii, care au constituit primul semnal de alarmă privind concepţia mea greşită despre animalul sălbatic.

La vreo două luni de la „îmbarcarea" mea pe arca lui Noe din pădurea Băneasa, un pădurar ne-a adus două vulpi adulte şi arătoase. Cumetrele au fost instalate într-un amplasament constînd dintr-un adăpost de lemn ce ţinea loc de bîrlog şi o volieră exterioară cu pereţii confecţionaţi din plasă metalică. Vulpile s-au retras imediat în cuşcă, de unde n-au mai ieşit nici măcar la hrană.

Nici în prima noapte vulpile n-au ieşit din bîrlog şi nici în cea de-a doua. Ziua, carnea fu ridicată neatinsă. Abia în cea de a treia noapte hrana a dispărut, lucrul repetîndu-se de atunci fără ca paznicul să le poată surprinde în afara cuştii, deşi cumetrele circulau intens de-a lungul pereţilor volierei, lucru dovedit de urmele lăsate pe sol. Ziua, însă, nici gînd să iasă din bîrlog.

Exasperat de această rezistenţă, un superior din echipajul arcei a hotărît să forţăm nota şi într-o sîmbătă a dat dispoziţie ca vulpile să fie scoase afară şi să li se închidă uşa pentru a se învăţa cu ambianţa exterioară în vederea expunerii lor, a doua zi. Zis şi făcut. Înarmat cu o mătură şi ajutat de noi, îngrijitorul a început „presiunile" fizice spre a determina vulpile să-şi părăsească refugiul. Vulpile însă nu se lăsau deloc convinse şi cu blana zburlită se strîngeau una într-alta, muşcînd cu disperare mătura, sau, cînd îngrijitorul o retrăgea la timp, clămpănind în aer. În cele din urmă, perseverenţa şi tactica inteligentă a omului a biruit şi cele două cumetre s-au trezit, nici ele neştiind prea bine cum, afară, în lumina crudă a unei amiezi toride de iulie. Imediat vulpile au început să se comporte într-un chip care nouă ni s-a părut atunci, bizar. Cu o iuţeală de neînchipuit au făcut de mai multe ori ocolul volierei, apoi au început să tragă furios cu dinţii de plasa metalică, să scurme solul cu ghearele, să se cţere pe pereţi.

Nu găsesc cuvinte pentru a reda iureşul fantastic cu care se desfăşura tot acest comportament, în timp ce noi priveam năuciţi şi pironiţi parcă locului întreaga vînzoleală, neînţelegînd faptul elementar că animalele erau literalmente înnebunite de spaimă. Probabil un etolog purist n-ar folosi un asemena limbaj antropomorfic, preferînd să spună că la cele două vulpi se declanşase o reacţie intensă de evitarea duşmanului, Desigur, e poate mai corect aşa, dar orice om dotat cît de cît cu imaginaţie şi cu simţul judecăţii analogice va fi de acord cred cu mine că bietele vulpi erau prada celei mai teribile panici.

N-aş putea spune precis cît a durat toată povestea căci, fascinaţi de ceea ce vedeam, ne-am pierdut complet capul şi facultatea de a înregistra obiectiv „timpul". Deodată, una din vulpile care tocmai se căţărase pentru a nu ştiu cîta oară pe plasa unui perete, a picat jos ca o pară coaptă dintr-un pom. A căzut şi nu s-a mai ridicat. Pieptul i se zbătea, abdomenul se strîngea şi se destindea convulsiv iar limba îi atîrna roşie ca zmeura, din deschizătura botului, garnisită cu spuma unei salive abundente. Eram cu ochii la ea şi nu ştiam ce să facem cînd... poc! a doua vulpe, care tocmai se urcase pe ciotul de copac din centrul volierei, s-a prăvălit val-vîrtej în colb. S-a zbătut de două-trei ori şi a rămas nemişcată. Prima vulpe mai sufla încă, dar pînă să vină medicul veterinar cu trusa de prim ajutor şi să intrăm în volieră a murit şi ea. În cîteva minute, fără nici o cauză externă aparentă, două fiinţe vii îşi încetaseră existenţa!

Pe dinafară vulpile moarte nu prezentau cine ştie ce modificări. Limbile erau sîngerînde, dar, lucru de mirare, nu aveau nici o leziune. Aspectul lor arăta ca şi cum sîngele părăsise vasele prin care circulă şi stătea să ţîşnească de peste tot, prin piele. Boturile erau albite de spuma salivei şi dantura fusese, într-un punct, două, deteriorată din pricina efortului de a rupe plasa. La autopsie însă aspectul organelor interne se arăta a fi profund alterat. Leziunea principală era congestia, intensă şi generalizată, cu aspect hemoragic ca şi la nivelul limbii. Plămînii atîrnau ca nişte zdrenţe înmuiate în sînge, inimile de asemenea.

Se cuvine să precizez că înălţimea de la care căzuseră animalele dacă atingea un metru, aşa încît nu putea fi vorba nicicum de un traumatism intern provocat de impactul cu solul. De altfel nici leziunile nu pledau pentru aşa ceva, deoarece nu exista nici un fel de hemoragie internă provocată de ruperea vreunui organ.

Totuşi, în lipsa oricărui factor cauzal fizic, moartea a fost atribuită şocului traumatic produs de cădere. Numai îngrijitorul, cu intuiţia fină, numită uneori „bun simţ", a omului simplu, neşcolit, mai puţin fiziolog şi mai mult crescător de animale, a ridicat din umeri şi a spus: „Astea săracele au murit de frică". Bineînţeles că remarca sa a stîrnit rîsete, dar subconştientul a înregistrat atît cazul în sine, cît şi „diagnosticul" îngrijitorului.

●

Aceasta a fost prima mea întîlnire cu manifestarea cea mai violentă a crizei de adaptare: şocul psihic.

Din „secretele“ păsării cu ciocul lung

Matei TĂLPEANU

CERCETĂRI RECENTE, bazate pe microemiţătoare radio ataşate pe spinarea sitarilor, au dezvăluit unele „secrete“ din viaţa celui mai misterios vînat din Europa. Deşi se împuşcă anual cam 3,5 milioane din cele 15—35 milioane de sitari ce străbat continentul nostru, rămăseseră destule aspecte neclare din biologia sitarului. Iată cîteva din aceste date noi:

Femela se împerechează în primul an de viaţă, iar masculul în cel de al doilea.

Dintre sitarii capturaţi primăvara, în amurg şi în zori, între 84 şi 100 la sută sînt masculi.

Masculii nu au un anumit „teritoriu“ pentru zborul de împerechere. Unii pot zbura în aceeaşi seară în puncte situate la 3 km distanţă unul de altul.

Masculii care zboară pentru împerechere nu au şanse egale de a găsi femele receptive. Unii masculi (dominanţi) îi izgonesc permanent pe cei-lalţi din locurile „bune“ (liziere, poieni etc.).

Cînd dispare un mascul dominant, locul lui este luat imediat de unul dintre cei izgoniţi (subdominant), astfel că femelele receptive nu rămîn fără pereche.

Perechea formată nu stă împreună tot sezonul de reproducere. După 4—11 zile, cum începe ouatul, masculul îşi caută altă pereche.

foto: N. GOLGOŢIU

Într-o primăvară, un mascul dominant poate forma pînă la 4 perechi, iar unul subdominant nici una.

Femela este cea care alege locul pentru cuib, înainte de a atrage masculul spre locul stabilit.

La femele nu există fidelitate faţă de locul de cuibărit. Masculii vin însă în aceeaşi regiune, an de an.

Într-un cuib sînt în medie 4 ouă, pe care le clocește numai femela, permanent noaptea şi, cu mici pauze pentru hrănire, ziua.

S-a constatat că pierderile de cuiburi şi ouă sînt foarte mari — şi anume 47 la sută (9 cuiburi din 19 studiate, în 2 fiind ucisă şi mama).

În cazul în care i se distruge cuibul, femela se mută imediat în alt loc, chiar la 10 km distanţă şi îşi face un nou cuib, uneori foarte repede (în 12 zile).

Clocitul durează 21 de zile. Puii sînt hrăniţi de mamă în primele 3—4 zile. Ei pot zbura la 19—20 zile şi se despart de mamă şi fraţi la 35 de zile.

ACVILA
ÎN STEME ROMÂNEȘTI

Plutarh-Antoniu MIHĂILESCU

MUZEELE ŞI ARHIVELE, PRIN MATERIALul documentar variat, sporesc audienţa în conştiinţa cetăţenilor patriei noastre, aportul la formarea unor puternice convingeri patriotice. În felul acesta sînt puse în valoare marile lecţii ale trecutului, forţa emoţională a faptelor eroice ale istoriei româneşti, contribuţie de mare eficienţă la întărirea dragostei de ţară, a mîndriei pentru apartenenţa la un popor dîrz şi demn, cu o valoroasă şi recunoscută contribuţie la îmbogăţirea patrimoniului material şi spiritual al umanităţii.

Este motivul pentru care ne-am gîndit să punem la dispoziţia cititorului nostru cîteva secvenţe, cu ajutorul unor ştiinţe speciale ale istoriei — *sigilografie* şi *heraldică* — avînd ca obiect steme, peceţi şi medalii inspirate din fauna vînătorească.

Acvila (vulturul) este pasărea heraldică de prim rang. Ea simbolizează curaj, hotărîre, putere, măreţie, zbor spre înălţimi. Acvila constituie elementul central al stemei Ţării Româneşti, cît şi a Transilvaniei. Cîteva imagini lămuritoare:

Fig. *a: 1390, ianuarie 20.* Sigiliul domnului Ţării Româneşti, Mircea cel Bătrîn, prezent pe tratatul încheiat de acesta cu Polonia. În emblemă se află acvila însoţită de o cruce, de soare şi lună. Exponatul se găseşte la biblioteca Academiei R. S. România.

Fig. *b:* Medalia PRO VIRTUTE MILITARI. *1860.* Prima decoraţie românească instituită de Alexandru Ioan Cuza pentru a recompensa pe cei care au luptat la 13 Septembrie 1848 pe Dealul Spirii (Muzeul de istorie al Municipiului Bucureşti).

Fig. *c: Secolul XIX.* Stema oraşului Piteşti, cuprinzînd o acvilă ce susţine o balanţă şi deviza PATRIA ŞI DREPTUL MEU (Arhivele Statului, Bucureşti).

Calificarea la locul de osîndă

Nenea Mitică Vîrf a luat-o pe a dumisale la clean. Nenorocirea li se poate întîmpla şi altora, aşa că nu e nimic de rîs într-asta şi nici omul nu trebuie prea aspru condamnat: ca să le fie limpede că acolo nu e destrăbălare, nici huleai, ci muncă serioasă şi calificată, altă soluţie decît să le aduci şi să le pui la treabă nu este. Se nimerise cap de toamnă, cînd cleanul cere cosaşi din ultima generaţie, drept care nenea Mitică a început cu prinderea acestora, pe cel mai oblu taluz din zonă.

— Cască ochii şi nu mă face de poveste, tu femeie. Mai întîi trebuie să-i stîrneşti din iarbă. Pentru asta, uite-aşa, mergi prin ea. Dacă e uscată, mergi doar o dată. Dacă e verde, te întorci pe dîră după ce se ridică la loc; dar, pe unde ai să calci tu, trei ani nu se mai ridică: deci, nu te mai întorci. Din moment ce îi stîrneşti, ei sar: cam cum sărea blestemăţia aceea de magiun cînd m-ai pus să mestec în el ca să nu se prindă şi m-a băşicat tot. Sar fie aproape, fie departe; după puterile lor şi după cît s-au speriat de tare văzînd ce-au văzut: în cazul de faţă, vor sări cum nu se poate mai departe. Te uiţi cu atenţie — cum faci tu de după perdea, aici n-am ce să-ţi mai explic — şi ţii minte unde s-a aşezat din săritură. Că ţinere de minte ai: o dată am călcat şi eu strîmb, cînd m-a ţinut moşul Tărăboanţă la o bere călîie, să-mi povestească pe şart cum a prins el păstrăv îndată după primul război mondial — şi n-ai uitat, m-ai spus pînă şi nepoţilor, de cînd s-au botezat pînă s-au însurat. Te duci unde s-a aşezat şi îl prinzi: fie din zvîrlitură de mînă, ca pe muscă pe de-asupra peltelei de gutui, fie că îţi tufleşti palma peste el. La asta din urmă, cu ce se cheamă la tine palmă, dracul l-a luat şi nu mai ai ce-i face, că e chisăliţă. Doar dacă s-a aşezat pe ciuline ori altă botanică înţepătoare, pe care ai s-o înveţi cu uşurinţă: atunci poate că ţi se mai încetineşte elanul şi mai recuperăm ceva din cosaş, vai de sufletul lui. La punctul ăsta să ţii minte că, dacă ai apucat să te pătrunzi de vreun spin, n-are rost să ţi-l scoţi chiar pe loc: vin alţii şi cînd ai de unde alege, îţi creşte foarte mult satisfacţia, întreabă-mă pe mine. Să bagi, totuşi, de seamă pe ce pui mîna cînd crezi că e cosaş, pentru că prin iarbă mai mişună şi alte blestemăţii: n-a sărit, nu-l atingi; că, dacă ar fi să te foloseşti la prins, tu, de limbă, atunci aş zice că dau cu viespi şi te-aş pune să le colectezi, poate dibuim şi vreuna care ţine la mine, dacă ai priceput ce vreau să zic. Cînd îl prinzi şi a rămas convenabil, îl pui în sticluţă; stai să găbjesc măcar unul, ca să îţi demonstrez practic. Cînd îl pui, ai grijă să nu sară cei dinăuntru, că aşa fac: sar. Piuliţă ţine degetul mare de la mîna stîngă pe destupuşul sticluţei, dar o lasă jos cînd apucă un cosaş cu dreapta, că altfel — cît e el de îndemînatic — n-are cum să-l extragă din încîlcitura de nutreţ: cît se moşmondeşte el, cît mai bodogăne, ăi din recipient îşi iau valea şi amărîtul îşi poartă osînda zi de vară pînă-n seară şi pe urmă scoate rîma. Dacă te-ai fi sculat devreme, cum te-am rugat eu frumos, îi luam mai uşor, atunci sînt uzi de rouă şi de aurora şi nu sar chiar pînă la dracul în praznic, bătu-i-ar bunul dumnezeu îndelaolaltă cu cei care au scos-o că noi pescarii lîncezim şi huzurim şi ne sedentarizăm, vedea-i-aş sedentari cum ştiu eu. Că, unul, nu mă ţine mintea care, s-a apucat şi i-a şoptit Mecanicului chestia asta cu umezeala, de-a venit ăla cu furtunul. Acuma, ori că era instalaţia scurtă şi n-a ajuns cu ea în inima belşugului, ori că a dat el drumul la ghivent ca pentru incendiu şi i-a înecat ca pe vaporul Titanic, dar cu altceva decît că s-a înnămolit pînă peste urechi nici că s-a ales. Ar mai fi să-i prinzi pe brumă, cînd li se înmoaie lor balamalele atletice, însă nu aşteptăm noi pînă atunci, noi azi lucrăm cu cosaşi, nu se poate să nu dobîndim — noi doi — măcar unul. Ce te priveşte cît e ceasul? La fel ai făcut şi atunci, cînd ne invitase a lui Tărtăreaţă la masă, „Cît o fi ceasul?“, „Cît o mai fi ceasul?“, „Vai, oare cît s-o fi făcut ceasul?“, că numai ce-am auzit-o pe zgîrcioabă, care nici măslinele cu ţuică nu le pusese bine pe masă, „Păi, dacă vă grăbiţi, sărim peste răcitură şi peste curcan şi nu mai dăm plachie şi sarmale dacă tot renunţăm la friptură şi trecem direct la desert“ şi — of, că nu ştiu ce-mi vine să-ţi fac — ne-a adus cîte un pumnişor de cireşe, juma'te pălite.

E aproape de prînz, cît să fie? Acuma, la prînz, soarele bate drept: dacă îi loveşte şi pe ei în cap ca pe mine, îi mai moleşeşte şi nu se poate să nu ne umplem — măcar să nu i se mai vadă fundul — sticluţa. Iar dacă o umplem, mergi cu mine pe pod (că e de fier şi te ţine) şi îţi arăt şi mai practic cum se dă drumul la cosaş pe şuvoi, ca să se repeadă la dînsul din undă clean cît n-ai visat tu, să pleznească de ciudă fandositul ăla de Gărgăreaţă, care dă cu unul de plastic, de sperie şi sufletul din ei şi scoate cîţi prinserăm noi, că bine zicea cine zicea că mai piaza rea decît ţine nu găseşti nici sub talpa lui Scaraoţchi, vedea-l-aş şi pe ăsta prinzînd cosaşi ca să afle exact ce-s alea chinurile iadului.

Cînd am strigat la dumnealor să meargă, pentru că vine ploaie puternică, nenea Mitică ne-a înjurat călduros şi din tot sufletul, iar Vîrfa ne-a recomandat să ne vedem de treabă, deoarece ei îi place foarte mult la pescuit şi — întrucît acest sport îi face bine la muşchi — nu se mai sperie de o biată furtună.

Ştefan STROE

UMOR

Pe malul unui rîu, un bărbat se află antrenat într-o luptă corp la corp cu un crocodil. La un moment dat soseşte soţia lui.

— Dragă, iartă-l, lasă-l să plece! i se adresează ea. Mi-am schimbat dorinţa: nu mai vreau poşetă din piele de crocodil, ci de... şarpe!

●

În dimineaţa aceleaşi zile, un oarecare Radu Popescu trece în lumea celor drepţi, în timp ce un vînător, purtînd acelaşi nume, ia avionul pentru a zbura în Africa.

Seara, o telegramă soseşte în mod eronat la văduva Popescu, în care se spune: „Ajuns cu bine la destinaţie Stop Căldură infernală Stop".

●

De mai bine de două ore, un pescar stă cu undiţa în mînă pe malul unui lac. În spatele său se opreşte un curios, care după ce stătu cîteva minute fără a scoate o vorbă, i se adresă:

— E un lac bun pentru peşti?

— Cred că da, îi răspunse pescarul, căci pînă acum n-am reuşit să covîng pe nici unul să iasă!

●

Doi vînători se întîlnesc şi unul dintre ei îl întreabă pe celălalt:

— De cînd porţi ochelari?

— De cînd am vrut să omor o muscă!

— Păi, ce-are una cu cealaltă?

— Să vezi, nu era o muscă, ci un cui ruginit!

●

Regele Ludovic al XIV-lea nu purta niciodată mănuşi cînd pleca la vînătoare, oricît ar fi fost de aspru frigul.

Într-o zi, doi ţărani, siliţi să participe la vînătoare ca gonaci, l-au văzut pe rege ţinînd puşca cu mîinile goale. Unul dintre ei îşi exprimă mirarea că regele nu-şi apără mîinile de ger, dar celălalt îl lămuri pe loc:

— Regelui nu-i este frig fiindcă-şi ţine tot timpul mîinile în buzunarele noastre!

●

Un biet artist de circ, specializat în prezentarea unui număr, avînd ca recuzită opt porumbei, şase găini şi trei iepuri, după ce colindă luni de zile pe străzile Romei, primeşte, în sfîrşit, de la impresarul lui un răspuns favorabil, cu angajamente noi.

Răspunsul artistului: „Prea tîrziu, mi-am mîncat recuzita!"

A. T.

Un îngrijitor de la grădina zoologică stătea în faţa gurii, larg deschise, a unui crocodil colosal şi se uita în interiorul ei.

— Dar ce are crocodilul, de a deschis o gură aşa de mare? a întrebat un vizitator.

— Deocamdată nu pot să ştiu, pînă ce nu se va arăta de-acolo medicul veterinar, care a intrat înăuntru de vreo jumătate de oră!

A. N.

RECORDURI

DIN LUMEA ŞERPILOR

Cel mai mare şarpe preistoric a fost un piton din specia *gigantophis garstini* care a trăit acum 50 de milioane de ani în Egipt. Diferitele urme descoperite atestă faptul că acest şarpe avea o lungime de aproape 13 m.

Tailanda se înscrie cu un record cu totul original în ansamblul mondial: cea mai mare varietate de şerpi. S-a stabilit că în această ţară există 179 specii diferite de şerpi, din care 35 foarte veninoase şi 25 mai puţin veninoase. Din cauza nenumăratelor accidente cauzate de muşcăturile acestor animale, Crucea Roşie tailandeză a organizat o fermă pentru... creşterea şerpilor. Desigur, în vederea colectării veninului necesar fabricării de seruri şi vaccinuri.

Cel mai lung şarpe din lume este anaconda *(Eunectes murinus)* care trăieşte în America de Sud. Îşi petrece majoritatea vieţii în apă sau lîngă apă. Poate ajunge la lungimi între 4 şi 11 m şi la o greutate de 460 kg. Se hrăneşte cu porci de apă, păsări, broaşte ţestoase şi peşti. Un exemplar capturat în 1944 avea o lungime de aproape 12 metri.

Recordul de longevitate în captivitate aparţine unui şarpe din specia *Anguis fragilis* care a trăit în grădina zoologică din Copenhaga (Danemarca) între anii 1892—1946, deci 54 de ani!

Printre cele mai lungi reptile ale timpurilor noastre sînt şi pitonii din sudul Asiei şi din Africa, care ajung la 8—10 metri lungime. Recordul l-a bătut un piton cu pătrăţele capturat în America de Sud. El măsura 9,90 m lungime. Un alt piton uriaş a fost prins în Malaiezia, în 1949. În 1963 el ajunsese la 8,5 metri lungime şi la o greutate de 150 kg.

Cel mai mare piton *(Pyton reticulatus)*, crescut în captivitate, a fost „Colossus". El a trăit într-un parc zoologic din Pittsburgh, avînd 9,15 metri şi cîntărind 145 kilograme. De menţionat că pitonul poate înghiţi un porc voluminos fără a-l mesteca. După aceea, digerarea lui durînd mult timp, şarpele se poate lipsi de hrană cîteva săptămîni. În această perioadă stă într-o stare de somnolenţă, astfel că se poate spune că, de fapt, pitonul mai mult doarme decît mănîncă!

Cum reuşeşte să înghită şarpele o pradă mult mai mare decît propriul său cap? Această capacitate depinde de posibilitatea şarpelui de a-şi deschide foarte larg gura. Rolul principal în acest act revine maxilarului inferior. Oasele acestuia au o legătură elastică, care permite întinderea laterală. De îndată ce un obiect mai mare nimereşte în gura şarpelui, intră în acţiune nişte osişoare mobile din maxilarul superior, care îl împing în tractul digestiv.

Leptotyphlops bilineata este denumirea ştiinţifică a celui mai mic şarpe din lume. Trăieşte în insulele din Marea Caraibelor, Martinica, Barbados şi St. Lucia şi măsoară în lungime doar 10-12 cm.

În ţara noastră, şarpele dungat, în lungime de doi metri, deţine întîietatea ca mărime. Trăieşte în poieni şi păduri, hrănindu-se cu păsări, şopîrle, şoareci, şobolani, cîrtiţe. Muşcătura lui este dureroasă, dar nu şi veninoasă.

Mihai BURDUJA şi
Avram D. TUDOSIE

VÎNĂTOAREA ANTICĂ

Din copilăria umanităţii şi pînă astăzi, vînătoarea şi pescuitul au constituit, pe rînd, un mod de existenţă, o pasiune, un sport, un hobby sau un „loisir" — în accepţiunea modernă a termenului. Picturi şi sculpturi descoperite în peşteri imemoriabile ori pe zidurile unor străvechi palate regale şi temple, cronici de argilă sau pergament, aduc din umbra mileniilor trecute, dovezi ale acestei îndeletniciri la diferite popoare. Iniţial, vînătoarea şi pescuitul au fost făcute laolaltă de către membrii comunităţii omeneşti, în diferitele ei forme de organizare: comuna primitivă, tribul, statul. Cu timpul însă, ele au început să fie practicate diferenţiat, în funcţie de poziţia socială a celor în cauză. Aşa, de pildă, pescuitul a rămas un „privilegiu" al ţăranilor. Ei îl practicau mai întîi într-o formă rudimentară: tulburarea apei şi prinderea peştelui cu mîna, apoi cu undiţa înzestrată cu cîrlig de bronz şi năvodul.

În cazul vînătorii, diferenţierile au început să fie evidente. Astfel, cu peste 4000 de ani în urmă, fauna animală a străvechilor state din Mesopotamia antică era deosebit de diversă. Cu toate acestea, locuitorii de rînd puteau prinde numai vînat mărunt. Prinţii şi dregătorii asiro-babilonieni vînau fiecare după un protocol bine stabilit, în funcţie de rangul lor la curte: elefanţi, leoparzi, pantere, tauri, mistreţi, cerbi, antilope, onagri (măgari sălbatici) şi struţi, apelînd deseori la şoimi dresaţi.

Vînătoarea de lei era permisă numai regilor şi o făceau pe jos sau din carul lor de luptă, pe două roţi. Prin similitudine cu augustul vînător, titlul de „rege al animalelor" avea să-l primească şi vînatul, adică leul. Şi cum vînătoarea sau capturarea animalelor sălbatice pentru grădinile lor zoologice ocupa un loc important în activitatea vechilor regi, diferite basoreliefuri şi inscripţii — ca de exemplu cele din palatele capitalelor Ninive şi Babilon —

→

sau cronici, au început să le consemneze cu lux de amănunte, isprăvile cinegetice.

Firește, au existat și monarhi sau curteni deosebit de pricepuți în a mînui sabia, sulița, săgeata sau lațul pe urmele prăzilor lor. Dar, din dorința scribilor curților regale de a măguli vanitatea stăpînilor lor, în speranța unor daruri substanțiale, în cronici au început să fie consemnate expediții cinegetice atît de uluitoare, care — afirmă unii cercetători, mai în glumă, mai în serios — au dat naștere prin veacuri și au stat la baza... poveștilor vînătorești de azi. Vom da numai două exemple.

Regele asirian Tiglatpalassar I (1116—1078 î.e.n.) sintetizează, astfel, cariera sa de vînător: „*... am ucis patru tauri uriași, puternici. în pustiul din țara Mitannu și în orașul Arazig care este înaintea țării Hatti, cu arcul meu tare, cu sabia mea de oțel și cu săgețile mele cele ascuțite... Am omorît de asemenea 10 elefanți masculi puternici în Harran și pe malul riului Habur. Am prins 4 elefanți vii. Din porunca zeului Ninurta am ucis în luptă, fiind pe jos, 120 de lei cu inimă vitează și am ucis 800 de lei din carul meu de luptă*" [1]).

În ceea ce-l privește pe regele Assurnassirpal (883—859 î.e.n.), acesta este și mai categoric, lăsînd posterității și amatorilor de povești vînătorești, următorul nemaipomenit bilanț al unei singure partide de vînătoare: "*Am ucis 30 de elefanți cu arcul, 257 de tauri sălbatici puternici i-am omorît din carul meu de luptă, am ucis 370 de lei puternici doar cu sulița ca pe niște păsări într-o colivie*" [2]).

În fața unor asemenea fantastice vînători, să recunoaștem că, pînă și isprăvile legendarilor cavaleri ai Mesei Rotunde de la curtea nu mai puțin legendarului rege Arthur — rămîn în materie niște modeste rezultate de... preșcolari.

Aurel CODREANU

[1]) E.A.W. Budge and L. W.King: Annals of the Kings Asyria-London, 1921 pag. 201.
[2]) Ibidem, pag. 201.

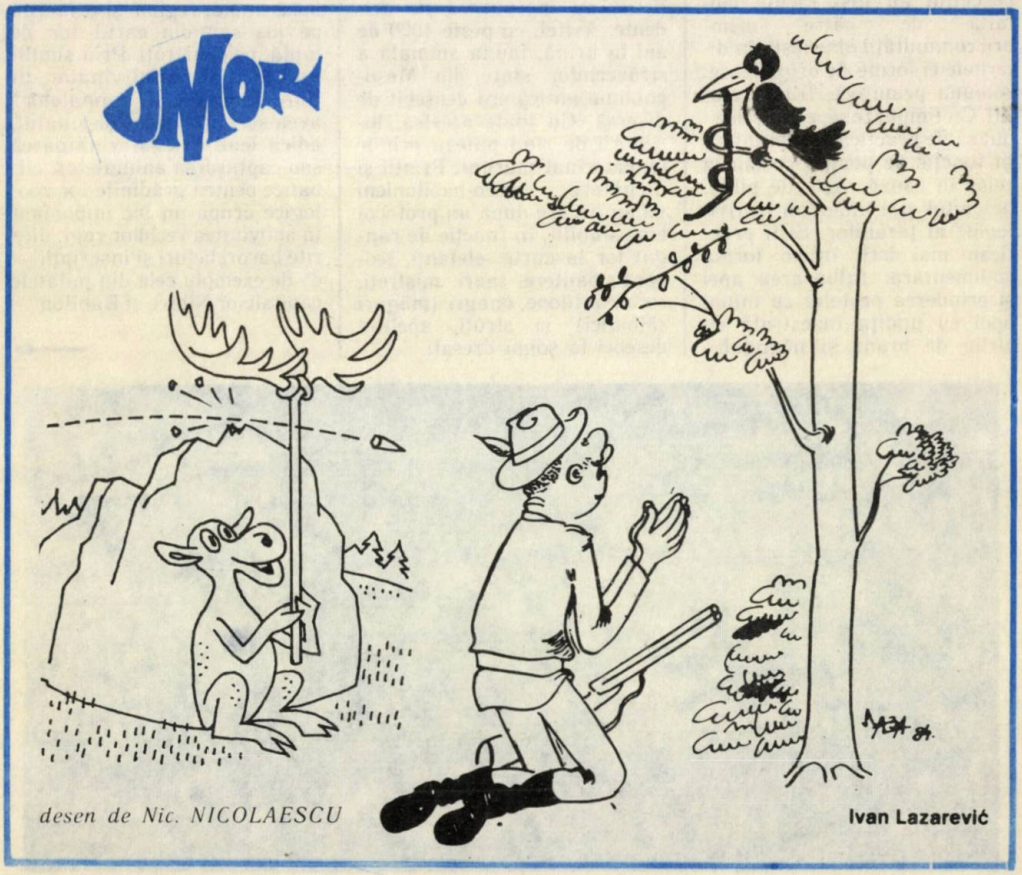

desen de Nic. NICOLAESCU

pescar sportiv pe post de detectiv

Eugen CÂMPEANU

Unde era mai bine oare să meargă la pescuit, gîndea Tiberiu Prună, stabilind şi avantajele unei pregătiri în pripă. Şi, pentru că lacul Tarniţa, lac cu apă zăgăzuită între munţii Gilăului, îi păru mai la îndemînă la acea oră a prînzului, porni într-acolo; mai ales că putea folosi şi barca Universităţii, barcă adăpostită, pînă la instalarea definitivă a debarcaderului plutitor, într-un colţ mai liniştit unde, nu o dată, a sondat el lacul pentru a lua probe biologice de laborator.

Ajuns la faţa locului, barca nicăieri. În schimb, sub legănarea uşoară a valurilor, împinse către mal, ceva umflat plutea pe apă, ca o haină de piele. Doamne fereşte! S-o fi înecat cineva? Dar atunci unde-i barca? Să-i fi căzut haina cînd a pornit cu barca? Imposibil! Ar fi observat. E-o crimă? Gînduri sinistre îi frămîntau fruntea lui Tiberiu Prună.

Puţinele ore ale după-amiezii se împuţinară şi mai mult pentru îndeletnicirea pescuitului, căci Tiberiu Prună trebui să-şi împartă grijile zilei în două. Deageaba a revenit în cîteva rînduri, în zadar l-a întrebat ba pe unul, ba pe altul, pînă seara nimeni nu ştiu să-i spună nimic nici de barcă, nici de posesorul hainei de piele: Viorel Ardelean, celibatar, profesor la Institutul politehnic, domiciliat pe strada „6 Martie" numărul 13 — cel puţin aşa scria pe legitimaţia încă descifrabilă găsită în buzunarul scurtei.

Prună luă obiectul găsit, singura probă materială a misterioasei dispariţii, se urcă în maşina parcată lîngă stăvilar şi acceleră maneta de viteză. Trebuia să rezolve neapărat în seara asta problema. Îndată ce va ajunge la Cluj.

Trecu intersecţiile fără să prindă vreun stop, urcă în grabă scările şi dădu năvală în vestibul. Ce noroc! Ardelean Viorel de pe „6 Martie" are telefon! Nenorocul era altul: nici pînă spre miezul nopţii nu răspundea nimeni, număr de altfel verificat la „Informaţii".

Presupunerile se adevereau şi se complicau. Să anunţe Miliţia? Dar dacă, vrînd să facă un bine cuiva, ieşea tocmai pe dos? Nu. Mai bine dimineaţă, iar dacă nici atunci nu va răspunde la telefon va încerca la Institut. Si-apoi, ce să-i faci? Miliţia.

Noaptea se bălăci în insomnii şi coşmaruri, în vise îndrăzneţe şi stupide, din care Tiberiu Prună se deşteptă mai obosit de cum se culcase. Dar telefonul de pe „6 Martie" suna şi acum a pustiu; nimeni nu-l ridica din furcă. Încă puţin şi putea telefona la Institut.

Serviciul personalului confirmă existenţa inventariată a lui Ardelean Viorel, care fusese chiar văzut mai înainte cu două zile la o şedinţă, dar altceva... nimic. Ah! ba da, să încerce să vorbească cu tatăl lui Ardelean. Sfîntă inspiraţie! De ce n-a ştiut-o aseară?

— Întrebaţi de fiul meu? A! da! Nu... nu s-a întîmplat nimic! E aici la mine. Vine imediat după haină şi vă spune el.

Nici Tiberiu Prună şi nici mintea iscusită a unui detectiv autentic n-ar fi putut bănui măcar, pornind de la haina de piele purtată de apă, singurul obiect recuperat în urma naufragiului, drama care s-a petrecut cu o zi înainte pe lacul Tarniţa...

...Viorel Ardelean, alături de prietenul său, savura mersul întins al bărcii cu motor de-a lungul lacului. Drum drept, fără obstacol, cu muntele semeţ în flancuri şi în faţă; zîmbind fără grijă... cui? Nici el nu ştie.

Pînă cînd botul bărcii se izbi puternic de un buştean submers şi-i azvîrli pe cei doi pasageri, îmbrăcaţi cum erau, în apele răcorose ale lacului. Barca şi-a continuat uşurată voiajul pînă a ajuns undeva la ţărm.

Prima măsură a naufragiaţilor a fost să se lepede de tot ce le îngreuna şi periclita înotul. Haina de piele a lui Ardelean luă astfel calea ştiută şi, prinzînd un vînt prielnic, îşi umflă pînzele şi ajunse cu bine în golfuleţul cu pricina. În schimb cei doi trebuiră să dovedească din greu că sînt înotători experimentaţi pentru a ajunge la mal. De aici au fost traşi afară pe stînci, înainte de a renunţa să se mai salveze, de cîţiva trecători ce văzură primejdia şi le întinseră nişte crengi salvatoare.

Epuizaţi şi pămîntii de frigurile spaimei prin care trecuseră, cu prea puţinele obiecte de îmbrăcăminte rămase pe ei — norocul lui Ardelean fusese că nu şi-a putut azvîrli blugii şi o dată

→

cu ei cheile mașinii — ce puteau face altceva decît să se urce în grabă în automobil și să se întoarcă acasă?

Bine, bine, dar o enigmă tot mai rămînea: unde dispăruse barca Universității? Tiberiu Prună nu știa atunci că i se găsise un alt loc de acostare. Își promise, în schimb, să nu mai întreprindă nimic asemănător pe cont propriu și, îndeosebi, să nu mai schimbe plăcerea unei zile de pescuit cu ispititoarea nereușită a unei tentative polițiste.

CU—CU

Dintre cele 130 specii de cuci cunoscuți din întreaga lume, doar aproximativ 50 specii au uritul obicei de a-și depune ponta în cuiburile altor păsări. Restul de 80 de specii de cuci sînt părinți cît se poate de grijulii.

●

Cucul european — singura specie de pe continentul nostru — își poate depune ouăle în cuiburile a mai bine de o sută specii, preferînd însă în mod vizibil pe cele a circa o duzină de specii.

●

O anumită femelă de cuc depune de regulă ouă de un singur tip, parazitînd deci aceeași specie — gazdă. Urmașii acestei femele vor prefera cu regularitate cuiburile speciei — gazdă care i-au crescut.

●

O femelă de cuc poate depune într-un singur sezon de cuibărit 10—12 ouă, rareori mai mult (maximum pînă la 20 ouă!), din care însă doar o jumătate ajung pînă la eclozare. Multe dintre ouă sînt recunoscute de păsările gazde, fiind aruncate din cuib sau păsările respective părăsesc cuibul.

Lacului Bucura din Retezat

Picătură de cer căzută pe pământ,
Prin stîncile montane dintre umbriți Carpați,
Să palpiți în adîncuri, sublime bucurii,
Cu îngerii de-acolo și cu păstorii frați.

Tăcerile te-ngroapă netulburate în veac,
Decît de capre negre ce vin să se adape,
Sau umbrele de gîște în treacăt peste munți,
Spre ochii de albastru, încremeniți sub pleoape.

Oglindă tăinuită sub munte Retezat,
Ce speli păcatul nostru rămas de la Adam,
În clara ta lumină de roze și azur,
Sub rama aurită a unui ciob de geam.

Mihai MOȘANDREI

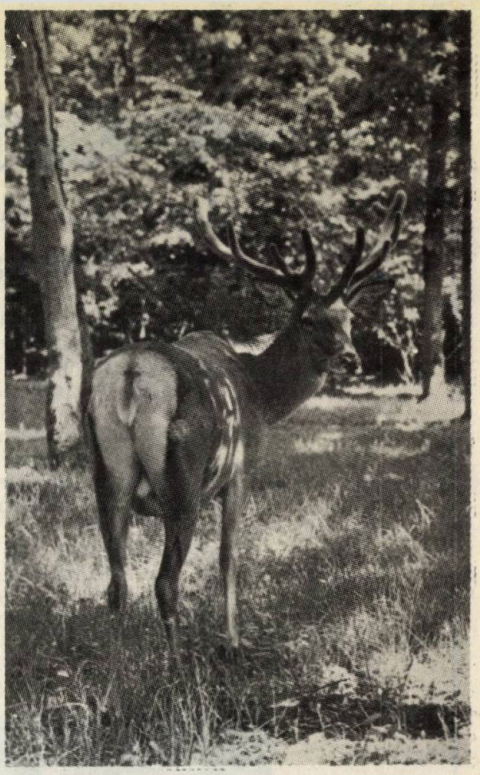

CERBUL ȘI ACTIVITATEA OMULUI

Vasile COTTA

Preferințele vînătorilor față de speciile de vînat variază: unii optează pentru prepeliță, în cîmpia întinsă a Bărăganului, alții pentru fazanul în zbor de săgeată și în fine alții pentru căprior, mistreț, capră neagră. Consider însă că nu greșesc făcînd afirmația potrivit căreia suprema satisfacție o dă cerbul la boncănit, în liniștea muntelui și în decorul de toamnă al pădurii. Pentru acest suprem argument, pentru valoarea lui faunistică, pentru recordurile internaționale pe care ni le oferă, ca și pentru simplul fapt că există și împodobește lanțul Carpaților, considerăm că nu este de prisos să se vorbească de cerb și aici.

Ca și căpriorul, cerbul nu se ferește de zgomotele cu care s-a obișnuit. Iată cîteva dovezi:

Cu peste două decenii în urmă, însoțeam un vînător turist la boncănit de cerb în muntele dintre rîurile Mureș și Bistrița. Seara, a fost program de orientare și cîntărirea șanselor pentru dimineața următoare. La o distanță cam de doi km, într-o vale, la case răslețe, se auzea lătratul cîinilor și se vedea lumina la ferestre. Totuși trei cerbi boncăneau în sectorul pe care îl cercetam.

Altă dată, la originea pîrîului Ritivoiu, afluent al văii Azuga, un vînt puternic a rupt și dezrădăcinat parte dintr-un arboret de vîrstă mijlocie. Silvicultori, buni gospodari, au exploatat arborii vătămați, iar acum muncitorii forestieri transportau cu cioacla [1] materialul lemnos pînă la un drum din vale. Toată ziua era zgomot și urme de om. Totuși, noaptea, o ciută cu vițel străbătea această porțiune pentru a ajunge la o plantație cu o bogată și atractivă vegetație ierbacee. Urmele întipărite pe sol erau o dovadă. Și aceasta, nu numai într-o singură noapte, ci de repetate ori.

Tot la Azuga, dar pe un alt pîrîu, muncitorii forestieri foloseau, la apropiatul pînă în vale a lemnului exploatat, un jghiab de pămînt. Panta terenului fiind mare, bușteni ajungeau în vale în virtutea propriei lor greutăți. Cam pe la ora 17 munca înceta, terenul se liniștea, iar două ciute ieșeau la iarba de pe marginea parchetului la circa 50 m de jghiab. Probabil locul de odihnă de peste zi al ciutelor nu era departe de parchet, încît auzeau bine zgomotul de aici.

În fine, încă un exemplu: pe vremea cînd calea ferată forestieră era principalul mijloc de transport al lemnului, din pădure la fabrică, locomotiva unui tren a șuierat prelung la intrarea într-o stație. La fel și cînd a părăsit stația. Zgomotul sirenei se auzea la distanță. Am coborît din tren și am urcat pe versantul drept al văii. Deodată, pe versantul stîng, la o distanță de circa 300 m, se aude un boncănit puternic. Nu am nici o îndoială că cerbul respectiv era prezent pe acel versant și în momentul șuieratului locomotivei. Totuși după ce trenul a plecat, iar liniștea a revenit, cerbul a boncănit. Cerbul s-a obișnuit cu șuieratul de locomotivă pe care-l auzea în fiecare zi și știa că din această parte nu-l pîndește nici o primejdie.

[1] Cioacla = săniuță trasă de un om, pe uscat, cînd transportă lemn de la locul exploatării pînă la un drum accesibil vehiculelor.

Tot în acea perioadă, din camera de oaspeți a Ocolului silvic Răstolița, județul Mureș, situată în sat, auzeam boncănit pe versantul stîng al rîului Mureș. Exemplele ar putea continua.

Dar problema mai are un aspect: cerbul se obișnuiește cu zgomotul, dar nu fără a suferi din cauza lui. Pe durata a 24 ore, cerbul are o *perioadă de activitate* și *una de odihnă*. Cea de activitate se compune, în rezumat, din plecarea spre locul de păscut, păscutul propriu-zis, contactul cu alți cerbi, igiena corpului (scărpinatul cu copita sau cu cornul, linsul), apărarea de dușmani, înapoierea la locul de plecare etc. *Perioada de odihnă* cuprinde rumegatul și dormitul. De remarcat că somnul propriu-zis, pe durata căruia simțurile sînt, practic, deconectate, iar dușmanul s-ar putea apropia de cerb fără grijă, durează cel mult 20 de minute, așa încît spațiul de timp în care animalul s-ar putea simți amenințat este foarte scurt. Dat fiind că, practic, niciodată nu se întîmplă ca toate animalele din grup să adoarmă în același timp, înseamnă că grupul va avea cel puțin un membru al său care să dea alarma, în caz de pericol.

Oamenii de știință au cercetat perioada de păscut a cerbului, în cursul a 24 de ore, în condiții de absolută liniște, cum ar fi un teren împrejmuit, și au constatat că păscutul propriu-zis (colectarea hranei) durează 7—10 ore, iar rumegatul 5—6 ore. În aceleași condiții de absolută liniște s-au observat 6 perioade de colectare a hranei, durata acestora variind între 30 minute și 2 1/2 ore, în funcție de abundența hranei și de momentul păscutului, dimineața și seara perioadele fiind mai lungi. În terenuri cu liniștea deranjată, aceste perioade sînt împinse spre noapte sau suprimate cu totul în timpul zilei. În caz extrem, cerbul își va colecta hrana în timpul nopții, firește cu mai multă greutate și poate în cantitate insuficientă. Aceiași oameni de știință clasifică hrana în „moale" (plante ierbacee) și „dură" (ramuri, mlădițe și coajă de arbori și arbuști). Hrana dură este importantă din punct de vedere fiziologic, deoarece vehiculează trecerea hranei prin tubul digestiv și provoacă o mai bună folosire a acesteia. Dacă cerbul ar găsi un ogor de hrană cu lucernă sau altă plantă abundentă din care să-și poată umple ierbarul în timp scurt, atunci el va simți nevoia să consume și hrană dură. Ori de cîte ori activitatea omului va constrînge cerbul să-și părăsească locurile bune de pășunat, îngrămădindu-se în spațiu mic sau sărac în hrană, urmarea poate fi un prejudiciu cauzat pădurii.

Concluzia ce se poate trage din cele de mai sus este că cervidele, după un timp, se obișnuiesc cu zgomotele, dar în anumite situații, acestea pot provoca tulburări în colectarea hranei și uneori prejudicii pădurii.

— E un truc care nu dă greș. Toți trag în țintă.

(„Espana")

CĂLĂTOR PE ARCA LUI NOE

2

Un alt eveniment remarcabil avea să urmeze peste aproape un an. Primisem de curînd un rîs tînăr, capturat în munţii Vrancei. Era un exemplar splendid, dar foarte sperios. Ca şi vulpile, sta mai mult în adăpost şi cînd era silit să-l părăsească, alerga agitat de-a lungul pereţilor, pufnea şi mîrîia neştiind cum să facă să revină în culcuş. Treptat a început a slăbi, deşi consuma bine hrana. Într-o dimineaţă, îngrijitorul ne-a chemat spre a ne arăta că rîsul începuse să se împleticească în mers, fiind nesigur mai ales pe picioarele posterioare. Din cînd în cînd scutura capul în mod repetat. S-a apelat la medic şi, diagnosticîndu-se clinic o posibilă encefalită virală, s-a hotărît să se prindă animalul pentru a i se administra un tratament pe cale injectabilă.

Prinderea unui rîs într-un spaţiu redus nu-i lucru simplu, ba e chiar foarte complicat şi periculos. Cu un fel de laţuri mobile denumite iavaşale, animalului i s-au prins labele una cîte una, apoi a fost trîntit jos, prins cu mîinile şi ţinut strîns. În tot acest timp, rîsul mîrîia şi scuipa furios, încercînd cu străşnicie să se împotrivească. Dintr-o dată însă puterile i-au sleit, iar îngrijitorul care îi ţinea labele din faţă a strigat: „Domn' doctor, nu mai suflă!" Atunci i-am observat privirea. Dacă mai înainte ochii rîsului, care stăteau să-i iasă din orbite, exprimau groaza şi disperarea, acum deveniseră goi, sticloşi, rigizi. Rîsul murise în mîinile oamenilor mai înainte de a i se face injecţia. La autopsie s-au găsit aceleaşi leziuni congestive puternice, prezente la nivelul principalelor organe — ca şi în cazul vulpilor.

Priveam cadavrul rîsului şi deodată vorbele îngrijitorului de la vulpi mi-au răsărit în minte. Da, mi-am spus la rîndul meu, acest rîs a murit de frică!

În anii ce au urmat am fost martorul multor cazuri asemănătoare. Rînd pe rînd, un elan, o pumă, o pisică sălbatică, un lup, o tigroaică, un alt rîs au contractat o stare de şoc puternică în momentul în care au fost puse în situaţii limită, cel mai adesea cu ocazia prinderii şi imobilizării lor în vederea tratamentului medical. De aceea noi, cei din zoo, am botezat respectivul fenomen „şoc de prindere". Deşi nu auzisem încă cuvîntul „stres" şi nici nu aveam cine ştie ce cunoştinţe de agresologie, intuisem esenţa fenomenului. Într-adevăr, era vorba de un şoc provocat, însă nu de un traumatism fizic, ci de unul psihic.

Cazurile ce au urmat nu

ne-au mai luat însă pe neprevăzute. Aplicînd cu promptitudine un tratament antişoc, toate animalele menţionate au fost salvate. Dar cel mai spectaculos caz de acest gen a fost fără îndoială cel al leului Giaffar.

Giaffar era un leu tînăr şi frumos, născut în grădina zoologică la 11 noiembrie 1959. Unicul pui al leoaicei Florida şi leului Jasmin, Giaffar s-a dezvoltat armonios, înregistrînd la vîrsta de un an greutatea de 104 kg. După ce a împlinit vîrsta de două săptămîni, era scos zilnic afară din cuşcă, cîntărit şi măsurat în vederea notării unor indici biometrici. Din această cauză, Giaffar s-a familiarizat cu oamenii şi în primele luni de viaţă putea fi mîngîiat, luat în braţe, plimbat de lesă ca un căţel.

Dar Giaffar a crescut şi s-a transformat într-un leu impunător. Un zoolog din S.U.A., care ne-a vizitat, a rămas impresionat de mărimea şi frumuseţea lui, mărturisindu-ne că, deşi vizitase numeroase grădini zoologice, nu întîlnise pînă acum un asemenea exemplar. Era cum s-ar spune vedeta, mîndria micii noastre arce.

Viaţa lui Giaffar se desfăşura monotonă şi plicticoasă, ca a oricărui leu captiv. Încercările de a-i găsi o femelă n-au dat rezultate, singurii săi prieteni rămînînd oamenii. Îi era însă scris lui Giaffar să treacă printr-o groaznică încercare. Nu am fost martor ocular la cele întîmplate, dar din relatările colegilor mei — dr. Niculaie Micu şi ing. Gerd Wagner — am putut reconstitui uşor cele petrecute (comunicate de altfel şi sub forma unei lucrări ştiinţifice).

Datorită recrudescenţei unei maladii virale extrem de contagioase şi ucigătoare — gastroenterita infecţioasă a pisicilor — în august 1968 s-a ivit necesitatea vaccinării tuturor felinelor indiferent de vîrstă. O asemenea operaţiune poate îmbolnăvi de nervi pe cel care o executa nu atît din pricina administrării celor cîţiva mililitri de vaccin cît mai ales datorită dificultăţilor prinderii şi imobilizării animalelor.

Personalul nostru se mai perfecţionase, ce-i drept, şi după ce rîşii au fost prinşi cu ajutorul unor plase s-a trecut la prinderea leilor, tigrilor, pumelor şi panterelor. După cîteva încercări s-a ajuns la o modalitate eficace şi relativ rapidă. Animalele, aflate în cuştile strîmte din pavilion, erau prinse cu un lasou de frînghie al cărui ochi era introdus cu dexteritate şi răbdare peste cap şi peste picioarele anterioare. Apoi, printr-un efort colectiv sincronizat, animalul era tras la gratii şi, pînă să se dezmeticească, medicul îi făcea injecţia subcutană, administrîndu-i astfel vaccinul. N-a fost o treabă tocmai uşoară, totuşi lucrurile au mers în general bine pînă ce a venit rîndul lui Giaffar.

Încă de cînd a văzut grupul de oameni intrînd în pavilion şi apropiindu-se cu frînghia în mîini de cuşca sa Giaffar a început a tremura. A fost prins destul de uşor, tras la gratii, i s-a aplicat vaccinul şi apoi a fost eliberat. S-a mai învîrtit puţin prin cuşcă apoi deodată, spre stupefacţia oamenilor, s-a împleticit de cîteva ori şi a căzut lat ca şi cum l-ar fi izbit cineva în moalele capului. La început toţi l-au crezut mort, dar au observat apoi că leul mai respira încă, ce-i drept abia vizibil şi foarte neregulat. Inima îi bătea accelerat dar slab şi aritmic. Din cînd în cînd corpul îi era scuturat de tremurături spasmodice, iar pielea se acoperise de o transpiraţie

rece. Ochii îi erau închişi şi totul semăna cu o comă agonică.

Întrucît frumosul leu devenise aproape un cadavru, medicul veterinar, însoţit de doi îngrijitori, a intrat în cuşcă şi a început imediat un tratament complex ce avea să dureze de la orele 8,00 dimineaţa pînă noaptea tîrziu, dîndu-se o luptă contra cronometru împotriva morţii care-i da tîrcoale leului nostru. Tratamentul medicamentos antişoc a fost însoţit de masaje energice efectuate pe tot corpul şi mai ales pe extremităţi, în care răceala morţii se instalase de-acum. Cînd masajele se întrerupeau animalul era învelit în pături. Către ora 9,00 s-a constatat o uşoară ameliorare a stării animalului: respiraţia devenise mai regulată iar pulsul căpătase ritmicitate. Reflexele elementare se restabiliseră dar corpul continua să fie rece şi animalul nu putea nici măcar să-şi ridice capul.

Tratamentul de susţinere şi stimulare a continuat fără răgaz. Oamenii făceau cu schimbul masajul corpului iar medicul îşi aplica liniştit dar ferm formulele de tratament. Pe la orele 16,00 o surpriză plăcută: Giaffar avu o bruscă revenire încercînd să muşte pe unul din oamenii ce-l frecţionau. Speriaţi, „maseurii" nu ştiură cum şi pe unde să părăsească mai repede cuşca. Giaffar făcu o încercare de a se ridica dar picioarele nu-l ascultară şi căzu din nou pe o parte. Echipa de reanimare şi-a reluat activitatea şi, către seară, pe la orele 20,00 respiraţia şi pulsul erau în sfîrşit restabilite. În schimb, activitatea nervoasă, atît cea senzorială cît şi cea motorie, continua să fie profund afectată. Cum nici circulaţia periferică nu se normalizase, oamenii au continuat timp de o oră întreagă să frecţioneze picioarele şi toracele leului, atenţi la atitudinea sa şi fiind pe picior de fugă.

Cînd îmi povesteau toate acestea, colegii mei se amuzau amintindu-şi cum, la cea mai slabă mişcare a pacientului,

→

„infirmierii" dădeau bir cu fugiții, pentru a reveni apoi tiptil la misiunea lor. Dar tot ei mărturiseau că, atunci, în ziua și noaptea aceea de pomină, numai de rîs nu le ardea.

Abia la orele 23,00 animalul s-a restabilit și din punct de vedere nervos. S-a continuat totuși masajele cu mare prudență, deoarece Giaffar reacționa din ce în ce mai prompt și mai agresiv. În cele din urmă, pe la miezul nopții, masajele au încetat, leul fiind învelit pe o latură a corpului cu o pătură și lăsat liniștit în întuneric deplin. La orele 2,00 noaptea cînd s-a aprins lumina în pavilion, pentru un examen clinic sumar, Giaffar nu mai zăcea pe podea ci sta așezat în poziția sfinxului, iar la vederea oamenilor s-a ridicat în picioare, deplasîndu-se normal prin cușcă și reacționînd la chemări.

Animalul a fost lăsat din nou liniștit să se odihnească, cu lumina stinsă, iar a doua zi la orele 6,00 dimineața era clar pentru toată lumea că el se afla în afara oricărui pericol. Salvat de la o moarte prematură, prin intervenția competentă și decisă a echipei de reanimare condusă de colegii mei, Giaffar a mai trăit încă zece ani, mai exact pînă în ziua de 20 aprilie 1978 cînd a murit în urma unui cancer generalizat, la vîrsta de 18 ani, 5 luni și 10 zile, ceea ce reprezintă o vîrstă apreciabilă pentru un leu captiv.

Rememorînd cazul leului Giaffar ne-am întrebat de ce oare acest animal, crescut în ambianța grădinii zoologice, familiarizat de mic cu oamenii, a putut fi în așa măsură șocat în cazul unei banale prinderi? Acestei întrebări nu i-am găsit mult timp răspunsul deoarece raționam simplist și antropomorfic. Am găsit soluția abia atunci cînd am analizat corect și din punct de vedere al animalului situația generatoare de șoc.

Giaffar fusese crescut în izolare și în strînsă apropiere a oamenilor care niciodată nu-i făcuseră vreun rău, ci dimpotrivă. Factorul „OM" avea deci pentru el o puternică semnificație pozitivă. Deodată însă, în situația cu pricina, lucrurile s-au schimbat radical: oamenii l-au bruscat și violentat, acest lucru constituind pentru el un eveniment atît de nou și neașteptat încît organismul nu a reușit să se adapteze și, firește, s-a declanșat șocul.

Mecanismul psihic al acestui șoc poate fi dealtfel regăsit, sub o formă mult mai complexă, chiar și la om. O persoană mai sensibilă poate fi șocată puternic atunci cînd primește o lovitură dușmănoasă din partea unei ființe căreia i-a acordat toată încrederea și de la care în ruptul capului nu s-ar fi așteptat la ceva rău.

DE TOATE

Ciuful de pădure localizează și capturează prada sa, de regulă diferite specii de mici rozătoare și insectivore, mai ales cu ajutorul auzului; zgomotele produse de mișcarea șoarecilor prin vegetație (2—7 kHz) cît și sunetele emise de aceste animale (3—7 kHz)) se găsesc exact în limitele maximei sensibilități a urechii ciufului.

●

Datorită planului asimetric al capului, respectiv a poziției și conformației diferite a celor două urechi, bufnițele pot localiza sursele de zgomot cu o precizie mai mare de 1° pe orizontală și verticală.

●

La o greutate medie de 190 g, cucuveaua are aripi atît de mici încît acestea nu-i permit un zbor silențios (tipic restului de bufnițe), care să-i facă posibilă vînătoarea din zbor. De altfel, cucuveaua, lucru constatat abia de puțin timp, își procură cea mai mare parte a hranei (insecte mari) vînînd activ, dar pe jos.

●

Penele păsărilor — una din genialele creații ale naturii — sînt adevărate capodopere: din axul unei pene de porumbel se desprind înspre ambele laturi aproximativ 500 barbe, din care pornesc cîte 550 barbule; în total deci aproximativ 550.000 filamente minuscule formează lamela unei singure pene.

●

Vulturii au o putere de rezoluție a ochilor de-a dreptul fantastică: obiecte de numai 20 cm mărime sînt depistate de la înălțimi de peste 3.500 m.

P.W.

Despre păsări...

● Rîndunica mănîncă, bea şi se spala zburînd.

● Cea mai rapidă pasăre este şoimul călător care, în timp ce-şi atacă prada, poate atinge o viteză de 300 km pe oră.

● Canarul cîntă, indiferent de vreme.

● Dacă creştem împreună un pui de cintezoi cu un canar, el va învăţa să cînte ca acesta.

● Cea mai frumoasă şi elegantă pasăre este considerată pasărea colibri.

● Un singur tril de privighetoare poate cuprinde 16 acorduri diferite şi dura 20 de secunde.

● Cîneparul poate învăţa şi pronunţa cîteva cuvinte în limbi diferite.

● Ciocîrlia este una din puţinele păsări care cîntă în timp ce zboară.

● Cu toate că este numai cît o ciocîrlie, sfrîncíocul poate pune pe goană gaiţa, corbul şi şoimul negru. Datorită ciocului său mare şi puternic, el zboară fără teamă alături de ereţi.

● Glasul privighetorii poate fi auzit pînă la o distanţă ce depăşeşte 1 500 m.

● Impresionaţi de puternicul instinct de ajutorare al berzelor tinere, faţă de cele bolnave sau bătrîne, în Grecia antică a existat o lege ce le purta numele. În virtutea acestei legi, tinerii erau obligaţi să-şi întreţină şi să-şi hrănească părinţii.

● Cocorii pot zbura la 5 000 m altitudine.

● Deşi foarte prietenoasă cu omul, codobatura nu poate trăi în captivitate.

● Pentru faptul că-şi atacă prada, direct din faţă şoimul este considerat pasărea cea mai curajoasă.

...şi despre mamifere

● Atunci cînd este furios, leul poate doborî omul cu o singură lovitură de... coadă.

● Indiferent dacă este sătul sau nu, tigrul atacă în permanenţă, animale şi oameni.

● La zebra femelă, dungile blănii sînt negre şi albe, în vreme ce la mascul, dungile negre alternează cu dungi galbene.

● Una din „mîncărurile" favorite ale elefantului o constituie fructele, florile, frunzele şi ramurile tinere de portocal.

● Pantera este de mărimea şi forma unui cîine bine dezvoltat, dar cu picioare mai scurte.

● Lupul şi vulpea, dacă sînt împuşcaţi în labe urlă, în timp ce omorîţi cu bîta... tac.

● Hipopotamului îi place în mod deosebit trestia de zahăr, stuful tînăr şi orezul.

● Cel mai dezvoltat instinct de a omorî, îl au tigrul, pantera şi lupul.

● Leneşul — un mamifer inferior — stă săptămîni întregi căţărat într-un copac, pînă îi mănîncă toate frunzele şi abia după aceea, trece la altul, cu o viteză de un stînjen pe oră... De aici şi numele.

● Leul preferă carnea de cămilă şi a puilor de elefanţi.

A.C.

(După BUFFON: „MORCEAUX CHOISIS")

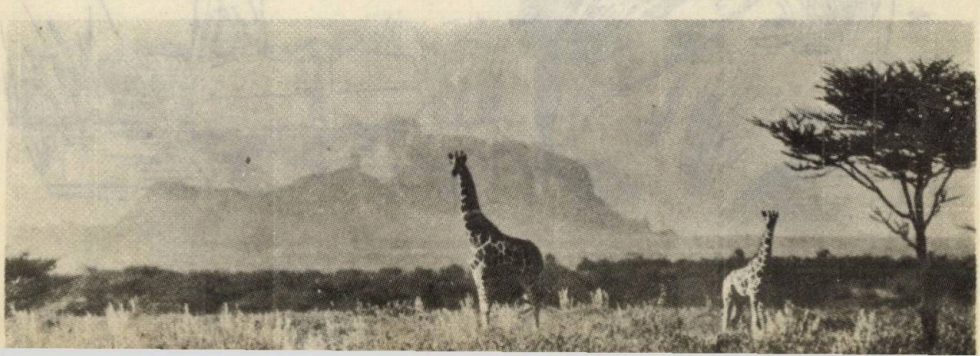

CINEMATECĂ

SALAMANDRA

Aseară am zărit UN PETIC DE CER, mi-am luat PUNGA CU LIBELULE şi m-am urcat în ULTIMUL TREN, împreună cu TREI CAMARAZI, pentru a pescui o săptămînă în Delta Dunării.

La Medgidia am coborît după apă de băut şi am pierdut trenul. Împreună cu NIŞTE ŢĂRANI am oprit un CAMION DE CURSĂ LUNGĂ, pentru că altfel MARILE SPERANŢE privind un somn capital s-ar fi risipit. Eram ca nişte SUFLETE ÎN CEAŢĂ şi TOT AURUL DIN LUME n-ar fi înlocuit PARADISUL PIERDUT în cazul că n-am mai fi pescuit.

NAUFRAGIUL nostru a fost scurt şi am ajuns cu bine la Tulcea. Am petrecut apoi ZILE DE FIOR ŞI RÎS, pentru că pescuitul a fost totuşi un BOCET VESEL.

În fiecare zi prindeam peşte DE LA 9 LA 5 şi-i ceream lui nea Costache MIEZUL FIERBINTE AL PÎINII, iar el îmi spunea ATENŢIE LA PANĂ DE VULTUR, că s-ar putea să muşte crapul la mămăligă.

Ajuns pe malul apei mi-am zis GRĂBEŞTE-TE ÎNCET, pentru că BĂRBAŢII cu ORGOLII şi A AVEA ŞI A NU AVEA peşte e acelaşi lucru cu somnul de veci.

Pînă seara am primit PROVOCAREA DRAGONULUI şi după o CURSĂ INFERNALĂ am prins un biban. Aceasta s-a întîmplat deoarece eram născut sub SEMNUL ŞARPELUI şi ca RĂZBUNAREA să fie completă sub SOARELE ALB AL PUSTIULUI în care ne aflam, am mai prins o ştiucă la linguriţă.

Seara ne întoarcem de pe baltă ca nişte ÎNGERI CU FEŢE MURDARE. BUNUL MEU VECIN SAM însă nu avea ace galbene şi l-a cuprins DUHUL AURULUI şi vorbea despre ele ca despre DRAGOSTE ŞI STATISTICĂ. Noi ne aflam la RĂSCRUCE DE VÎNTURI şi LOVIND O PASĂRE DE PRADĂ cu piatra părintele Drăgan şi-a făcut rost de o duzină de plute.

ÎNTOARCEREA ACASĂ ne-a trezit LANŢUL AMINTIRILOR şi CÎND O SĂ VINĂ TATA, o să-i povestesc despre PĂIANJENUL DE APĂ pe care l-am prins cu două degete şi l-am pus în ac. Cu el am prins un caras de toată frumuseţea.

Cînd ne-am strîns undiţele, i-am zis lui nea Costache: „ÎNTOARCE-TE ŞI MAI PRIVEŞTE O DATĂ, DRUMUL OASELOR, pentru că ZIUA FLORIEI nu a sosit iar dumneata eşti PILOT DE FORMULA 1 printre pescari". ASOCIATUL meu, pentru că nea Costache îmi era într-un fel asociat, mi-a zis că TĂCEREA E DE AUR şi după cum TOATE MI SE ÎNTÎMPLĂ NUMAI MIE, MAREA EVADARE la care am participat împreună cu TREI OAMENI PERICULOŞI, s-ar mai putea repeta şi luna viitoare. Totul depinde însă de părintele Drăgan, dacă mai pleacă în concediu sau nu.

ÎN ARŞIŢA NOPŢII, AŞTEPTÎND UN TREN, vorbeam despre RUBEDENIILE noastre şi ne întrebam dacă am comis un DUBLU DELICT pescuind mai mult de 3 kg de peşte cu tot mărunţişul subdimensionat.

În sfîrşit, nea Costache m-a trimis la VRACIUL din sat, care evitînd O DRAMĂ LA VÎNĂTOARE ne-a arătat PIESA NETERMINATĂ PENTRU PIANINĂ MECANICĂ şi COMOARA DIN LACUL DE ARGINT, care nu era decît o SALAMANDRĂ şi nu crapul cu solzi de aur pe care noi îl visam.

ÎNTÎLNIREA cu peştele n-a mai avut loc şi ne-am urcat în RAPIDUL 34. Urma CAPITOLUL AL DOILEA pe grindul Sireasa.

Restul ... CALCULATORUL MĂRTURISEŞTE, iar nea Costache ascultă.

I. VÎRTEJEANU

Din lumea păsărilor de pradă

În lume trăiesc 262 specii de păsări de pradă de zi, clasificate de specialişti în 88 genuri şi 4 familii.

Cele mai mici păsări de pradă au lungimea corpului de abia 15 cm, o anvergură a aripilor de 25 cm şi doar 50 g greutate; cele mai mari specii ating 140 cm lungime, anvergura pînă la 325 cm şi cîntăresc între 9 — 12,5 kg.

Recordul zborului la înălţime pare să fie deţinut de o specie de vultur african *(Gyps rueppeli)*: deasupra localităţii Abidjan (Coasta de Fildeş) un avion a suferit o coliziune cu un astfel de vultur la înălţimea de 11.000 m, respectiv la 10.800 m deasupra solului.

Atacînd în picaj, o acvilă de munte — observaţie cronometrată şi comunicată de F. Darling — a atins viteza de 53 m/s.

Viteza de picaj a şoimului călător trece de 80 m/s, iar după unele observaţii atinge chiar 126 m/s.

Şoimul de vînătoare *(Falco rusticolus)* realizează performanţa de a supravieţui în condiţiile iernii polare datorită văzului său extrem de sensibil, cu ajutorul căruia poate localiza în semiobscuritatea nopţii polare pata infimă care se ridică din zăpadă în locurile în care stau potîrnichile de zăpadă sub stratul de pînă la 50 cm de zăpadă. Prada şi-o capturează pătrunzînd cu forţa, în picaj, în stratul de nea, de unde capturează o pradă invizibilă altui ochi.

Terenul de vînătoare al uliului variază în funcţie de abundenţa prăzii între 5 — 64 km².

Zăganul — consumator specializat în oase de animale mari, pe care le sparge lăsîndu-le să cadă de la mare înălţime pe pietre — este capabil să lanseze un os de la o înălţime de peste 100 m, cu o exactitate atît de mare încît loveşte fără greş o stîncă de 10/10 m. Asemenea stînci sînt deseori înconjurate de o mare cantitate de fragmente de oase.

Timpul necesar vînătorii zilnice — media la o ofertă trofică mediocră — a păsărilor de pradă este de 3—4 ore.

Aproximativ 20% din prada păsărilor de pradă se compune din animale vizibil handicapate (bolnave, rănite).

Rata înmulţirii păsărilor de pradă creşte concomitent cu altitudinea şi gradul de împădurire

→

a ţinutului. Cauza acestui fenomen o constituie scăderea cantităţilor de pesticide odată cu micşorarea zonelor agricole.

Dacă pînă în urmă cu puţini ani acvila australiană era intens combătută — ca presupus ucigaş de miei! — plătindu-se chiar prime (30.000 — 40.000 victime pe an!), în prezent această specie este declarată monument al naturii şi privit ca unul dintre cei mai folositori prădători aripaţi ai continentului autralian. Motivul: principala pradă a acvilei o constituie iepurii de vizuină, inamicul public nr. 1 al australienilor, respectiv vulpile, extrem de frecvente şi ele.

În timp ce şoricarii din jurul lacului Michigan trebuie să vîneze în cursul lunilor de iarnă practic întreaga zi-lumină pentru a-şi dobîndi hrana sărăcăcioasă, codalbii africani din jurul lacului Naivasha nu petrec mai mult de 1,3% din timpul zilei cu vînătoarea.

Dintre 1.143 ulii inelaţi într-o perioadă de 24 ani într-un teritoriu de aproximativ 4.000 km, 12% — adică 137 exemplare — au fost prinşi în diverse capcane, respectiv vînate. Cifra este surprinzător de mică chiar şi pentru cei mai pesimişti specialişti!

Peter WEBER

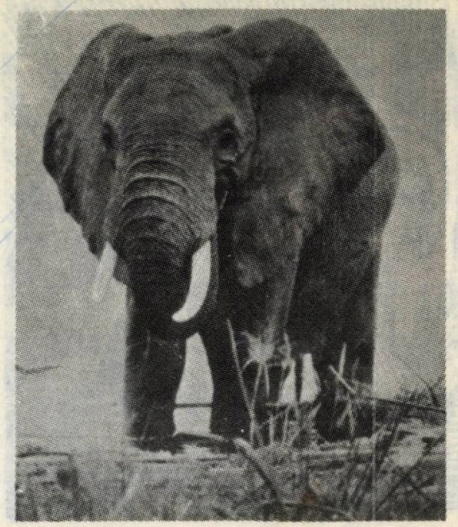

ELEFANŢI

În Africa, la sud de Sahara, au fost semnalaţi elefanţi pe o suprafaţă de peste 7,3 milioane de km². În urmă cu zece ani, efectivul acestora era apreciat la puţin sub 1,3 milioane exemplare.

Dintre cei 3.000 elefanţi ce au existat în Parcul Naţional Ruwenzori din Uganda, nu mai supravieţuiesc în prezent decît 152 exemplare, aceasta ca urmare a braconajului sistematic practicat de bande pseudo-profesioniste.

În decurs de numai patru ani, în Parcul Naţional Kalabega din Zair s-au împuşcat aproximativ 85.000 elefanţi, peste 98 din aceştia fiind braconaţi.

Numărul elefanţilor din Thailanda s-a redus de la 13.400 în anul 1950 la mai puţin de 5.200 în prezent.

În întreaga Malaysia trăiesc doar aproximativ 700 elefanţi sălbatici. Pagubele produse însă de aceştia în plantaţiile agricole şi forestiere se ridică la suma de 50.000 dolari pe zi.

P.W.

O PARTIDĂ DE PESCUIT ...științifico-fantastică

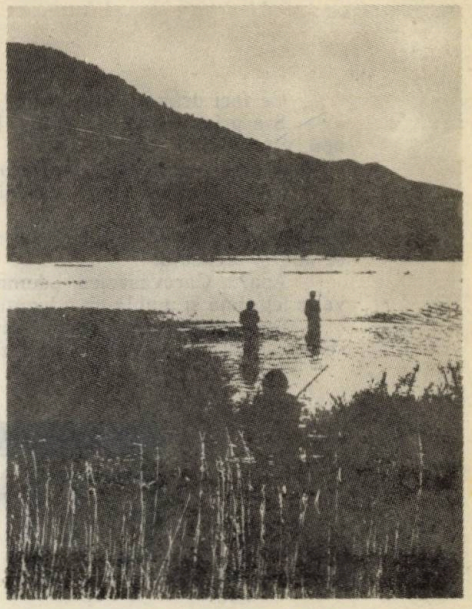

Gill întinsese un deget, apăsă pe un buton și o lumină verzuie inundă camera, în timp ce niște acorduri dizonante se filtrau prin pereții de pleuromotomicizină, trezind-o pe Diane.

„Xenachis?... Ce e cu muzica asta antediluviană?" „Mă gîndeam să-ți creez o atmosferă mai lirică, păsărico, fiindcă azi vreau să te rog să mă lași la pescuit".

Diane se întoarse cu fața la perete.

„Din partea mea n-ai de cît! Ia-ți pantalonii de hexidivilibidină, că parcă văd că iar îmi vii murdar de praf lunar de sus pînă jos!" „Nu, Zambilico, n-am cum să mă murdăresc, pentru că azi mă duc pe Saturn. Am descoperit un „cubic" pe cinste. Azi o să mîncăm pește natural"! „Norocul meu că mai am în conteiner niște comprimate de nisetru! Cu pescuitul tău, m-am lămurit de mult!" „De data asta, este imposibil să dau greș. Am făcut rost de niște ace cu celulă fotoelectrică din rahidiplexivizină autopiricinizată". „Ai grijă să-mi fii la timp la masă, că iar ai să-ți mănînci tavota sleită!" „La 12 punct poți să începi numărătoarea inversă... Tu nu ieși nicăieri?" „Azi rămîn acasă, că vreau să-mi pun părul pe tranzistori". „Pa mamițule, vin să te pup!" „Încet nebunule, că fac arc voltaic!" „De dragă, de cînd mă rog de tine să-ți faci un transplant de condensator! Într-o bună zi ai să te trezești cu toate releele blocate!" „Nu mai face pe grijuliul! Cînd eram numai logodiți, te învîrteai toată ziua cu letconul în jurul meu! Acum, pînă și pentru o biată rezistență, trebuie să consult un specialist!" Gill protestă slab: „Dragă, știi că sînt milos cu cei ai casei.." „Bine, bine, dezagregă-te din ochii mei și lasă-mă să-mi termin somnul!"

Peste circa jumătate de ceas, Gill asaturniza pe Inel și instalat comod pe o plasmă, se apucă să contemple roboținele care forfoteau încoace și-ncolo după treburi.

„Alo QLP? Răspunde, trec pe recepție!" auzi el glasul Dianei sfredelind eterul. Gill tresări. „Aici sînt mami, am aruncat deja undița și aștept!" „Ce aștepți?" „O plătică, porumbițo!" dădu el răspuns, mîncînd din ochi o roboțină durdulie cu extensie de bandă și ochi magic, pe care o agrăi galant:

— Ai o scală fascinantă mami, nu vrei să te fac o talpă pe Galaxee?.

Roboțina se strîmbă a dispreț: „Cu rabla aia?" Gill protestă ofensat: „Care rablă mami, e Fiat 135.800 tip sport. Asta ia 1650 de kilometri pe secundă, ca nimica!".

În casă răsună din nou sopranul Dianei:

— Tu prinzi ceva sau îți pierzi degeaba timpul pe acolo?

— Încerc drăguțo, încerc!

Demimonda deveni bănuitoare: „Cu cine vorbești?" „Cu un nepot", o cîrpi Gill la repezeală. „Nu găsești că pentru un băiat emite cam... subțire?" „E tinerel dragă, abia i-a dat filamentul!"

Din nou laserul Dianei:

„Cum stai cu pescuitul?" „Acum o agăț... Întrerupe să nu o speriem!"

Tinerica îl privi cam dintr-o parte:

„Ce faci dragă, emiți de unul singur?... Nu cumva îți filează o... lampă?" Deși luat peste... QYZ, Gill nu abandonă: „Treceam în revistă restaurantele la care am putea merge, scumpo, știu unul foarte discret. Are un ulei la trei sferturi, ca lacrima, nu altceva!" „Nu pot să beau pe rezervorul gol, se sclifosi Roboțica, am un ulcer oxiperitogalvanic perforat". „Lasă că aranjăm noi cum e mai bine, comandăm și o porție de vaselină în aspic!"

Diana o brodi chiar la momentul oportun:

— Ce faci dragă, ai agăţat-o?

— S-a prins mami, s-a prins! Îmi lasă gura apă, numai cînd mă uit la ea!

— Arunc-o în plasă şi hai acasă cu dînsa!

— Stai, că nu-i chiar aşa de simplu, se zbate...

Roboţina, care de data asta fusese pe recepţie, se zborşi ofensată:

— Aşa?... Carevasăzică, „domnul" e în derivaţie legitimă şi umblă cu... legături în paralel?

— Stai mami să-ţi explic... căută Gill să o scalde, numai că Roboţica se dezlănţui:

— Mie să nu-mi explici nimic! Ce, mă iei drept Centrală atomică, huliganule? Două palme răsunară în eter.

„Ce se aude Gill acolo?" „Se zbate mami, se zbate..." „Si te-a lovit cu coada?" „Cam aşa ceva! conveni Gill spăşit. „Bine ţi-a făcut nelegiuitule! Treci imediat acasă, că-ţi tai eu cheful de pescuit!" „Dar mami..." „Nici o mami, păcătosule! Ai uitat de ecranul foto-adultero-conjugal? Pe viitor, cînd mai pleci la... pescuit, nu-ţi mai uita beţele acasă!" se mai auzi vocea Dianei, după care în cască mai răsunară cîteva pîrîituri.

Gill porni racheta şi în timp ce demara, reflectă înciudat:

— Fericiţi trebuie că mai erau pescarii secolului XX!

Sergiu SIHARU

ETIMOLOGII

Mulţi dintre noi s-au întrebat probabil care este obîrşia, sau etimologia, numelor animalelor pe care le vînăm şi le pescuim. Să răsfoim dicţionarele şi să încercăm să ne lămurim în această privinţă.

Începem cu mamiferele. De la bun început remarcăm proporţia însemnată a numelor de origine latină: cerb, căprior, iepure, urs, porc, mistreţ, lup, vulpe, capră neagră, precum şi demult dispărutul bour, toate au ajuns în graiul nostru din limba strămunilor romani. Numele altor cîtorva specii provin din limbile slave, ca de exemplu: rîs, jder, dihor, nurcă, vidră, veveriţă şi zimbru. Mai recent, vocabularul nostru a preluat două cuvinte franţuzeşti — hermină şi marmotă, unul italian — muflon (precum şi hermelină, sinonim al herminei) şi altul german — bizam. Nume strict autohtone de mamifere sînt: pisică, mîţă (ambele onomatopeice, derivate din *pis*, respectiv din *mîţ*), beică, noriţă şi helge (proveniența străină a acestui zoonim, înlocuit în prezent de neologismul hermină-hermelină, nu poate fi argumentată). În aceeaşi categorie intră şi numele nevăstuicii, deşi cuvîntul de bază din care provine (nevastă) este de origine slavă. Incertă este etimologia numelui viezurelui, derivat de unii chiar din limba dacă (*viedula*), de alţii din albaneză, în timp ce unii lingvişti au văzut o relaţie vizuină-viezure.

Din rîndul păsărilor, de origine latină sînt: porumbel, turturea, grui (regionalism al cocorului), graur, sturz, potîrniche, precum şi numele unor specii situate colateral faţă de interesele noastre cinegetice (acvilă, vultur, mierlă etc.). Din limbile slave am preluat: dropie, lebădă, gîscă, gîrliţă, cocoş, prepeliţă, lişiţă, hulub şi guguştiuc, probabil de asemenea raţă (sau din albaneză?) ieruncă şi cocor (dacă nu cumva acest nume este o onomatopee autohtonă!).

Becaţină provine din limba franceză, pe cînd numele fazanului, existent în toate limbile europene în forme fonetice foarte asemănăoare, a intrat în lexicul cinegetic românesc desigur din germană. În ceea ce priveşte numele originar al acestei specii, este cunoscută povestea cu argonauţii porniţi peste Pontus Euxinus în căutarea lînii de aur, care pe malul rîului Phasis din Colchida au găsit o pasăre necunoscută pe care au numit-o *phasianos*. Legenda aceasta, ca şi alte mituri ale Greciei antice, poate că are un sîmbure de adevăr şi este foarte probabil că fazanul a ajuns în Europa datorită elenilor. Dar, căci există un *dar* aşa după cum găsim menţionat în *Ornitologia* ilustrului naturalist Aldrovandi, publicată în anul 1600, pasărea noastră se numea *phasion* încă în vechea ebraică, de unde concluzia că Iason şi ortacii său au găsit fazanul cu nume cu tot, gata botezat!

Denumiri autentice româneşti de păsări, în majoritate onomatopeice, sînt: pitpalac, cocodel, culic, sitar (dar pentru ce îi spunem astfel

→

păsării cu ciocul lung, nimeni nu știe precis), nagîț, fluierar (derivat însă dintr-un cuvînt de origine albaneză), gaie, șorliță, spîrcaci. Cu privire la ruda mai mică a dropiei, denumită cînd spurcaci, cînd spîrcaci, s-a demonstrat (C. Rosetti-Bălănescu) că varianta cu *i* este mai corectă, ea avîndu-și originea în sunetul produs de pasăre; lingviștii noștri continuă totuși să mențină o explicație cel puțin bizară: proveniența numelui păsării din regionalismul spurc adică... excremente!.

Să trecem acum la pești. Cu toate că cuvîntul *pește* este de origine latină, aproape jumătate dintre speciile comune în apele noastre poartă nume provenite din limbile slave, îndeosebi din bulgară: mihalț, caracudă, mreană, scobar, știucă, biban, somn, păstrăv, lostriță, lipan, lin, plătică, sabiță, chișcar, batcă, babușcă, clean, laban, zglăvoacă, lufar. Aceeași origine are probabil și numele crapului, în pofida asemănării sale cu latinescul *carpio* sau a ideilor cu privire la filiația etimologică dintre crap, carpi și Carpați.

Din greacă provin numele unor pești marini, ca: scrumbia, hamsia, aterina, chefalul, guvidul, lacherda sau pălămida, iar limba turcă ne-a furnizat numele avatului și al calcanului, probabil și al cegăi (originea sîrbo-croată a acestuia este îndoielnică). Din limba maghiară provine numele șalăului și al poduțului (regionalism al scobarului), iar din franceză, literatura noastră ihtiologică a preluat numele anghilei.

Parcurgerea în continuare a listei speciilor noastre de pești ne relevă și existența unor nume autohtone, ca de exemplu: țipar, fufă, ghiborț, gingirică, beldiță, și mai ales a numeroase regionalisme, unele cu circulație foarte restrînsă: puică (lostriță), mîrliță (știucă), aun sau buțoi (avat), șăran (crap), gărășiță (caracudă), sorean (obleț), mațe negre (scobar), crăeț (boiștean) etc. La acestea se adaugă nume derivate din cuvinte de origine latină (porcușor, fusar, roșioară, albișoară, ocheană, asprete, verdete, scrofiță) sau din lexicul slav (nisiparniță, boiștean, plevușcă, cernușcă, obleț).

Investigații minuțioase privind nomenclatura zoologică românească (M. Băcescu) au demonstrat că poporul nostru cunoaște și a botezat toate speciile bine distincte de vertebrate, multe nume fiind deosebit de sugestive și inspirate. Pe parcursul veacurilor, sub influența grupurilor etnice de alte limbi, în terminologia din spațiul carpato-danubian au pătruns și s-au consolidat zoonime de proveniență străină, aproape toate modelîndu-se însă în conformitate cu specificul foneticii limbii române. În timpuri mai recente, prin scrieri literare sau științifice, s-a produs un fenomen de alterare a nomenclaturii autohtone, de înlocuire a multor nume existente în patrimoniul limbii noastre cu diferite neologisme; ca urmare, azi spunem prepeliță în loc de pitpalac, pelican în loc de babiță, cormoran în loc de bîclan, lebădă în loc de cucovă, becațină în loc de berbecuță, hermină în loc de helge sau jder de piatră în loc de beică.

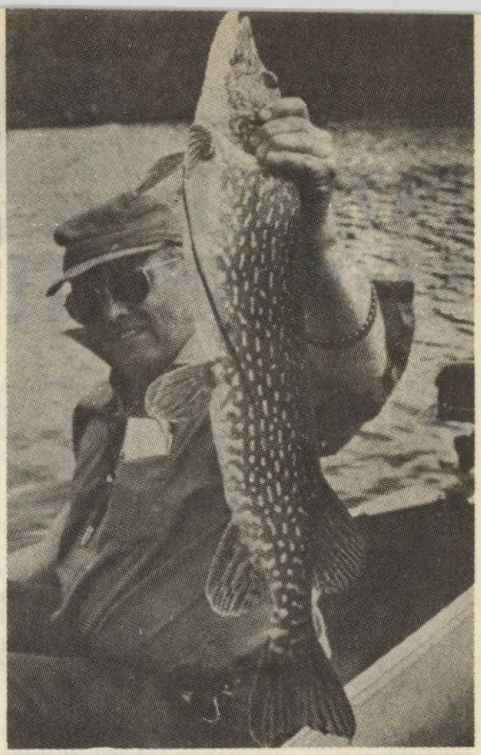

Pe de altă parte, pe aceeași cale, dintre diferitele regionalisme existente s-au generalizat nume care sună mai frumos sau mai... academic, de exemplu, cocoș de munte (iar nu gotcan), cocoș de mesteacăn (tătarcă), pisică sălbatică (mîță sălbatică), vultur (hultan). În cazul peștilor a cîștigat teren terminologia uzitată într-o zonă cu mare pondere piscicolă, deci în lunca și Delta Dunării, oficializîndu-se astfel cu precădere nume de origine slavă, în detrimentul celor autentic românești răspîndite în interiorul țării. În aceeași ordine de idei mai amintim de cazurile de adăugare după diferite nume populare cu înțeles foarte clar răspîndit, a unor apelative suplimentare, de exemplu *carpatin* aplicat la cerb și urs, sau *de cîmp* adăugat după iepure; sînt atribute absolut inutile, respectivele specii fiind oricum de neconfundat.

Dan MUNTEANU

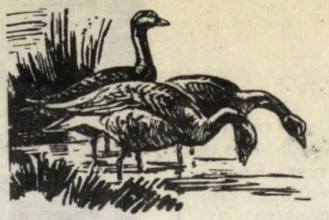

PAZNICI NEOBIȘNUIȚI

Arta dresajului este destul de dificilă. Ea necesită din partea dresorului săptămîni, luni și chiar ani de muncă intensă și mai ales cere răbdare, multă răbdare. Dresarea animalelor, în special a cîinilor, este cunoscută din cele mai vechi timpuri. Bunăoară, în Egiptul antic cîinii erau dresați pentru a fi folosiți la vînătoare. Grecii dresau cîinii pentru diferite numere acrobatice de circ, iar romanii foloseau cîini dresați pentru apărarea cetăților și a taberelor militare.

Există o veche legendă care atestă că uneori dresarea cîinilor poate duce la rezultate cu totul altele decît cele urmărite. Desigur cu toții am auzit despre faimoasele „gîște sacre" ale templului Junonei de pe colina Capitoliului, una din cele șapte coline ale Romei. Legenda spune că, prin strigătul lor, aceste gîște ar fi salvat Roma în anul 300 î.e.n. de la un atac nocturn al galilor.

În apropierea templului Junonei, unde se găseau „gîștele sacre", care au intrat în istorie, se afla o garnizoană permanentă de soldați romani păzită de cîini dresați. Cînd însă cercetașii gali s-au infiltrat pe Capitoliu, spre a lua cu asalt orașul, cîinii dresați, postați pe prima linie de apărare, n-au scos nici măcar un lătrat. Istoria nu dă amănunte asupra acestei curioase întîmplări care rămîne inexplicabilă. Fapt cert este că, după această trădare, cîinii au căzut în dizgrația romanilor. Toate alocațiile destinate dresării cîinilor au fost tăiate de către autorități, fondurile fiind transferate pentru dresajul gîștelor. Ca omagiu adus salvatoarelor Romei, în anii următori au avut loc serbări în care, așezată pe un tron, o prea frumoasă gîscă era plimbată cu pompă prin întreaga cetate, în aclamațiile mulțimii. Alături de ea era purtat un nenorocit cîine crucificat.

Odată cu trecerea timpului, omul a ajuns să inventeze cele mai teribile mijloace de pază. Cu toate acestea, nici electronica cea mai rafinată sau camerele de luat vederi cît se poate de ingenios plasate n-au reușit să oprească pînă în prezent hoțiile, susțin proprietarii societăților de asigurare. Ar trebui să se născocească ceva nou și nemaipomenit, și-au zis șefii firmei americane „Truck Equipment Incorporated". Ei au început să cerceteze și să scotocească prin arhivă și, în cele din urmă, au găsit... tot gîștele ca mijloc eficace de alarmă. În consecință, firma și-a achiziționat un număr de gîște de „serviciu", le-a școlarizat și le-a înzestrat cu nume: George, Rosie, Eddi, Sandy și Slim, obținînd astfel rezultate mai mult decît satisfăcătoare de la colaboratoarele lor, care păzesc sediul firmei cu succes. Proprietarii sînt încîntați: de cîțiva ani nici unui hoț nu i-a reușit vreo spargere!

Exemplul americanilor a fost preluat și de scoțieni. În această țară gîștele păzesc celebrele crame de la Dumbarton, unde se află la „învechit" nu mai puțin de 1,5 milioane de hectolitri de whisky. Firmele scoțiene producătoare de whisky preferă aceste păsări cîinilor. În primul rînd, serviciile aduse de aceste păsări sînt mai puțin costisitoare, ele fiind hrănite cu iarbă și diferite produse rămase în urma procesului de fabricare a celebrei licori. În al doilea rînd, cînd și-au terminat „stagiul", îmbătrînind, gîștele sînt transformate în fripturi...

Să nu credeți însă că neamul păsăresc își are reprezentanți pe post de paznici doar gîștele! Proprietarul unui depozit de automobile vechi din Lambert-Mississippi, folosește de mai multă vreme ca paznic de noapte al terenului un... struț. Oscar, cum este numită pasărea, are doi metri înălțime și se dovedește a fi un paznic excelent, temut de hoți. Anterior, paza depozitului era asigurată de doi cîini Doberman, care n-au reușit însă să împiedice pătrunderea în cîteva rînduri a hoților.

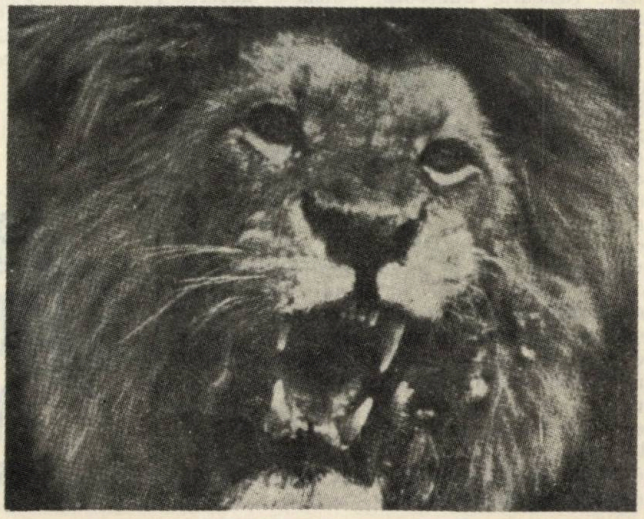

Foarte apreciat este rolul de paznic îndeplinit de un condor care păzește turma de oi a colhozului „A. Jdanov" din Uzbekistan. Condorul a devenit ajutor al ciobanilor uzbeci din întîmplare. Cei doi frați Karimov au găsit puiul de condor pe o creastă a Munților Ghissar și l-au îngrijit pînă s-a făcut mare. După ce s-a înzdrăvenit, condorul n-a mai vrut să se despartă de salvatorii săi și, parcă din recunoștință pentru grija ce i-au purtat-o, a început să păzească de lupi turma de oi. Cum observă că hoțul cenușiu vrea să se apropie de turmă, se aruncă din înalt asupra lui ca un fulger. Pînă în prezent ineditul paznic înaripat n-a lăsat să se piardă nici un mieluț. Dar nu numai cîinii și... condorii pot păzi turma. În colhozul „Vatutin" din Ucraina, rolul a fost preluat de o... zebră! Peste vară, lîngă cireada de juncani, s-a aciuit o zebră tînără dintre cele ce fuseseră aduse, spre populare, din Crimeea în regiunea Cernigov. Noua venită s-a obișnuit repede cu modul de viață al acestor animale domestice și cînd a sosit iarna, a plecat cu ele la iernat. Aici și-a găsit un nesperat post de paznic la poartă.

Ingeniozitatea omenească a mers și mai departe. Un locuitor din Buffalo (S.U.A.), Carl Mann, a găsit un paznic sigur și credincios pentru mașina sa: un crocodil, avînd un metru lungime. Acesta își îndeplinește „misiunea" cu conștiinciozitate, răufăcătorii preferînd totdeauna să-l ocolească.

Nici londonezul Barry House nu se teme de soarta mașinii sale, căci are un paznic de nădejde: un șarpe! De îndată ce House părăsește automobilul, reptila se încolăcește în jurul volanului. Să mai încerce cineva neavertizat să pornească mașina!...

Dealtfel și profesorului italian Boglione, exasperat de ineficiența sistemelor antifurt, folosite de posesorii de autoturisme, i-a venit o idee năstrușnică. Și el a recurs la servicile unui șarpe dresat. Însă,

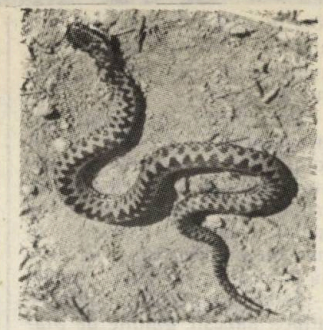

nici în reptile nu poți avea, întotdeauna, deplină încredere. Chiar profesorul Boglione a pățit-o. Într-o bună zi, șarpele său, intrînd în perioada de năpîrlire, a dispărut, lăsîndu-i autoturismul fără pază. Noroc că hoții n-au știut...

În lume, se cunosc numeroase cazuri de folosire a șerpilor dresați pentru descurajarea bandiților. Într-o stație de metrou din New York, un agent de poliție a fost intrigat de o sacoșă, evident abandonată, în care se mișca ceva de dimensiuni considerabile. Mînat de curiozitate profesională, polițistul s-a apropiat de sacoșa cu pricina și a pus piciorul pe ea. Nefericită inițiativă! Imediat a dat un strigăt de durere: locatarul sacoșei l-a mușcat. Atunci, „în legitimă apărare", polițistul a dat o lovitură energică de baston adeversarului invizibil.. După cîteva minute, el a extras din sacoșă... un piton mort. Era vorba de un „paznic personal" uitat de vreun pasager distrat pe peronul metroului. Probabil că îl căra cu sine pentru a descuraja bandiții care terorizează pasagerii Metropolitanului newyorkez. Fiecare caută să se apere cum poate, inclusiv făcînd uz de serviciile unei reptile.

Cetățeanul sovietic V. Harin, cercetător la Institutul de Cercetări Piscicole și Oceanografice din Pacific, întorcîndu-se într-o seară în tabăra unde locuia în timpul expediției, a constatat că pe locul unde fusese cortul rămăsese doar patul gol: restul dispăruse. A anunțat imediat miliția. Îl preocupau nu numai dispariția cortului și a lucrurilor, dar și soarta lui Tișka, un șarpe de casă de pe Amur, care se afla într-un rucsac. Peste puțin timp, în apropierea taberei au fost descoperite, abandonate, lucrurile furate. Dar cînd inspectorul de miliție s-a apropiat de ele, din rucsac a apărut înfricoșătorul șarpe de doi metri, care a început să sîsîie amenințător. Probabil că răufăcătorii s-au oprit aici pentru a se uita la lucrurile sustrase, iar cînd au văzut peste ce pradă au dat, au preferat să dispară cît mai repede.

„Paznicii"-reptile nu sînt folosiți numai de persoanele

UMOR

Doi vînători veterani, prieteni vechi, se întîlnesc:

— Ce mai faci acum, cînd vînătoarea la iepuri s-a închis?

— Păi, ce să fac! Îmi scriu memoriile de vînătoare.

— Da! Foarte bine, Și nu cumva ai ajuns la acel moment cînd ți-am împrumutat cele zece cartușe, pe care nu mi le-ai mai înapoiat pînă în prezent?

Un pescar grăbit, cu ustensilele pregătite, se repede să iasă pe ușă, cînd soția sa, grijulie ca de obicei, îl oprește spunîndu-i:

— Ești sigur că nu ai uitat nici una din sculele tale de pescuit: tablele, cărțile, țuica, tirbușonul?

Un pescar, abia sosit pe malul unui lac, se apropie de un confrate, care privea cam de mult timp la plutaplutanemișcată din fața sa, și-l întrebă discret:

— Măi frate, cum este apa, astăzi?

— Minunată! Atît de minunată încît nici peștelui nu-i vine să iasă din ea!

particulare. Direcția parcului zoologic din Stockholm folosește în calitate de paznic de noapte o cobră regală, avînd o lungime de patru metri. Administrația a fost nevoită să recurgă la acest procedeu în urma unor furturi de animale, unele de o valoare deosebită, făptuite în special de amatorii de rarități. Un aviz instalat la poartă anunță că, noaptea, animalele sînt lăsate în grija periculoasei reptile. Potrivit afirmațiilor poliției, grădina zoologică a încetat de a mai fi obiect de tentație pentru amatorii de animale rare.

Măsuri de securitate deosebite au fost luate la Institutul Commonwealthului din Londra, atunci cînd s-a deschis o expoziție de bijuterii rare din Sri Lanka. Colecția, asigurată pentru suma de 11 milioane lire sterline, cuprindea între altele un giuvaer celebru, clasat pe locul trei între cele mai prețioase safire. S-a apelat nu numai la sisteme electronice și detectivi ci și la... o cobră, Piatra de safir, de 393 carate, se afla într-o casetă specială, unde era și veninoasa cobră, a cărei prezență a fost mai descurajatoare pentru hoți decît orice sistem de alarmă electronică...

Merită citat și cazul unui proprietar al unei săli de jocuri din Gaevle (Suedia), care după ce a fost jefuit în cîteva rînduri, s-a hotărît să încredințeze paza de noapte unui... *Boa constrictor* de 2,13 metri. Ziua, șarpele doarme într-o încăpere anexă. Noaptea, însă, în timp ce sala este închisă, uriașa reptilă este lăsată să se plimbe în voie pe unde dorește. Un afiș luminos, așezat la intrare, avertizează cine este... paznicul de noapte.

De serviciile unui paznic puțin obișnuit se servește și Nikolai Singler, locuitor al unui sat ucrainean. Cu cîțiva ani în urmă, în timpul revărsării apelor, Singler a salvat de la înec un pui de vulpe, pe care l-a crescut în curtea sa. Astăzi — relatează ziarul „Trud" — vulpea păzește găinile de atacurile păsărilor răpitoare, iar la vînătoare se comportă ca un excelent cîine „profesionist". O astfel de situație pare de-a dreptul incredibilă, dar și mai neverosimilă ne apare postura de paznici a... leilor! Și totuși...

Soția unui fermier african, amatoare de fotbal, a propus ca buturile echipei sale favorite să fie apărate de către un... leu! La antrenamentele efectuate, leul s-a dovedit un sportiv cu remarcabile calități, respingînd toate șuturile trase la poartă. „Leul-portar" nu a putut fi însă utilizat într-un meci adevărat, dovedindu-se prea sensibil la prezența... persoanelor străine.

Fred Vroblevski, cetățean din statul Minnesota, în urma numeroaselor atacuri comise de huligani asupra atelierului său de reparații auto, a considerat că un cîine nu mai poate garanta securitatea unei locuințe. Plecînd de la premiza că ritmul de creștere a criminalității în țara sa cere paznici mai siguri, el a optat pentru... leu. Zi și noapte, ograda sa se află acum sub protecția animalului preferat. Fred e liniștit, căci siguranța sa și a căminului său e, cum s-ar spune, în... labe bune. Cuprinși de groază sînt doar vecinii și trecătorii la gîndul că autoritarul paznic ar putea sări gardul. În schimb proprietarul are liniște deplină.

Un leu, pentru paza de noapte a „angajat" și o întreprindere din Colonge, suburbie industrială a orașului Sevilla (Spania). Numit „Simba", leul care are trei ani și cîntărește aproape 200 de kilograme, a făcut de mai multe ori proba eficacității sale. De curînd, intervenția hotărîtă a temutului paznic patruped a silit doi spărgători care au pătruns în casieria fabricii de utilaj electronic, să se baricadeze într-un atelier. Ei au fost ținuți în șah de „Simba" pînă la sosirea poliției.

Deosebit de interesantă este și întîmplarea petrecută la Casoria, în apropiere de Neapole (Italia). O patrulă a poliției tocmai verifica un depozit de gaz lichefiat, pentru a se asigura că este bine păzit. Nu mică le-a fost mirarea polițiștilor cînd, intrînd pe poarta depozitului, au fost întîmpinați de răgetele a doi lei. Paznicul a declarat că i-a cumpărat ieftin (un adevărat chilipir) de la circ, i-a hrănit și chiar i-a dresat. El și-a instalat leii într-o cabană în apropiere de depozit, sperînd că îi vor fi de mare ajutor în asigurarea pazei. De aceea a fost în egală măsură nedumerit și nemulțumit, cînd polițiștii i-au cerut să ducă felinele la cea mai apropiată... grădină zoologică.

Mihai BURDUJA
Avram T. TUDOSIE

COURBET

Neconformist în comportare, de proporţii rablesiene, bolovănos la vorbă şi rău de gură, vesel şi zgomotos, lăudăros şi om de viaţă, larg la suflet şi bonom, cu nelipsita pipă în colţul gurii, un ţăran travestit în pictor, aşa lua cunoştinţă Parisul, la 1855, de existenţa lui Gustav Courbet (1819—1877). Pe frontispiciul pavilionului pe care şi-l construise ca o frondă aruncată Salonului oficial, sta scris cu litere mari: „le réalisme". În acest mod afla critica de apariţia noului curent artistic şi de cele 40 de pînze pe care pictorul le expunea sub această ciudată deviză: femei cernînd grîu şi spărgători de piatră, o înmormîntare la ţară ca şi o stranie lucrare înfăţişînd atelierul artistului şi multe, multe peisaje, cît mai sălbatice, imagini în culoare ale forţei vitale a naturii, totul pictat într-o manieră „realistă", cum se exprimase pictorul, adică neîndulcit, necontrafăcute în ideea unui frumos arid, fruste, aşa cum se oferă ele ochiului.

Zgomotul polemicelor face să vuiască tot Parisul, iar din această încrucişare de spade, cîştigat iese doar pictorul, ajuns peste noapte eroul zilei. Cu bunul simţ al ţăranului, după ce gustă din festinul gloriei, îndestulat, întoarce spatele oraşului, nebunei chermeze pe care chiar

→

el o dezlănțuise, retrăgîndu-se în locul său de baștină, una din acele văi adînci ce ferestruiesc masivul Jura. Îl atrage natura și dorul vînătorii, căci artistul din el este dublat de un neîntrecut vînător, așa cum avea să se dovedească. La Frankfurt, în 1858, succesul pictorului îl atrage și pe cel al vînătorului. La vînătorile organizate în cinstea sa la Spessart sau aiurea, la goanele de iepuri, singur artistul împușca pînă la 70 de exemplare, ori așa cum se întîmplă în ultima zi a aceluiași an, împușcă un cerb cu coarnele avînd 14 ramuri și cîntărind „viu" 400 de livre.

Povești vînătorești? Nicidecum. În scrisorile trimise acasă se „laudă" neîncetat cu succesele de la vînătoare și de la... braserie. Tablourile sale, mai cu seamă cele de vînătoare, îi aduc un succes nemăsurat, în Germania, unde este reinvitat în 1869 pentru a i se conferi ca o recunoaștere a meritelor sale artistice „Crucea bavareză a Sf. Mihail".

De ce Germania și nu Franța îi oferă o recunoaștere oficială? Mai întîi pentru că guvernul francez îl tratează pe rînd cu ostilitate sau indiferență, considerîndu-l un zurbagiu, un fel de copil teribil veșnic pus pe șotii. Mai apoi, neamțul a făcut din vînătoare un adevărat cult și oare nu Weber a scris „Freischutz", al cărui celebru cor a rămas pînă azi deviza sonoră universală acceptată a vînătorilor? La München se închină în cinstea sa una după alta halbele de bere — sîntem doar în patria berii — dar la un concurs de rezistență la băutură, după patru zile pictorul rămîne singur, privind melancolic la halba pe care nu mai are cu cine s-o ciocnească.

Cînd începuse succesul? Deși putem considera că perioada cea mai bună a creației sale artistice se întinde între 1848 și 1870, an după care, pentru atitudinea sa în timpul Comunei și mai ales pentru dărîmarea coloanei Vendôme, pictorul va plăti dur, cu detenție, despăgubiri, o sănătate ruinată și moartea în final; succesul începuse cu expoziția din 1855 și în el trebuiesc incluse acele scene de vînătoare care i-au creat mai cu seamă o faimă populară: „Căprioară ucisă pe zăpadă" (1856), „Cerb trecînd o apă" și „Lupta cerbilor (1861), „Cap de căprior" (1866), „Cerbi ciulind urechile" (1866), „Cîinii contelui Choiseul" (1866), „Hálali" („Încolțirea cerbului") (1867).

Firea viguroasă de muntean își spune adevărata ei natură pînă și în alegerea subiectelor și a peisajelor. Multe din tablourile sale au ca subiect lupta, dinamismul, mișcarea și ca fundal peisaje de iarnă, cu întinderi de zăpadă sticlind în aerul rece, pe care vînător și vînat se detașează într-un contrast puternic, spectacole demne de atenția și spiritul acut de observație al artistului. Cu nedezmințitu-i umor, luîndu-se pe sine în derîdere, Courbet afirma că alegerea peisajului precum și durata execuției erau la bunul plac al tovarășului său, legendarul măgar Jerome, dar acordul între spațiul pe care-l reprezintă și scenele pe care le integrează lui dezmint acest lucru. În privința spiritului de observație este suficient să citățm un fragment dintr-o scrisoare, pentru verismul descrierii luptei între cerbi în perioada boncănitului:... „Lupta este rece. Furia este profundă, loviturile sînt teribile dar ei nu au aerul să fi fost atinși. Au sîngele negru ca cerneala și forța musculară îi face să sară dintr-un singur salt 30 de picioare, ceea ce am văzut cu proprii mei ochii". Da, „văzut cu proprii mei ochi", iată singura declarație plauzibilă la un pictor „realist" cum se autointitulează Courbet și cum o confirmă chiar pînza intitulată „Lupta cerbilor".

Artistul lucra după modele, iar în 1858, pe cînd se afla la Frankfurt — unde avea să rămînă șase luni, ele îi erau livrate direct la atelier de către un negustor de vînat, în care mai puteau fi văzuți în aceeași perioadă doi cerbi împăiați. Altădată și-a părăsit atelierul pregătit într-un conac de țară de unul din bogații săi mecena, mutîndu-se într-o clădire goală, de unde putea picta în voie herghelia de cai păscînd în libertate. În perioada exilului său în Elveția, cînd bolnav și abătut iese mai greu din casă, subiectele picturii sale, naturi statice de astă dată, devin păstrăvii, dar ca o nostalgie după peisajele sălbatice de odinioară, îi pictează pe pietrișul rîului, lîngă apa din care au fost smulși: „Trei păstrăvi din rîul Loue" (1873) și „Păstrăvul" datînd din același an. Să vedem oare aici, o aluzie la propria-i stare de expatriat?

Atrași de noutatea viziunii artistice, a subiectelor și de ce nu și a succesului, în curînd pictorii mai tineri formează în jurul său o adevărată școală, neoficială ce-i drept și care, din păcate, va da mai degrabă epigoni în locul adevăraților artiști. În acest gen de tablouri ale lui Courbet, trebuie să vedem urmele unui anumit fel de pictură, care din neputință și lipsa de vlagă artistică a pictorului francez a dus la producții de tablouri mai mult comerciale decît artistice. Dincolo de această decădere inevitabilă la orice pictor de succes, cei care-l urmează copiind mai degrabă cusururile decît calitățile, să recunoaștem în Courbet nu numai pictorul „Domnișoarelor de pe malul Senei" ori „Spărgătorul de piatră", ci și pe cel al minunatei lumi animale și al vînătorii.

Mariana ȘENILĂ-VASILIU

Suprarealism

RECORDURI

In cel mai mare „oraş" al ciinilor de preerie, întins pe o suprafaţă de peste 46 km², s-a apreciat că ar trăi aproximativ 400 milioane de astfel de rozătoare.

Cele mai mari baraje construite de castori s-au găsit pe cursul inferior al fluviului Mississippi (S.U.A.): peste 500 m lungime. Un alt baraj trecea de 3 m înălţime.

Greutatea transportată de o cîrtiţă într-o cursă din galeriile ei subterane poate întrece de 20 ori greutatea animalului!

Viteza de zbor a raţei variază între 74—96 km/h, iar cea a graurilor între 37—78 km/h.

Cele mai mari viteze le realizează păsările de pradă în zborul în picaj, urmărindu-şi prada: şoimul călător — pînă la 300 km/h, şoimul rîndunelelor aproape 240 km/h!

Imagini filmate ale picajelor în apă a speciei Sula nebouxii *dovedesc viteze de 110 km/h la impactul cu suprafaţa apei!*

Struţul african atinge 90 km/h, putînd menţine timp îndelungat viteze de fugă de 50 km/h.

Fazanul infanterist atinge de altfel şi el viteze de 33 km/h.

Un furtunar a parcurs distanţa dintre Boston (S.U.A.) şi stînca pe care îşi avea cuibul în Wales (Anglia) — traversînd deci Oceanul Atlantic — în numai 12,5 zile. De altfel, dintre cei 696 furtunari supuşi acestei experienţe, 463 s-au reîntors la cuibul lor.

Măsurări exacte ale vitezelor atinse de cîteva specii de mamifere: cerbul de Virginia — 33—74 km/h, renul sălbatic — 55 km/h, cerbul Wapiti — 54—74 km/h, antilopa Saiga — 70—93 km/h, antilopa Gnu — 95 km/h, elefantul african — 32 km/h, iepurele de cîmp — 65 km/h, cangurul roşu — 46—102 km/h, ghepardul — maximum 148 km/h.

Un exemplar de Oceanodroma *a parcurs distanţa dintre Sussex (Anglia) — Maine (S.U.A.) în numai 14 zile. Distanţa de 5.150 km dintre coasta statului Washington (S.U.A.) şi Insulele Midway (Oceanul Pacific) a fost parcursă de un albatros în numai 10 zile.*

Distanţa cea mai mare parcursă de o pasăre inelată este probabil deţinută de o chiră inelată pe coasta Mării Albe, lîngă Murmansk (U.R.S.S.) şi capturată vie în anul următor de un pescar lîngă Freemantle (Australia) — 22.500 km!

Liliecii ai căror ochi au fost acoperiţi cu plăci negre de colodiu, s-au reîntors la locurile de înnoptare de la distanţe de pînă la 50 km. Exemplare ale căror nări sau urechi au fost astupate cu ceară nu au putut realiza aceeaşi performanţă.

Cea mai mare vîrstă atinsă de o pasăre în libertate pare să fie cea a unui scoicar, care a trăit aproape 36 ani; 33 ani a trăit o chiră, în timp ce un pelican brun a atins vîrsta de 31 ani; 29 ani sînt dovediţi pentru o raţă mare şi un viespar, pe cînd un ciuf de pădure deţine recordul speciei cu 27 ani. Păsările de talie redusă ating de regulă rareori vîrste de mai mulţi ani; totuşi există şi aici excepţii: un lăstun a ajuns la vîrsta matusalemică de 21 ani, o mierlă la 20 ani, pe cînd un piţigoi a putut atinge 15 ani, altul 8. Vrăbii în vîrstă de 10 ani se cunosc mai multe, ciori de 19 şi 14 ani de asemenea.

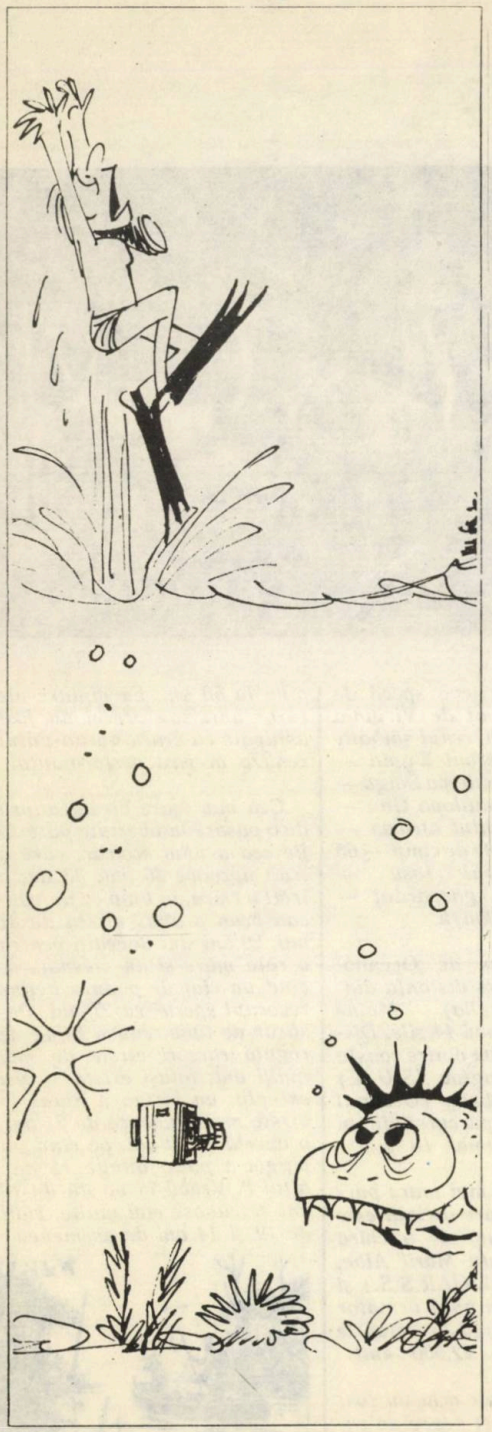

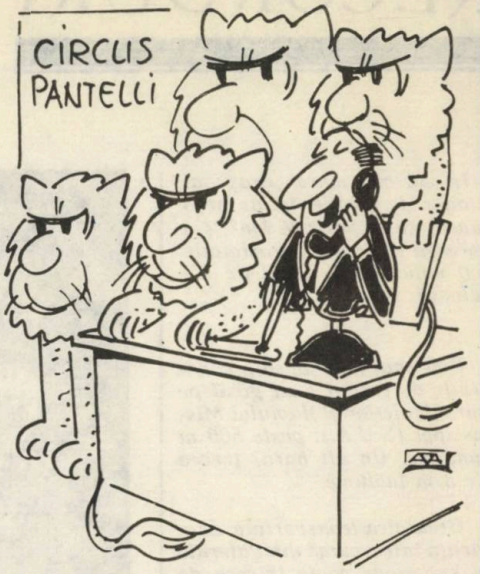

— *Domnişoară Meyer, pot să intre acum domnii de la percepţie...!*

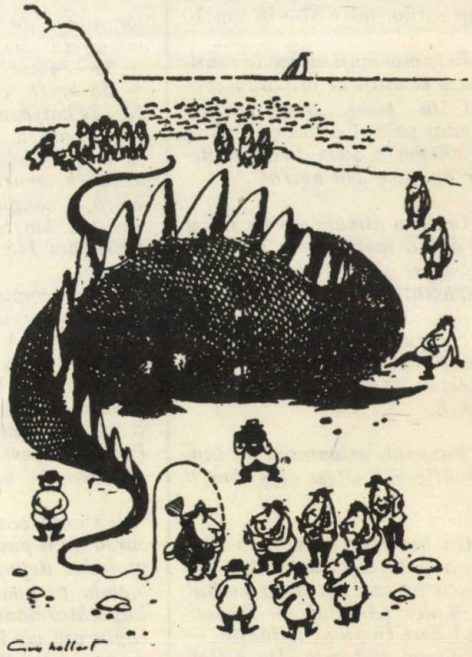

Ei, acum v-aţi convins că n-a fost o anghilă?

(*„Caza y Pesca“*)

IDILĂ LÎNGĂ APE

Se clatină de adiere stuhul
Şi are lacu-n undele-i răcoare,
Adus pe mal un peşte îşi dă duhul,
Alături, cineva de ciudă moare.

Că, uite, a-nflorit pe cer chindia
Şi el din zori n-a prins nici o babuşcă,
Pe frunte-şi trage cam nervos tichia,
Aruncă iar, însă nimic nu muşcă.

Va merge-acasă ca şi altădată
Cu traista goală, inima-n mînie...
Ba nu! A întîlnit aici o fată
Şi asta-i cea mai mare bucurie.

Furînd-o ziua-ntreagă cu pupila
Şi-apoi aproape, tot mai mult aproape,
Cu pescăriţa s-a-nnodat idila
Pe mal de doruri şi pe mal de ape.

Ion SOCOL

LA VÎNĂTOARE

S-a desprins de pe zarea cu lunci,
Închegare slabă de lumină.
Îi hotărîsem sfîrşitul încă de-atunci
Cînd de-abia îmi creştea răsturnat pe retină.

La obîrşia ţevilor, grea
Izvora aşteptarea, lunecată perfid către ţintă.
Număram secunde şi sălcii şi se topea
Numărul de secunde şi sălcii peste care pasărea mea
Mai avea încă dreptul să simtă.

Cînd marmura liniştii, fulgerată, plesni
Trecerea lină prin aer s-a frînt.
O linie albă — năzuind să rămînă în zi,
O linie neagră — rostogolită-n pămînt.

Inima-n cer împietrise ascuns,
Fără-ntrebare, fără răspuns.

Dan URSULEANU

DELFINUL

ÎN AJUTORUL OMULUI

Delfinii populează mai toate apele mărilor și oceanelor. Cea mai nordică specie, *Delphinus delphis*, poate fi întîlnită pînă pe țărmurile Scoției, în timp ce în mările sudului trăiește cea mai mică specie, *Delphinus rosseventris* (maximum 1,50 m lungime) care populează în număr mare apele din jurul Noii Guinee.

Comportarea delfinilor a atras atenția din cele mai vechi timpuri, iar despre atitudinea lor față de oameni avem mărturii de-a dreptul impresionante. „Nu există pe pămînt ființă mai minunată ca delfinii, pentru că de fapt ei au fost cîndva oameni, dar la porunca lui Dionis au schimbat uscatul cu marea și au luat chip de pește" — scria cu două mii de ani în urmă poetul grec Opian.

Scriitorii antici relatează cîteva întîmplări senzaționale considerate pînă nu demult simple alegorii sau legende. Astfel Pliniu cel Bătrîn, care a trăit între anii 24—79 scrie că, în sudul Italiei, delfinii ajutau pe oameni la pescuit. Lîngă fiecare barcă în care se afla un pescar — povestește el —, înota în mare și cîte un delfin și împreună cu pescarul goneau peștii în plasă. Același autor în „Istoria Naturală" scrie despre adolescentul care se împrietenește cu un delfin care-l aștepta zilnic la țărmul Pontului Euxin ca să-l traverseze peste apa unui cot de mare. Nu ne miră întîmplarea, cu atît mai mult cu cît presa relata în 1955 că la țărmul Noii Zeelande un delfin își asumase sarcina să conducă, în calitate de „ghid" oceanic benevol, timp de cîțiva ani, un grup de luntrași care făceau curse de rutină.

Legende antice vorbesc despre faptul că delfinii au salvat oamenii de la înec, iar afirmațiile lui Platon și Aristotel despre aceste mamifere concordă, în mare măsură, cu observațiile și cunoștințele actuale. Aristotel a recunoscut deja că delfinii se pot înțelege între ei. Cu mai bine de două milenii și jumătate în urmă s-a născut încîntătoarea legendă despre delfinii care l-au salvat de la moarte pe poetul grec Arion. Se spune că întorcîndu-se din Sicilia, Arion, cîștigătorul unui mare concurs la care tocmai participase, s-a îmbarcat pe o corabie, cu toate darurile ce le avea asupra lui, pentru a se întoarce în țară. Văzîndu-i comorile, marinarii s-au hotărît să-l prade și apoi să-l omoare sau să-l arunce în mare. Arion însă a cerut să i se dea voie ca înainte de a fi aruncat să mai cînte o dată, iar rugămintea i-a fost acceptată. Delfinii, auzindu-i cîntecul, spune legenda, s-au adunat în jurul corăbiei să-l asculte, iar cînd Arion a fost aruncat de pe navă un delfin l-a luat pe spinare și l-a purtat pînă la țărm. Scena a fost pictată pe un vas în formă de cupă, ce s-a păstrat pînă în zilele noastre și-l reprezintă pe cîntăreț călare pe un delfin, cu lira în mînă. Legenda localizează întîmplarea la capul Matapan din peninsula Peloponez, în Marea Mediterană.

Un fapt analog este descris în legendele indigenilor din Polinezia: delfinii îi salvează pe oamenii ale căror bărci au fost sfărîmate, însoțesc vasele lor pînă la mal și îi transportă pe băștinași pe spinările lor. Cînd este necesar ajutorul delfinilor, maorii îi cheamă cu glas tare. Asemănarea dintre legendele indigenilor din Polinezia, ale maorilor, grecilor și romanilor despre comportarea prietenească a delfinilor față de om este considerată de către jurnalistul-biolog Antony Alpers ca o dovadă a veridicității acestor întîmplări, pe baza cărora au fost create legendele.

În veacurile care au trecut de atunci, cunoștințele oamenilor despre aceste mamifere neobișnuite s-au îmbogățit substanțial, dar misterul care le înconjoară n-a fost încă deslușit pînă la

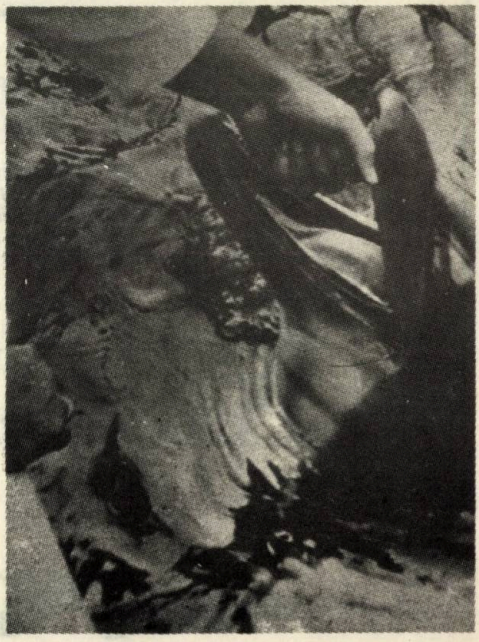

capăt. Azi avem relatări impresionante despre inteligența și despre capacitatea delfinilor de a se atașa de oameni, despre comportarea lor în preajma oamenilor și din alte perioade. Unul din cele mai remarcabile cazuri de asemenea atașament, cunoscut de aproape un secol, este cel al delfinului botezat cu numele Pelorus Jack care, timp de 40 de ani, a îndeplinit, voluntar, rolul de... pilot al vapoarelor care, îndreptîndu-se spre porturile apusene ale Noii Zeelande, treceau prin strîmtoarea Pelorus. Navigația prin această strîmtoare este foarte periculoasă, din pricina stîncilor submarine și a curenților. Începînd din anul 1871, timonierii vaselor care treceau din Pacific în Marea Tasmaniei erau întîmpinați la intrarea în strîmtoare, de un delfin de talie mare și de o culoare gri-argintie, care privea cu ochi parcă grăitori spre cîrmaci, înotînd înaintea navei și întorcîndu-se mereu înapoi, pentru a se asigura că vasul nu depășește limitele șenalului apei. Pelorus Jack n-a lipsit de la postul său decît cîteva zile în anul 1903, cînd un pasager de pe vasul de cursă lungă „Pinguin" n-a găsit cum să se distreze altfel decît trăgînd asupra lui un foc de armă. Rănit, Pelorus Jack a trebuit să-și ia cîteva zile de... concediu. Revenit apoi în „activitate", el și-a continuat „munca" pînă în anul 1912. Dar de vaporul „Pinguin" nu s-a mai apropiat niciodată și, pînă la urmă, nava s-a sfărîmat de stîncile din strîmtoare. După 41 de ani, Pelorus Jack, bătrîn, și, probabil, bolnav, a dispărut.

Foarte cunoscut este cazul unui delfin care a trăit în strîmtoarea Cook între anii 1888-1912. În tot acest răstimp, el a însoțit vapoarele sosite în strîmtoare, înotînd înaintea bărcilor și călăuzindu-le pînă în port.

Comandantul Cousteau povestește despre un delfin numit Dolly care, hrănit în mod regulat de o familie din Florida, s-a atașat atît de mult de această familie, mai ales de femeia care avea o grijă deosebită de el, încît se simțea trist și deznădăjduit cînd ea pleca de acasă. Dolly n-a părăsit niciodată strîmtoarea pe țărmul căreia a locuit această familie.

De multe ori, simțind că prietenul lor omul este în primejdie, inteligentele cetacee sar imediat în ajutor, alungînd rechinii. Se pare că delfinii dispun de o „armă" secretă împotriva acestor puternici rivali, reușind să-i îndepărteze. Se povestește în acest sens aventura unui navigator grec care a căzut de la bordul navei sale într-un adevărat rai al rechinilor, în apele Mării Roșii. Din nefericire, operațiile de salvare, mult îngreunate de vremea nefavorabilă, dăduseră greș și nimeni nu mai spera ca după 24 de ore marinarul să mai fie găsit în viață. Și totuși minunea s-a produs și aceasta numai datorită delfinilor: navigatorul a fost găsit nevătămat în tovărășia unui cîrd de delfini care l-au protejat continuu de inamici.

Că delfinii au un foarte dezvoltat simț al ajutorării ne-o dovedește următorul exemplu. În cursul unei competiții de înot; un profesor de educație fizică din Novorossiisk s-a depărtat mult de țărm. Dar, pe la kilometrul 26, a fost înconjurat de 5—6 delfini. Deși înotătorul era însoțit de o barcă (în care se aflau un înotător și un arbitru), delfinii nu se sfiau să plonjeze din cînd în cînd sub corpul lui, atingîndu-i abdomenul cu spatele. Asigurat de cei din barcă că delfinii fie că se joacă, fie că-l consideră a fi în primejdie și vor să-l ajute, sportivul a continuat să înoate fără teamă, sprijinindu-se chiar uneori cu mîinile de binevoitoarele animale. Cînd a ajuns aproape de platforma care indica finișul, delfinii, convinși probabil că omul era în afară de pericol, s-au retras, pornind spre larg.

În Florida, a avut loc, în 1943, o întîmplare interesantă, care a fost descrisă în revista americană „Istoria naturală". Un delfin a salvat o femeie care se înneca. Femeia se scălda aproape de mal și ajunsese într-un loc cu apa adîncă, unde era un curent puternic. Ea începuse deja să-și piardă cunoștința, cînd a simțit dintr-o dată că cineva o împinge cu putere spre mal. Găsindu-se în afară de pericol, deși era slăbită, ea a vrut să-i mulțumească salvatorului, dar în apă nu se afla nimeni, în afară de un delfin, care se scufunda prin apropiere, și un altul, ceva mai departe. Un martor ocular i-a povestit femeii că delfinul a împins-o în momentul cînd ea, fiind fără putere, s-a dus spre fundul mării.

La data de 4 iunie 1966, în golful Suez, delfinii l-au salvat pe inginerul Mahmud Vali din Cairo. Acesta a ieșit să pescuiască în golf, dar la scurt timp a început o furtună și barca lui, cu motorul defect, a fost dusă de vînt la zeci de kilometri de coastă. Un val mare l-a aruncat pe inginer din barcă, împreună cu salteaua de salvare. Noaptea, după ce vîntul s-a potolit, a apărut un cîrd mic de delfini, care au început să împingă salteaua cu omul culcat pe ea. Impulsurile date unul după altul au continuat toată noaptea și toată ziua. A doua zi, spre seară, cîrdul a ajuns aproape de mal, a fost observat din port și omul a fost luat pe o șalupă, care a venit în întîmpinarea lui.

Tot de delfini a fost salvat și un pescar din Honolulu, a cărui mică navă fusese scufundată în urma ciocnirii cu o stîncă submarină. Cei doi delfini, care urmăriseră ca niște cîini credincioși vasul pescăresc, s-au apropiat de sărmanul

→

înotător, apoi l-au susținut și totodată l-au împins cu rîndul cale de aproape 20 de mile, pînă în imediata apropiere a unei insule, unde omul s-a putut salva. Povestea pescarului, care părea incredibilă la început a putut fi verificată ulterior, descoperindu-se epava în punctul indicat de acesta.

La 28 mai 1978, patru pescari s-au rătăcit într-o ceață densă, nu departe de insula Dassen, în Africa de Sud. Patru delfini au apărut și au înotat în jurul vasului pînă cînd pescarii au schimbat direcția. Apoi au urmat delfinii și la un moment dat aceștia au obligat vasul să se oprească blocînd drumul. Ancora a fost aruncată, delfinii au dispărut, iar la ridicarea cetii pescarii au observat că se aflau în golful de unde plecaseră în ziua aceea.

Un spectaculos caz de salvare a unui om de către delfini a fost înregistrat în apropiere de coastele Californiei. Înotînd la o adîncime de peste 10 metri pentru filmarea unor aspecte ale faunei submarine, operatorul scafandru Jim Ellis s-a trezit brusc luat pe spinarea unui delfin și transportat spre țărm. Privind înapoi, a văzut la cîțiva metri distanță alți doi delfini care încercau să împiedice un rechin uriaș să-l urmărească. Abia atunci și-a dat seama în ce primejdie s-ar fi aflat dacă nu interveneau delfinii să-l salveze.

Pilotul olandez Quentijn Fikke lucra pe un elicopter al unei companii din Indonezia cînd aparatul său s-a prăbușit în mare, lîngă insula Masselambo, la 1200 km nord-est de Jakarta. El a reușit să se salveze într-o mică ambarcație, dar nici una din navele care au trecut pe lîngă el nu i-a remarcat prezența. Norocul lui Fikke a fost că s-a apropiat de un delfin — pe care l-a botezat Flipper — și care i-a împins din cînd în cînd bărcuța, astfel că după nouă zile a atins țărmul în regiunea Kalimantanului de vest. „Eu îmi pierdusem sensul direcției și nu mă mai puteam orienta în mijlocul mării", a declarat pilotul după ce a revenit la Jakarta. În toate aceste zile naufragiatul a avut mîncare suficientă, din rezervele ambarcațiunii. Probleme a avut însă cu apa pentru că, după ce a consumat rezervele inițiale și a recurs la un aparat de produs apă potabilă, a constatat că lichidul obținut este... mai sărat decît apa mării. Fikke intenționează să scrie o carte despre aventurile pe care le-a trăit în acele zile. Dincolo de această aventură, dincolo de cele ce va scrie Fikke în cartea sa, din exemplele citate aici rezultă fără putere de tăgadă că delfinii s-au dovedit a fi ajutoare de nădejde ale omului aflat în pericol și în deznădejde.

Desigur, pe mări și pe oceane s-au observat mult mai multe asemenea exemple care vin să confirme faptul că delfinii, cu inteligența și dezvoltatul lor simț al ajutorării, pot deveni un partener și un colaborator fidel și de neînlocuit al omului. De notat că delfinii nu atacă niciodată omul, oricît de mult rău le-ar face acesta. Blîndele animale nu se răzbună niciodată pe prietenul lor biped, deși o singură lovitură cu coada sau cu botul ar putea ucide un om. Din păcate însă, vînarea lor excesivă cît și pescuitul intens și dezvoltarea masivă a navigației au dus încetul cu încetul la decimarea delfinilor, încît în prezent se pune foarte serios problema ocrotirii lor.

Avram D. TUDOSIE
Mihai BURDUJA

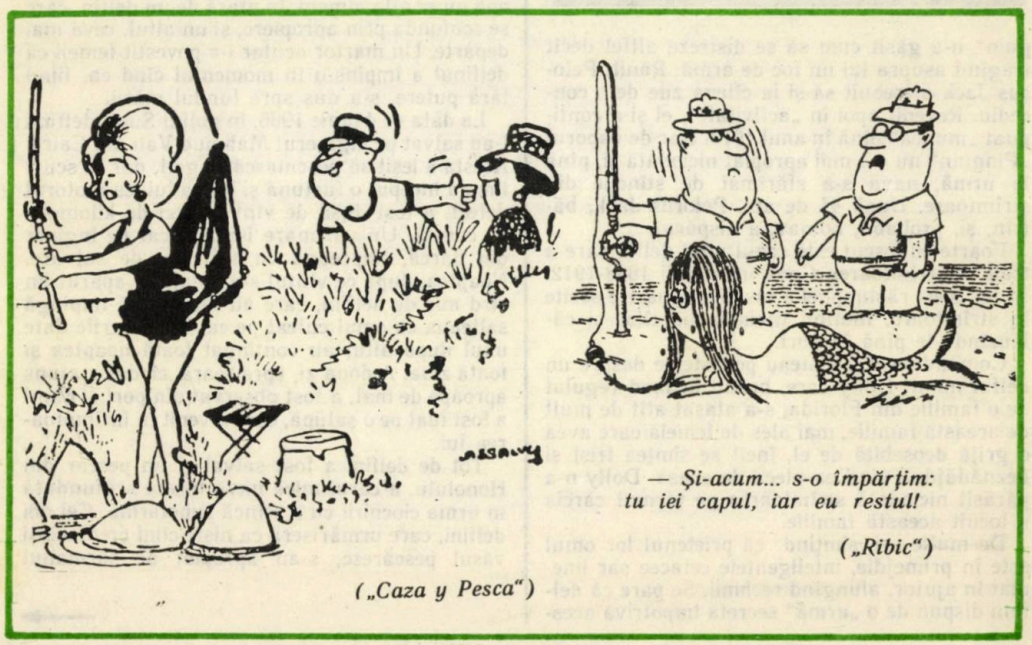

(„Caza y Pesca")

— Și-acum... s-o împărțim: tu iei capul, iar eu restul!

(„Ribic")

DE TOATE

Pinguinii, deşi au aripi, nu zboară niciodată. În schimb, sînt foarte buni înotători, avîntîndu-se în larg pînă la zeci de kilometri.

●

Un piţigoi mănîncă zilnic o cantitate de insecte egală cu greutatea corpului lui! Într-un sezon de vară, o familie de piţigoi consumă 50—60 kg de insecte şi larve.

●

Colibri este pasărea cea mai mică din lume. Împreună cu oul ei poate să stea într-o linguriţă. Ea se distinge prin frumuseţea penajului, îndeosebi a aripilor.

●

Melcul de grădină se poate lăuda că are cei mai mulţi dinţi: 14.175!

●

Pasărea-muscă este singura pasăre de pe glob care poate zbura înapoi.

●

Broasca braziliană muşcă şi latră întocmai ca un cîine!

●

Pe un kilometru pătrat de uscat trăiesc mai multe insecte decît oameni pe întregul glob!

●

După aprecierile specialiştilor, într-un stup bun, există 80—100 de mii de albine.

●

În unele regiuni din Africa, o primejdie cu mult mai mare decît aceea a lăcustelor o reprezintă păsările-ţesător, care se deplasează în stoluri mari, uneori de milioane de indivizi, distrugînd semănăturile.

●

Cercetătorii au constatat mai de mult că „locatarii" unui singur muşuroi de furnici de pădure sînt în stare să cureţe de insecte dăunătoare 2—3 hectare de pădure. Un institut de cercetări din Würzburg a trecut, cu cîţiva ani în urmă, la creşterea sistematică a acestei specii de furnici. Folosind metodele elaborate de institutul amintit, azi, întinderi mari de păduri din Europa şi America sînt protejate cu ajutorul furnicilor.

●

În capitala Nigeriei, Lagos, a murit recent cea mai bătrînă broască ţestoasă din întreaga Africă. O chema „Wiliams" şi specialiştii afirmă că avea o vîrstă respectabilă: 260 ani. Ea a fost conservată şi expusă în grădina zoologică locală.

●

Nu orice sînge e roşu. La unele nevertebrate sîngele e galben (pigmentul are la bază sulf şi fier şi se numeşte clorocruosină, ca la insecte). La raci, sîngele este de culoare albastru-palid, iar la alte animale este chiar incolor.

●

Rechinii sînt singurele vieţuitoare marine care înoată fără a se opri o singură clipă de la naştere şi pînă la moarte.

●

Cercetătorii de la Facultatea de medicină din Paris au ajuns la concluzia că din secreţiile digestive ale melcului se poate obţine o pudră proteică, foarte bună pentru tratamentul ulcerului gastric.

Zece miligrame din această pudră sînt suficiente pentru a aduce o scădere de 42% a aciditătii stomacului unui bolnav. Tratamentele experimentale au dovedit eficacitatea noului produs şi în cazuri de bronşită cronică. Pe de altă parte, chirurgii americani au constatat că mucusul adeziv secretat de o anumită parte a corpului melcului este un excelent cicatrizant. Şi, în fine, cosmeticienii speră să folosească alte secreţii ale melcului, pentru fabricarea măştilor de frumuseţe. E de necrezut la cîte poate folosi micuţul melc!

●

În Belgia s-a realizat o metodă de creştere de două ori mai rapidă a peştilor, presărîndu-se în bazine clorură de cobalt. Această substanţă stimulează înmulţirea plactonului cu care se hrănesc peştii.

●

În secolul al III-lea î.e.n Aristotel a descris 450 de specii de animale. În secolul al XVIII-lea, Linné a descris 4.000. În prima jumătate a secolului al XIX-lea, se cunoşteau 48.000. Numărul acestora a crescut, în jurul anului 1900, la 500.000. În prezent, zoologii numără circa un milion de specii.

Culese de Avram TUDOSIE

LĂTIȚELE de pe OLT

Aș dori ca toți copiii marilor orașe să aibă parte, măcar în vacanțe, de plaiurile însorite în care am crescut eu în Țara Făgărașului, pescuind de atîtea ori la lătițe (obleți) pe malurile Oltului.

Oltul nu era pentru mine un rîu, ci o ființă vie și fantastică ce trecea atît de aproape de casa noastră, că-i urmăream permanent răsuflarea, uneori amenințătoare, dar de cele mai multe ori domoală și pașnică.

Iarna, apele-i încremeneau înghețate, iar cînd se desprimăvăra, priveam de la înălțimea podului cu arcade metalice forța nebunească a sloiurilor groase și verzi, care trosnind înfricoșător se prăvăleau în flote întregi la vale. Sloiurile dispăreau apoi, iar apele umflate și galbene, ieșite din matcă, aduceau cu ele trunchiuri smulse tocmai de sus din Țara Bîrsei, din pădurile Baraoltului, sau cotețe și uneori animale și păsări înecate de viituri.

Primăvara, înfloreau sălciile și milioane de mîțișori izbucneau în „explozii de aur și miere" și atunci cînd încolțea iarba, începeam și noi copiii pescuitul la lătițe.

Vara, Oltul devenea blînd și călduț, statornicindu-se în albia lui cea scăzută și atunci ne jucam cu el, considerîndu-l un prieten mai mare și îngăduitor. Săream „în cap" sau mai luam cîte-o „burtă" din înălțimea sălciilor, aruncîndu-ne acolo unde apa era mai adîncă.

Pînă toamna tîrziu, Oltul era împărăția în care prindeam lătițe, în care se nășteau zilnic

Gheorghe LEAHU

povești, ai căror eroi neînfricați eram chiar noi, copiii.

Pentru pescuitul lătițelor tot echipamentul ni-l procuram singuri. Bețele (adică pălițele cum li se spune la Făgăraș) le aduceam toamna din expedițiile pe care le organizam în alunișurile din Pădurea Felmerului. Aveam de unde alege și nuiele de alun drepte ca lumînarea, dar și alune pe care le înfundam în buzunare.

Plutele le culegeam de pe malurile joase ale Oltului de sub pod, maluri în „rada" cărora acostau cîrduri gîgîitoare de gîște domestice. Acestea, după ce se uscau la soare, lepădau destule pene mari, din coadă sau aripă, pe care le tăiam cu lama în bucățele cilindrice de 4—5 cm. Pluta o tăiam din partea plină cu măduvă albă, iar cele două inele prin care trecea guta, din partea transparentă și goală pe dinăuntru.

Problema cea grea era însă procurarea mușteloor de casă — momeala preferată a lătițelor. Primăvara, erau puține; în podișul Transilvaniei anotimpurile întîrzie cu o lună față de zona extramontană. De aceea, ca să-mi fac porția, adică să umplu cu muște o cutie de chibrituri, lichidam tot ce se putea prinde din bucătăria noastră în care, de fapt, rar se auzea zumzăit de muște. O rugam apoi pe vecina și proprietăreasa noastră, doamna Essigmann, să mă lase să prind muștele, apoi treceam în bucătăria doamnei Müler și tot așa, primit cu bunăvoință din bucătărie în bucătărie, pînă aproape terminam toată strada.

Avînd cîte două cîrlige din cele mai mici la capătul firului, ne întreceam care mai de care să scoatem cît mai multe „duble".

Toamna intram desculț în apa Oltului de la vărsarea Berivoiului pînă mi se umezeau marginile răsfrînte ale pantalonilor scurți. Mă lungisem și picioarele mele de barză mă ajutau să mă afund departe în apă. Aruncam în repezișurile undelor atît de îndepărtate și îmbelșugate, încît aduceam acasă sute de exemplare în fiecare zi de pescuit. Atunci începea practic „aprovizionarea de toamnă" a familiei mele, cu pește.

Mama îmi pregătea cîteva borcane de cîte 10 kg fiecare în care, pe măsură ce prindeam lătițe, le curăța și le așeza straturi, straturi, presărate cu boabe de muștar, foi de dafin, rotițe de morcovi și ceapă, peste care turna oțet încins.

Cînd se umplea un borcan pînă sus, mama îl lega la gură cu celofan și-l lăsa în cămara răcoroasă pînă-n miezul iernii.

Scufundate în zeama de oțet îmbălsămată în atîtea mirodenii, lătițele se „transformau" în sardele; oasele li se topeau și fileurile de-o șchioapă făceau deliciul meselor noastre de iarnă, cînd afară era viscol, iar eu mîncînd cîte-un cartof copt în coajă cu „sardele" din producție proprie, visam alte întîmplări și povești pescărești în primăvara ce abia înmugurea în mintea mea de copil.

UMOR

— Vă rog să-mi spuneți dacă un cîine de vînătoare a înhățat o bucată de carne de pe tejgheaua măcelăriei mele, stăpînul lui ar putea fi obligat să mă despăgubească?

— Incontestabil! răspunse sentențios avocatul.

— Atunci, e clar! Aflați că acum un sfert de oră, cîinele dumneavoastră mi-a șterpelit de sub nas un biftec enorm, ce se găsea pe tejghea.

— Excelent! exclamă bucuros avocatul. Și acum, dacă dumneavoastră îmi veți aduce o bucată de biftec tot așa de mare ca acela pe care l-a șterpelit cîinele meu, el va completa întocmai onorariul ce mi se cuvine pentru consultația juridică pe care v-am acordat-o!

Un grup de vînători, stînd la taifas, discutau despre nevestele lor, rămase acasă:

— Nevasta mea e ca o căprioară! spuse unul dintre ei. E zveltă, gingașe și duioasă; are ochii mari, pătrunzători și permanent umezi. Pare un monument al naturii, aflîndu-se chiar sub ocrotirea legii!

— A mea, spuse un altul, e isteață, ageră, iute și plină de viclenii, întocmai ca o vulpe, spre care își îndreaptă arma orice vînător atunci cînd o zărește!

— Dar, eu ce să vă spun? spuse un al treilea. A mea are pur și simplu o înfățișare feminină, tentantă dar candidă, ce n-a pătruns încă în tainele și desișurile pădurii, pentru a fi ținta puștii braconierilor!

— Dar s-o vedeți pe-a mea, spuse ultimul dintre vînători. E ca o zînă a pădurilor, căci atunci cînd mă însoțește la vînătoare, se string în jurul ei toate viețuitoarele pădurii, astfel că eu mă întorc de fiecare dată acasă cu tolba goală!

(Din „Crocodil")

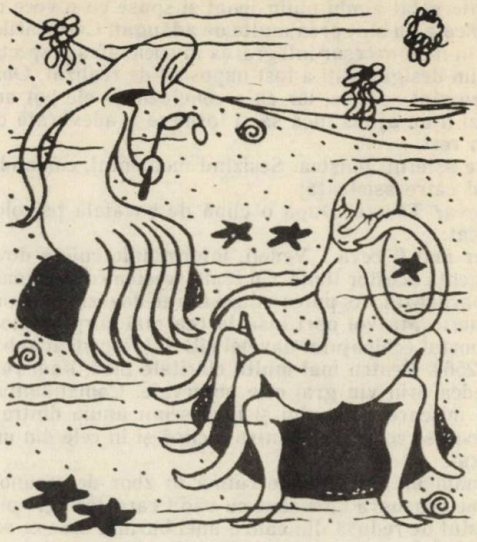

— Virginia, nu mai tot pune picioarele unul peste celălalt. Nu e frumos!

(„Das Tier")

ÎN COADĂ DE PEȘTE

Fantomatica siluetă a giganticei nave intergalactice sclipi pentru o clipă în lumina aurie a stelei și se topi în negura spațiului. Pe monitoarele centrului de comandă imaginea micuței planete albastre dispăru fără urmă. După un moment de tăcere, comandatul misiunii se întoarse către ceilalți membri ai consiliului de conducere și rosti zîmbind:

— Cu aceasta misiunea noastră pe a treia planetă a sistemului ZK 247 s-a încheiat. Avînd în vedere datele centralizate în memoria calculatorului nostru putem considera că ea a fost îndeplinită cu succes. Înainte de a trage însă vreo concluzie aș dori să aflu și părerile dumneavoastră. Pe aceea a astrofizicianului o cunosc deja, așa că am să rog pe altcineva să înceapă.

Primul care vorbi fu istoricul:

— Am să fiu cît se poate de scurt; se pare că locuitorii planetei au urmat o cale de dezvoltare relativ asemănătoare cu a noastră. Din punct de vedere tehnologic sînt încă mult în urmă, dar cercetările efectuate asupra satelitului natural al planetei au relevat faptul că ei au realizat totuși ieșirea în spațiu. După părerea mea este o specie viguroasă, capabilă să se integreze sistemului de civilizații intergalactice majore...

Din punct de vedere social analiza a fost ceva mai dificilă. Se

→

pare că societatea lor e încă destul de eterogenă şi de fragmentată. Poate că sociologul nostru ar avea ceva mai multe de spus în acest sens... Cel interpelat zîmbi puţin jenat şi spuse cu o voce nesigură:

— Din păcate nu sînt prea multe de adăugat. Cercetările sociologice implică în mod necesar integrarea în societatea respectivă lucru care după cum desigur ştiţi a fost imposibil de realizat. Observaţiile colegului meu sînt corecte, iar ca o concluzie la ele pot adăuga că aceşti indivizi n-au ajuns încă să-şi formeze o adevărată conştiinţă de specie. În rest...

În sală se aşternu liniştea. Sesizînd momentul, comandantul întrebă privind către asistenţă:

— Atcineva? Tăcere. După o clipă de şovăială psihologul răspunse încurcat:

— Da, ar mai fi ceva... Vedeţi, informaţiile culese dovedesc pe deplin inteligenţa acestor fiinţe. Cu toate acestea comportamentul lor este uneori paradoxal. Aş putea aduce multe dovezi pentru a demonstra acest lucru. Mă voi opri însă la cea mai surprinzătoare. Este vorba de raportul echipajului navetei NB 8, înregistrat sub numărul de cod I.D. 2568. Pentru mai multă claritate însă, i-am ruga pe cei doi să ne redea prin viu grai cele observate. Comandantul aprobă cu o uşoară mişcare a capului şi făcu semn unuia dintre piloţi să înceapă. Acesta se concentră pentru o clipă şi în cele din urmă rosti cu glas scăzut:

— Efectuam un exerciţiu de rutină în zbor de recunoaştere la joasă înălţime deasupra unei zone cu vădit caracter agricol. Vizibilitatea era destul de redusă din cauza unei burniţe dese ce se abătuse asupra ţinutului. La un moment dat, pe direcţia est-nord-est am observat existenţa unei modeste suprafeţe de apă acoperită de mici crîmpeie de vegetaţie. Ceea ce m-a surprins însă a fost prezenţa în jurul acestui lac a unui număr apreciabil de indivizi din specia dominantă a planetei. Intrigat, am luat imediat altitudine pentru a nu fi observat şi am trimis în direcţia lor doi miniroboţi spioni. În felul acesta am reuşit să număr douăzeci şi patru de indivizi în jurul unei suprafeţe de apă ce nu depăşea trei hectare. Repet: vremea era deosebit de neprielnică prezenţei lor în aer liber, dar cu toate acestea păreau să nu se sinchisească prea mult de ea. Pilotul marcă un moment de întrerupere, după care continuă cu ceva mai multă însufleţire: O primă remarcă a fost aceea că absolut toţi erau echipaţi cu nişte unelte lungi şi subţiri, de o factură deosebit de primitivă faţă de nivelul lor de dezvoltare. Pentru mai multă precizie am focalizat obiectul unuia dintre roboţi asupra unui singur individ. Era un specimen mai degrabă bătrîn şi după unele semne exterioare nu tocmai sănătos. Şedea pe un dispozitiv rabatabil şi ţinea sub strictă observaţie două din instrumentele de care am mai pomenit. Din cînd în cînd arunca o privire iscoditoare în jur, pentru ca apoi să smucească scurt una din cele două ustensile. Abia atunci am remarcat că acele vergi se prelungeau cu un fir subţire spre capătul căruia atîrnau mai multe dispozitive. Am observat de asemenea şi faptul că uneori fixa de unul din dispozitive mici vieţuitoare pe care le scotea dintr-un recipient aflat alături de membrele sale inferioare... I-am urmărit gesturile timp de şapte unităţi temporale locale, timp în care practic nu s-a mişcat din loc, repetînd doar, la intervale neregulate, o suită de mişcări precis ordonate. De altfel, toţi ceilalţi făceau aceleaşi gesturi, însă nu simultan. Acest ultim amănunt m-a făcut să abandonez una din ipotezele pe care le formulasem în legătură cu activitatea lor şi anume aceea a efectuării unui ritual religios...

Un alt lucru care m-a frapat a fost acela că nu comunicau aproape deloc între ei, iar atunci cînd o făceau se vedea clar că era doar pentru un foarte scurt schimb de informaţii. În schimb, nu la puţini dintre ei am remarcat faptul că vorbeau fără să se adreze în aparenţă cuiva. Uneori îşi însoţeau cuvintele cu gesturi pe care sincer să fiu nu le-am prea înţeles...

UMOR

Soţia pescarului se adresează rubedeniilor, invitate la masă:

— O singură ştiucă a prins Costică dar, să vedeţi numai, ce rasol excelent a ieşit şi ce minunăţie de icre a putut să facă din ea!

— Curat minunăţie, cumnată: rasolul e de şalău, iar icrele de crap!

●

Băcanul Gilbert dă un anunţ pentru locul de vînzător rămas liber în prăvălia sa. A doua zi, primeşte vizita unui tînăr palid şi pirpiriu, care i se adresează:

— În legătură cu anunţul pe care l-aţi dat...

¿— Domnule, îl cîntăreşte din ochi băcanul, eu am nevoie de cineva care să fie extrem de priceput şi convingător în relaţiile cu clientela.

— Perfect! Eu sînt acela!

— Vreţi să-mi daţi un singur exemplu de abilitate din partea dumneavoastră?

— Desigur. Cînd m-am căsătorit, soacră-mea nu putea să suporte mirosul de tutun şi nici să audă de vînătoare...

— Ei, şi?

— Acum, dînsa este cea care îmi aprinde pipa şi-mi duce puşca!

●

Într-un magazin cu arme, un bogătaş îşi alege o puşcă, spunînd la plecare patronului:

— Dacă voi fi mulţumit de ea la vînătoarea la care plec în junglă, vei primi şi un cec suplimentar.

Într-adevăr, după vreo două săptămîni, avocatul bogătaşului se prezintă şi-i înmînează un cec peste aşteptări.

— Aşadar, a fost mulţumit de puşcă?

— Din motive obiective, clientul meu nu a mai apucat să se pronunţe asupra ei; în faţa tigrului, arma

cumpărată de la dumneavoastră n-a luat foc!...

— Bine, dar atunci, cecul?

— Cecul, domnul meu, este din partea moștenitorilor!

●

De cîte ori Gogu îi povestea vecinului isprăvile sale pescărești, primea invariabil replica ironică:

— Iluzii, vecine, iluzii!

La cîteva zile după o astfel de discuție, Gogu își invită vecinul la portbagajul autoturismului său, rugîndu-l mieros:

— Dacă ești bun, dragă vecine, ajută-mă să car aceste iluzii la bucătărie!

●

Plictisit de atîția bibani, Louis îi dă și vecinului său cîțiva. A doua zi, mergînd să-și bea obișnuitul pahar de absint, hangiul îl bate amical pe umeri:

— Bravo, Louis! Mi-a spus Paul că i-ai dăruit aseară trei știuci, de cîte cinci kilograme fiecare!

(Aurel Codreanu)

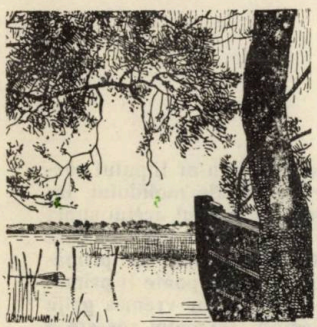

Odată cu apropierea întunericului au început să părăsească locul, asociindu-se în grupuri de cîte trei-patru și devenind brusc deosebit de comunicativi. La drept vorbind nici acum nu-mi dau seama ce ar fi vrut să-și spună. Pilotul se opri privind puțin jenat sala. Apoi adăugă: Nu vreau să-i jignesc pe locuitorii acestei planete, dar mie toată treaba aceasta nu mi s-a părut deloc sănătoasă...

— Interesant, grăi într-un tîrziu comandantul. Apoi către ceilalți: Ce părere aveți?

— Într-adevăr există ipoteza unui ritual religios, spuse istoricul. Totuși lumea aceasta e mult prea evoluată pentru a mai practica în aer liber cultele. De altfel am și remarcat existența unor clădiri specializate în acest domeniu. Poate doar...

— Poate doar? repetă interesat psihologul. Istoricul privi către cel ce întocmise raportul.

— Pilotul a menționat parcă faptul că acei indivizi foloseau niște mici vietuitoare. Amănuntul este deosebit de interesant și îmi aduce aminte de expediția noastră din sistemul C.R. 100. Avînd însă în vedere mijloacele rudimentare mi se pare totuși incredibil ca...

— Nu înțeleg unde vrei să ajungi, îl întrerupse sociologul. Pentru mine toată povestea e o adevărată babilonie. Nu știu ce poate să ți se pară atît de incredibil.

Istoricul însă nu-l auzi. Sta cu ochii închiși, iar chipul său trăda o maximă concentrare. Apoi, brusc, chipul i se destinse. Deschise ochii și exclamă cît putu de tare:

— Știu! Indivizii aceia vînau! Nu înțeleg de ce cu asemenea ustensile primitive, dar sînt absolut sigur că asta făceau! Mica vietuitoare de care s-a pomenit era momeala cu care ei atrăgeau ființele acvatice pe care doreau să le captureze, iar vergile acelea cu tot cu fir și restul dispozitivelor nu erau altceva decît niște capcane!

— Destul de logic, spuse sociologul înfierbîntat, iar dacă ținem cont de nivelul lor de dezvoltare în mod sigur că nu o făceau pentru procurarea hranei!

Chipul psihologului se lumină brusc.

— Divertisment, strigă el triumfător! Minunat! Deși destul de avansată, această specie și-a păstrat ca divertisment îndeletniciri primare. Un adevărat exemplu de echilibru psihic! Întreaga sală jubila. Comentariile erau atît de aprinse încît pilotul trebui să strige pentru a se face auzit:

— Îmi pare nespus de rău că trebuie să vă dezamăgesc, dar sînt absolut sigur că vă înșelați!

— Cum? Cum? se auziră mai multe voci deodată.

— Foarte simplu, răspunse pilotul. Mai mult din curiozitate am făcut analiza biotopului respectiv. Locul acela nu conținea nici un fel de animal acvatic care să poată fi vînat! Abia dacă existau cîteva specii de insecte și de mici crustacee. În sală se lăsă o liniște mormîntală.

— Eh, asta este, conchise în cele din urmă psihologul. V-am spus eu că sînt o specie paradoxală, mai adăugă el ridicîndu-se și părăsi mulțumit sala...

St. PETRE

Sus de tot şi foarte departe, se află un loc în care chiar şi privirea cea mai ageră răzbeşte anevoie. În acel loc, un pîlc de molizi bătrîni pune pată întunecată în abastrul cerului. Sînt tare bătrîni acei molizi, încărcaţi cu pletele albe ale bărbii-bradului, şi multe dintre crengile desprinse din trunchi atîrnă ca nişte braţe moarte, fără a mai purta verdele mohorît al acelor de brad. Alţii, mai moşnegi, s-au uscat de-a binelea şi îşi desenează pe cer crucea mormîntului lor. Mulţi sînt cei care-au îngenucheat sub răul viscolelor şi zac prăvăliţi în rovină, pe perne de muşchi. În acei molizi bătrîni, ce fac de strajă acolo sus, deasupra valurilor de creste împădurite, izbeşte mai întîi mînia viscolelor şi tot de ei se lovesc cele dintîi raze ale răsăritului. Sub ei nu creşte fir de iarbă, nici flori nu îşi deschid petale în bucuria verii; doar colţi de stîncă sură se ivesc din ascunzişul pernelor de muşchi, iar tufele de afine îşi coc spre sfîrşit de vară mărgelele negre.

Peste pădure se aşterne noaptea rece. Acolo sus e încă seară şi o lumină blîndă abia mai înviorează, ca un tăciune mocnit, asfinţitul. Lupoaica stătea culcată în adîncitura unui molid dezrădăcinat, aşteptînd să se-mplinească puterea nopţii. Deodată a tresărit şi a ciulit urechile,

SE-AUDE LINIŞTEA!

cu capul ridicat spre cer. În liniştea înserării, o umbră neagră a trecut — săgeată — cu vîiiit de stîncă prăbuşită-n hău. A cotit cu iscusinţă printre cetini şi s-a oprit cu filfîit de aripi într-un brad apropiat, apoi, după un răstimp de tacere, s-a răscolit din nou şi s-a mutat cu mare zgomot în bradul uscat din faţa ei. Acum îl vede bine. Penele zbîrlite s-au aşezat încet lipindu-se de trupul negru al păsării, iar gîtul s-a întins în iscodire. Oricît de atent ar privi cocoşul, n-are cum să desluşească viaţă în trupul nemişcat al lupoaicei, care aduce mai mult a lespede de stîncă. E linişte, e linişte adîncă. Spre miază-zi, în depărtare, brazii sînt parcă cuprinşi în jeraticul unui foc uriaş. Lupoaica a întors încet capul. Ea ştie că nu e nici un foc acolo; nu e decît talerul portocaliu al lunii pline ce răsare zăbrelită de trunchiuri în dosul brazilor din creastă. S-a obişnuit cu priveliştea aceasta şi totuşi o urmăreşte copleşită parcă de măreţia ei. Lupoaica e atentă din nou, căci a desluşit în liniştea nopţii un sunet tainic, ca o crenguţă ce s-ar fi lovit în căderea ei de celelalte crengi uscate ale trunchiului. O clipă de tăcere, apoi sunetul s-a auzit din nou. Chiar şi dacă n-ar fi fost acolo de la început, chiar dacă privirea ei n-ar fi putut răzbate printre crengile uscate ale molidului, lupoaica ar fi ştiut îndată că izvorul acelui sunet tainic e fiinţă vie, e cocoşul cel negru în care s-a deşteptat o amintire a cîntecului din primăvara trecută. Dar nu, acum nu poate fi primăvară căci n-a fost încă iarnă, iar vremea grijii puilor s-a încheiat demult. De-acum soseşte o altă vreme: e vremea foametei, în care nu răzbeşti de unul singur. Soseşte vremea nopţilor îngheţate, cum e şi aceasta, în care prada se pătrunde vie sub colţii hăiticului, după o goană istovitoare.

Lupoaica îşi trecu limba catifelată de-a lungul botului şi căscă leneş, trosnindu-şi fălcile. Îndată s-a frînt şi părerea de cîntec ce venea dinspre molidul uscat. S-a ridicat în capul oaselor, şi-a scuturat blana ţepoasă, lucie şi n-a luat seamă la cocoşul care a pornit în zbor. Acum ştie ce are de făcut. Se strecoară pe sub un trunchi prăvălit, sare peste o piatră acoperită de muşchi, apoi şnurul paşilor o poartă la vale pe un hăţaş cunoscut. S-a oprit în marginea de jos a pîlcului de molizi, sub scutul întunecat al cetinilor ce coboară dese pînă la pămînt. Ar vrea

să iasă în lărgime, la gruiul de stîncă, dar parcă nu se-ndură să părăsească întunericul de sub brazi. Razele lunii împrăştie o lumină ireală peste bruma groasă ce a cuprins ierburile veştede ale poienii. În sfîrşit, îndrăzneşte să facă un pas, apoi încă unul. Iat-o, s-a desprins acum din umbra întunecată a pîlcului de molizi. Coboară în trap spornic pînă la un grui de stîncă sub care se deschide hăul. Din două, trei salturi a fost deasupra şi s-a oprit acolo neclintită, ca o statuie pe un soclu. Razele lunii îi poleiesc părul sur. Pare o întruchipare a mîndriei, a stăpînirii de sine, a şireteniei şi sălbăticiei. A-ncremenit de-a binelea. Cu urechile ciulite, aşteaptă parcă să se întîmple ceva, o mişcare, un zgomot cît de mic, dar liniştea domneşte peste munte. E o noapte de toamnă tîrzie cu brumă groasă şi lună. A sosit vremea.

Lupoaica îşi ridică botul spre bolta senină, ochii i se închid pe jumătate, ca de durere şi, peste munte, chemarea ei răsună sălbatică, duioasă şi înfricoşătoare, cu nespusă jale. Se izbeşte în pereţi de stîncă, se sparge în adîncuri de tăcere, se prelinge ca o apă nesfîrşită ce nu cunoaşte stavile în cale, pătrunzînd pînă în cele mai ascunse taine ale pădurii. Brazii au primit-o neclintiţi, cernîndu-i notele prin sita ramurilor dese, apoi i-au adăugat vuietul surd al cetinilor stîrnite în boarea nopţii. A fost cel dintîi urlet al lupoaicei în acel an. O clipă, două, peste întunecimea neagră a pădurii a domnit tăcerea, apoi chemarea lupoaicei a răsunat iarăşi, mai limpede, mai pătrunzătoare. Liniştea s-a lăsat din nou grea şi apăsătoare, la fel ca nemişcarea pădurii. Lupoaica ascultă nemişcată ca o statuie pe gruiul de stîncă. Dintr-un adînc de vale s-a pornit alt glas, mai ascuţit, care-a urcat şi-a prins putere, apoi alte două s-au făcut auzite din desişuri şi încă unul pe vîrf de creastă. Lupoaica le răspunde şi glasurile se împletesc în jurul urletului său, aşa cum iedera încolăceşte trunchiul copacului stingher. Se aud din ce în ce mai apropiate. Lupoaica aşteaptă pe marginea stîncii şi trec alte clipe de încordare. Iată, în stînga, s-a desprins din brîul negru al pădurii o umbră. Vine în goana mare şi se opreşte iscodind către stîncă. Lupoaica îl vede bine, după cum şi lupul nou venit a văzut-o pe cea care a chemat. E mama lui şi porneşte încet în fugă spre ea. A ajuns la stîncă. Dă din coadă, scînceşte încet şi se gudură în jurul ei ca un căţel. Lupoaica însă îl potoleşte cu un mîrîit scurt. Nu are chef de joacă. Alte două umbre s-au ivit la marginea de jos a stîncii. Ocolesc prin dreapta şi urcă în hopuri scurte pe panta aspră. Încă unul s-a arătat dinspre frînghia brazilor de la miazănoapte. Şi-au ridicat din nou boturile către lună răspîndind fiori de groază peste întinsul pădurii; apoi, s-a închegat din nou, mai groaznică şi poate mai apăsătoare — liniştea...

Paul PRODAN

URME în paşii vorbei

Sunetul cornului de vînătoare — o umbră pe drumul dintre două frunze...

Să ne întoarcem la oile noastre şi să vedem ce s-a mai întîmplat cu lupii.

Vînători nu sînt numai cei cu puşcă.

Cu lupul ştirb şi oii îi place să se joace.

Instinctul vînătorii este zestrea omului scoasă la vedere din tavernele stomacului primordial.

Leul este favoritul unei conjuncturi muncită de iepuri.

Şi mielul se poate visa lup.

Ori de cîte ori văd căprioare în poiene, sînt atent şi la lupii din hăţişuri.

De la vînătoare, omul a trecut şi la jupuitul pieii semenului său.

Cu vînatul te saturi pe dinăuntru şi te fudulești pe dinafară.

Pe vreme rea, apar corbii.

Cine merge la vînătoare în perioade prohibite nu este braconier, ci răpitor.

Senzaţionala vînătoare, din toate timpurile, rămîne cea de idei.

Puternicul leu atacă prada numai din faţă, omul după cum îi vine la îndemînă ideea perfidă.

Numai cîntatul ciocîrliei suie să-şi sparga ecoul de soare.

Rezemaţi de zare, vînătorii beau lumina din ulciorul dimineţii.

După ce a văzut rază de soare în gură de urs, omul s-a făcut şi vînător de fulgere.

Civilizaţia zborurilor cosmice şi-a perfecţionat atît de mult braconajul, încît e gata-gata, cu un „plici", să împuşte propriul său soclu.

Doar peste pietre curge apa cristalină a izvoarelor.

Vînătorul, încolţit de mistreţ, a trecut la suta de metri.

La balul vînătorilor, soţul a fost luat la ochi de consoartă.

Primăvara şi-a fardat genele zorilor cu toporaşi.

Cu puşculiţa nu poţi vîna lei.

Şi el e vînător. De ocazii.

Ultima şansă a vînatului: să păcălească aşteptările vînătorului.

În prerii, girafele înalţă turnuri de veghe.

Braconierii nu fac împăieri de conştiinţă.

În apele cerului se limpezeşte vulturul.

Tăcerea îşi are şi ea propriul ei ecou.

Scăpaţi din ţarcul încătuşărilor, iezii sevelor zburdă în primăvara arborilor.

Prin nuntirile pădurilor, se plămădesc noii primenitori ai eternităţii

Ion MARINESCU

CÎINELE

în proverbe

Aleargă cu copoiul, dar e de partea iepurelui.

Cine ia cîinele de urechi nu e de mirare dacă e muşcat.

Chiar dacă copoiul tău este blînd, nu-l lovi peste rană.

Un cîine recunoscător valorează mai mult decît un om nerecunoscător.

Cîinii latră, caravana trece.

Lupii aleargă spre cel care nu are cîini.

Lasă cîinele să rabde de foame şi te va urma.

Cine se teme de lup îşi pregăteşte un cîine.

Cel dintîi cîine prinde iepurele.

Cîinele care caută găseşte un os.

Cîinele nostru e aşa de bun că vulpea a scos pui în pătulul lui.

Lupii, cînd îmbătrînesc, cîinii îi batjocoresc.

Cîinele care latră mult aduce lupul la oi.

Cine nu dă cîinelui pîine dă lupului oaia.

Joaca unui cîine e muşcătura.

Cine are oi ţine şi un cîine.

Cîinele îşi cunoaşte stăpînul.

Un cîine bun nu aleargă după toţi cei care-l strigă.

Poţi să dormi dacă veghează cîinele.

Cîinele prost nu ştie de unde să muşte.

Cîinele în coteţ latră la puricii lui; cîinele care vînează nici nu-i simte.

Doi cîini pot ucide un leu.

Cînd se vede lupul, toţi cîinii sînt uniţi.

Cine merge la vînătoare fără cîini se întoarce acasă fără iepuri.

Toată turma a murit, dar clopotul se mai află încă la gîtul cîinelui.

Un cîine mic prinde adesea mistreţul.

Mai bine cîine viu decît leu mort.

Prins între cîine şi lup; între ciocan şi nicovală.

Nu chema tigrul pentru a-ţi vîna cîinele.

Cîinii mici găsesc iepurele, iar cei mari îl prind.

Cîine surd la vînătoare.

Cîinele turcului, la nevoie, mănîncă şi mere pădureţe.

Cîinele moare de drum lung şi prostul de grija altora.

Puşca, nevasta şi cîinele nu se împrumută.

Cîinele care nu ştie să latre atrage lupul în apropierea turmei.

Cine vrea să-şi ucidă cîinele său, e destul să zică că-i turbat.

Cîinele care latră mult nu muşcă.

Ogarul care aleargă la fiecare semnal, oboseşte repede.

Puiul de lup nu ajunge cîine.

Culese de
Mihai BURDUJA

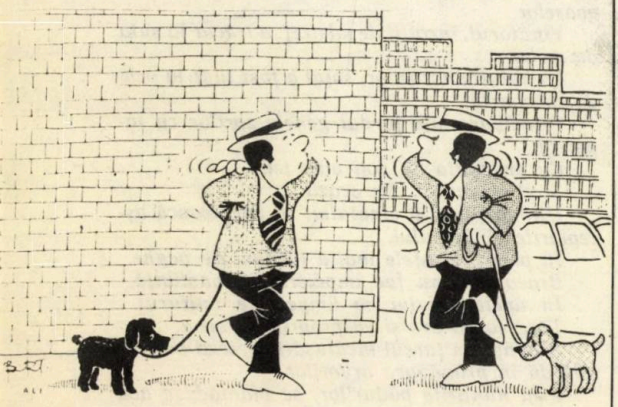

— *Nu cumva şi cinele dv. are purici?*
(*„Das Tier"*)

(Nic. Nicolaescu)

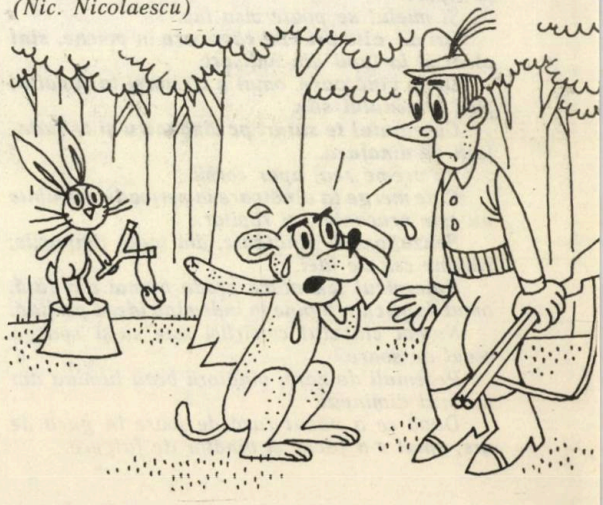

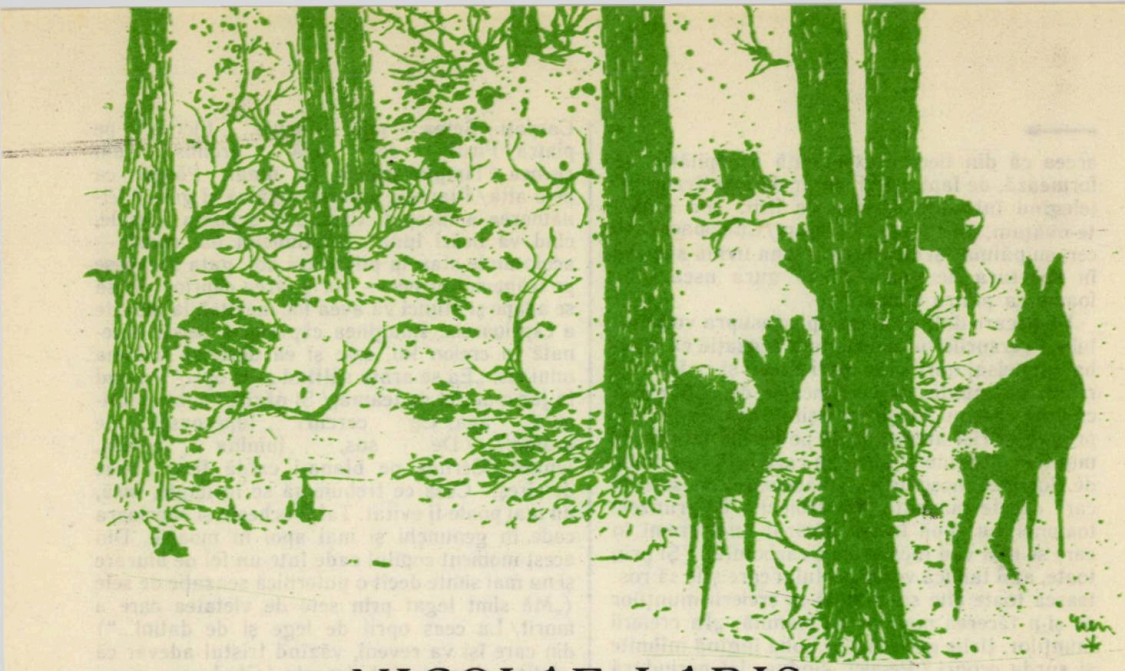

NICOLAE LABIȘ
— 50 de ani de la naștere

Nicolae Labiș s-a născut la 2 decembrie 1935 la Poiana Mărului — Mălini, județul Suceava, ca fiu al unui învățător. A urmat liceul la Fălticeni, apoi a fost trimis la Școala de literatură „Mihai Eminescu" din București. După absolvirea ei a lucrat ca redactor la „Contemporanul" și „Gazeta literară'. S-a înscris și la Facultatea de filologie din București (în 1955), dar nu a absolvit-o. A murit într-un accident de tramvai în 1956, la 22 decembrie. Înainte de moarte i-a apărut placheta de versuri Primele iubiri, **postum fiindu-i publicate poeziile sub titlurile** Lupta cu inerția **(1958),** Primele iubiri **(1962),** Moartea căprioarei **(1964),** Albatrosul ucis **(1966) etc. Profund original și de o mare forță creatoare, N. Labiș este considerat pe bună dreptate purtătorul de drapel al generației poetice de după război, creația sa simbolizînd gîndurile, aspirațiile și idealurile creatorilor din cei dintîi ani ai Eliberării. Cîntînd natura, istoria, valorile patriei, Labiș se numără printre cei mai valoroși și iubiți poeți români.**

«moartea căprioarei»

...„Am umblat toată ziua prin codrii pletoși. /Ascultam cum un cîntec semeț se porni pe / Înaltele creste. Sălbateci cocoși /Cîntau și băteau din vînjoase aripe". — scrie poetul undeva, în poemul *„Minunea de atunci"* iar în altă parte, într-un ciclu dedicat lui Sadoveanu notează: „Eram într-o pădure uluitor de vie, într-o pădure care șoptea înăbușit. Și iată că pădurea în iarnă, argintie, cu șoapta ei, mi l-a reamintit." Sînt acestea doar două din multele citate ce se pot desprinde din opera poetului atunci cînd încerci să vorbești nu doar de originea lui țărănească, ci și de izvorul întregii sale poezii — pornită din codrii și satele moldovene văzute aproape la toate ceasurile anotimpurilor lor, din iarna bogată în zăpezi și pînă în miezul verii secetoase, cînd „ciuturile scot din fîntînă nămol", din primăvara izbucnită în flori și în frunze și pînă toamna tîrziu, cînd turmele de oi coboară de la munte pentru iernat...

Nicolae Labiș este unul din poeții pentru care natura constituie însăși esența lirismului. De aici și puternica senzație de prospețime, de curățenie sufletească, de reavăn și de limpezime: „Eu mă scăldam prin pîraie cu ochii deschiși,/ Era o apă de cleștar și de stele —/ .Pești alburii, pîlpîind ca-ntr-un vis,/ Lunecau lîngă genele mele/". *(Începutul)*. Dar poetul nu rămîne un simplu desenator de peisaje, un acuarelist ori un memorialist liric, cum ar putea crede un necunoscător al poeziei sale, fiindcă în același poem rostirea capătă un timbru grav, bărbătesc, iar ideea este

→

aceea că din fiecare experienţă a copilăriei se formează, de fapt, omul matur de mai tîrziu, înţelegînd întregile rosturi ale firii: „Pe atunci te-nvăţam, ţara mea, te-nvaţam/Cu copacii şi cu cer, cu pălmaş şi cu vită/,Cu luna iuvidă sticlind în spărtura de geam/ Şi cu gura uscată de foame ca piatra trăsnită".

De fiecare dată cînd mă aplec asupra volumului cu versurile lui am ciudata senzaţie că străbat un peisaj mirific cu codri adînci şi cu izvoare repezi de munte, cu veri încinse de căldură şi cu ierni care au troienit streşinile caselor, cu căprioare şi rîşi alergîndu-se pe cărări tainice de munte, cu obcine şi fîneţe în care înfloresc miile de flori necunoscute şi îmbătătoare, cu sate în care casele mărunte sînt troienite de frunzele toamnei, cu copii trăind amarul unei vremi în care se mai văd încă urmele războiului... Şi prin toate, aud tainică vocea poetului care ştie să rostească toate cîte se-ntîmplă în creierii munţilor ca şi-n tăcerea nopţilor de toamnă: „În creierii munţilor, ţîrîie greierii,/ Şi Suha îngînă mîhnite şi surde ecouri./ Pe-aici, cîndva, îşi perindară spiţa/ Sciţii bălani, mari vînători de bouri." *(Obcine)*.

Natura tăcută şi posacă în iarnă, devine deodată vioaie şi plină de murmure la ceasul rostuit al primăverii: „Iată, azi-noapte, prin geamul deschis,/ Cireşul mi-antins o-nflorire candidă./Iată, şi-or prinde pe umeri, curînd,/ Toţi pomii o alt-aromată hlamidă../ Iată, pe-oglinzile apelor mari/ Îşi tremură frunze mărunte arinii,/ Iată, întîia albină-a muiat/ Aripa-n galbena mier-a luminii." *(Însemnări de primăvară)*.

Pentru poetul care s-a născut la sat, într-una din cele mai frumoase zone ale ţării, fiecare peisaj, fiecare culoare, fiecare mişcare a firii din natura cu milioane de înfăţişări are sensuri aparte şi trimite ecouri puternice în sufletul copilului şi adolescentului; ele devin, rînd pe rînd, cadenţă, vers, imagine şi metaforă: „Însemnam cu uimire pe-un petic de foaie/ Cum se apără ceru-n băltoace întors./ Cum după munţii ursuzi, după ploaie,/ Fuioare de aburi s-au tors." *(Începutul)*

Cea mai tulburătoare poezie rămîne, însă, *Moartea căprioarei,* unde drama copilului asistînd la o vînătoare de căprioare în timpul secetei capătă dimensiuni şi sensuri nemaiîntîlnite nicăieri în poezia noastră. Totul — de la descrierea arşiţei şi pînă la cel din urmă gest al copilului (acela de a mînca printre sughiţuri de plîns din carnea căprioarei pe care a văzut-o împuşcată sub ochii lui) — ia aici dimensiunile unei drame pe cît de adînc ascunsă în străfundurile sulfetului, pe atît de sîşietoare.

Tabloul secetei de care sînt conştienţi, tată şi copil, a imprimat asprime, durere, încrîncenare fiecărei mişcări, iar natura însăşi devine deodată duşmănoasă şi potrivnică: „Mă iau după tata la deal printre tîrşuri,/ Şi brazii mă zgîrîie, răi şi uscaţi./ Pornim amîndoi vînătoarea de capre,/ Vînătoarea foametei în munţii Carpaţi./ Setea mă năruie. Fierbe pe piatră/ Firul de apă prelins din cişmea./ Tîmpla apasă pe umăr. Păşesc ca pe-o altă/ Planetă, imensă, străină şi grea." Vînătoarea a început. Cînd „va scăpăta soarele, cînd va licări luna" la ştiubeiul din codri — acolo unde stau la pîndă cei doi, gata să apese pe trăgaciul armei — vor apărea căprioarele să se adape şi atunci va avea loc inevitabila moarte a căprioarei... Imaginea căprioarei parcă desenată în creion fin, este şi ea descrisă aidoma unui vis: „Ea se arată săltînd şi se opri/ Privind în jur c-un fel de teamă,/ Şi nările-i subţiri înfioară apa/ Cu cercuri lunecoase de aramă./.../ De sus, lumina palidă, lunară,/ Cernea pe blana-i caldă flori stinse de cireş." Ceea ce trebuie să se întîmple, însă, nu mai poate fi evitat. Tatăl ochieşte şi căprioara cade în genunchi şi mai apoi în moarte. Din acest moment copilul cade într-un fel de aiurare şi nu mai simte decît o puternică senzaţie de sete („Mă simt legat prin sete de vietatea care a murit/ La ceas oprit de lege şi de datini...") din care îşi va reveni, văzînd tristul adevăr că „datina şi mila sînt deşarte./ Cînd soru-mea-i flămîndă, bolnavă şi pe moarte". Între gîndul lucid şi inima sentimentală se produce un straniu şi de neînţeles amestec de durere şi de plăcere la potolirea foamei, iar finalul poemului rămîne, cum fericit a găsit soluţia poetul, exact la această stare de tensiune dramatică din sufletul copilului: „Ce-i inimă? Mi-i foame! Vreau să trăiesc şi-aş vrea.../ Tu, iartă-mă, fecioară, — tu, căprioara mea!/ Mi-i somn. Ce nalt îi focul! Şi codrul, ce adînc!/ Plîng. Ce gîndeşte tata? Mănînc şi plîng. Mănînc!"

Putînd figura oricînd la loc de cinste într-o antologie literară despre vînătoare şi vînători (şi nu numai acolo), *Moartea căprioarei,* poem de tulburătoare semnificaţii şi rezonanţe, adevărat giuvaer liric de o mare forţă de sugestie, constituie totodată unul dintre cele mai importante momente lirice ale poeziei noastre noi, fiind citit şi recitit cu reală emoţie de cititorii de toate vîrstele şi formaţiile.

Florentin POPESCU

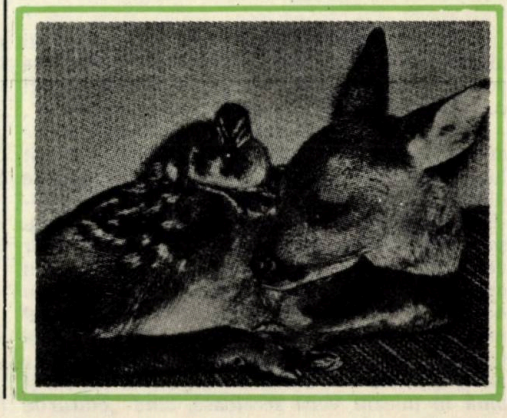

GIUVAER CINEGETIC ZAMBIAN

Genoveva MIHĂILESCU

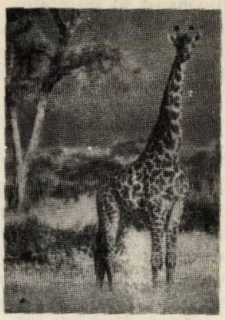

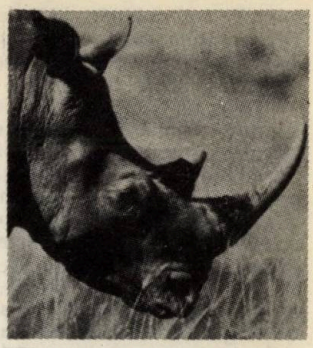

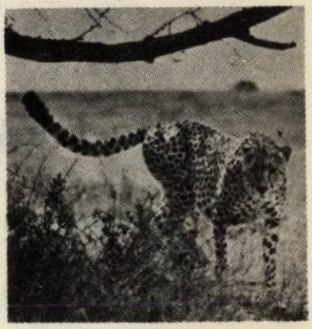

Vînător sau turist şi unul şi altul iubitor de frumos şi inedit, va fi profund impresionat de marea varietate a faunei zambiene. Elefanţi, rinoceri, antilope, crocodili, girafe, lei, precum şi păsări, dintre care amintim, în primul rînd, de cocoşii-vulturi perlaţi *(Acryllium vulturinum)* care concurează prin penajul lor multicolor cu cele mai frumoase zburătoare din lume, sau ciocănitoarea cu cap de balenă, unicat zambian de mare atracţie, păsări proprii acestei ţări străbătute de marele fluviu Zambezi, ca şi a grandioasei cascade Victoria cu o cădere a apelor de peste 4500 tone / secundă de la o înălţime de 122 de metri. La numai circa 12 km de cascadă se conturează limitele urbane ale aşezării Livingstone, de unde se extinde un mare parc de vînătoare: Parcul Naţional Kafue, înfiinţat în 1950 şi care se întinde pe 2,2 milioane hectare. Aici vînătorul face cunoştinţă cu delicata antilopă „duiker daika", cu coarne ascuţite, antilope „impala", „puku", „roan", „sable", „siatunga", cît şi cu turme de buffalo, porci sălbatici sau crocodili. Pentru a face cunoştinţă cu toate aspectele inedite ale acestui parc de vînătoare, unele mai deosebite ca altele, vînătorii au la dispoziţie şi alte puncte de atracţie, de exemplu: Ngoma, Nhanzhila, Moshi, Chunga, Ntemwa, Lufupa, Kalala etc.

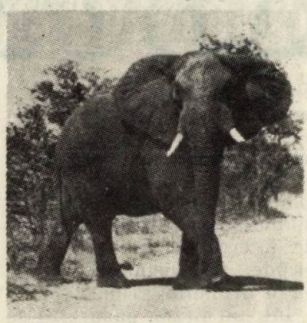

La un alt parc de vînătoare naţional — Luangwa Waley Game Reserve — vînătorul face cunoştinţă cu cea mai mare varietate de specii de animale sălbatice din lume, răspîndite pe o suprafaţă de peste 15000 kmp. Mai există şi alte rezervaţii de vînătoare: Mweru Marsh (310000 ha), Sumbu (200000 ha), Lunga (165000 ha), Lavushi Manda (150000 ha), Isangano (84000 ha), Lusenga Plain (80000 ha), Kasanka (38000 ha), cît şi alte 38 rezervaţii de mai mică întindere.

Vînatul mare, cum ar fi leopardul, rinocerul, elefantul, leul sau buffalo, stă la dispoziţia vînătorului venit pe aceste meleaguri africane din cele patru puncte cardinale ale globului. Dar, numai în cîteva zile — după o vînătoare organizată şi riguros controlată de gazde, vînătorul venit de oriunde din lume va putea deveni posesorul unui trofeu cinegetic demn de invidiat, cu care va pleca în ţara sa de baştină, poate la mii şi mii de kilometri de Republica Zambia.

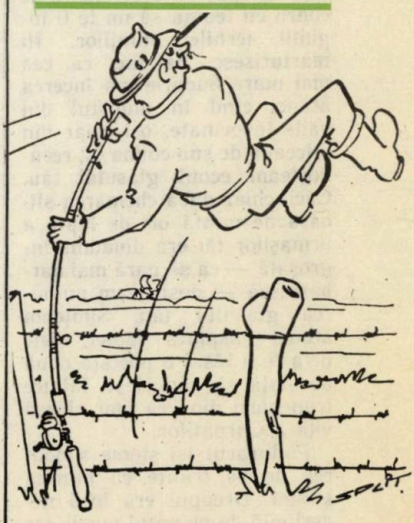

(„Ribic")

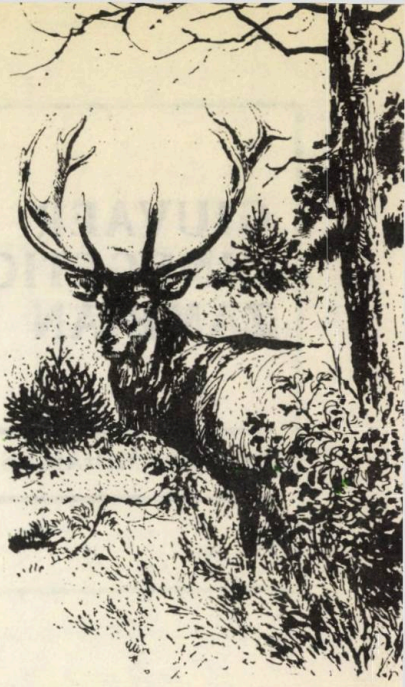

LA MOARTEA CERBULUI

— Te-am doborît, bătrîne! Te-am răpus şi-mi pare rău! Te-a nimerit blestematul meu de plumb drept în inimă...!

Pădurarul simţi în piept o apăsare neobişnuită, apoi o zvîcnire necunoscută pînă atunci, după care i se păru că propria-i inimă s-a lansat într-o năvală sălbatică, îmbujorîndu-i dureros obrajii şi umezindu-i fruntea cu broboane reci de sudoare. Privi de la doi paşi cerbul căzut, căutînd să se convingă dacă nu cumva s-ar ridica să ia, aşa rănit, muntele pieptiş, spre a-şi da ultima sufiare în vreo văgăună.

— Cît de mult l-am ţinut în frîu pe ţeava puştii, continuă pădurarul gîndul a bocet de datină, încercînd să-de-a vina pe plumbul ucigaş sfredelitor de izvoraş cald de rubin topit din inima regelui Carpaţilor. Mă înţepa trăgaciul cu ispita lui de a-i da rotire să sloboadă focul spre pieptul tău. Ani de-a rîndul, toamnă după toamnă, te-am căutat. Veneam la fiecare început de desfrunzire de codru cu teama să nu te fi înghiţit iernile munţilor. Ţi mărturisesc, bătrîne, că cea mai mare bucurie mă încerca atunci cînd în mugetul din văile învecinate, ori chiar din vîlceaua de sub colina ta, recunoşteam ecoul glasului tău. Căci, chiar dacă chemarea sfioasă de nuntă ori de luptă a urmaşilor tăi era dinadins îngroşată — ca să pară mai bărbătească — desluşeam unduirea glasului tău. Simţeam atunci răsplata faptei, mele de-a te fi lăsat o postaţă nouă de viaţă să zămisleşti falnice trunchiuri din cea mai aleasă viţă a Carpaţilor.

Pădurarul îşi şterse sudoarea de pe frunte cu mîneca stîngă. Dreapta era încă nedesiipită de pe patul puştii, iar arătătorul rămăsese tot aşa de încovoiat ca în urmă cu cîteva minute, cînd cerbul se mai întrecea în semeţie cu cel mai falnic brad al muntelui. Strălucirea soarelui de toamnă mai aduse o undă de căldură pe faţa omului. Ezită să ridice mîna spre obraz, sfiindu-se să facă şi cel mai mic zgomot. Să fie linişte în jur...

Privirea pădurarului alunecă spre pieptul însîngerat. Zări ceva ca o călină roşie, ca acea mărgică a desişului în care cerbul nuntise ani de-a rîndul. Era formată acum din plasmă încă vie, ce se prelingea printre firele de păr rupte de plumb spre ţărîna uscată dintre lespezi. I se păru că a sesizat o tresărire, o pulsaţie, o zvîcnire sub şalul sur care ţinea acum loc de haină, nu de iarnă, ci de îngropăciune. Omul se trase uşor înapoi, temîndu-se de zvîcnirea morţii, de puterea de pe urmă ce cuprinde orice vieţuitoare la capătul drumului vieţii.

Într-un tîrziu, pădurarul se ridică şi rupse o crenguţă de brad, una cu trei ramuri, ca o mică cruce. Vru s-o apropie de pata aprinsă de pe blană, s-o pună, aşa împurpurată, la pălărie, după datină. Tresări vinovat cînd un firicel de abur se înălţă lin din şirul de mărgele de sînge şi se pierdu printre ramurile coarnelor îndoliate.

— Aşa a fost să fie! Să te stingi fără chinuri, după ce ţi-ai trăit din plin viaţa, îşi continuă pădurarul gîndul. Te-ai luptat şi ai învins, ai nuntit şi-ai zămislit, ai tunat în urma lupului şi-n faţa rivalului, ai ştiut cine-ţi este duşman şi cine prieten...

Pădurarul era sigur, în sinea lui, că fusese întotdeauna prietenul cerbului şi că acest lucru era împărtăşit întru totul de cel ce zăcea acum pe catafalcul moale de iarbă. Căutînd parcă semn de confirmare, pentru a fi liniştit că aşa este, ridică privirea spre ochii lui, pentru prima dată de cînd se apropiase de cerbul căzut. Ar fi fost un sacrilegiu, gîndise la început, dacă duelul de ani dintre el şi prietenul lui din munţi, încheiat acum, s-ar fi rezumat la cîntărirea trofeului purtat atît de demn şi de semeţ timp de peste un deceniu. Rămase înmărmurit cînd observă umezeala ochilor care-l învăluiau din toate părţile. Nu căpătaseră încă luciul morţii. Îl priveau paşnic, cu milă şi îngăduinţă; fără ameninţare, fără furia şi tulbureala ultimelor clipe de fiinţă răpusă. Dimpotrivă, pădurarului i se păru că zăreşte o uşoară ridicare de geană, iar în ochii lui o căutare înainte a mirare, a încurajare. Era parcă un semn de îmbărbătare ca şi omul să fie tare, să facă la fel, să nu ţină ochii plecaţi şi capul în piept.

→

— Nu fi trist, prietene, ar fi sunat îmbărbătarea cerbului către pădurar. Am trăit fericiți amîndoi mulți ani în codru. N-am avut glas să-ți mulțumesc în iernile aspre, cînd găseam căpițe de fîn și frunzare cărate de spatele tău. Lupii răpuși de tine mi-au lungit viața, mie și neamului meu. În preajma ta eram liniștit, nunta îmi era nuntă, lupta — luptă, mugetul de seară îți ura noapte bună, ție și muntelui. Nu te necăji că plumbul tău mi-a pus stavilă drumului. A fost un drum frumos. Mulți, asemenea mie, ar fi fericiți să aibă parte de o viață ca a mea, de un prieten ca tine, de un sfîrșit ca al meu...

Pădurarul sta aplecat spre cerb, pe un genunchi, vrînd parcă să-i afle ultima dorință înainte ca sufletul să-și ia zborul. Cerbul continua să-l țină strîns în priviri. La un moment dat, mișcă ușor dintr-o nară, fără să poată însă da răsuflare pieptului.

— Totul se petrece după datină, continuau parcă să spună ultimele luciri ale ochilor cerbului, în care se oglindeau răsturnate imaginile șirurilor de brazi de la margnea pădurii. Mă duc liniștit că sfîrșitul mi-a venit tot acolo unde am fost zămislit. Dacă și oasele mele ar fi așezate lîngă rădăcinile brazilor, unde își avea mama culcușul cînd am auzit primul ciripit de păsărele...!

O ultimă zvîcnire și licărirea ochilor dispăru. În locul ei se așternu o perdea fără culoare, tulbure, fără umbre, care nu mai reflecta lumina.

Pădurarul rămase multă vreme cu privirea pironită în iarbă și cu gîndurile peste crestele muntelui. Ca la priveghi, după datina împlinită. După un timp, se ridică, se mai uită o dată spre grumazul sur al cerbului, dar se feri și de astă dată să lase ochii să zăbovească prea mult, a admirație și satisfacție, pe cei doi arbori din oțel și cremene. Ca o ultimă îndatorire pămîntească, pădurarul apasă ușor pleoapele pentru a acoperi ochii cerbului, de pe care se svîntase umezeala vieții. Gîndul lui, gînd al cerbului, îl urmări multă vreme: viața trăită cu demnitate, în respect față de legile firii și sfîrșit după datină, bucuria de a nu se fi știut singur, dragostea pentru locurile în care și-a avut muma culcușul și unde a auzit primele triluri de păsări, dar mai ales ca oasele să-i fie așezate la rădăcinile brazilor, în valea de sub muntele leagănului său.

Gheorghe COLȚ

Gînduri de ied

AU TRECUT, DE LA nașterea lui, zile și săptămîni care probabil i se par ani. A venit sfîrșitul lui iulie cu alergatul. Cuprinsă de focul dragostei și de porunca celor ce vor să se nască în viitor, căprioara și-a părăsit iedul. L-a lăsat lîngă o buturugă din crîng, singur și buimăcit, obosit de atîta fugă. Într-o poieniță, doi țapi se mînă dușmănește formînd un cerc bătătorit în jurul unei tufe de alun. Iedul cheamă plîngător ființa ocrotitoare dar nimeni nu-i răspunde. Întoarce căpșorul delicat în toate părțile, privește cu teamă, tresare și ascultă.

A rămas singur într-o lume de dușmani. De acum viața lui e o continuă vînătoare. Este hăituit de vulpi, de lupi, de toate răpitoarele și de oameni. A intrat sub semnul crud al destinului, cînd nimeni nu-i mai poartă de grijă. Destinul este un vînător cumplit. El este același pentru oameni, pentru vietăți sălbatice și domestice, pentru tot ce există sub cer. Destinul mușcă adînc, strivește, nu alege, nu ține seama de nimic. Loviturile lui nu se pot tămădui. Neliniștit iedul rupe o frunză. Și frunza a avut destinul ei!... După ce a înghițit-o, iedul gîndește la ursita frunzei. Supărat pe legea firii care sorteste tot ce se vede, iedul se avîntă în sihlă, ca să se integreze în mișcarea ce face și prefață totul, de cînd soarele strălucește deasupra acestui pămînt.

Petrică ANGELESCU

UMOR

Citind o carte cu întîmplări pescărești, fetița întreabă:

— Mămico, adică să existe și pescari care nu prind nimic?

— Sigur, draga mea. Uită-te la taică-tău!

— Cu acest model de armă — își face reclamă patronul magazinului — puteți ochi cu o precizie de sută la sută.

— N-aveți cumva, — se interesează un amator — și una care să vîneze cu aceeași precizie?!

— După ce musafirii admiră și ascultă povestea diferitelor trofee cinegetice ale defunctului conte, văduva acestuia încheie:

— Asta este, domnii mei; iar ca să rezum întreaga carieră de vînător a dragului meu Filip, pot spune că ea a început în fața unui leu și s-a sfîrșit așijderea...

Întrebîndu-și prietenul venit de la pescuit, cum mai trage știuca la undiță, Michel primi următorul răspuns:

— Da' dracu a văzut-o?!

Ieșind în fața colibei, negresa întreabă:

— Bill, se vede tata?

— Nu, mamă, numai leul!

Înainte de a pleca de la baltă, Cristache are o idee:

— Acum, că n-am prins nimic, hai să stabilim ce le spunem prietenilor...

Matilda se adresează soțului:

— Ce capriciu, dragă George și pe iepurii pe care îi vînezi! Auzi, să-și lipească pe blăniță eticheta băcanului din colț!

Aurel CODREANU

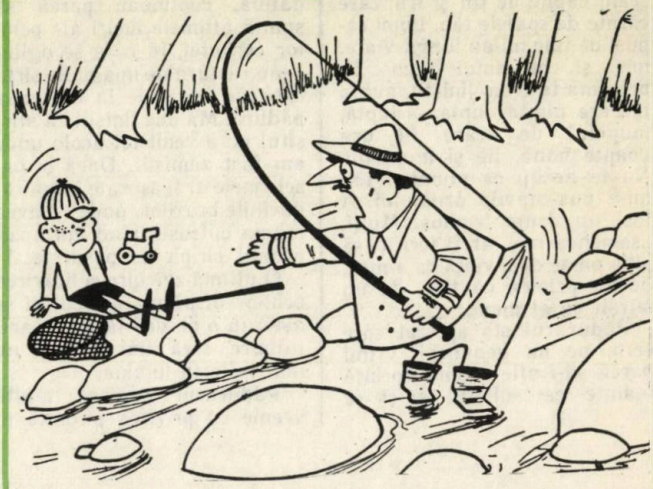

— Repede, Ionele, dă-mi minciogul!

(„France Dimanche")

— E formidabil cum acest binoclu apropie din ce în ce mai mult!

(„Caza y Pesca")

captura din ZORI

Jack Gilchrist

Era o zi friguroasă de primăvară, în aer plutind o umezeală pătrunzătoare. Lumina unei noi zile se strecura printre umbrele pădurii, iar spirale de pîclă aducînd a cicloane liliputane se ridicau domol din locurile liniştite ale pîrîului.

Omul din apă sta chircit ca şi cum se ascundea de ceva. Cizme înalte pînă la piept îl protejau de umezeală. Bluza kaki de pe el se asorta aproape perfect la culoarea cizmelor, iar o pălărie cu boruri largi, cam de aceeaşi nuanţă neutră, îi apăra o faţă palidă care purta amprentele unei vieţi petrecute în casă şi birou. Pe şoldul său stîng se afla un coş de răchită, iar în mîna dreaptă ţinea o vargă subţire şi flexibilă de muscar.

Înaintînd tiptil, necunoscutul aşeza fiecare picior cu atenţie, în timp ce urca fără zgomot, dar constant, pe firul subţire al apei. Avînd ochii fixaţi pe un cot al pîrîului, avansa cu infinită încetineală şi în linişte desăvîrşită, tîrîndu-se aplecat, cu opriri interminabile, de parcă timpul ar fi fost nesfîrşit, iar ziua putea dura o veşnicie.

Atingîndu-şi ţinta, cotul pîrîului, intrusul pe acest tărîm al sălbăticiei îşi îndreptă trupul în spatele boschetului de rododendron. Cu grijă, ca la atingerea unei delicate pînze de păianjen, el dădu la o parte două ramuri îngheţate şi cercetă o buclă largă şi adîncă a apei ce ca prin minune rămînea neatinsă de vîltoare produsă de o cascadă furtunoasă. Nimic nu scăpă privirii sale ce scruta luciul apei... atenţia sa fixîndu-se în celc din urmă asupra unui pietre care se ridica la capătul apei liniştite, însă la vreo cinsprezece metri în dreapta cascadei.

Estimînd distanţa faţă de pietroi, ochiul experimentat al pescarului stabili ce trebuia făcut pentru a-şi îndeplini misiunea ce-l adusese aici, în zori de zi, de la o depărtare de 150 de mile. Obiectivul său era capturarea unui peşte; dar nu un peşte oarecare, ci unul anume, solitar; pentru el, unicul peşte din lume. O creatură minunată, împodobită cu toate culorile naturii, pe fiecare latură purtînd cîte o dungă sîngerie. Un păstrăv. Un păstrăv curcubeu. Cel mai mare din cîţi văzuse cîndva şi din cîţi spera să prindă vreodată.

Era frămîntat de imaginea acestui peşte şi de dorinţa ce-l ardea de a-l prinde. Dar amintirile altor două întîlniri precedente cu această fermecătoare creatură din ascunzişurile apei îl făceau să fie plin de teamă şi precauţie. În timpul primilor săi doi ani de ucenicie în ale pescuitului cu musca agăţase de două ori acest peşte minunat. De două ori se confruntase cu el la începutul a două sezoane, mai înainte ca vremea caldă să atragă novicii care calcă în picioare fragedele ferigi de pe maluri şi murdăresc apa netulburată a pîrîului. Iar din pricina nepriceperii sale pierduse de două ori. Acum pentru a treia oară, în al treilea an, va încerca din nou.

Se strecură fără zgomot pe sub ramurile de rododendron ce-i atîrnau deasupra capului şi înaintă prevăzător spre apa mai mică a bazinului de-abia stîrnind vreun val. Mergea aplecat şi cu pauze lungi după fiecare pas, iar apa ce-i cuprindea picioarele încălţate în cizme îi ajunse în cele din urmă pînă la mijloc, în timp ce vîrfurile Munţilor Georgiei, străjuind, de-o parte şi de alta a pîrîului, se pierdeau într-un ocean de aburi matinali. După nenumărate şi îndelungate opriri el înaintase mai puţin de cinci metri de la întorsura apei şi perdeaua de rododendroni ce-i ascunsese apropierea.

În sfîrşit ajungînd la un loc pe care îl consideră potrivit scopului său, pescarul zăbovi îndelung acolo, iar apoi răsucindu-se cu precauţie

→

aprecie terenul din spatele său pentru a se asigura că lanseul spre înapoi nu va clinti vreo frunză sau crenguță. Satisfăcut, el se pregăti liniștit de atac. Respirînd adînc își puse în slujba acestei meticuloase sarcini toată priceperea și stăpînirea de sine pentru a plasa delicata muscă lin pe suprafața apei, într-un punct exact la vreo zece metri depărtare, dar nu mai mult de circa o jumătate de metru de pietroi.

Eliberînd cîțiva metri de fir prin inelele lansetei pescarul zvîcni varga înaintea sa iar apoi brusc, dar lin, o întoarse către înapoi trimițînd firul în spate într-un zbor curgător. Cînd acesta se întinse el zvîcni varga către înainte schimbînd cu 180° direcția liniei, dînd totodată drumul la fir suplimentar cu ajutorul mîinii stîngi pentru a cîștiga distanță. Cînd linia își termină primul său tur către înainte, el își duse brațul drept către înainte pentru a doua oară, schimbînd iarăși direcția liniei ce descrise lin un arc, iar apoi, pentru ultima oară, proiectă varga cu forță dar și cu grație, din nou în față.

Firul țîșni înainte. În clipa cînd acesta zbură peste pietroi întinzîndu-se pescarul coborî vîrful lansetei ușor, iar apoi îl săltă cu dibăcie pentru a așeza musca pe suprafața apei, fără cea mai firavă tulburare.

Absorbit cu desăvîrșire de ritualul lansării firului, pescarul remarcă cu satisfacție căderea musculiței cam la o palmă sau două de locul dorit, însă îndeajuns de aproape de vizuina păstrăvului pentru a-l atrage. Mușchii brațelor și umerilor săi se încordară de așteptare, în timp ce bucățica de oțel camuflată săltă lin pe un val contrar, pentru ca apoi să se îndrepte spre pietroi. Deși plutirea dură doar o clipă, pescarului i se păru interminabilă. Fruntea i se încruntă, iar ridurile de la colțurile ochilor i se adînciră, în timp ce se încovoia deasupra apei concentrat la maximum asupra musculiței mînată de curent și a creaturii ce pîndea din străfundurile apei. Insecta artificială navigă leneș spre destinația sa, atinse pietroiul iar apa se învolbură adînc cînd păstrăvul înhăță momeala. Înțepătura pescarului fu instantanee... așa de rapidă și de eficace și totuși atît de fină încît orice spectator ocazional ar fi jurat că pescarul putuse vedea peștele și astfel a știut cu precizie clipa cînd insecta a fost înghițită de acesta.

La primul semn ferm de rezistență pescarul trase a doua oară, de această dată cu mai multă vigoare și mai puțină delicatețe. În clipa cînd vîrful cîrligului prevăzut cu spin de reținere se înfipse adînc în maxilarul păstrăvului, suprafața liniștită a apei se sparse ca o oglindă în țăndări și cu o zvîcnire teribilă grandiosul pește își începu bătălia pentru supraviețuire.

Păstrăvul se scufundă spre ascunzătoarea din spatele rocii iar pescarul săltă varga pentru a-l opri. Temîndu-se de suprafața tăioasă a pietrei care putea forfeca cu ușurință firul delicat și totodată cu luare aminte la forța adversarului, el se străduí să mențină peștele în apa liberă, departe de pietroi.

Reacționînd la tensiunea impusă peștele sări din nou provocînd în mijlocul apei o explozie de stropi. Apoi, cînd trupul său suplu dar puternic se prăvăli în apă, se porni ca o torpilă de-a lungul bazinului spre spuma clocotindă de la poalele cascadei căutînd refugiu și ajutor în forța acesteia. Din nou pescarul ridică varga și trase firul pentru a întoarce peștele, dar el îi subestimase puterea și mai înainte de a-l răsuci, păstrăvul ajunse în vîltoare. Brusc firul deveni flasc iar pescarul din apă simți în inimă un șoc otrăvitor.

Oare îi scăpase acest pește sublim? Oare forța sa plus cea a curentului apei cauzase desprinderea cîrligului din gura acestuia?

În grabă pescarul ridică varga subțire din bambus cu ambele mîini, cît putea mai sus și păși înapoi pentru a reveni stăpîn pe situație. Iarăși simți rezistența, puterea și energia care i se opuneau iar panica începu să-l slăbească, gîndurile sale concentrîndu-se din nou asupra strategiei necesare pentru bătălia ce încă îl aștepta. Nu încercă ca prin înțepare să determine peștele a ieși imediat de sub cascadă. Știind că presiunea apei obliga peștele să facă față tensiunii firului, el se mulțumi să-l țină întins în continuare, așteptînd ca peștele să-și istovească rezistența. Treptat, grandiosul păstrăv începu să cedeze. Rezistența sa față de forța firului și tensiunea vergii începu să slăbească. Dînd grațios din aripioarele sale pectorale peștele pluti de sub cascadă domol, ca și cum era nehotărît ce acțiune să mai întreprindă. Începu să se miște iarăși iute. Țîșni pe suprafața apei pentru a treia oară și apoi se puse să dea ocol bazinului, de parcă ar fi căutat o portiță de scăpare. Timp de peste zece minute păstrăvul patrulă bazinul ca și cum s-ar fi aflat într-o cușcă stranie și necunoscută.

În final, cu forțe scăzînde și cuprins de teama morții care se apropia, păstrăvul mai făcu un ultim mare efort de a scăpa. Traversînd vijelios bazinul, într-un nou avînt, se întoarse brusc direct către pescar, căutînd scăpare în josul pîrîului. Zburînd pe aripile spaimei el țîșni spre apa scăzută, ca și cum țintea să treacă printre picioarele schingiuitorului său. Corpul multicolor în formă de rachetă accelerá spre portița de scăpare, nemaisimțind tensiuna vergii și a firului pentru prima dată de cînd înghițise momeala. Slăbirea spontană și crescîndă a firului cauzată

→

de apropierea peştelui puse pescarul în imposibilitate de a-şi menţine adversarul sub control. Din nou mintea îi fu cuprinsă de panică, teama îi străbătu imaginaţia iar gîndul că va scăpa peştele îl îmboldi la acţiune.

Abandonînd precauţia, într-o încercare disperată de a stăvili trecerea rivalului şi a-l întoarce la apă mai adîncă, el îngenunche şi se trînti de-a curmezişul gurii pîrîiaşului, blocînd trecerea. Înspăimîntat de tulburarea produsă în apa de mică adîncime şi găsindu-şi calea de scăpare barată, maiestuosul peşte făcu calea întoarsă spre ascunzătoarea sa de sub pietroi.

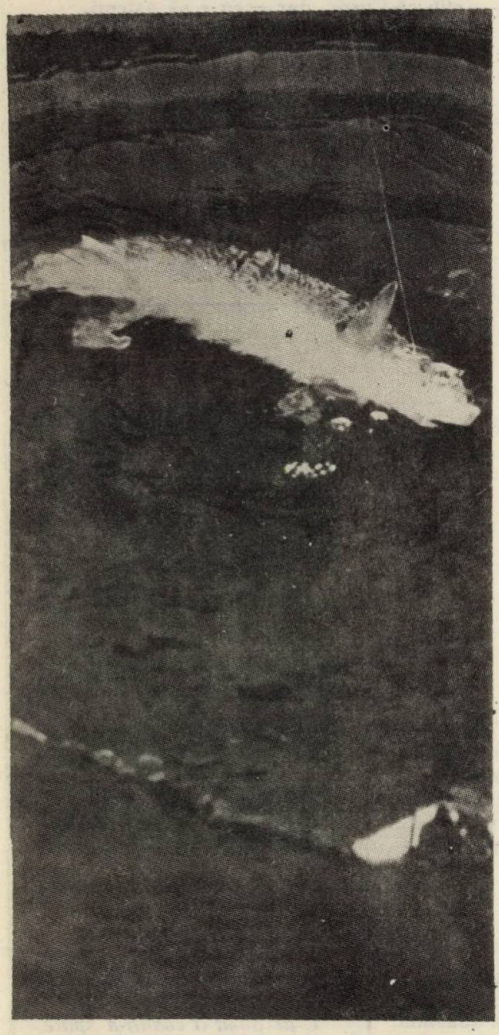

Pescarul se ridică grăbit în picioare şi cu repeziciune recuperă din firul slăbit pînă ce simţi iarăşi tensiunea dintre el şi păstrăv. Ud, cu cizmele pline de apă şi pălăria plutind undeva în pasul pîrîului, uitase de toate în afară de satisfacţia ce-i încălzea inima că aproape cîştigase bătălia.

Pescarul continuă să plimbe peştele uşor, simţind cum respiraţia şi forţa acestuia slăbeau treptat. Slăbirea crescîndă a peştelui echivala cu o transfuzie de vigoare pentru el, iar încrederea sa sporindă, îl ridica pe aripile exaltării. Ce vîlvă va stîrni acasă! Acesta va figura ca unul dintre cei mai frumoşi păstrăvi prinşi de-a lungul anilor în acest stat. Îşi imagina deja cu ce încîntare îl va asculta fiul său de nouă ani cînd îi va povesti lupta dusă, iar cu ochiul minţii îl şi vedea într-un salt unduios eternizat pe o placă rustică, atîrnînd de un perete din biroul său.

Acum treaba se terminase. Dunga lată, roşiatică se vedea pe suprafaţa apei, în timp ce peştele epuizat plutea pe o latură, neînsufleţit, ca şi umezeala lăptoasă ce domina atmosfera văii din apropiere. Ferm, dar cu mare grijă, învingătorul mulina constant firul printre inelele lansetei, corpul inert al impresionabilului peşte apropiindu-se treptat.

Lucrase bine. Cînd încetă recuperarea firului şi ridică lanseta pentru a trage peştele în apa mică de la picioarele sale, acesta de abia mişca branhiile pompînd sacadat apa oxigenată iar coada sa lată, puternică era practic imobilă.

Aplecîndu-se iute pescarul vîrî degetul cel mare în gura uriaşului păstrăv prinzîndu-i maxilarul inferior între acest deget şi cel arătător. Ridicîndu-se sălta braţul şi îşi inspectă captura cu o teamă admirativă, aproape incredibilă. Nu-şi închipuise nicicînd că ar putea prinde un asemenea păstrăv.

Deodată, ca la un semnal, o rază de soare străpunse ceaţa cenuşie a zorilor luminînd această dramă. Banda roşiatică întinzîndu-se de la cap la coadă pe ambele laturi ale peştelui captă raza strălucitoare de soare pentru a o reflecta ca un tub de neon, iar petele colorate de pe spinarea şi laturile sale aruncau sclipiri şi scîntei de foc asemeni diamantelor, rubinelor şi smaraldelor. Ca şi cum ar imita frumuseţea păstrăvului, un curcubeu apăru dincolo de cascadă şi pe măsură ce razele soarelui răzbeau prin ceaţa dimineţii, imaginea sa dansa reflectată pe luciul apei.

Pescarul rămase neclintit o clipă în timp ce o expresie admirativă înlocuia pe faţa sa zîmbetul de victorie, şi deodată... ca şi cum îndeplinea o poruncă rostită de o voce căreia nu putea să nu-i dea ascultare, îngenunche şi coborî păstrăvul în apă. Cu o mişcare blîndă dar hotărîtă el îi scoase cîrligul din buză şi ţinînd peştele drept îl plimbă prin apă, într-o parte şi alta, pînă ce branhiile sale începură să funcţioneze regulat.

Apoi îl eliberă, iar peştele dînd anemic şi nesigur din coada sa lată, se îndepărtă anevoie de el pînă ce dispăru sub luciul apei luminată de soare.

Pescarul rămase îngenuncheat mult timp acolo, în acel pîrîiaş scăldat de razele calde ale soarelui, scrutînd adîncimile apei unde dispăruse minunatul păstrăv.

Din „Georgia Review"
Traducere: G. MIRON

Reflecții cu cîrlig și praf de pușcă

Era un vînător „iscusit": împușca pasărea-n zbor dar și... francul!

Pescarul, niciodată nu-ți urează „somn ușor" ci, „somn... lin"!

Codrul este un număr de păduri puse cap la cap, căruia nu-i mai dai ... de cap!

Dacă în lumea tăcerii vietățile ar fi emis sunete perceptibile, de mult ar fi dispărut fără urme...

Avea o măsea de minte de îngheța apele: era... vînător!

Cînd „pescuiești" în perioada oprită, prinzi un pește — dar distrugi mulți viitori pești!

Cînd ești cu undița pe malul apei, trebuie să păstrezi liniște: să taci ca un... pește!

Cînd își povestesc isprăvile, vînătorii sînt convinși că nu mint. Mai greu e să-i convingă pe alții!

D. C. MAZILU

LA PESCUIT

(ligamente: 5, 3, 5, 5, 6, 5, 4, 7)

Un bun pescar așteaptă cu răbdare
pe mal, întreaga zi, pînă tîrziu,
să vie clipa norocoasă-n care
va prinde-n ac un pește argintiu.

Căci a lansa, la undiță, o nadă
știu că-i ușor, dar greu e să aștepți.
Parcă te dor și ochii stînd să vadă
sclipiri care se zbat, sau piepți.

O, dacă-ai prinde-un pește, bine-ai face!
Gătit frumos, acasă, la protap,
te-ar răsplăti calmîndu-te — și-n pace
a doua zi, ai lua-o de la cap...

(Aflați, prin ligamentare, denumirea a 8 soiuri de pești).

(Soluția în pag. 201)

Cinci cimilituri

1

Mototol,
Rostogol,
Strașnic urcă,
Nu se-ncurcă,
Dar la vale
Se prăvale.

2

Avion de vînătoare
Poate iute să coboare;
Să se lase în picaj,
Fără tren și fuselaj;
Iar în loc de canonadă...
Fură puiul din ogradă.

3

Știe legea vieții dure
Din pădure
Și-și ferește al său trup
De-orice lup,
Dar îl vezi purtînd pe el...
Copăcel.

4

E înalt și-aleargă bine,
Auzind doar ce-i convine;
Dar de nu-i e la-ndemînă,
Îți răspunde?
Da' de unde!
Vîră capul în țărînă.

5

Tacticos, voinic și mare,
Uriașul ăsta pare
C-ar avea o coadă-n spate
Și-ncă una-n frunte, frate!
(Coadă cu care apucă
Sau lovește ... de usucă).

Nelu CARAIMAN

(Răspunsurile la pag. 201)

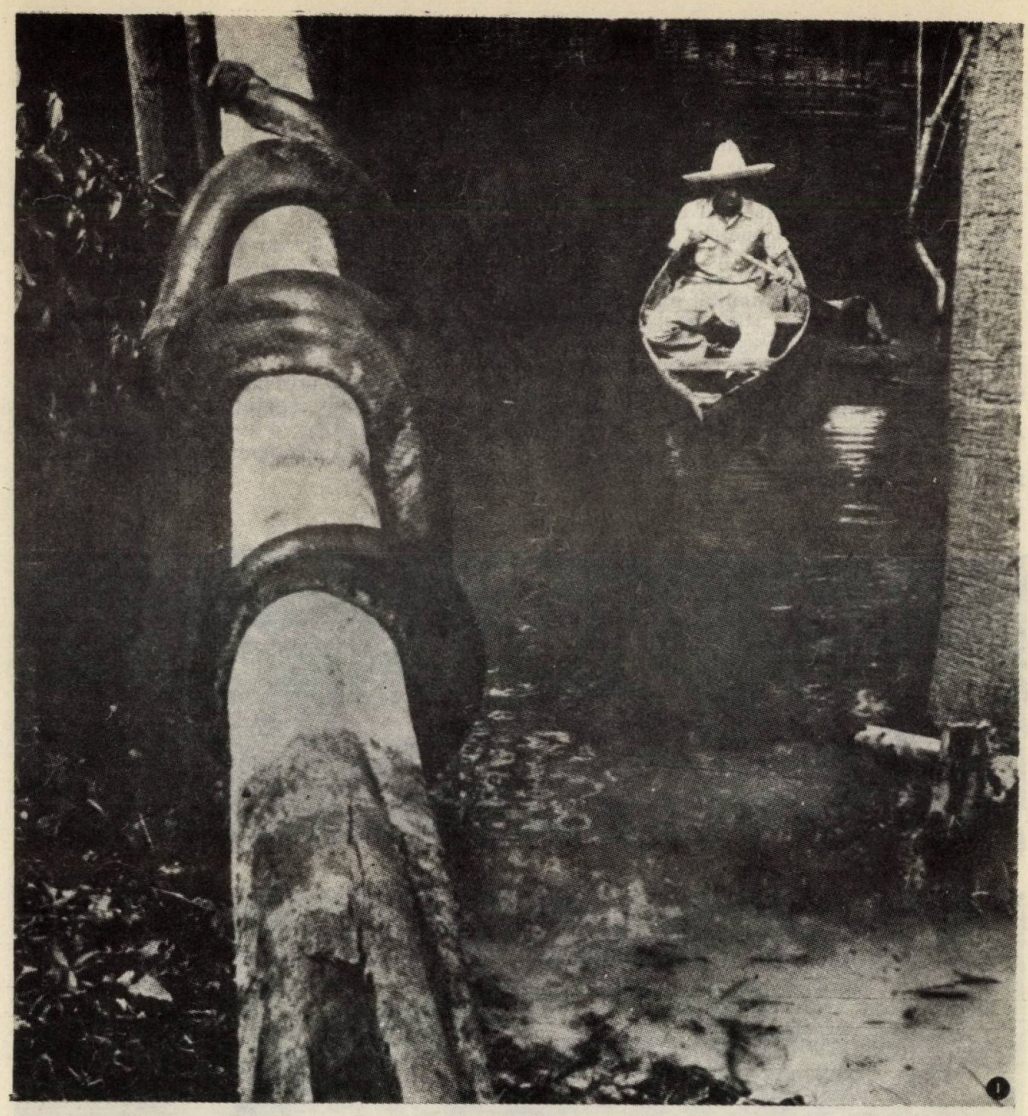

CAPTURAREA unui anaconda

(După „La vie des bêtes")

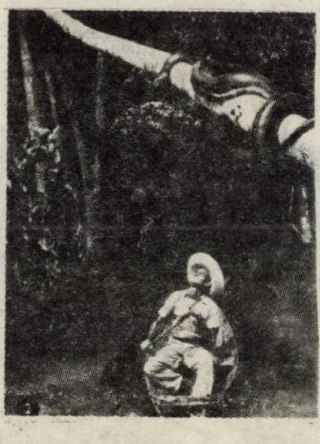

Fotografiile de mai jos, ilustrînd capturarea unui anaconda, ne vor permite în primul rînd să apreciem remarcabila măiestrie a fotoreporterului Kürt Severin, care, cățărat într-un arbore, în fața scenei ce s-a desfășurat în jungla sud-americană, a trebuit să opereze cu o singură mînă, cealaltă servindu-i să se prindă de crengile arborelui, pentru a nu cădea în rîul plin cu șerpi de apă. În aceste imagini, nu știm ce să admirăm mai mult: omul, Mike Tsalikis, renumit vînător de șerpi a cărui meserie este de a aproviziona cu animale grădinile zoologice, sau gigantica reptilă?

1. Omul se apropie; el n-a zărit încă șarpele care se încălzește la soare.

2. Mike ridică privirea: cei doi adversari se fixează cu îndrăzneală.

3. Simțind pericolul, șarpele, în grabă, își desfășoară inelele și plonjează în apă.

4. Fragila ambarcație se scufundă. Mike se aruncă asupra șarpelui, căruia încearcă să-i apuce capul.

5. Acum, reptila își desfășoară întreaga sa forță... și este nevoie ca Mike să nu-l slăbească din strînsoare.

6. Soarta lui Mike nu are nimic de invidiat. Pentru moment se pare că anaconda este cel care va cîștiga lupta.

7 și 8. Șarpele a reușit să-și încolăcească inelele sale în jurul lui Mike și acesta, epuizat, cere ajutor.

9. Salvatorii se precipită și trag pe uscat pe cei doi combatanți agățați unul de celălalt.

10. Victorie! Mike va avea un nou pensionar (și ce pensionar!) de propus pentru una din grădinile zoologice.

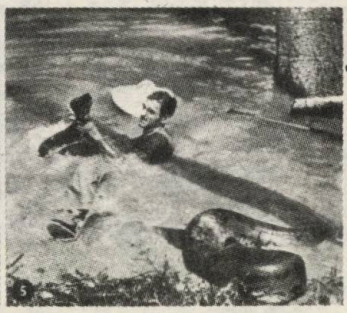

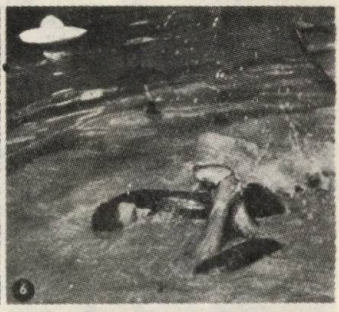

MITROPOLITUL

Uriaşul sihastru al zărilor pustii ale bărăganelor slujind vecernia veacului. N-are glas cu care să-şi cînte rămasul bun al acestei lumi ce nu mai este a lui; n-are nici arme cu care să se-mpotrivească pieirii. N-are decît măreţie.

Aşa că aşteptăm demn să intre în legendă; cu toată fala lui. El care a măsurat în pas semeţ întinderile fără de liman, încununînd povestea desprinsă din Pseudokinegeticos...

...Dropioiul...

Pentru cei mai mulţi din tagmă, simplă istorie. Poveste de demult. „A fost odată ca niciodată". A fost! Cînd? Ieri? Alaltăieri? Demult, atît de demult încît din ceea ce a fost a rămas doar o poveste.

...Lună lîncezind într-o noapte de rouă; grea vrajă în unduirea vlăguită a grîneţelor, născînd din pîcle stihii şi fantasme.

Dimineaţă de primăvară tîrzielnică; soarele sfărîmînd scîntei şi sîngerări trudeşte urcuşul unui cer alb, aducînd lumii cele dintîi lumini sfielnice.

Luceafărul păleşte tremurînd în zvîcniri scurte; pînzele de vioriu care au stăpînit roata jurului prind a se destrăma.

Bărăganele îşi spală obrajii

Muşeţel cu inimă de aur şi pelin amar; greieri timpurii într-o linişte tîrzie în care fantasmele se adună de pe pămînt.

Doi ciobani din seminţia celor care încă mai poartă pe umerii sarici, după datină, ocalele nevăzute ale unui veac ce piere — mi-au spus că îmi pot arăta sălaşul nuntitului unui pîlcuşor de dropii. Într-o adîncime de bărăgan, departe de drumuri; o margine de lume prielnică aducerilor aminte. Se va fi aflînd acolo şi un „mitropolit" — dropioi bătrîn slujindu-şi fala neamului sub porunca dragostelor.

...Nici nu mai ştiu de purtam cu mine carabina; poate ca un semn al tagmei. Fiindcă eram hotărît să nu-i dau glas. Ceea ce vroiam să folosesc era binoclul. „Apropierea" avea să fie numai întru bucuria ochilor şi-a inimii.

Cine este în stare să-ţi spună cum te poţi strecura, întîi sub scutul măgarului şi-n mijlocul turmei care paşte, apoi prin tîrîşul ferit de găoacea vreunei vîlcele, de pozmoacele vreunor ierbotenii mai înfiripate, în încercarea de a ajunge cît mai în preajma mitropolitului? Şi cîtă inimă zbătîndă, cîtă frunte fierbinte, înseamnă una ca asta? Poate „lui" furtunile dragostelor să-i fi adormit întrucîtva ascuţimea celorlalte simţuri tocindu-i neîncrederea. Dar soaţele din preajmă-i sînt aceleaşi agere în văz dintotdeauna. Orice ar fi „mai altfel" decît îndeobşte, orice clintire, le nelinişteşte dîndu-le îndemn de plecare. În pas măsurat, egal, apoi în zbor lin, către alte tărîmuri, către alte singurătăţi.

Am izbutit.

Am izbutit să ajung la vreo sută de paşi de locul nuntitului. Se afla acolo un covru şi m-am adunat în mine ghemuindu-mă în el.

→

Erau, acolo, „lîngă mine", un dropioi şi două soaţe; ceva mai departe alte două păsări. N-am îndrăznit să mă ridic, sprijinindu-mă în coate, ca să le pot vedea mai bine şi pe acelea.

El, dropioiul, „rotea". Cu guşa umflată, cu aripile înfoiate, ţeapăn şi totuşi mlădios în hainele-i de sărbătoare. Îşi vădea podoabele din veac şi puterea de stăpîn al întinderilor. Soaţele, mimînd perfecta şi ipocrita indiferenţă, ciugu leau, sau se prefăceau a ciuguli, ba ici ba colo, nedepărtîndu-i-se însă din preajmă. Cunoşteau că lor li se cuvenea acea sărbătoare şi o preţuiau. Iar pentru el, supus poruncii celei din adînc de veac şi vechime de stirpe, toată lumea se afla acolo.

...Cît să fi durat vraja? Clipe? Ceasuri?

Şi cine a deştrămat-o?

Fiindcă întîi a lungit gîtul una din soaţe; apoi cealaltă. S-a adunat în sine şi el lipindu-şi penele de trup. S-au desprins de pămînt — aşa cum se cuvine într-o poveste de vrajă! — şi-au plecat în zbor lin, tustrei. I-am urmărit pînă ce s-au mistuit în zare.

Să fi fost doar o vedenie? Una din acele înşelătorii ale cîmpurilor aflate sub stăpînirea soarelui, cînd aburii răsuflului pămîntului pot închipui pînă şi danţ de iele?

Nu; dropia încă nu e o poveste a bărăganelor. Există...

Eugen JIANU

din lumea animalelor

Mistreţii au un puternic instinct de prevedere a timpului şi această calitate mi-a fost confirmată din observaţiile făcute pe zece mistreţi ţinuţi în ţarcurile de la Staţiunea Experimentală Silvică I.C.A.S. Bucureşti. Cu 12 ore înainte de a se anunţa de către crainicul de la televiziune, viscol pentru a doua zi, toţi cei zece mistreţi erau într-o intensă activitate de săpare a unor gropi individuale şi pe cît posibil amplasate în spatele unor adăposturi. A doua zi, cînd viscolul se instalase în primele ore ale dimineţii, i-am găsit pe toţi ascunşi în amenajările făcute.

Am urmărit ulterior această comportare şi totdeauna a corespuns realităţii şi mai puţin prevederilor anunţate în buletinul meteorologic, bazate pe hărţi sinoptice şi calcule electronice.

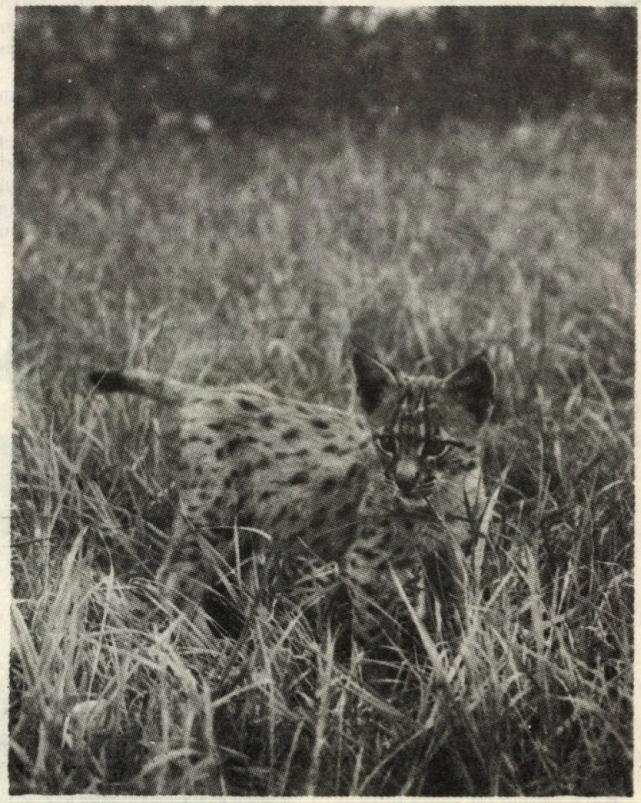

Inexplicabilă rămîne comportarea speciilor de vînat care după oprirea sezonului de vînătoare devin mai puţin prudente şi îşi pierd din reţinerea faţă de cei ce le-au hărţuit şi urmărit pentru planuri de recoltă şi selecţie.

Traversam cu căruţa, la scurt timp după oprirea vînătorii pădurea Herească din complexul Snagov. În drum lîngă o tufă, zărim un fazan ce îşi căuta hrană. Prezenţa noastră, zgomotul căruţei, nu l-au deranjat. Tehnicianul N. Muşat, care mă însoţea, a mimat o epolare a armei şi în aceeaşi clipă fazanul a ridicat capul, ne-a privit mirat şi parcă revoltat de acest abuz de încălcare a legii de către cei puşi să o respecte, după care plecă în zbor precipitat. Un alt exemplu a fost cu un căprior de care, împreună cu tehnicianul Mirea Marin de la Ocolul silvic Ghimpaţi, ne-am apropiat la o distanţă surprinzător de mică.

Ori, cu două săptămîni în urmă, cînd se făceau ultimele recoltări de vînat, aceste vietăţi se retrăgeau sub scutul pădurii ori de cîte ori zăreau numai silueta unor oameni.

În piaţa Universităţii din Capitală, printre porumbeii domestici care-şi au cuiburile pe clădirile din jur, a apărut la începutul lunii martie un porumbel de scorbură *(Columba cenas L.)*, Prezenţa acestui locuitor frecvent al pădurilor bătrîne cu scorburi a constituit o surpriză. Cîteva zile la rînd a fost văzut în vecinătatea confraţilor ce au acceptat viaţa tumultoasă a aşezărilor umane. E adevărat, nu se integra în stolul localnicilor, dar nu se îndepărta prea mult nici de anturajul lor; era mai prudent, mai suspicios şi cobora destul de rar de pe înălţimea clădirilor pentru a culege grăbit din hrana aruncată de pietoni în locurile mai liniştite. Sosirea lui, ca şi rămînerea pentru un interval scurt, în plin centrul Capitalei, nu se explică decît prin surprinderea în drum, spre locurile cunoscute, de viscolele ce au bîntuit sudul ţării, viscole ce l-au despărţit de stol, l-au obosit şi obligat să poposească pentru refacere, pe clădirile străjuite de confraţii domestici.

Puii de rîs luaţi de mici din sînul naturii şi crescuţi în captivitate, în spaţii adecvate, îşi pierd din teama faţă de om. O dovadă în plus o constituie cei trei pui de rîs găsiţi în urma unei tragedii frecvente în lumea vieţuitoarelor sălbatice şi crescuţi timp de şapte ani într-o imensă volieră din pădurea Snagov. Azi, foştii pui, sînt exemplare mature şi cînd sînt vizitaţi, se apropie cu scurte „torsături" de plasa ce-i desparte de omul ce le-a oferit noile condiţii de viaţă. Le place să audă vorbe calme, melodioase. Privirile parcă te imploră ca în schimbul captivităţii impuse să le oferi mai multă afecţiune sufletească, să mai rămîi lîngă gardul de plasă ce-i desparte de libertatea din natura înconjurătoare.

La un canton silvic din pădurea Pustnicul (Ocolul silvic Brăneşti), locatarul, pensionar al pădurii, a plecat într-o zi pe un drum fără întoarcere. Puţinele vietăţi din jur au fost date unui vecin ca să-şi reamintească de cel ce le-a îngrijit. Deşi au trecut luni de la tristul eveniment, un cîine şi două găini ce au vieţuit mai mult în anturajul fostului stăpîn, evadau mereu din curtea noului proprietar şi se reîntorceau în cea a cantonului. Rămîneau împreună mai mult timp în jurul clădirii, aşteptînd ca uşa să se deschidă şi în prag să le apară, ca şi altă dată, bunul lor stăpîn. Cele trei vietăţi îşi păstrau aceeaşi colectivitate cînd erau readuse, evitînd să se integreze în comunitatea animalelor existente la noul domiciliu.

Ataşamentul şi fidelitatea acestor vietăţi de locurile în care trăiseră au impresionat pe noul proprietar care, în amintirea fostului apărător al pădurii s-a hotărît să menţină cele trei animale pînă cînd firul vieţii lor va fi întrerupt de bătrîneţe.

Vadim NESTEROV

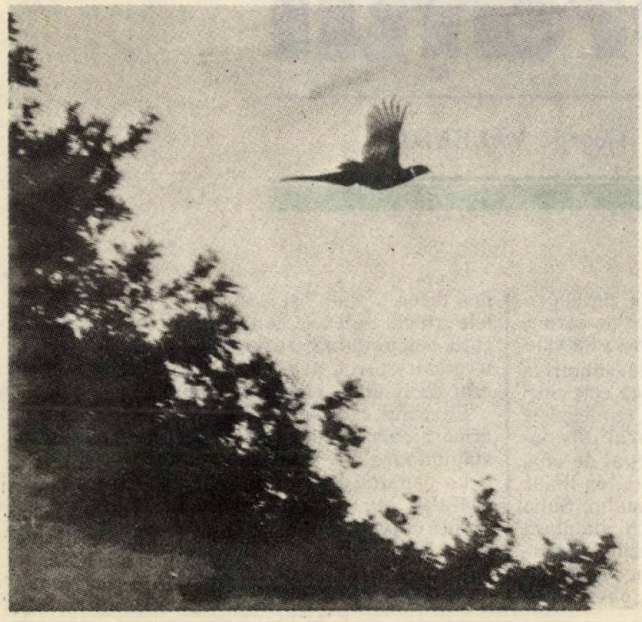

— Aşteptaţi, să-i dau mai întîi drumul pe apă!

(„Field and Stream")

brațul

George VĂLEANU

Gibraltarul lui Vanea se înalță deasupra Dunării cu acea grație ciudată pe care o capătă uneori masivitatea. Impresia este poate determinată și de ruperea de ritmuri a țărmului, altfel plat și monoton. Dacă cele cinci dealuri din spate se ridică spre cer ca degetele unei mîini, cu siguranță că Gibraltarul este podul noduros al unei palme muncită egal de sapă și babaică. Locul cel mai înalt adună, ca liniile unei palme, drumurile și norocul locului. Solid ancorată, înălțînd-o cu încă doi metri, stă placa indicatoare a kilometrajului, iar vecină, lăbărțată, mîncată de rugină, placa cu inscripția NAVROM, mărturie a vremii cînd „pasagerul" mai tacea „ronda" și își domolea gîîîitul la poalele stîncii. Sub cele două indicatoare, cazemata, cutia betonată în care se coboară prin serpentina treptelor spre a privi, prin fante înguste ca un ochi de lumină, curgerea Dunării.

Războiul este acum departe, iar pustiirea de arme a cazematei întărește ideea de pace atotstăpînitoare.

La capătul drumului de acces, o biată pantă prăfuită, stă „Magazinul mixt" al lui Anghel, căsuță albă, scundă, cu acoperiș de trestie uscată. Fața dinspre Dunăre cască gura neagră, adîncă, a ușii cu oblon albastru. Cînd, după mulți kilometri luați în tîrîșul cizmei, aplecat de

undiţi şi lungit monstruos din spate de soarele arzător, zăreşti pata albastră a uşii, se redeşteaptă în tine acel ac magnetic arzător al cărui nord este „acasă".

Urci poteca roasă în stîncă şi ochii ţi se dilată setos cînd dai în prag de masa lungă de lemn, bătută direct în pămînt, cu bănci paralele, şi ele robite adîncului, de parcă această masă modestă a odihnei este un prag de linişti pe care, odată trecut, le adaugi sufletului tău în care nu mai încape nici întristarea, nici înverşunarea. Doar melancolia. Strîngi în palme paharul cu vin liliachiu şi priveşti în acel ceas de taină cînd ursita bună a apelor le amestecă somniferul amurgului şi Dunărea pare miere linsă din care, ca nişte gheizere policrome, se înalţă avaţii ori şalăii.

Lăsasem în urmă un septembrie blînd şi luminos, a cărui dulceaţă mierie mă făcea să-l apropii de gutuie. Un anotimp de gutuie. Cu această străluminare în suflet plecasem spe Gibraltarul Băltenilor cînd, dintr-o dată, după meteorologia capricioasă a toamnei, mă învăluiseră vînturile cu şfichi mărunt de ploaie. Oamenii îndesiseră încăperea mică a magazinului unde nea Anghel împărţea solomonar paharele de vodcă. Era o mohoreală apăsătoare, despicată rar de pîrghia cuvîntului. Sprijineam tocul uşii, cu un ochi pe cer în aşteptarea soarelui. Prin furcile vîntului urca la noi un sunet aiurat, ca de lup: hauu — uu — u. Poate era chiar lup şi mi-am întors privirea întrebătoare spre oameni, dar aceştia şi-au neliniştit uitătura, furişînd-o pe lîngă mine. „Nu, n-aud nimic" îmi spuseră cu îndoială, provocîndu-mi reacţia. Cum să n-audă cînd urletul urca de-a buşilea stînca, pînă în prag!

Norii s-au spart, s-au subţiat şi, ca prin pînza unui polog, soarele năluceşte palid într-un unghi înalt. Moş Gheorghe mă trece pe malul celălalt. Pornesc spre sălcii, mai sus de Ioana Frumoasa, unde adîncul învolburat ascunde şalăi şi somni. Dintre dune, malefic, duh al stufului, apare bătrînul. E în neorînduaială, cu ochi febrili şi haine trenţuroase. Vorba şi-a pierdut disciplina interioară: este mai mult un plînset. Se vede şi după ochii urduroşi, roşii de lacrimi şi roşii de vînt. Din ce veac deşelat de migraţii vine, halucinat de spaime adînci, de care mă pătrund şi mă revolt?

— Ia-mă şi pe mine, se buciumă bătrînul şi muşcă, tîrît în genunchi, nisipul argilos.

Dar moşul Gheorghe tace.

— Trece-mă Gheorghe! că am fost leat de război şi de moarte.

Iar Gheorghe înalţă a neputinţă umerii.

— Taci mă! scuipă el peste rotundul bărbii.

— Du-mă tu dincolo, Gheorghe, că noi am fost tovarăşi de umăr în lotcă.

Şi Gheorghe iar tace şi împinge în curent barca, parcă să nu-l ajungă bătrînul din urmă. Ne clătinăm o clipă, înainte ca lotca să-şi ia drumul pe lîngă ţărm, să-nfrunte anaforul.

— Cîinoşi sînteţi, neoameni şi sălbatici de lăsaţi omul ăsta bătrîn, la prag de iarnă!

— Hauu — uu — u! mă ajunge şi mă întrece plînsul omului — lup.

Iar moş Gheorghe îmi vorbeşte despre ei, despre satul lor, ca despre o străvechime dinainte de facerea lumii nedrepte. Istoria lui nu are nimic comun cu istoria mea, desprinsă din cărţi. Parcă aduce uneori, cînd descifrez cuvîntul „război", dar nu ştii care anume, căci el are în timpul bătrînului o altă măsurătoare; e „ăsta, ăla, ălălalt, ăl de demult". Ei sînt de dincolo de munţi şi au plecat într-un netimp încoace. Timp este trecerea cu rost, cu urmă ce se adaugă şi sporeşte, iar nu neodihna şi distrugerea crugului unui neam. Ei s-au statornicit aici de pe vremea cînd marea nu avea hotar, iar morunul deşerta în covăţile lor rotundul de porumbă al icrei cernite. Sînt neam nestricat, spune moşul Gheorghe, neamestecat cu zburătura de vînt a altora. Cine n-a respectat legea lor bătrînă, a fost bun-plecat după fecior ori muiere, dar satul — şi cînd rosteşte cuvîntul acesta, vorba lui cîntă rotund ca o guşă de privighetoare — satul a rămas. Iar acest „rămas" seamănă cu toată istoria. Sînt neamuri de vînt şi neamuri de piatră. Cu cît e mai aprig vîntul, cu atît le-nţeleneşte mai temeinic. Le roade poate, le schimbă forma demultă, primară, dar nu le clinteşte. O neclintire este satul din vorbele lui moş Gheorghe.

Am ajuns de mult la mal, am urcat pieptiş stînca şi acum, la masa cea lungă, lîngă paharul rotunjit în palmă, înconjurat de toţi şi aprobat cu aplecări de barbă, ascult firul istoriei aceste.

Legile satului sînt legile lor, nu celelalte. Ei nu le calcă, le acceptă şi pe acelea, poate mai departe decît ale lor. Dar legea satului, legea veche, e mai puternică şi mai dreaptă, mai ales că e cunoscută şi acceptată de toţi. Ori el, omul de dincolo, cel cu urlet de lup, a călcat-o, cu adevărat lupeşte, dînd cu cuţitul în ginere-său. Nu l-a omorît, nu l-a culcat la pat. L-a sîngerat numai peste gardul pieptului. Dar „a lăsat sînge" de om, iar ei s-au adunat tot aici, în primăvară, după ce, la aburul de vin al Paştelui, acela a dat cu cuţitul şi l-au condamnat să trăiască „dincolo". Ei îi duc de mîncare, poate şi o gură de vin, haine şi lemne, dar pînă nu l-o ierta lovitul, nu-l trec apa înapoi.

— Hauu — uu — u! se vaită vîntul.

— Nu mai stă mult, zice lovitul, numai să se mai întărească vremea şi să înţeleagă cît cald şi cît bine înseamnă să fii între ai tăi. Atunci îl aducem, după ce i-o sîngera inima de înţelesul faptei după care, el n-a lovit în mine, a lovit în legătura satului ăsta, iar legătura noastră e ca un braţ care, la nevoie, se strînge din ce în ce mai tare şi, ca să se apere, sugrumă chiar, ca să salveze trupul cu jarul lui nestins de inimă.

CUIBURILE PĂSĂRILOR — UN MISTER?

Este bine ştiut de către toată lumea că forma, structura, particularităţile cuiburilor de păsări diferă de la o specie la alta şi uneori chiar în cadrul aceleeaşi specii. Însă nu numai forma diferă, ci şi materialele din care sînt construite, locurile în care sînt amplasate şi chiar modul în care sînt folosite.

Departe de a rămîne un mister, cuiburile au preocupat de multă vreme pe cercetătorii vieţii şi obiceiurilor înaripatelor de pe întinsul întregului glob. S-a ajuns, astfel, la concluzia că „ingeniozitatea" acestor constructori se datorează, înainte de toate, instinctelor.

Nu demult cunoscuta revistă „Sciene et vie" publica un veritabil studiu consacrat acestei probleme nelipsite de interes chiar şi pentru cei dinafara tagmei cercetătorilor specialişti, a ornitologilor. Concluziile? Ele n-au întîrziat să fie consemnate de către redactorii amintitului articol. Pe scurt: se enumerau condiţiile ce trebuie îndeplinite de un cuib pentru a-şi asigura rolul de casă şi adăpost, de loc pentru creşterea viitoarelor generaţii de păsări din specia respectivă, apoi se încerca descifrarea legăturilor complicate şi subtile (dar nu lipsite de realism!) dintre o anumită specie de păsări şi biotopul în care poate fi întîlnită şi care — în cele din urmă — determină forma, locul şi amplasarea cuiburilor. Se constată, astfel, că trăsăturile unui cuib nu sînt determinate numai de satisfacerea unor condiţii obligatorii (securitatea ouălelor şi a puilor, asigurarea căldurii necesare clocitului, protecţia puilor pînă învaţă să zboare etc.), ci şi de penuria ori abundenţa hranei în zona respectivă — de aici şi diferenţele vizibile; în unele locuri în care hrana e abundentă păsările au tendinţa de a face chiar două cuiburi în care depun două-trei ouă, pe cînd, dimpotrivă, acolo unde nu prea există hrană, ele construiesc un singur cuib în care depun şase-şapte ouă.

Concluzii interesante au fost trase şi în ce priveşte limita teritoriului pentru cubărit, diferit şi el de la o specie la alta. Bunăoară, acesta atinge între 7000—9300 ha la vultur, pe cînd la coţofană se restrînge doar la 100—150 ha, iar la unele specii la 1500 m.p. S-a constatat, de asemenea, că la speciile care beneficiază de mimetism (adică îşi pot adapta culoarea la mediul înconjurător) ouăle sînt depuse chiar pe sol, pe pietre, pe nisip sau pe iarbă, pe cînd la altele sînt bine camuflate în cuiburi, în scorburi şi chiar în pămînt (pupăza şi cucul de la noi, prigoriile, ciocănitoarea etc.).

Ornitologii sînt de părere că un cuib este cu atît mai complicat cu cît puii cresc mai greu şi durata acestei creşteri este mai lungă; în genere aceste „case" sînt determinate de caracteristicile puilor în primele zile de viaţă. Ca o curiozitate, trebuie amintită şi căptuşirea cuiburilor cu diverse materiale (pene, fulgi, frunze, fire textile ş.a.). Într-un cuib de piţigoi, de pildă, au fost

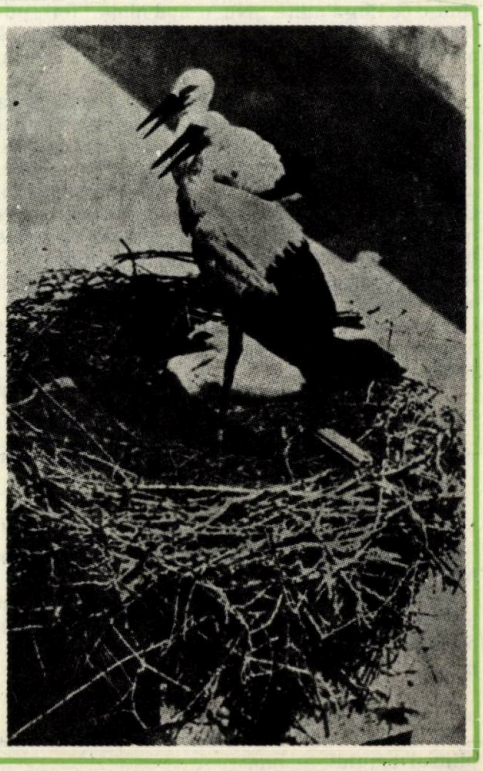

numărate nici mai mult nici mai puțin de 2457 de pene. Curioasă este și greutatea unor cuiburi. Ea poate depăși uneori chiar o sută de kilograme, cît cîntărește un cuib de barză albă, de exemplu.

Abia terminasem de consumat aceste mici amănunte din viața păsărilor — așa cum au fost ele menționate în revista amintită — cînd o veste transmisă la radio mi-a reținut atenția în mod deosebit: undeva, n-am reținut unde, o coțofană și-a construit un cuib alcătuit în întregime din piese de ceasornic uzate, furate de la o fabrică de ceasuri din apropiere (probabil aruncate la o groapă de gunoi). Mi-am amintit, de asemenea, de multele cuiburi pe care le făceau vrăbiile în streșinile caselor de la țară (și pe care le-am văzut în copilărie), de cuibul pe care și l-a construit o pereche de guguștiuci într-un ghiveci atîrnat în balconul de la bloc, pe perete. Firește că am sacrificat o frumusețe de mușcată în schimbul a nu mai puțin de trei generații de pui scoși într-o singură vară, pui pe care i-am putut vedea crescînd de la ieșirea din găoace și pînă cînd au învățat să zboare...

Florentin POPESCU

De-ale urșilor

Urmărirea sistematică, inclusiv via satelit, a unor urși polari marcați și înzestrați cu emițătoare radio, a demonstrat că arealul de activitate a unor exemplare de urs polar se poate întinde în cursul unui singur an, la peste 20.000 mile pătrate.

●

Cercetări de ultimă oră au dus la concluzia că vechea concepție, conform căreia populația de urși polari din bazinul Oceanului Înghețat ar fi relativ omogenă, existînd un continuu flux de nori în jurul acestui ocean, nu este valabilă. Folosindu-se de metode moderne, inclusiv urmărirea prin satelit a urșilor marcați cu emițătoare radio, s-a stabilit existența a cel puțin 4 populații relativ stabile (după alți cercetători probabil 7) care trăiesc într-o relativă izolare una față de alta, populînd zone bine determinate. Femelele de urși polari aproape că nu efectuează deplasări pe distanțe mai mari. Numai masculii tineri se deplasează regulat pe distanțe de mai multe sute de kilometri, fiind totuși rare cazurile în care aceste exemplare să părăsească zona populației respective.

●

Anual, un număr de 180—200 femele de urși polari își sapă bîrlogul de iernare (în care nasc puii) în insula Wrangel (URSS), unul dintre cele mai cunoscute locuri de iernare a urșilor polari.

●

Cea mai mare concentrație de urși polari a fost semnalată pe Capul Drem al Insulei Wrangel, unde s-au descoperit 57 vizuini de iernare a urșilor polari, pe o suprafață de numai 3/8 km.

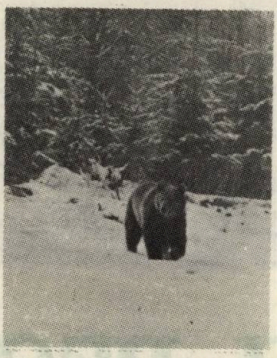

●

În cei peste o sută de ani de existență a Parcului Național Yellowstone (SUA) s-au înregistrat doar două cazuri de atacuri cu urmări fatale de-ale urșilor asupra omului. Sînt cunoscute de asemenea 63 de cazuri de răniri, în ultimii 40 de ani. Avînd în vedere numărul de peste 42 milioane vizitatori

din aceeași perioadă de timp, autoritățile parcului subliniază faptul că posibilitatea unui atac din partea urșilor este de 1 : 750.000, ceea ce înseamnă cu aproape 1.000 de ori mai redus ca posibilitatea unui accident rutier!

●

In S.U.A. sînt vînați anual (exceptînd statul Alaska) între

→

17.600 — 20.000 urşi negri sau baribal; majoritatea în statele Washington, Oregon, Idaho, Montana şi Maine.

●

Vînătorii canadieni vînează anual între 7.000 — 7.600 urşi negri.

Pe insula Hokkaido din Japonia trăiesc aproximativ 3.000 urşi bruni, din care se vînează anual, în medie, 510 exemplare, alte 250 exemplare murind din diferite alte cauze (inclusiv otrăvire).

●

Populaţia de urşi din Insulele Kodiak (Alaska—SUA) — în total aproximativ 640.000 ha — numără în jur de 3.300 exemplare, deci un urs pe 200 ha. Această enormă densitate de urşi se explică prin faptul că o bună parte din timpul anului urşii de pe Insulele Kodiak (inclusiv Insulele Afagnak şi Shuyak) se hrănesc cu somonii care îşi depun icrele în numeroasele rîuri şi pîraie ale insulei.

●

Conform unei statistici a autorităţilor cinegetice din Noua Scoţie (Canada), în perioada 1974—1982 s-au vînat anual între 205 — 863 urşi, în medie 484 exemplare anual. Dintre acestea 43% au fost vînaţi de vînătorii amatori, 52% de traperii profesionişti şi 5% au căzut victimă braconierilor sau accidentelor.

●

Vînarea urşilor de către traperi se face, de regulă, prin „traping" (capcane). Dintre autorizaţiile eliberate anual în Noua Scoţie, doar o parte s-au soldat cu rezultate favorabile. Astfel: în 1980 — 1.126 autorizaţii şi doar 650 urşi capturaţi; în 1981 — 787 autorizaţii şi numai 255 urşi capturaţi în cele 1.542 capcane puse în acest scop; în 1982 — 820 autorizaţii şi 284 urşi ucişi.

Peter WEBER

● ● ● ●

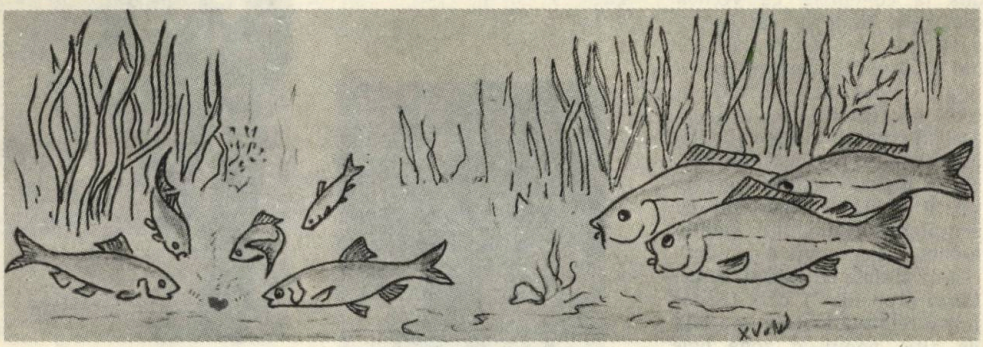

VĂZUL PEŞTILOR

Sîntem înclinaţi să credem că peştii, datorită ochilor mari aşezaţi de-o parte şi de alta a capului, par să vadă cu precizie şi claritate. Rapiditatea cu care reacţionează la mişcările din perimetrul lor vizual întăreşte această impresie. Dar ochiul peştilor, departe de a fi perfect este mult mai puţin adaptat particularităţilor mediului acvatic. Cristalinul lor sferic nu proiectează pe retină decît imagini minuscule şi neclare.

imagini minuscule şi neclare, retina fiind rudimentară şi permiţînd o percepţie destul de confuză. Această constatare nu trebuie însă exagerată (în nici un sens) căci am comite o eroare crezînd că peştii sînt practic orbi sau, din contră, posedă o capacitate vizuală extraordinară. În cazul peştilor, cele trei operaţii normale: stereoscopia (distingerea formei şi a reliefului unui obiect), cromoscopia (culorile şi reflexele luminoase ale obiectului) şi cinematoscopia (mişcările obiectului) sînt micşorate (în diferite grade). Imaginea înregistrată pe retină nu este prea clară, puterea de a discerne variind în funcţie de gradul de luminozitate al mediului acvatic.

Stereoscopia la peşti este destul de slabă, ei neputînd percepe decît confuz forma obiectelor, acestea trebuind să fie aproape de ochi. Datorită amplasării lor laterale, ochii nu cuprind în acelaşi timp, acelaşi cîmp vizual. Prin urmare, noţiunea de relief şi distanţă fiindu-le necunoscută, văzul „adversarilor" noştri este plat şi destul de vag. În schimb, sînt mai sensibili la culori şi la excitaţia luminoasă. Perceperea culorilor este cu atît mai clară, cu cît luminozitatea în apă este mai bună, dar se pare că peştii nu percep unele culori mai bine decît altele, iar roşul, în special, nu exercită o atracţie deosebită asupra carnivorilor.

Deplasarea unor obiecte care reflectă razele solare (inele strălucitoare) sau umbra în mişcare a vergii pe suprafaţa apei pot speria peştii. Din contră, manevrarea cu abilitate a „gigeilor" sau a dandinetei atrage cu uşurinţă atenţia unor lacomi ca bibanul, şalăul, etc.

Reacţia la reflectarea luminoasă variază în funcţie de specii, de condiţiile mediului acvatic, de gradul de penetrare a razelor solare şi de locul ocupat de peşti. Dacă strălucirea luminii este prea puternică, va declanşa o mişcare de retragere şi punere la adăpost (a peştilor omnivori).

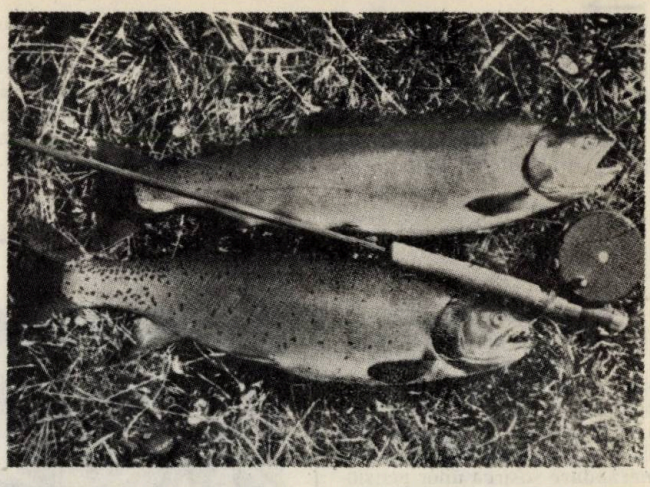

Perceperea obiectelor în mişcare este deosebit de dezvoltată, deoarece solicită atît simţul vizual (deplasarea imaginii pe retină atîta timp cît aceste obiecte se mişcă în limitele cîmpului vizual), cît şi simţul vibraţiilor. Sensibil la ceea ce se mişcă şi străluceşte, peştii nu iau în seamă corpurile inerte pe care le văd, fără îndoială, dar a căror prezenţă nu-i impresionează. Aşadar, vederea la distanţă a speciilor de fund este practic nulă, datorită rapidei absorbţii a luminii în profunzime. În apă limpede, cîmpul vizual al peştilor este mai întins.

Ştim din experienţa proprie că, mergînd de-a lungul unui mal, vom fi uşor reperaţi de la peste 10 metri distanţă, mai ales de speciile care stau la suprafaţa apei.

Chiar dacă văzul nu este unul din simţurile de bază ale peştilor, trebuie să ştim însă ce anume văd ei sau nu, ceea ce-i impresionează sau îi lasă indiferenţi, dacă avem ambiţia să ne apropiem şi să-i prindem (fără a fi reperaţi). Pescarul este preocupat să ştie dacă peştii văd firul de nailon sau dacă prezenţa acestuia reprezintă un obstacol la luarea momelii. Adversarii noştri dispun de alte simţuri, mult mai subtile pentru a repera firul cu plumb: auzul (percepţia vibraţiilor emise de firul de nailon şi de plumbaj în mişcare) şi pipăitul (rezitenţa la înhăţare sau scufundare, cînd peştele apucă momeala). De aceea, se recomandă cu insistenţă pescuitul de finețe, mai ales în competiţii. Peştele nu trebuie să întîmpine rezistenţă în momentul cînd „aspiră" momeala. Nailonul nu trebuie să fie stălucitor, ci mat, mai ales cînd pescuim la adîncime şi în ape limpezi. Pentru a-l adapta acestei cerinţe, este suficient să-l frecăm de cîteva ori cu scrum de ţigară.

Peştii de suprafaţă au condiţii optime de vizibilitate şi de aceea pot vîna la vedere, ceea ce nu se întîmplă cu speciile de fund, care cu toate acestea văd suficient pentru a-şi distinge prada, chiar şi cea mai minusculă, sau resturile duse de curent.

Practica pescuitului la „muscă uscată" ne învaţă că peştii lacomi sînt capabili să-şi selecţioneze alimentele, cu ajutorul văzului. Dar, păstrăvul, cînd se repede la muscă nu poate vedea decît o siluetă neclară, mai mult sau mai puţin luminoasă, după culorile pe care le are sau, în cazul muştei artificiale, a materialelor din care este confecţionată. Mai curînd ţinuta insectei (sau a imitaţiei sale) pe apă şi silueta de ansamblu atrag păstrăvul.

Cea mai dezvoltată facultate a peştilor este cea de a percepe

umbrele, schimbarea situației obiectelor și mișcarea acestora. Umbra în mișcare a sculelor pescarului, pe suprafața apei, este alarmantă pe timp însorit, la o apă puțin adîncă, astfel că peștii aflați în imediata apropiere a undiței sau chiar la o oarecare distanță, se vor încăpățîna să nu muște din momeală. În măsura în care se poate, vom evita să pescuim cu soarele în spate, și ne vom așeza cît mai departe de mal, în special în apele foarte limpezi și puțin adînci.

Cît despre eficacitatea teoriei... rămîne de... văzut în practică!

Manuela NICULESCU

CĂLĂTOR PE ARCA LUI NOE 3

Mihai COCIU

Orice specie nou sosită într-o grădină zoologică reprezintă o noutate ce stîrnește interes nu numai pentru vizitatori ci și pentru personalul respectivei grădini. Niciodată nu am așteptat cu atîta nerăbdare sosirea unor pensionari ca în octombrie 1962, cînd urmau să sosească în zoo primii cimpanzei. Faima și popularitatea cimpanzeului se datorește fără îndoială, în primul rînd, asemănării sale cu omul și reputației de a fi ruda noastră în viață cea mai apropiată. Faptul că ne sosea o pereche de asemenea „veri" îndepărtați care vor rămîne în grija noastră stîrnea, rînd pe rînd, curiozitate, nerăbdare, interes dar și o ușoară teamă.

Cei doi cimpanzei, Max și Suzana (alintată mai ales sub diminutivul Suzy) au sosit pe la orele 17,00 cu o mașină specială. Suzy a călătorit tot drumul, din Austria pînă la București, în cabină lîngă însoțitorul lor care era totodată și șoferul autovehiculului, fiind legată cu un lănțișor de gît și cu o lonjă de un cîrlig montat în peretele cabinei. Odată sosiți, însoțitorul a luat-o blînd de mînă și, rugîndu-ne să ne îndepărtăm la o oarecare distanță, a condus-o în noua sa locuință. Suzy l-a urmat docilă, ținîndu-l tot timpul strîns de mînă.

Max se afla închis într-o cușcă solidă, așezată în spațiul din spatele cabinei. Această cușcă a fost dată jos cu grijă

de îngrijitori şi transportată în cea de a doua cameră rezervată familiei. În tot acest timp, Max se agita şi mormăia iar Suzy ţopăia în dreptul gratiilor, încercînd să vadă ce se petrece şi, din momentul apariţiei cuştii în cîmpul său vizual, agitaţia sa semăna tot mai mult cu ceea ce la om se numeşte nerăbdare. După ce Max a fost eliberat din cuşcă, a devenit vizibilă pentru toţi bucuria revederii celor doi parteneri şi dorinţa lor de a fi cît mai repede împreună. Se aflau fiecare din ei în altă cameră, separaţi printr-un coridor de comunicare şi mimica, gesturile, sunetele ascuţite guturale nu puteau înşela pe nimeni. Cînd li s-a permis accesul unul la celălalt, Max a fost cel care a trecut în camera Suzanei, urmînd o scenă neaşteptată pentru noi şi greu de redat. Scoţînd strigăte puternice (de bucurie ar adăuga un antropomorfist) cei doi cimpanzei s-au apropiat în salturi unul de celălalt, s-au ridicat în poziţie bipedă şi s-au îmbrăţişat de repetate ori, bătîndu-se reciproc pe spate şi sărutîndu-se cu buzele ţuguiate.

Impresia produsă de această scenă, asupra mea cel puţin, a fost colosală. Văzusem, ce-i drept cimpanzei la circ dar acolo ei erau îmbrăcaţi în veşminte omeneşti şi executau acţiuni omeneşti sub conducerea dresorului. De aceea asemănarea cu omul, izbitoare desigur, părea artificială, aranjată cu tot dinadinsul. Evoluţia cimpanzeilor în arenă era un spectacol grotesc, un soi de travesti, de clovnerie.

De data aceasta, în zoo, asistam înmărmuriţi la un comportament spontan, natural, cunoscut în etologie sub numele de „ceremonialul de salut". Acest „ceremonial" există şi la alte specii de mamifere dar în cazul lui Max şi al Suzanei asemănarea cu comportamentul uman era atît de mare încît nu-mi puteam lua ochii de la siluetele celor doi cimpanzei, aşa cum se profilau ele pe fundalul alb al pereţilor, în lumina crudă a neonului.

— După părerea mea, urşii grizzly trebuie ocrotiţi, cu excepţia acestuia...!
(„Field and Stream")

În acea noapte am adormit tîrziu; pe retină îmi revenea iar şi iar scena revederii cimpanzeilor noştri. Vedeţi dvs., ştiam de la cursul de evoluţionism din timpul facultăţii că în arborele genealogic al omului, cimpanzeul pare să fie ruda noastră în viaţă cea mai apropiată; nu un ascendent direct, cum se crede uneori în mod greşit, ci o rudă colaterală de gradul patru, cinci sau şase (nu ştiam încă bine). Dar, şi aici se vede încă o dată puterea cunoaşterii directe prin intermediul simţurilor, una este să citeşti despre rudenia cu cimpanzeul în cursuri sau să asculţi prelegeri, să vezi planşe, fotografii sau chiar filme şi cu totul alta să asişti la o scenă comportamentală „pe viu" în care omul cavernelor pare să reînvie sub ochii tăi. Nu ştiu dacă voi reuşi să vă fac să înţelegeţi exact ce-am simţit atunci. Mi-am dat seama că undeva, în subconştientul meu, nu fusesem niciodată convins de adevărul teoriei evoluţioniste, că repetasem papagaliceşte idei preluate prin conformism mental şi imitaţie. Atunci, în acea seară, am crezut pentru prima dată în justeţea concepţiei evoluţioniste. Atunci, în acea seară, am devenit ceea ce sînt şi astăzi, un adept convins al lui Charles Darwin.

De la sosirea cimpanzeilor în zoo s-au scurs douăzeci de ani. În tot acest timp ei au fost în centrul atenţiei noastre şi ne-au furnizat prilejul de a-i cunoaşte îndeaproape. Spaţiul nu-mi permite să depăn aici toate amintirile legate de întreţinerea cimpanzeilor. Mă voi rezuma de aceea numai la cîteva.

Inteligenţa cimpanzeilor a fost mult studiată, începînd cu faimoasele experienţe ale lui Wolfgang Köhler, efectuate în condiţii de semilibertate pe insula Tenerife şi sfîrşind cu nu mai puţin celebrele cercetări de teren întreprinse de Jane Goodall.

Dar chiar viaţa unor cimpanzei captivi în zoo te convinge repede că această specie posedă inteligenţă aflată în pragul celei umane. Am relatat cîndva amănunţit, felul în care Max, fiind supus unui tratament îndelung, trebuind să fie prins aproape zilnic, a înţeles după cîtva timp că nu există scăpare şi a început, spre uimirea noastră să colaboreze cu oamenii, întinzîndu-le singur mîinile şi picioarele spre a fi prinse în timp ce se văicărea, legănîndu-şi capul încoace şi încolo. Cine dintre cei care au

→

vazut această scenă o vor putea uita? Şi cine va uita felul în care s-a comportat şi a colaborat cu echipa condusă de regizorul Ion Bostan cînd acesta a realizat apreciatul şi originalul său film „Prietenul meu Max"?

Max manifesta o atracţie preietenească, bărbătească pentru oamenii de sex masculin. Cunoştea pe cei ce-l îngrijeau şi-i distingea din masa publicului dînd semne vizibile de bucurie, chemîndu-i uneori prin gesturi sau vocalize să se joace cu el. Faţă de femei, Max arăta interes de ordin, să-i zicem „amoros". Prefera blondele pe care le urmărea îndelung cu privirea, uneori înfuriindu-se cînd cele simpatizate nu-l luau în seamă şi părăseau prea repede voliera sa. Antecedentele lui Max explică oarecum această preferinţă. El crescuse de mic în Austria,fiind vedeta unei trupe vieneze de revistă pe gheaţă, ale cărei balerine erau în marea lor majoritate blonde. Imprimarea faţă de o anumită ambianţă socială îl făceau foarte sensibil la aceste particularităţi fizice feminine.

Suzy, în schimb, manifesta o preferinţă netă pentru bărbaţi, pe care-i asculta foarte docilă şi cu care îi plăcea să se „întreţină" îndelung la gratiile cuştii. Femeile, mai ales cele tinere, o enervau deseori, provocîndu-i adevărate crize de gelozie. Fără îndoială aici şi-au spus cuvîntul şi un anumit proces de umanizare datorat îndelungului contact cu ambianţa omenească, dar substratul psihofiziologic al acestor tendinţe de contact social îl reprezintă înrudirea cu omul.

Cimpanzeii se tem grozav de şerpi, iar Suzy avea o adevărată fobie faţă de şoareci; vederea unui şoarece o făcea să scoată ţipete ascuţite şi să se caţere pe una din platforme. Involuntar, văzînd acest comportament, îţi venea în minte reacţia spontană a femeilor în prezenţa aceluiaşi rozător şi tendinţa lor de a se urca pe primul scaun din apropiere pentru a scăpa de vecinătatea redutabilului inamic chiţcăitor.

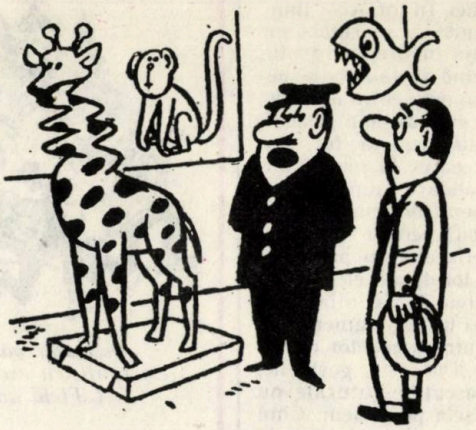

— Am preparat astfel girafa, deoarece muzeul nostru are tavanul prea jos!

În 1967 Suzy a născut un pui. Cu această ocazie s-a petrecut un lucru demn de relatat. Naşterea puiului s-a produs noaptea şi paznicul care fusese de serviciu ne-a povestit a doua zi felul în care a descoperit fericitul eveniment. Se dusese pentru a controla focul din sobă şi cînd a aprins lanterna a văzut-o pe Suzy care, îndreptîndu-se spre el şi emiţînd semnale vocale, i-a arătat puiul, ca şi cum i l-ar fi oferit, apoi i-a întins mîna cum făcea ori de cîte ori dorea să stabilească un contact prietenesc.

Povestirea paznicului a stîrnit un haz nebun, fiind taxată de noi drept o minciună gogonată sau, în cel mai bun caz, o denaturare antropomorfică exagerată a unor gesturi neutre.

Acum am prilejul să cer scuze acestui sincer şi bun observator deoarece, peste ani, iată ce am găsit scris într-un recent tratat de etnologie al cunoscutului biolog Irenaus Eibl- Eibesfeldt: „Noii născuţi sînt prezentaţi (este vorba de cimpanzei — n.n) de către mamă membrilor grupului, într-un mod caracteristic, fapt ce fără îndoială îi protejează de viitoare agresiuni. Mama-cimpanzeu se retrage în singurătate cînd naşte puiul. Cînd revine în grup ea întinde o mînă încurajatoare, solicitatoare şi sinceră, fiecărui membru al grupului şi, în acelaşi timp, îşi prezintă puiul. Făcînd aceasta, se arată a fi foarte neliniştită dar se calmează de îndată ce semenul invitat, îi dă la rîndul său mîna. În acelaşi fel, o gorilă femelă din Grădina Zoologică Basel îşi prezenta puiul, în primele zile după naştere, persoanelor ce erau familiare, cînd acestea se apropiau de cuşcă".

Iată cum un om simplu, lipsit de idei preconcepute, a observat şi descris corect comportamentul de prezentare a puiului către grupul social din care făcea parte (omul fiind

asimilat ca un membru al acestui grup) în timp ce specialiștii, influențați de prejudecata unui obiectivism exagerat, n-au acordat nici un credit relatării care, după ei, nu era decît un exemplu cras de antropomorfism. A fost o lecție demnă de reținut!

Suzy trăiește și azi cu cei doi pui ai săi: Felicia, născută în 1967 și Felix născut în 1972. Max însă ne-a părăsit în mod neașteptat și dureros în ziua de 28 martie 1980. Nimic nu prevestea fatalul sfîrșit. Dimineața, vioi ca de obicei, a mîncat micul dejun și peste vreo jumătate de oră îngrijitorul l-a găsit culcat pe o parte pe platforma sa, ca și cum ar fi dormit. Felix, fiul său, îi da tîrcoale țipînd ascuțit și cu blana zburlită. Surprins, îngrijitorul l-a strigat, apoi l-a atins ușor cu mîna. Era cald dar nu mai mișca. Chemat de urgență, medicul a încercat reanimarea dar fără succes. Pierderea sa ne-a îndurerat profund, mult mai profund decît oricare alta din cele avute pănă atunci. Îngrijitorul său, cel care fusese alături de el timp de 18 ani, om în toată firea și trecut prin nu puține încercări ale vieții, a plîns. Au plîns și alții. Și aici explicația subtil psihologică constă desigur în acceptarea inconștientă a înrudirii noastre strînse cu cimpanzeul. Konrad Loren scria într-una din cărțile sale: „Acel om de știință care vrea să rămînă obiectiv cu orice preț, eliminînd constrîngerea determinată de ceea ce numim „subiectiv", să încerce, printr-o experiență imaginară, să treacă pe lumea cealaltă, succesiv, o salată verde, o muscă, o broască, un cîine și la sfîrșit un cimpanzeu. El va constata că aceste asasinate, dispuse gradat după nivelurile diferite de organizare, îi vor fi din ce în ce mai dificil de executat. Inhibițiile ce se opun fiecăreia din aceste uciderii redau perfect măsura valorilor foarte diferite pe care le atribuim acestor forme de viață... Pe cel care va găsi că este mai ușor să tai în bucăți un cîine decît o salată „vie", eu îl voi sfătui să se sinucidă cît se poate de repede!".

Cu această inhibiție de care vorbește Lorenz, a avut de luptat medicul nostru veterinar, care numai cu mare greutate și-a putut mobiliza toate rezervele sale de „sînge rece" pentru a putea face autopsia lui Max, cu care de altfel se afla în strînse relații de amiciție.

La examenul necropsic s-a descoperit că Max a murit datorită unui infarct miocardic tipic, prezentînd leziuni identice cu cele întîlnite la om.

Pescuit de la înălțime

(„Caza y Pesca")

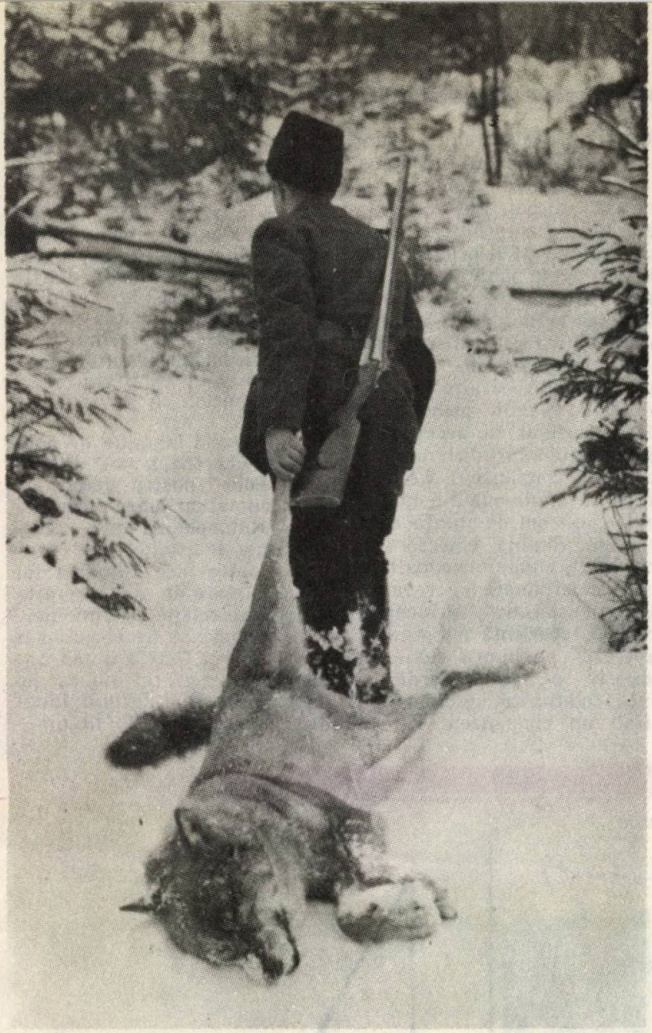

Un lup beteag

Toader Moroşan terminase o zi grea. Avusese de marcat arborii ce urmau să fie tăiaţi o săptămînă mai tîrziu şi fusese lipsit de ajutor. Fînul se uscase repede şi trebuia **suit** în pod astfel că **toată familia era ocupată acasă. Fiul cel mare îi ţinea locul la munca aceasta care cerea mînă de bărbat, căci femeile nu puteau să ridice în furcă o căpiţă întreagă pînă la gura oborocului. Aşa că se trudise toată ziua cu clupa în mîna stîngă, cu ciocanul de marcat în dreapta şi cu carnetul de evidenţă în buzunar, lăsînd uneltele la fiecare copac, notînd datele, ca apoi să se aplece din nou şi asta de nenumărate ori, pînă cînd soarele începu să lungească umbrele molizilor, anunţîndu-şi plecarea către alte meleaguri. Drumul începu să se bănuiască, albicios, printre cetini. Vuietul apei birui în cele din urmă foşnetul pădurii, semn că pîrîul nu era departe. Pădurarul o porni la vale pe calea care însoţea pe partea stîngă pîrîul Demăcuşei, simţindu-se ostenit numai la gîndul că mai are de făcut un ceas bun pînă acasă, unde, de bună seamă, îl aşteptau mîncarea caldă şi patul pregătit pentru odihnă.

După primul cot ochii i se opriră asupra unei siluete de animal care se depărtă şchiopătînd, fără grabă, pe marginea drumului. Din vreme în vreme se aşeza, lingîndu-şi piciorul beteag şi ascultînd cu mare atenţie. Cînd văzu omul ce cobora către el porni mai iute şi, părăsind drumul, se pierdu spre pîrîu printre copaci. Ce putea să fie? Semăna cu un cîine mai împlinit ori cu un lup. Dar ce să caute sălbăticiune în calea oamenilor şi încă fără semne de frică la vederea lor? Pădurarul iuţi pasul şi cercetă urmele întipărite în pămîntul moale: urme de lup. Glasul pîrîului acoperea orice alt zgomot, aşa că nu se putea auzi nici un fîşiit care să trădeze animalul ascuns. Omul înainta cu băgare de seamă, aplecînd cu clupa buruienile înalte din faţa sa. O furişare lungă clinti vîrfurile ferigilor din apropierea malului surpat care deschidea o rîpă galbenă, căscată acolo după ploile de primăvară. Strînse mai tare ciocanul în mîna dreaptă. Soarele împurpura culmea Petacului, scăpătînd sîngeriu. „Trebuia să-mi fi luat arma cu mine", gîndi pădurarul a mustrare. Animalul se oprise cu spatele la o cioată veche şi privea acum temător în direcţia omului care se apropia. Ciocanul zvîrlit şuieră prin aer, lovind în pîntece sălbăticiunea care icni, se ridică şi urină de durere; apoi apucă mînerul de lemn şi-l fărîmă în colţi. Omul se apropiase pînă la cîţiva paşi cu clupa întinsă înainte. Lupul renunţă să-şi mai răzbune durerea pe unealta inofensivă, zvîcnind strîmb către un copac prăvălit lîngă buza rîpei. Din susul drumului paşii unui om foşneau moale pe pietrişul încă

uscat. Amîndoi, om și fiară, își îndreptară capetele în direcția zgomotului. Pădurarul strigă lung, ciobănește: „Apropie-te care ești acolo!? continuă el după ce omul nevăzut se opri. „Ce-i?" „Uite, e un lup cotonog sub coloada de colo. Du-te tu prin spate, că eu îl hărățesc cu clupa, și pălește-l cu țapina". Celălalt se sperie, se vede, că urcă spre drum în mare grabă, bîiguind ceva de înserare, de „hiară" și se pierdu în vale. Pădurarul se văzu iar singur și poate că ar fi încercat altceva, ori ar fi plecat și el pînă la urmă, se țesea văl de întuneric, dar alți pași se iscară din deal și chemă din nou. Apoi îl recunoscu: „Tu ești, Costane?! Iaca ce-i..." Și-i zise și acestuia, iar omul înțelese, nu era ca celălalt — venetic, ci muntean deprins cu de toate. Așa se face că, după ce pădurarul i-a dat răgaz să ocolească spre a ajunge în spatele bușteanului, ciocănul de marcat vîjîi încă o dată prin aer și lovi sălbăticiunea care-și dezvelise gingiile roșii și se repezise mîrîind și fărîmîndu-și colții într-însul cu turbare. Țapinarul a avut astfel vreme să se apropie din cealaltă parte și să pună capăt, repezind ciocanul de fier al uneltei ca pe o uriașă pasăre de pradă în țeasta lupului, înverșunări disperate a acestuia. Dihania scăpase dintr-o capcană, rozîndu-și venele, pe care și le lipise cu salivă de-a ei și dintre care înțepa osul, alb și zdrențuit. „E mare, al dracului!" spuse omul parcă înciudat, dar și cumva cu admirație și după ce terminară de jupuit pielea urîțită de tăvălitură, porniră împreună în vale, vorbind de una, de alta, de pólog și de ploaia care, dacă ar veni, ar strica mult fînului rămas încă în cîmp. Și se prinseră în jocul întunericului, topindu-se de tot.

Iraclie BOGHERU

CONCERT DE CÎINI

Leopold Mozart, compozitor mult mai puțin cunoscut decît fiul său, marele Wolfang Amadeus, a compus în 1756 o simfonie vînătorească, care, nu de mult a fost interpretată de Orchestra filarmonică din New York. Succesul nu s-a datorat atît muzicii, cît unei observații a lui Leopold pe manuscrisul original ca, la sunetul cornurilor de vînătoare, să latre și cîini. Și astfel, 22 de cîini și-au făcut apariția pe scenă, în aplauzele spectatorilor. Cîinii s-au comportat cuminte; doar unul a sărit în orchestră, iar un altul i-a adulmecat pe muzicanți. Nici unul însă n-a voit să latre, după cum se prevăzuse, astfel că a fost nevoie să răsune din fundul scenei lătratul înregistrat pe o bandă de magnetofon. Cu toate că au eșuat din punct de vedere muzical, la sfîrșitul simfoniei, cîinii s-au înclinat în fața publicului, care i-a răsplătit cu numeroase aplauze.

(după „Das Tier")

EPIGRAME

DON JUANUL

PE CĂRĂRI ALPINE

Le tot acosta Fănică:
— Singurică, singurică?...
Iar azi, ursul după el:
— Și mata tot... singurel?!

UNUI MINCINOS

Se-ntîmplă nu întîia dată
La dînsul, vînător isteț,
Ca prepelița împușcată
Să se transforme în... mistreț!

Aurel CODREANU

DOI PESCARI

Că-s prieteni, pot să spun,
Motivarea-i serioasă:
Unul are vinul bun,
Celălalt... soața frumoasă.

Radu FELECAN

CELE TREI „MINUNI" DE LA SFÎNTU

Eugen CÂMPEANU

Cam de multişor nu mai călcaserăm malurile Şieului şi acum gîndul de a pescui din nou în apele lui domolite în adîncurile albiei ne dădea tîrcoale.

— Ce-ar fi să ne oprim tocmai la Sărăţel? îmi propuse Adorian, primul popas unde să ne încercăm norocul. Iar de nu va cădea peştele la undiţe cum vom vrea noi, apă e destulă şi pînă a doua zi putem tot căuta.

N-avem motiv să nu-i accept propunerea, astfel că în ziua sorocită, cînd fierbinţeala soarelui de vară cobora din crucea amiezii, coborîm şi noi în halta Sărăţel, pornind de îndată cu paşi întinşi spre malurile înverzite ale Şieului. Ispita succesului dorit nu ne lăsa însă să zăbovim prea mult nici în umbra crengilor aplecate protector asupra noastră, nici de-a lungul prundişurilor dezgolite, în dreptul cărora luciul apei era mereu spart de pleoscăiturile peştilor rămaşi altfel într-un anonimat desăvîrşit.

Orele după-amiezii nu ne-au prilejuit întîlnirea cu satisfacţia îndelung şi stăruitor urmărită pe distanţa mai multor kilometri de mal, străbătuţi în cea mai mare parte printre vegetaţia ieşită în calea prea lungilor noastre undiţe. Se părea că ne e zadarnică încercarea şi norocul trebuie găsit în altă parte. Concluzia, la care ajunserăm fără rezerve amîndoi după cîteva ore de vagabondaj, ne îndreptă paşii înapoi spre haltă.

— Pe Şieu în jos poate să fie mai bine. Căci dacă aici la apă mai mică e numai mărunţiş, n-ar fi exclus ca peştele mare să caute răcoarea adîncului, conchiserăm noi punînd cap la cap experienţa trecutului cu învăţămintele prezentului. Şi înainte ca lumina zilei să dea semne de oboseală, iată-ne descinşi în halta Sfîntu şi porniţi în linie dreaptă spre rîu. Izbind şi măcinînd neîncetat ţărmul lutos, Şieul cîştiga acolo o adîncime de mai mulţi metri, pentru ca ceva mai în jos să iasă în întinsul unui prundiş cu învolburări uşoare. Nici că se putea loc mai bun pentru pescuitul de seară şi din ziua ce urma. Din înălţimea malului puteai lansa momeala undiţei încotro voiai, fie în tainiţele domolişului, fie în undele veşnic peregrine ale repezişului. Tîrziul înserării ne află aşezaţi pe trepiede, gustînd în tihnă liniştea din jur şi pacea ce ne picura sonor din suflete.

Pînă cînd, pe neaşteptate, simţii căzîndu-mi ceva nedesluşit pe încălţăminte. Degetele mîinii găsiră monedele strecurate prin spărtura buzunarului. Dar nu banii mă făcură să tremur îngrijorat, ci teama de a fi pierdut briceagul cu lamă inoxidabilă, trofeu de mare preţ adus în urmă cu aproape douăzeci de ani la reîntoarcerea mea din Italia. Şi doar mi-aduceam bine aminte că la Sărăţel am pus briceagul în buzunarul drept, după ce tăiasem cîteva crăcane de salcie. Degeaba îl căutai cu insistenţă în iarba bătătorită din jur şi de-a lungul ţărmului călcat în acea seară. Lanterna nu-l descoperi, astfel că fui nevoit să abandonez cercetarea pînă în dimineaţa următoare. Dar dacă l-am pierdut totuşi la Sărăţel? Ori în tren? Presupunerile puteau fi multiplicate la urma urmei nespus de mult. Lucrul cel mai cuminte acum era să ne vedem de rosturile odihnei de peste noapte.

Jur împrejur, cît cuprindeai cu ochii — constatasem doar înainte de a se lăsa întunericul — numai porumbişte. Satul, bănuit după hămăiturile singuratice ale cîinlor, nu era departe, dar adormise deja. Ce şansă am fi avut noi, străinii, să ne găsim sălaş trezindu-l în toiul nopţii?

Salvarea ne veni de la două căpiţe de fîn, descoperite pe movila din spatele nostru, pintre crucile cimitirului.

— Pe care o alegi, Adoriene?

— Eu oi da la o parte jumătate dintr-asta, şi, după ce m-oi întinde punîndu-mi la cap rucsacul, voi trage-o pe mine drept plapumă.

— Şi undiţele unde le pui?

— Le atîrn în prunul de lîngă mine. Crezi că va îndrăzni să le fure cineva? Noaptea? Din cimitir?

Că i-am dat deplină dreptate se dovedi după cinci minute de la instalarea noastră în culcuşurile astfel improvizate. Atît doar mi-a trebuit, ca niciodată, pentru a trece hotarul somnului. N-aş fi crezut vreodată că voi avea prilejul plăcut de a dormi, viu fiind, printre morminte. Şi abia în urmă am înţeles, ceea ce ştiam pînă atunci doar din lectura cărţilor, ce înseamnă acel sentiment de împăcare, de linişte, de integrare prin moarte în natură, sentiment pe care ţi-l dă un cimitir sătesc, cu mormintele acoperite de iarba cîmpului şi străjuite de pruni sau alţi pomi fructiferi, asemenea unei livezi obişnuite.

— Spune, Ioane, îl întrebai cîndva pe un bun prieten al meu căruia-i povestii întîmplarea, nu poate fi considerată asta o „minune"?

— Asta da. Dar a doua care a fost?

Cea de-a doua s-a săvîrşit în ziua din urmă. După ce ne-am părăsit locurile de odihnă, ne-am îndreptat din nou spre rîu pentru a reîncepe pescuitul. Eu mai pierdui însă o vreme bunicică mergînd pe itinerariul refăcut din ajun, doar-doar voi găsi briceagul pierdut. Dar nici lumina zilei nu fu mai darnică cu mine decît întunericul nopţii şi m-apucai să pescuiesc, luîndu-mi pentru totdeauna speranţa de a-l mai revedea.

Nu avurăm parte nici la Sfîntu de o pradă vrednică de luat în seamă. Singura captură mai răsărită fu cleanul prins la broscuţă de Adorian. Teoriile noastre, formulate la Sărăţel cu maximă convingere, erau infirmate la Sfîntu de apele aceluiaşi — cum se dovedi a fi — Şieu. Explicaţiile şi soluţiile trebuiau găsite în altă parte. Unde însă cînd dogoarea zilei de vară era la apogeul ei?

— Luăm trenul de ora 13?

— Îl luăm, Adoriene, căci, după cum se vede, conturile noastre s-au încheiat. Trebuie să aşteptăm o ploaie bunicică să mai schimbe şi să mai răcorească apa.

Porniram spre haltă pe linia cea mai scurtă printre rîndurile de porumb înspicat. Adorian înainte, eu la un pas, doi în urma lui. Mestecam în noi tăcerile din jur, sparte ritmic de foşnetul săbiilor verzi atinse de trecerea noastră şi de uşoara apăsare a paşilor în pămîntul nisipos.

Deodată mă oprii ca pus la priză. Avui senzaţia fizică clară pe care o cunoşteam din cele cîteva rînduri cînd am atins uşor o sursă de curent electric. Şi, în aceeaşi fracţiune de secundă, ţîşni la suprafaţă gîndul rămas undeva adînc în cutele subconştientului meu: „ce-ar fi să-mi găsesc briceagul?" Briceagul era jos, la un pas în faţa mea. Adorian trecuse peste el fără să-l observe.

— Ce crezi, Ioane, e mai mică „minunea" asta decît cea dintîi?

— Ba nu. Dar ziceai c-au fost trei. Care-i a treia?

— Păi, dacă toate s-au întîmplat la Sfîntu, nu e şi asta o „minune"? încercai eu să topesc adîncul adevăr al faptelor în spiritul glumeţ al vorbei.

Deşi s-au scurs ani de-atunci, „minunile" de la Sfîntu continuă să trăiască şi azi la fel de vii în sufletul meu şi să-mi nască acelaşi zîmbet de plăcere în colţul buzelor ori de cîte ori le scot din tolba amintirilor şi le ofer spre degustare altora.

DEVOTAMENTUL unui prieten adevărat

Mihai Burduja
şi Avram T. TUDOSIE

Cîinele! Subiect banal la prima vedere. Toţi îl ştim, îl vedem zi de zi, îl mîngîiem cu mîna sau numai cu privirea, ne este drag, îi purtăm frică sau ne este indiferent. La o simplă testare, fiecare dintre noi ar putea spune ceva despre cîine, dar, în realitate, foarte puţini îl cunoaştem cu adevărat. Statistici recente arată că există sute de rase diferite. Cercetările specialiştilor au dus la concluzia că prietenia dintre om şi cîine există de aproape 50000 de ani. Erou de bibliotecă, oricînd ar putea ocupa fără dificultate cîteva rafturi numai cu volumele în care se confundă cu subiectul unor studii ştiinţifice, fără să mai vorbim despre literatura beletristică care l-a menţionat atît de des în paginile ei.

Comportările remarcabile din viaţa cîinilor au dus la înţelegerea certă că nici un alt animal nu este mai credincios fiinţei umane decît aceşti minunaţi patrupezi — fie ei de orice rasă şi talie. Devotamentul şi spiritul de abnegaţie de care dă dovadă, fără excepţie, cîinele explică încercările de recompensare făcute de om în diferite feluri. Despre ataşamentul, prietenia şi fidelitatea cîinelui cu omul s-au scris multe şi, desigur, se va mai scrie, pe măsură ce noi fapte ieşite din comun se vor produce. Redăm în continuare cîteva scurte fapte şi împrejurări, în care cîinele a dat dovadă de totală credinţă faţă de stăpînul său, uneori riscîndu-şi propria viaţă.

Cu cîţiva ani în urmă, crescătorul de oi scoţianul Bill Graham, circulînd cu o motocicletă pe un drum alunecos, s-a prăbuşit şi şi-a pierdut cunoştinţa. Braţul stîng era zdrobit, declanşîndu-se totodată şi o hemoragie puternică. Vremea era ploioasă şi şoseaua pustie. Cine să-i dea ajutor? În acest timp, cîinele său, Spot, rămas la stînă, a început să dea semne de nervozitate,

pornind să alerge spre șosea. Ajungînd la locul unde zăcea stăpînul său, Spot a început să-i lingă fața, apoi — văzînd că Bill nu se trezește — a alergat în comună, urlînd jalnic. Cineva a înțeles că ceva nu este în regulă și, legînd cîinele cu o lesă, a încercat să-l ducă înapoi la stînă. Dar cîinele l-a tras pînă acolo unde se afla rănit Bill Graham. Curînd, oierul s-a restabilit. Era deprimat însă de noua sa situație de infirm. Doar cu un singur braț cu greu se descurca în treburile grele ale stînii. Din nou i-a venit în ajutor Spot, care l-a ajutat să stăpînească cele o mie de oi, cîte număra turma. El le ducea și le aducea singur de la păscut. Tot Spot făcea și micile cumpărături la magazinul din sat, unde alerga cu coșul de gît. În coș purta un bilet și banii de cheltuială. Băcanul se conforma, punînd cele cerute în coș. La 40 de ani Bill Graham a primit titlul de cel mai bun cioban, iar Spot (șase ani), o statuetă de bronz omagială din partea fermierilor.

În 1974, proprietarul unui bar-restaurant din Livrasco di Castelverde (Cremona) a vîndut un cîine din rasa brac unui amic din orașul Brescia. Despărțirea a fost destul de grea, mai ales pentru copilul Corrado de opt ani, care îl îndrăgise foarte mult. După nouă ani, în 1983, noul proprietar a lui Honda (numele cîinelui), l-a împrumutat unui amic plecat la vînătoare într-o zonă aflată la circa 20 de kilometri de Livrasco. La un moment dat, Honda a dispărut și a pornit-o spre localitatea unde se afla fostul său stăpîn, Luciano Venturini. La capătul unui drum foarte greu și lung, Honda a ajuns în fața barului-restaurant și a început să latre, încercînd să pătrundă în casă. Cînd Venturini a deschis ușa, la început nu l-a mai recunoscut pe Honda, dar după felul cum se purta cîinele și mai ales după ce acesta i-a întins laba stîngă (așa cum avea obiceiul în urmă cu nouă ani), Venturini și-a dat seama că este vorba de vechiul lor amic, Honda. Cînd și-a chemat soția și fiul (de 17 ani!), Honda s-a arătat și mai fericit.

Tot în 1974, toamna, a murit un cetățan din orașul Rogerville (Franța). De atunci, zi de zi, cîinele său vine la cimitir, se așează pe mormîntul fostului său stăpîn și urlă minute în șir. Surprinzător este și faptul că în timpul înmormîntării stăpînului său, cîinele fusese închis în casă, deci nu cunoscuse locul unde fusese dus defunctul.

În Olanda se află locul de odihnă veșnică în care sînt îngropați împreună un om și un cîine. Este vorba despre mormîntul lui Wilhelm Taciturnul și al credinciosului său prieten. Pe piatra funerară sînt reproduse ambele chipuri. Apropierea lor se datorește următoarelor fapte: Wilhelm l-a scăpat pe cîine de la înec, iar animalul a salvat viața stăpînului său de două ori. De atunci nu s-au mai despărțit. Cînd Wilhelm a murit, cîinele n-a mai trăit decît patru ore. Impresionați, oamenii din jurul lui Wilhelm au hotărît să nu-i despartă nici dincolo de moarte...

Păstorul Jose Garcia Gonzales, dintr-un cătun de lîngă Santander (Spania), era bine cunoscut de consătenii lui. De ani de zile le ducea oile la păscut. Într-o zi, s-a pripășit pe lîngă el un cîine rămas fără stăpîn. Curînd, cei doi s-au împrietenit atît de puternic, încît Gonzales îi putea încredința oricînd turma cîinelui său. Dacă n-o făcea, însă, decît arareori, era pentru că el și Chuce — cum îl numise pe proaspătu-i prieten — erau acum aproape nedespărțiți. Patrupedul îi era recunoscător pentru orice fărîmă de pîine și orice cuvînt prietenos. Într-o zi Jose a pornit iar, ca de obicei, cu oile la păscut. Ziua era frumoasă și păstorul s-a simțit ispitit să urce mai sus... Ajuns într-un loc proprice, s-a așezat pe o margine de stîncă și și-a împărțit mîncarea cu credinciosu-i însoțitor. Cînd soarele a început să ardă, s-a tras undeva la umbră și l-a lăsat pe Chuce să păzească oile. Știa că se poate bizui pe el. La un moment dat, însă, în timpul somnului, păstorul s-a zvîrcolit, a alunecat de pe stîncă și s-a prăvălit într-o prăpastie, de la 200 m înălțime. Cîinele s-a repezit imediat după stăpîn, a încercat să-l miște, i-a lins mîinile, dar Jose nu mai putea răspunde la mîngîierile lui.

Văzînd că păstorul nu se întorcea cu oile, sătenii au pornit să-l caute. Într-un tîrziu, au dat peste oi, iar apoi au auzit și chelălăitul lui Chuce, care-și păzea acum stăpînul. Cînd oamenii l-au dus pe Jose în vale, Chuce a rămas toată noaptea gemînd în fața ușii casei unde fusese transportat păstorul. Iar cînd, a treia zi, a avut loc înmormîntarea lui Jose, Chuce nu l-a mai putut însoți. Murise peste noapte!,...

Un alt păstor (francez) ce păștea oile departe, în munți, și-a pierdut brusc cunoștința. Cîinele turmei a dat atunci dovadă de o rară „prezență de spirit" și „ingeniozitate". Mai întîi a gonit oile în țarcuri. Apoi, înapoindu-se la locul unde zăcea

cea ciobanul, a început să-şi tragă stăpînul la vale, spre cel mai apropiat sat. Cînd, după puţin timp, cîinele şi povara sa au ajuns în apropierea satului, locuitorii au trimis imediat după un medic şi păstorul a putut fi salvat.

Un cîine ciobănesc a stat 11 zile alături de stăpînul său mort, pe un munte de lngă Jaen (Spania) şi l-a apărat de animalele de pradă, pînă cînd au sosit locuitorii dintr-un sat apropiat, plecaţi în căutarea ciobanului. Numai cînd i-a văzut pe oameni apropiindu-se, cîinele, rănit şi epuizat după luptele duse şi fără a se fi putut hrăni, s-a îndepărtat, şi atunci cu greu, de stăpînul său.

●

Un fermier din Oregon (S.U.A.) a vrut să scape de cîinele său. L-a dat de cîteva ori, dar cîinele a revenit mereu acasă. Atunci l-a dus într-o pădure, dar şi de aici cîinele s-a întors. A repetat această încercare de cinci ori fără nici un rezultat. A şasea oară fermierul a hotărît să ducă animalul în aceeaşi pădure, însă foarte departe. Aşa a şi făcut. Dar, cînd să se întoarcă, a băgat de seamă că s-a rătăcit. Nu găsea cu nici un chip drumul înapoi. Noroc de cîine, care n-a ţinut seamă de nimic şi şi-a condus stăpînul pînă acasă!

●

Au trecut mai bine de trei ani de cînd V. Stupoveţ, mutîndu-se de la Kuibîşev, oraş de pe Volga, la Mozîri, în Bielorusia s-a despărţit de cîinele său ciobănesc, pe nume Primăvara. V. Stupoveţ şi-a lăsat cîinele pentru un timp la nişte cunoştinţe, dar cînd s-a întors după el a aflat că, rupînd lanţul, Primăvara fugise. Într-o seară, pe stradă, a fost împins de cineva de la spate. S-a întors şi a văzut-o pe Primăvara! Era slabă, jigărită. Este de neînţeles cum a reuşit cîinele să-şi găsească stăpînul: dacă trasăm pe hartă o linie dreaptă, între Kuibîşev şi Mozîri sînt 1425 km, presăraţi cu numeroase oraşe mari şi mici, cu rîuri adînci, cu păduri. Mare e credinţa cîinilor!

●

„Prietenul la nevoie se cunoaşte" spune o zicală răspîndită în toată lumea. Dar cîinele alsacian Arco a făcut chiar mai mult. Stăpînul său, pensionarul Emil Widmann, a suferit un atac de cord în timp ce se plimba pe malul rîului Isar din München (R. F. Germania). După ce a încercat în zadar să atragă atenţia trecătorilor asupra omului aflat în pericol, Arco şi-a apucat stăpînul de haine şi l-a tîrît pînă la o şosea apropiată, cîteva sute de metri. Aici a atras atenţia unor muncitori care au chemat ambulanţa, omul fiind salvat în ultimele clipe. Cum a început prietenia celor doi? La şcoala de cîini poliţişti, unde Emil Widmann lucra ca inspector. După pensionarea acestuia, cîinele în vîrstă de 10 ani a devenit din ce în ce mai trist, refuzînd pînă şi mîncarea, fapt ce i-a făcut pe poliţişti să scoată cîinele din registre şi să-l dea vechiului îngrijitor.

UMORI

Un curtezan de ocazie (şi din păcate, avem destui) vede în tramvai, în braţele unei frumoase un mic prepelicar. Fără s-o cunoască, i se adresează:

— Aş da o avere să fiu în locul căţeluşului dumneavoastră.

— Nu ţi-aş dori-o, îi răspunse imediat tînăra. Îl duc la veterinar, să-i taie coada!

— E adevărat că morcovii întăresc vederea?

— Desigur. Ce ai văzut vreodată un iepure cu ochelari?!

— La tribunal, preşedintele către inculpatul, braconier recidivist:

— Eşti condamnat la şase luni închisoare Care-ţi este ultima dorinţă?

— Să execut pedeapsa în timpul sezonului oprit!...

Între vînători:

— Spune-mi te rog, de ce-ai făcut cuşca cîinelui atît de mare?

— Ştii, dragă, ca să fiu sincer, cum să-ţi spun: cînd vin, uneori noaptea tîrziu de la restaurant, să am şi eu un adăpost. ..

La o expoziţie de pictură, prezentatoarea se adresă unui vizitator, de profesie măcelar:

— Luaţi peisajul ăsta. E splendid!

— Îmi pare rău, dar nu-mi plac peisajele.

— Atunci, luaţi nudul ăsta. E o capodoperă!

După ce reflectă cîteva clipe, măcelarul decretă:

— Nu-mi place, pentru că este prea mare disproporţia dintre jamboane şi antricoate!...

Th. ELEFTERESCU

RÎURI DE MUNTE

Rîuri de munte, evantaie de soare,
Bolborosind pietrişuri şi oboaie,
Alunecaţi ferite de noroaie,
Sub somnoroşi arini şi prin răcoare.

Cu paşi de înger peste diamante,
Săriţi din piatră în piatră, către Cer,
Purificînd pămîntul, grănicer,
Sub vrejuri şi cascadele vibrante.

Voi ocoliţi pe oamenii impuri,
Cătînd Lumina grea de începuturi,
Fugiţi poate spre ea, ducînd tributuri,
De remuşcări şi sînge sub armuri.

Mihai MOŞANDREI

DAŢI-LE CĂPRIOARELOR

Vin căprioarele la margini de sat;
Să le dăm mîna peste pîrleaz
Să nu se mai sperie de primul lătrat
Şi de glonţul înfipt în grumaz.

Fetele pădurii mi se uită-n fereastră
Cu ochii inimii plini de căldură.
Daţi-le iezilor floarea din glastră
Şi un culcuş într-o palmă de şură!

Daţi-le căprioarelor un codru de pîine
Şi sare le puneţi la poartă
Să vă mai caute şi mîine!

Mînaţi de restrişti şi de soartă,
Prea mult le-aţi pîndit în pădure,
Cuţitele carne să-mpartă!

Alexandru LASCU

LEUL mîncător de oameni

În Mozambic, sezonul ploilor înseamnă totodată și sezonul cînd leii devin mîncători de oameni, aceasta deoarece iarba prea înaltă îi împiedică să se apropie de prăzile lor obișnuite.

Într-o seară nu departe de Fort-Mangoche, un om stătea în fața colibei sale și bătea toba, în timp ce femeia lui îi făcea de mîncare. Această colibă se afla cam la o sută de metri de sat și adesea locuitorii astfel izolați atrag leii mîncători de oameni. Deodată, femeia auzi pe bărbatul ei strigînd: „Leul! M-a înhățat leul!" Ea luă iute din vatră o creangă aprinsă și lovi leul în plină față. Bestia lăsă să-i cadă prada; femeia își apucă soțul, îl trase în colibă și baricadă ușa. Păcat că omul a murit cîteva minute mai tîrziu: actul curajos al soției merita o recompensă mai bună. Biata femeie stătea acum așezată, ținînd în brațe cadavrul soțului ei, cînd auzi leul revenind și rîcîind la ușă. Aceasta se repetă de mai multe ori și, în final, negresa nu mai putu să reziste. Ea luă un nou tăciune, ieși în viteză afară și alergă spre sat. Cît despre leu, el înșfăcă cadavrul din colibă și dispăru cu el în junglă.

Nu cu mult timp în urmă, un leu făcu să domnească teroarea într-o regiune din sudul Mozambicului, evitînd cu șiretenie toate capcanele ce i se întindeau. Doi vînători experimentați din Blantyre hotărîră să urmărească animalul; ei își alăturară și un tînăr funcționar de bancă, care-i ruga insistent să-l ia cu ei, deoarece nu pusese încă niciodată piciorul în junglă și credea că vînarea mîncătorului de oameni era o distracție pasionantă...

In prima seară, în timp ce cei trei oameni se odihneau în bivuacul lor şi beau traditionalul „sundowner", leul apăru brusc în mijlocul lor, înhăţă funcţionarul de bancă şi îl transportă tîrîndu-l pe sol. Tînărul om fu atît de surprins încît nu putu să scoată nici un sunet. O împuşcătură făcu animalul să tresară. El dădu drumul victimei şi dispăru în junglă. Funcţionarul făcu drumul înapoi înspre oraş mai repede decît se aştepta şi trebui să-şi îngrijească în spitalul local consecinţele iniţiativei sale entuziaste în timp ce camarazii săi puseră curînd capăt carierei mîncătorului de oameni.

Dar, patria tradiţională a leilor mîncători de oameni rămîne fără îndoială Africa orientală. În 1908, Vaughan Kirby şi zoologul sud-african Austin Roberts întreprinseră o expediţie cinegetică în această parte a Africii, cu intenţia expresă de a vîna cîţiva mîncători de oameni. Ei merseră într-o regiune unde leii omorau în medie douăzeci de negri pe lună, dar nu putură convinge pe băştinaşi să-i ajute în căutările lor. O teamă superstiţioasă îi reţinea să dea chiar şi cel mai neînsemnat indiciu şi astfel ei fură nevoiţi să transporte singuri cei patru lei pe care îi uciseră.

Aceste animale aveau obiceiul de a sta la pîndă în faţa unei colibe, la primele luciri ale zorilor şi de a se arunca asupra primei persoane care ieşea. Aceeaşi tactică era folosită şi de un alt leu care, cu mult timp în urmă, tot în Mozambic, omorîse patruzeci de persoane într-o lună, înainte de a fi vînat la pîndă. În acea regiune mîncătorii de oameni erau atît de numeroşi, încît autorităţile oferiră un premiu de 25 de livre pentru un leu ucis. Numeroase sate din apropierea văii fluviului Zambezi erau nelocuite; locuitorii lor fugiseră din faţa leilor care străpungeau acoperişurile de paie şi-şi luau victimele din colibe cu cea mai mare îndrăzneală.

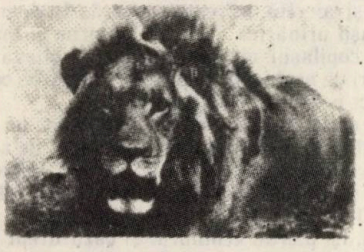

LEUL ÎN COLIBĂ

John Taylor, vînător de meserie, care a locuit un timp în Africa orientală, n-a refuzat niciodată ajutorul său indigenilor persecutaţi de lei şi carabina sa ucisese mulţi mîncători de oameni. Adesea el avea de-aface cu o întreagă familie de lei: masculi, leoaice şi lei tineri, care vînau împreună. Taylor se convinse că leii mîncători de oameni învăţau acest gen de vînătoare pe puii lor, după cum alţii îi iniţiază pe ai lor la vînătoare de copitate. Un şef de trib fusese atacat de o leoaică şi doi lei tineri. Unul din leii tineri i-a sărit în spate, în timp ce celălalt stătea aşezat la mai bine de zece metri distanţă şi-l privea

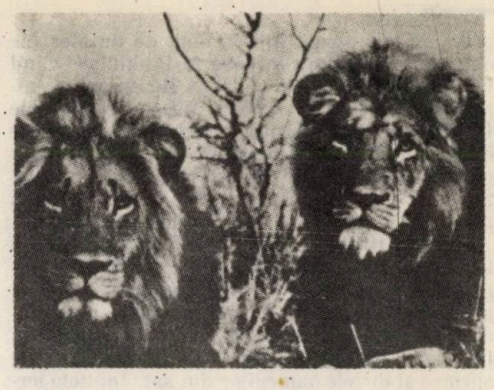

ce face. Omul căzu cu faţa în jos, dar strigătul lui disperat îl făcu pe vînătorul începător să uite continuarea lecţiei sale, căci, dacă el menţinea negrul la pămînt sub greutatea sa, el nu încercă totuşi să-l muşte. Cîţiva săteni alergară şi reuşiră să pună pe fugă familia de fiare.

Într-o zi, Taylor fu obligat să ucidă un leu care-şi pierduse o labă într-o capcană, această infirmitate făcînd din leu un periculos „mîncător de oameni". Fîşia de junglă paralelă cu coasta şi districtele care au frontieră comună cu sudul Mozambicului, pare să fie regiunea Africii unde se află cei mai mulţi lei mîncători de oameni.

Pe malul răsăritean al lacului Nyassa, cinci Aşkaris, care-şi petreceau noaptea într-un sat, fură treziţi din somnul lor de un mîrîit uşor şi un trosnet de crengi rupte. Ei apucară puştile, ieşiră şi ascultară zgomotele nocturne, mîndu-şi răsuflarea. Deodată, un geamăt care părea să vină dintr-o colibă aflată la o depărtare de cincizeci de metri, traversă liniştea, urmat de un zgomot de os sfărîmat. Askarii ştiură atunci că un mîncător de oameni se introdusese în această colibă. De aceea, făcură cerc în jurul ei şi începură să tragă la întîmplare, prin pereţi, aşteptîndu-se să vadă un leu ieşind din colibă. Cum între timp nimic nu se întîmplă şi liniştea domnea în interior, nici una nici două ei hotărîră să dea foc colibei. La ivirea zorilor, ei răscoliră ruinele fumegînde şi găsiră corpurile carbonizate ale unui leu, al unei femei şi al unui copil. Leul avea un glonţ în inimă, femeia fusese atinsă de trei gloanţe, dar probabil că era deja moartă înainte de a începe împuşcăturile. În ceea ce priveşte copilul, leul îi sfărîmase craniul dintr-o lovitură de labă. Jimmy Sutherland sosi a doua zi în sat şi-şi notă această teribilă întîmplare aşa cum i-o povestiră Askarii.

STRIGĂTE ÎNFRICOŞĂTOARE ÎN NOAPTE

În general, luată prin surprindere din somn, victima este prinsă de cap între fălcile leului; în acest caz moartea survine instantaneu, căci colţii fiarei străpung craniul. Dar se întîmplă adesea ca mîncătorul de oameni să apuce pe cel ce doarme de umăr şi să-l tîrască viu. În acest caz, o intervenţie rapidă poate salva viaţa victimei. Nu aceeaşi şansă a avut-o însă un călugăr care,

→

prins de leu, strigă ajutor timp de un sfert de oră, în timp ce fiara începea să-l mănînce! Cînd vînătorul şi naturalistul Hans Besser, care împuşcase un număr de 16 lei într-o perioadă de 14 ani, auzi povestindu-se această istorie, el se indignă de faptul că nici unul din confraţii călugări nu încercase să salveze viaţa nefericitului. Şi totuşi i se întîmplă şi lui mai tîrziu de a nu putea să ajute victima într-un caz asemănător.

„Un băştinaş, scrie el, fusese înşfăcat de un leu, în prezenţa familiei sale, în statul Oussangou, unde mă aflam instalat. Ţipetele sale erau groaznice de auzit în noapte. Lanterna mea dădea o lumină atît de slabă încît abia vedeam în jurul meu. Mă grăbii atunci să iau şomoioagele aprinse şi torţele oamenilor din sat. Înaltele ierburi udate de ploaie arătau clar drumul urmat de leu, datorită urmei lăsată de victima tîrîtă pe pămînt. Omul tîrît striga fără încetare. Am plecat în frunte, urmat de însoţitorul meu care era încă un copil, înarmat cu lanterna, după care veneau oamenii cu torţele. În momentul în care am zărit omul tîrît, leul se năpusti asupra noastră urlînd. Îndată, purtătorii de torţe fugiră şi eu avui doar timpul să ridic lanterna de jos, înainte ca ea să se stingă. Ieşii apoi din ierburi de-a-ndărătelea, dar nu putui să fac nimic singur, căci era întuneric ca într-un cuptor şi slaba mea lanternă nu-mi permitea să văd mai departe de doi metri. Făcui oamenii să revină şi le explicai că dacă vor veni toţi, leul, în mod sigur, va fugi. Mai mult, le-am spus că dacă ar putea să-mi lumineze pe deasupra umărului, aş putea să trag. Omul doborît gemea şi scotea din cînd în cînd strigăte înfricoşătoare. Abia revenii în apropierea leului, că acesta se năpusti iară şi iată-mă din nou singur. Cea de-a treia tentativă eşuînd de asemenea, a trebuit să renunţ de a mai salva omul care, de altfel, nu mai scotea nici un strigăt. A doua zi, găsirăm corpul său intact, cu excepţia cîtorva fîşii de carne smulse din pulpa piciorului şi de la spate. Nu se zărea nici o altă rană pe întregul corp, ceea ce dovedeşte că leul îl mîncase de viu".

Cînd leii mîncători de oameni nu sînt deranjaţi din prînzul lor, ei nu lasă, în general, mai mult sau mai puţin intacte decît capul şi adesea şi tălpile picioarelor. Astfel, de la un ostaş pe care un leu îl răpise de pe cîmpul de instrucţie, n-a mai rămas, în afara baionetei şi cartuşierei sale, decît încălţămintea, în care se aflau picioarele încă sîngerînde, a căror carne fusese roasă pînă la intrarea în cizme.

În Somalia, un leu renunţă la o antilopă pentru a apuca un ofiţer englez care, după o obositoare zi de vînătoare, dormea somnul binemeritat; în precipitarea sa, leul răstoarnă patul de campanie. Se iscă o confuzie de nedescris şi cînd se întoarse pe drumul pe care venise, leul ţinea în gură... o pernă! Ofiţerul scăpă din această aventură fără nici o rană; istoria nu mai spune însă nimic despre sentimentele leului cînd vru să se hrănească din prada sa.

În anul 1930, în Rodezia, un leu pătrunse într-o noapte în cortul ocupat de un tînăr inginer de la Poduri şi Şosele, de soţia şi copilul lor, pe care leul îl înşfăcă din leagănull său. Mama se sculă în momentul în care animalul părăsea cortul şi alerttă întreaga tabără. Inginerul şi băştinaşii urmăriră fiara cu lanterne şi torţe şi găsiră copilaşul absolut neatins la cîteva sute de metri de acolo. Nu se putea distinge pe corpul său nici o urmă a colţilor leului.

Sînt mulţi ani de cînd în Botswana, un indigen întîlni un leu, în amurg, fu atacat de acesta şi abia avu timp să se refugieze într-un copac. Felina se instală sub arbore şi aşteptă răbdătoare toată noaptea. Spre dimineaţă, omul adormi, îşi pierdu echilibrul şi căzu drept peste leu, care o luă la goană înspăimîntat.

Un şef de trib din regiunea Fort-Archambault veni într-o zi la administratorul francez şi declară că un leu îi mîncase una din soţiile sale. El primi o excelentă carabină şi zece gloanţe pentru a-şi putea apăra restul haremului său. Noutatea acestui frumos cadou se răspîndi ca fulgerul în satele învecinate şi iată că deodată fu vorba de o întreagă haită de mîncători de oameni! Administratroul primi din toate părţile rapoarte catastrofale vorbind despre persoane răpite de lei şi fu astfel uşurat de alte zece din armele sale nou-nouţe.

În ținutul Achanti, un mîncător de oameni omorî un om și lăsă mîinile și picioarele victimei sale pe drum, ca semn al ferocității sale. Fratele victimei jură să răzbune sîngele prin sînge și în ziua cînd, puțin mai tîrziu, indigenii încercuiră doi lei care uciseseră mai multe vaci și doi oameni, el era de față. Intonînd un cîntec de răzbunare și implorînd ajutorul spiritului fratelui mort, el merse drept spre leul mascul, deja rănit de săgeți. Ajuns în apropierea leului, el puse o săgeată în arcul său și o trimise direct în inima fiarei. Dar, în clipa următoare, fu atacat de leoaică. El trase asupra ei în grabă, rănind-o dar nu putu opri saltul acesteia. Leoaica omorî temerarul arcaș și-și răcni sfidarea sa sătenilor, cu labele deasupra cadavrului, înainte de a se prăbuși peste ultima sa victimă, străpunsă de zeci de săgeți.

Istorisirile despre lei mîncători de oameni nu lipsesc în Africa și parcă aud pe cititori întrebînd: „Cum putem oare avea față de acești monștri cea mai mică simpatie și să vorbim chiar de protecția lor? N-ar fi mai înțelept să purtăm contra lor un război de exterminare?"

Ei bine, în raport cu numărul total al leilor, „mîncătorii de oameni" nu sînt, la drept vorbind, decît o infimă minoritate și acolo unde există destul vînat, aceștia sînt ignorați total. În foarte numeroase cazuri, este vina omului însăși că leii se lansează în vînarea lui *Homo sapiens*. Automobiliștii imprudenți fac infinit mai multe victime într-un an decît toți leii la un loc într-o perioadă de zece ani și nimeni nu se gîndește să suprime automobilele. Cîte nenorociri n-au adus omenirii politicienii stupizi, demagogi megalomani, în cursul istoriei! Cîte suflete omenești n-au fost în mod bestial sacrificate în războaie, pentru că acestea conveneau unora sau altora. A cerut oare cineva pînă acum un permis de distrugere sistematică a acestor politicieni?

C. A. W. GUGGISBERG

(„La vie des betes")

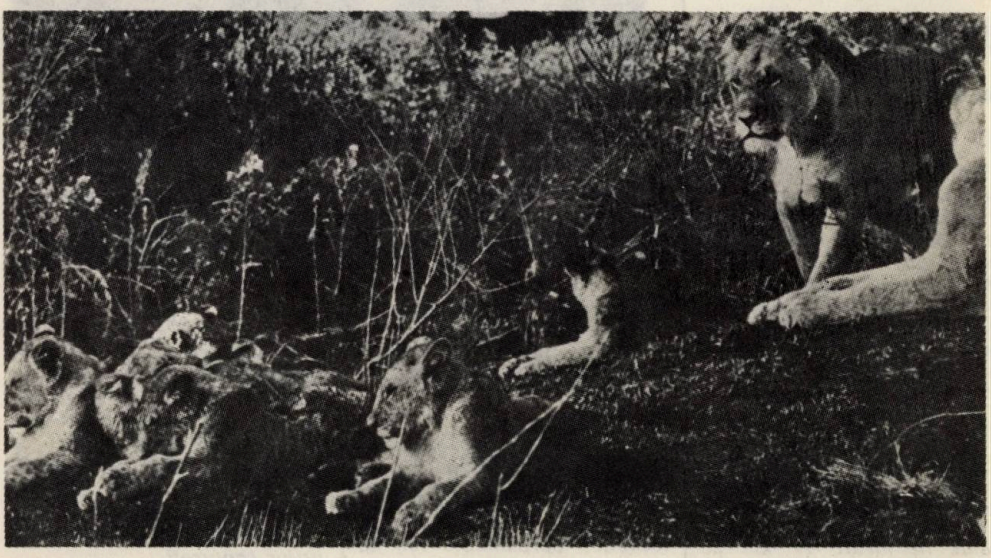

După cîteva pahare de absint, Jaques simte nevoia să precizeze:

— Adevărul este, hangiule, că noi pescarii știm foarte multe, dar, din păcate, prindem foarte puțin!

●

— Ia spune, Jim, a reușit John să ia urma tigrului?

— Da, numai că pînă la urmă, i-a luat-o și tigrul pe-a lui!

Un scoțian, întorcîndu-se de la pescuit, povestește cu mîndrie soției sale:

— Drept să-ți spun, o captură atît de mare ca acum n-am mai avut!

— Dar, dragul meu, eu văd că ții în mînă o pereche de bocanci vechi! Unde-i peștele cel mare cu care te lauzi?

— Da, dar această pereche de bocanci au cea mai mare măsură dintre toate cele de pînă acum.

Un misionar mergea apostolește prin junglă, cînd deodată zări în apropiere un leu fioros, care alerga spre el. Înmărmurit de frică, el căzu în genunchi și începu să se roage cu evlavie. Spre marea lui mirare, observă că și leul făcu același lucru.

— Cum... și dumneavoastră sînteți creștin ca și mine? întrebă misionarul.

— Nu, dar de ce să nu-ți faci rugăciunea înaintea unui prînz atît de copios!

DE TOATE

Teritoriul ocupat de un grup de cimpanzei (25—40 exemplare) oscilează între 15 și 21 km.p. Un grup de gorile (20—30 animale) folosește un teritoriu de 26—39 km.p. în timp ce o turmă de paviani (60—140 exemplare) își agonisește hrana de pe o suprafață care poate trece de 120 km.p.

●

Teritoriul de vînătoare al unei haite de hiene (între 8 și 12 animale) poate atinge chiar mai mult de 2.000 km.p.

●

Teritoriul ocupat de o vulpe poate varia — în funcție de abundența prăzii principale — între 30—1.300 ha, teoretic deci un patrat cu laturile între 500—3.600 m. Situația se complică însă datorită faptului că vulpile ocupă un „teritoriu de harem", teritoriul controlat de un vulpoi întinzîndu-se peste cel al două-trei femele.

●

În urma cercetărilor suedezului Bertil Haglund, rezultă că un rîs parcurge în căutarea hranei în medie 17 km pe noapte. Marea majoritate a hranei și-o procură nu la pîndă, ci la dibuit, atacul asupra prăzii avînd loc de la distanțe de sub 20 m.

●

După trei ani de cercetări și experimentări pe 52 leoaice, în Parcul Național Etoșa din Namibia, biologii au preluat regularizarea populației de lei prin implantarea unor capsule cu hormoni anticoncepționali. Măsura a stîrnit nedumerire în rîndul vînătorilor: vînarea unei părți din populația excesivă de lei ar fi adus venituri substanțiale administrației Parcului Național.

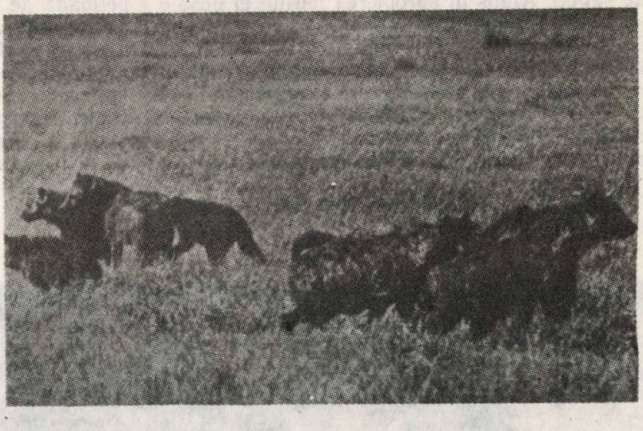

Cea mai veche armă de vînătoare cunoscută este o suliță confecționată din lemn de tisă; vechimea acesteia este apreciată la aproximativ 85.000 de ani. Resturile suliței au fost găsite în interiorul unui schelet de mamut descoperit lîngă localitatea Lehringen (R. F. Germania).

●

Zilnic dispar în R.F.G., în urma unor lucrări de construcții (șosele, zone industriale, locuințe) aproximativ 100 ha teren de vînătoare.

●

Vocabularul cinegetic german este apreciat de cunoscători că ar cuprinde între 3000—6000 cuvinte.

●

Specialiștii apreciază că pentru supraviețuirea pe termen lung a tigrului este necesară existența unei populații de peste 300 exemplare, ai cărei indivizi să fie într-un contact permanent. Suprafața necesară supraviețuirii tigrului ar fi deci de peste 3.000 km.p., situație care pare să nu mai existe în nici un loc al globului.

Pentru asigurarea supraviețuirii unor mici populații de tigri, 10—15 indivizi, este necesară existența unor teritorii de aproximativ 300 km.p.

●

Pentru prevenirea consangvinizării populațiilor mici de tigri este absolut necesară intervenția omului: capturarea și mutarea unor tigri dintr-o rezervație în alta este perfect posibilă, datorită înaltei eficiențe a armelor cu narcotice și posibilităților de marcare a tigrilor capturați.

●

Poliția statului California (S.U.A.) a depistat și lichidat o bandă organizată de braconieri specializați în vînătoarea urșilor negri (baribal). Conform cercetărilor, aproximativ 1000 urși au fost împușcați în ultimii trei ani de membrii bandei, respectiv exportați (labe, gheare, diferite organe interne) cu predilecție înspre Coreea de Sud

În Coreea de Sud se plătesc pînă la 3000 de dolari pentru o singură fiere de urs, organ cu pretinse efecte afrodisiace!

o scrisoare găsită

Ceea ce scrie în scrisoare este fantastic, bineînțeles dacă este adevărat. Pe scurt: scrisoarea era adresată unui pescar sportiv, necunoscut mie și a ajuns din pură întîmplare în mîna mea. Din păcate, umezeala a șters datele de pe plic. Părțile șterse din scrisoare le-am înlocuit prin puncte.

Scrisoarea nu o pot păstra! Nu-mi aparține. O restitui deci pe această cale necunoscutului destinatar. Sper însă din inimă că atît destinatarul cît și expeditorul citind aceste rînduri, să se recunoască și să se bucure și — cine știe — poate că mă vor invita și pe mine o dată în locurile și miezul fantasticelor întîmplări ca acele descrise în scrisoarea cu pricina.

Nu găsesc necesar și nici nu am dreptul să fac schimbări sau completări în această neobișnuită scrisoare, așa că o transcriu întocmai. Ascultați-o:

...17... bruarie 19..

Drăgă...

Mă gîndeam să-mi leg cîteva cîrlige, dar, noi, pescarii de aici, am trăit cîteva întîmplări neobișnuite la pescuit la copcă — adevărate surprize — așa că las legatul cîrligelor pentru altădată și să-ți scriu cum a fost.

La noi lacurile sînt încă înghețate. Duminică am stat toată ziua pe gheață. Prindeam șalăi: 1, 2, 3, 6, 8, 11 bucăți, mai mari, mai mici, fiecare cu norocul lui. Nu numai norocul ci și scula vorbește. Sculă fină, cît mai fină! Eu nu am avut o sculă bună. Brișca nu era prea lucioasă.

Lacul unde am fost are două gropi: una de 9 m, alta de 11 m. La groapa de 9 m zăresc de departe lume multă. Îi spun însoțitorului meu: „Haide acolo; lumea multă nu stă degeaba!" Cînd ne-am apropiat, număr, cu noi doi, 41 pescari pe o rază de vreo 30 m! gîndesc: Dom'le! Ce fac oamenii ăștia, cum de-i ține gheața? Și copcile una lîngă alta, cu gurile cît găleata! Ba unii au și unit 2—3 copci. Un pescar cu un arac în mînă încearcă să miște gheața. Mă uit și iar îmi zic: „Aștia-s nebuni! Unul lîngă altul și apa iese prin copci deasupra gheții". Unii erau cu cizme în picioare, alții cu patine; unul venise chiar cu bicicleta.

Să văd și eu cu ce scule dau ei! Eu ziceam că firul meu de 04 este gros; Ei dădeau cu 09, cu 1 și cu sfori groase de Capron. Rîdeau și dădeau cu briști mari cît lingura de pantofi.

M-am uitat la sculele lor: curat braconieri! Le zic: „De ce dați cu scule de astea, măi fraților!?". Cel cu capronul mă lămurește: „Păi ieri ne-au rupt dihăniile toate brișțile, le-a culeș la toți!". Mă-minunez și iar întreb: „Și ce-o fi fost" ? Tot el: „Somn! Uite, Cracă — cel cu bicicleta — a prins ieri unul de 8 kg., băiatul de colo a luat unul de 11 kg"!. Mă dau deoparte nevenindu-mi să-mi cred urechilor.

Stau la 15 m distanță, privesc și-mi imaginez cum o fi fost ieri aici la copcă. Deodată unul se agită și strigă: „L-am prins!". Norocosul recuperează încet, încet și deodată în gaura din gheață apare o căpățînă mare, neagră, cu două mustăți lungi, lungi. Copca mică — capul somnului mare!

Cîteva clipe, pescarii și somnul, despărțiți de-o gaură se privesc în tăcere încremeniți. Dar pescarii își revin mai repede și intră în acțiune. Curg sfaturile din toate părțile: „Trage!" „Stai așa"!. „Am cange"! „Ridică-l mai sus"! Fiecare vrea să contribuie cu priceperea sau nepriceperea sa.

Somnul se încovoaie și scoate prin copcă o coadă mare, neagră. Vreo trei pescari se reped să-i prindă coada cu mîna. Lunecă! Cineva încearcă cu toporul să mărească copca. Cînd fiara a auzit zgomotul toporului a izbit o dată din coadă și... dusă a fost!

Oamenii au rămas cîteva clipe încremeniți. Și eu printre ei... (aici apa a șters cîteva rînduri din scrisoare).... Găurile de la copci s-au lărgit și apa se aduna tot mai mult pe gheață. S-a adunat multă lume, prea multă!

Deodată gheața pîrîie prelung. Lumea fuge care încotro înnebunită. Parcă a căzut o bombă. Nu s-a întîmplat nimic și lumea s-a adunat din nou uitînd de pericol.

Eu mă uit de la distanță și gîndesc: „Putea să ne înghită apa pe toți. Cînd am văzut coada de somn nu ne-am mai dat seama de nimic. Ne puteam

duce cu toţii sub gheaţă. Chiar dacă ştii să înoţi, la învălmăşeală se prind unul de altul şi adio! Adîncime mare! Noroc că gheaţa presează apa ca o podişcă şi apa ţine, dar cît o mai ţine?"

Lumea s-a mai împrăştiat. Cîţiva nu şi-au pierdut răbdarea şi au insistat. Calitatea pescarului: multă răbdare!

Un puşti, cu fir de nailon, deodată se opinteşe, cade şi strigă de jos: „L-am prins!" Toată lumea grămadă pe el. Un pescar solid cît doi ia conducerea: „Măi boiancicule — îi spune băiatului — trage! Să nu-i dai drumul!". Începe recuperarea firului, încet, vine greu. „Pregătiţi cangea!". Firul se ducea cînd în dreapta, cînd în stînga.

După aproximativ 20 de minute, în gaura din gheaţă apare o căpăţînă neagră, ca de porc. „Ţineţi băieţi!" comandă şeful. Toţi ţineau de sfoară, că le cam tăia mîinile. Altă comandă: „Acum, repede cangea la ureche!" Au înfipt-o. Nimeni nu vorbea, numai solidul comanda: „Trageţi!". Burta peştelui abia încăpea prin copcă. Zgîrîiat pe burtă, pînă la urmă tot l-au scos pe gheaţă. Matahală!

Deodată unul din pescari se holbează la matahală şi răcneşte: „Uite brişca mea de ieri!". Într-adevăr în colţul gurii, matahala ţinea ca pe-o pipă o lingură oscilantă mare. Încet, somnul — că somn era — începe să se mişte; se încordează şi pleosc! izbeşte năprasnic cu coada spre dreapta. Pescarul s-a dus de-a berbeleacul cam şase metri pe gheaţă şi acolo a uitat de brişca lui.

Ne uitam cu toţii la mîndreţe de somn. Puhoi de lume! Deodată trosneşte gheaţa şi începe să se lase cu noi! Apa se revarsă prin copci! Panică mare! Lumea fuge care încotro!

Am scăpat cu viaţă. Acolo au lăsat şi somn şi tot. Aşa ceva n-am văzut de cînd sînt, şi sînt pescar de mic. Îmi pare rău că nu am avut la mine un aparat foto. Îţi trimiteam o poză, că n-a fost minciună.

Poate mă crezi, poate că nu — că pescari sîntem! — dar ce ţi-am scris eu acum a fost pură realitate. Am fost sincer cum ai fost şi tu în scrisoarea cu pescuitul tău în deltă. Şi noi te-am crezut atunci!

Cu bine, Tudor.

Aşa s-a terminat scrisoarea găsită. Tudor n-a primit răspuns la ea. În loc de răspuns îi trimit eu rîndurile de mai jos:

Eu te cred dragă Tudore. Poate şi alţii — cititori ai acestor rînduri — pescari şi ei, te vor crede. Cu toţii însă sperăm din inimă să fie adevărat că la noi mai sînt locuri, ape şi mai ales peşti, unde poţi trăi asemenea aventuri la pescuit.

Dacă cumva nu tot ce-ai scris în scrisoarea ta este adevărat, că „pescari sîntem", noi totuşi te rugăm, dragă Tudore, să ne scrii şi nouă, la revistă!

pt. conf. Nicolae LEUŞTEANU

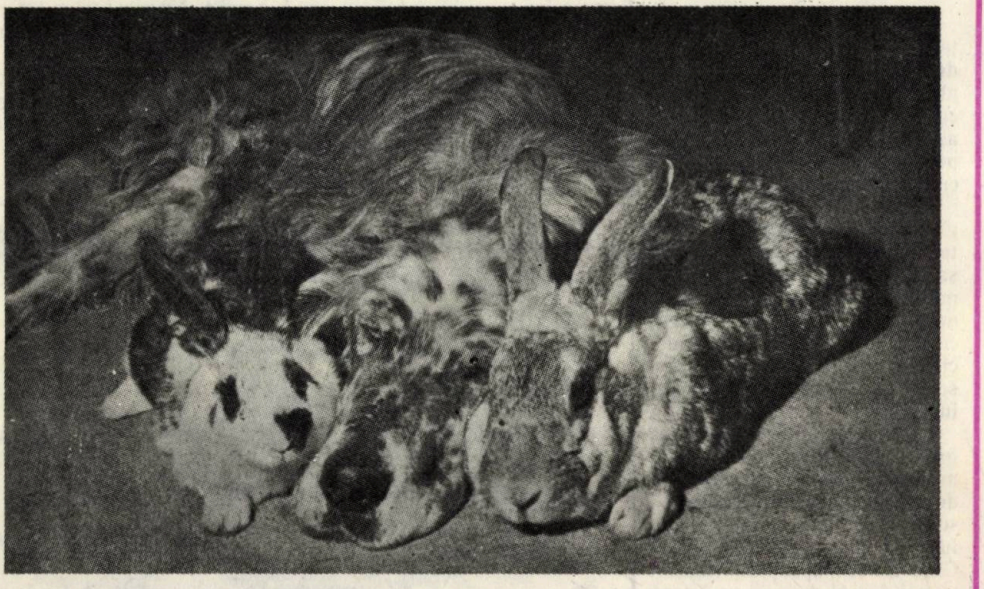

LACRIMI DE DURERE

Cătălin MANOLIU

ERA O ZI FRUMOASĂ DE VARĂ, CÎND la munte zmeura este căutată de urs, iar mînătărcile de localnici. Asta înseamnă că luna lui august nu se sfîrşise încă.

Pe ici, pe colo, întrezăreai încleştate în verdele pădurii culori ca roşu, galben, portocaliu... Desigur, îţi spuneai atunci în gînd, vom avea o toamnă timpurie. Soarele era atît de puternic încît căutai să pătrunzi cît mai repede în umbra binefăcătoare a falnicilor molizi.

La baza unui trunchi gros, a cărui scoarţă este încreţită cu multe zbîrcituri prin care din loc în loc apar bobiţe de răşină, cetina e deasă, umbra mai îmbietoare şi fără să vrei, te uiţi în jur atent, apoi te aşezi bătrîneşte, te faci comod, desfaci sacul cu merinde...

Liniştea pădurii ar părea prea hîdă dacă n-ar fi ciripitul păsărelelor care s-o înfrumuseţeze. Foşnetul pădurii parcă te înfioară, atît este de gingaş cînd îl auzi acolo, în mijlocul unei sălbăticii pe care foarte des o poţi întîlni în munţii noştri. Ochii se închid şi mrejele unui somn de basm încearcă să te cuprindă. Iată însă că ţipătul răguşit şi gros al acelei păsări croncănitoare mă trezeşte şi îmi anunţă parcă ospăţul sălbatic care se ţine sau care se pregăteşte pe undeva prin preajma mea.

Pornesc după sunetele ce mi le transmite corbul şi în curînd găsesc o urmă de sînge, sînge proaspăt, care încă nici muştele nu atrăsese. Urmele mă conduc prin hăţişuri spre o vale, în care susurul unui pîrîu răsună ca un clopoţel veşnic în mişcare.

Deodată îl văd: este un mistreţ care zace într-o rînă şi geme încet. M-a simţit, dar nu mai are putere să se ridice. La intervale regulate, spasmodic, un şuvoi de sînge negru-verzui sau roşu-aprins, ţîşneşte dintr-o rană ce o avea în abdomen.

Mă apropii cu arma pregătită, dar un geamăt puternic, însoţit de o nouă împroşcare de sînge, mă face să înţeleg că nu mai este primejdios, că nu se mai poate ridica. Gemetele slabe care le scoate mă înfioară şi pe loc, fără să-i mai dau răgazul o clipă să mai privească sclipirile albastrului ceresc, îi curm ultimele suferinţe.

Eram însă curios să aflu cauza oribilei răni şi iată că, spre surprinderea mea, încă de la început am constatat mîna „omului". Da, era vorba desigur de un braconier, de unul căruia îi tremuraseră mîinile, care nu vedea bine, sau nu ştiu ce să mai cred. În mod sigur era un „vînător" ce-şi bătea joc şi călca în picioare cele mai frumoase şi mai pure norme de etică vînătorească.

În acel moment am simţit o şi mai mare înverşunare împotriva acestor „vînători", care distrug şi produc chinuri din cele mai mari vînatului; dar supărarea şi tristeţea mi-au sporit şi mai mult atunci cînd am băgat de seamă că ochii mistreţului erau scăldaţi în lacrimi, lacrimi de durere...

— *Ai avut dreptate! Nu era un fazan...!*

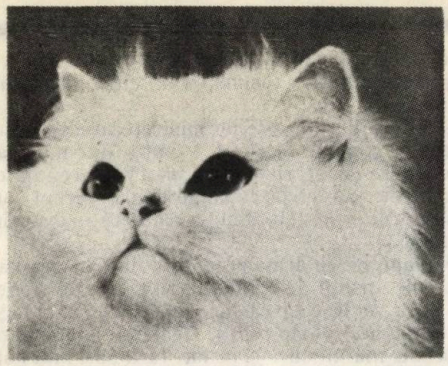

din lumea animalelor

Pentru a putea aduna un kg de miere, albinele unui stup trebuie să viziteze aproximativ 7 milioane flori de trifoi, pentru care parcurg o distanţă de 240.000 km, respectiv aproape 10.000 ore de zbor!

●

O populaţie de mărime mijlocie de furnici adună în cursul unei zile de vară, de pe o rază de 25—50 m în jurul furnicarului, pînă la 100.000 vieţuitoare, dintre care 95% insecte şi larvele acestora, marea majoritate fiind socotite ca fiind dăunătoare.

●

Dintre cele 4.000 specii de mamifere cunoscute în prezent, doar de la aproximativ 50 de specii există date precise privind potenţialul lor vizual şi capacitatea de a deosebi culorile.

●

Creierul pisicii domestice este cu 23,9% mai uşor decît cel al pisicii sălbatice; cel al cîinelui cu 29% mai uşor decît al lupului; cel al porcului domestic chiar cu 34% mai uşor faţă de cel al mistreţului. Evident că animalele comparate erau de greutate identică.

●

Intestinul pisicii sălbatice atinge rareori 1,5 m lungime, în timp ce cel al pisicii domestice ajunge de regulă la 2 m.

●

Un urs negru american, în greutate de aproximativ 90 kg — prins într-o capcană, din care a reuşit să se elibereze la apropierea oamenilor — a plecat în goană mare, atingînd viteza de 48 km/h.

P. W.

Reîntoarcere

FRUNZE NOI — OCHI VERZI, MUGURI cruzi — aprinşi şi umezi—, ghiocei, brînduşe, toporaşi înălţîndu-se către un soare blînd, luminînd ca o cunună. În talazul verde-proaspăt al tufanilor a irupt un măceş roş-sîngeriu.

În dimineaţa care sare din întuneric aidoma unei căprioare, cîmpul, pădurea se aflau dezghiocate de spaimele iernii, desfăcîndu-se din sine; umbre prind a se-mbrăţişa înlănţuindu-se într-un joc de-a v-aţi ascunselea.

O ciocîrlie mîngîie văzduhul cercînd înăţimile cu iuţimi de săgeată.

Ecouri domoale purtate pe umeri de zefir, adunau îngînări de greier şi lăute noi de păsări.

Nori albi, scămoşi — puf de omăt tîrzielnic scăldîndu-se pe pajiştea albastră a cerului — au poposit, încremenind acolo în slăvile lor. Roata jurului aştepta în linişte şi cu supunere împlinirile ce aveau să vină, după rînduiala cea din veac.

Grea şi ostenită dimineaţă de primăvară; răsuflarea de aur a pădurii şi-a cîmpului se ridică făcînd loc unei lumini de chihlimbar...

...Şi-n grîneaţa aceea, umblînd în pala unei adieri buiace, pornită dintr-un cap de zare ca să se mîntuiască într-altul, cel dintîi trîmbiţat de biruinţă:

— Pit-pi-tic; pit-pa-lac!

S-au întors către sine, către bucuriile şi dragostele lor, cei ce au să-mbune, colo, în vară, inimile noastre, ale celor din tagmă.

Eugen BAZOŞ

RACUL

Racul, ca și omarul și langusta, cu care este înrudit, are o carne gustoasă și hrănitoare, mult apreciată pretutindeni. Considerată a fi drept un adevărat paradis al racilor (și al consumatorilor acestora!) Norvegia asigură anual o recoltă de cca 40 de tone de raci prinși în apele dulci. Parizienii se numără printre cei mai mari consumatori ai delicioasei cărni de rac.

Lung de 10—15 cm, racul de apă dulce are o carapace chitinoasă solidă, niște „foarfece" puternice cu ajutorul cărora atacă și se apără. Coada sau „gîtul" este un organ mușchiulos foarte important, cu ajutorul căruia racul poate realiza mișcări repezi, fulgerătoare chiar, putînd să se retragă cu cea mai mare iuțeală în ascunzișurile sale.

Cele două antene flexibile ale sale se mișcă mereu în toate direcțiile, dibuind mîncarea și prinzînd direcția pericolului. Cu ele pipăie, mirosse și aude. Mirosul unor bucățele de carne aruncate în apă îl atrage imediat. Cu ajutorul unor organe mărunte (otociste) așezate la baza antenelor sale mici, niște cămăruțe cu peri senzitivi conținînd cîteva bobițe de calcar (otolite), el își păstrează echilibrul și percepe în același timp orice zgomot venit de pe malul apei. Un tremur mic provocat de lovirea apei sau malului îl pune pe fugă.

Racii văd foarte bine cu ajutorul ochilor, care se pot mișca independent unul de altul. Întreaga lor înfățișare ne amintește de cavalerii medievali, care atunci cînd și-au confecționat zalele și armura se pare că s-au inspirat și de la belicoasa înfățișare a racilor.

Carnivor mîncăcios și rapace, racul mănîncă foarte mult în special în luna iunie, la sfîrșitul căreia trece prin groaznice chinuri, datorită scoaterii veșmîntului său vechi. Năpîrlirea, mai ales a racului bătrîn, este un lucru foarte neplăcut pentru animalul care, cu multe zile înainte, devine foarte neliniștit și bătăuș temut. Ieșit din costumu-i învechit, racul rămîne gol, sortit și apără cu grijă corpul său cu piele moale. De aceea stă mai mult ascuns, renunță la pradă și consumă doar din grăsimea corpului său, adunată de cu vreme. În urma unor observații îndelungate s-a stabilit că racul preferă alimentele proaspete, și în special alimentele de origine vegetală.

Înainte de a se camufla, după năpîrlire, racul are grijă să-și mănînce cu totul carapacea veche, căci substanța chitinoasă cu piatra de var și fosfatul de calciu care întăresc carapacea îi sînt necesare la formarea noului veșmînt. Dealtfel a adunat din apă piatră de var pe care o poartă sub forma a două bobițe albe de-o parte și de alta a stomacului (gastrolite) și care vor servi la impregnarea chitinei.

Femela își schimbă crusta de mai puține ori decît masculul, năpîrlind și mai tîrziu decît acesta, după ce scapă de grijile maternității. Racul de apă dulce trebuie să rabde de foame și să aștepte cu răbdare pînă-i crește din nou scutul atît de necesar — spre a putea fi apărat de dușmanii lui. Dar, odată îmbrăcat în „zale" noi, se aruncă cu atît mai aprig, mai ales în timpul nopții, asupra prăzii sale formată din melcișori, larve de insecte, scoici și chiar peștișori, și nu se dă în lături nici de la cadavrele întîlnite în calea sa.

Lăsat la fund, racul se mișcă destul de repede pe fundul apei cu care se confundă de-abinelea la culoare. El nu merge totdeauna numai „înapoi"; cînd zărește hrana se repede și „înainte". Totuși mișcarea prin înotul său de-a îndăratelea este mult mai repede, mai ales că vîslește cu coada, ca un adevărat barcagiu.

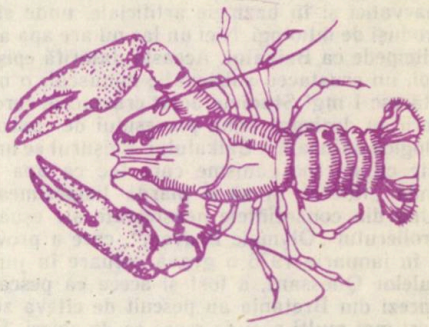

Pe litoralul insulelor Timor, Celebes și Noua Guinee, ca și pe țărmurile Indiei și Malaysiei trăiește un rac mare de 30—40 cm, care își duce viața mai mult pe uscat. În timpul zilei el stă ascuns prin gurile litoralului, iar noaptea pornește la vînătoare de... nuci de cocos, pe care

→

le deschide cu cleştii săi foarte puternici şi mănîncă conţinutul cu mare poftă. Cînd nu găseşte nuci gata căzute, „racul hoţ", aşa cum e numit, se caţără pînă în vîrful cocotierilor. Salutaţi iniţial cu entuziasm, racii americani importaţi în Europa au început să-şi piardă partizanii. Un ciclu de dezvoltare extrem de rapid, ca şi procurarea activă a hranei (consumă icrele şi alevinii de peşte) le asigură supremaţia în apele interioare în care au fost populaţi. Introduşi şi în Africa, ei fac adevărate ravagii, depopulînd apele de peşti, importantă sursă de proteine, mai cu seamă că africanii nu consumă raci...

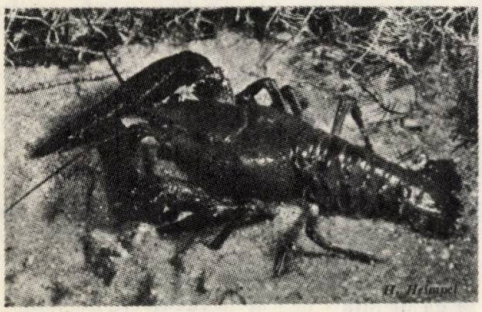

În afara păsărilor şi peştilor, există şi raci migratori, care pornesc din Oceanul Indian prin Marea Roşie şi Canalul de Suez, pentru a ajunge în Mediterană, făcînd acest drum în 30 de ani.

Rîurile populate de raci au o apă curată. Această veche observaţie populară a fost confirmată de ştiinţă. Racii joacă rolul unor sanitari subacvatici şi în bazinele artificiale, unde sînt introduşi de ihtiologi. Nici un lac nu are apa atît de limpede ca Baikalul. Aceasta datorită epişurului, un crustaceu subacvatic minuscul: o mie cîntăresc 1 mg! Studiind acest crustaceu, cercetătorii au dezlegat taina procesului de epurare biologică naturală a Baikalului. Epişurul se hrăneşte cu microorganisme care fac ca apa să prindă „floare" şi să-şi piardă limpezimea.

Una din consecinţele neaşteptate ale eşuării petrolierului „Olympic Bravery", care a provocat în ianuarie 1976 o gravă poluare în jurul insulelor Quessant, a fost şi aceea că pescarii francezi din Bretania au pescuit de cîteva zeci de ori mai mulţi raci de mare ca de obicei. Explicaţia a fost oferită de faptul că numeroase colonii de raci au aglomerat zona, aşezîndu-se în diferite locuri în epava petrolierului.

„Dintr-o dată ne-am văzut înconjuraţi de raci vii. Pe parbriz, pe capotă. Autostrada era literalmente acoperită de zeci de mii de raci. Zbătîndu-se să scape din strînsoarea grămezii, ei se revărsau pur şi simplu dincolo de carosabil. Era un spectacol înfricoşător!" povestesc cei care au asistat la acest neobişnuit spectacol petrecut pe o autostradă din Fraţa. Ceea ce s-a întîmplat acolo multora le amintea de celebrul film „Păsările" în care zburătoarele năpădesc şi atacă un liniştit orăşel de provincie. Invazia a alertat poliţia locală care, în urma unor investigaţii, a stabilit că un autocamion greu şi-a pierdut „marfa", blocînd astfel circulaţia.

Specialiştii de la Institutul de cercetări ştiinţifice pentru problemele pisciculturii în Marea Azov au pus la punct o metodă de înmulţire şi creştere industrială a racilor. Primele experienţe s-au făcut într-un acvariu obişnuit, prevăzut cu dispozitiv pentru reglarea temperaturii apei, cu compresor pentru aerisirea acesteia şi cu alte aparate. A fost stabilită mai întîi o „listă de bucate" preferate de crustacee, a fost elaborat apoi, cu ajutorul calculatorului, un „program de alimentare" echilibrată. Primul rac de cultură a ajuns la dimensiunile unui adult în decurs de zece luni, adică de patru ori mai rapid decît în condiţii naturale. Laboratorul de automatizare şi mecanizare complexă din cadrul institutului a conceput instalaţiile pentru o mare gospodărire mecanizată. Au fost create incubatoare speciale pentru larve de raci. În prezent sînt rezolvate toate problemele biologice şi tehnice pe care le ridică construirea de ferme pentru creşterea racilor.

Dacă nimic nu i-a stînjenit viaţa, racul atinge şi vîrsta de 20—30 de ani, după ce a crescut timp de 4 ani şi a parcurs nenumărate năpîrliri, spre a ajunge la lungimea sa normală şi în acelaşi timp, la maturitate. În preajma epocii lor de nuntă, masculii întreprind bătălii furioase între ei — şi nu rareori se întîmplă ca unul sau altul din combatanţi să se aleagă cu vreun cleşte stîlcit sau cu un picior smuls, care dealtfel îi va creşte cu încetul la loc. În afară de om, racul are şi alţi duşmani, printre care se pot cita păsările de apă, ştiuca şi anghila. Ciuma sau pesta a decimat în a doua jumătate a secolului trecut populaţii întregi de raci.

Mihai BURDUJA şi
Avram D. TUDOSIE

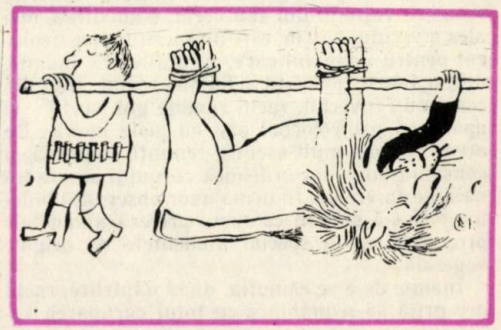

DE TOATE...

În cursul unui proiect de cercetare efectuat pe o perioadă de cinci ani în departamentele franceze Saone et Loire, Ai şi Jura, au fost marcaţi — în afara celor cu metode obişnuite — peste 1.600 iepuri cu butoni fosforescenţi, care permiteau observarea acestora şi pe timp de noapte. Alţi 47 iepuri au fost înzestraţi cu micro-emiţătoare radio, fiind urmăriţi timp de săptămîni şi luni, atît ziua cît şi noaptea.

O statistică franceză precizează că dintr-un număr de 1.093 iepuri marcaţi şi eliberaţi, au dispărut peste 85% pînă la deschiderea sezonului de vînătoare.

Doar 4—5% din iepurii marcaţi şi eliberaţi au atins vîrsta de doi ani.

Infinit mai eficiente, mai ieftine decît repopulările cu iepuri s-au dovedit a fi acţunile de îmbunătăţire a condiţiilor de mediu ale acestor animale.

În R. F. Germania drept urmare a scăderii drastice a numărului de ciori de semănătură — peste 100.000 în anul 1930, sub 16.000 în prezent! — aceasta a fost inclusă în lista speciilor de păsări ocrotite de lege.

Rezultat al ocrotirii quasitotale a zimbrilor în R. P. Polonă, efectivul acestei specii de vînat mare s-a refăcut în mod îmbucurător la 607 exemplare, din care 467 trăiesc în deplină libertate, alte 120 exemplare trăind pe mări suprafeţe, în ţarcuri. Specialiştii polonezi apreciază că efectivul zimbrilor depăşeşte cu mai bine de 20% capacitatea terenurilor, zimbrii provocînd în unele locuri pagube însemnate pădurilor. În consecinţă, pentru sezonul 1983/1984, s-au eliberat un număr de 60 autorizaţii pentru vînarea de zimbri..

Anual, în Norvegia, sînt plătite despăgubiri în medie 900.000 coroane pentru daunele provocate de mîncăcios, cea mai mare specie de jder existentă. Crescătorii de animale anunţă în general ca daune: 750 miei, 70 oi, 20 reni şi 20 viţei de ren ucişi de acest răpitor rar.

Pentru cele 107 autorizaţii de vînare a bizonilor, eliberate în anul 1983 în S.U.A., s-au înregistrat peste 10.000 cereri ale vînătorilor nord-americani.

În urma amplelor măsuri de protecţie luate de Maroc şi Algeria, efectivul de cerbi din Munţii Atlas a crescut, atingînd cifra de 1.000 exemplare.

Efectivul de vidre din Suedia a scăzut la aproximativ 1.500 exemplare, motiv pentru care autorităţile au decretat ocrotirea totală a acestei specii. Din anul 1978 s-a început repopularea unor bazine lacustre cu vidre provenind de la centrul de creştere în captivitate din Boda Bruk.

Cercetări recente, efectuate în Austria, au stabilit că în rinichiul iepurelui de cîmp — urmare directă a poluării — se găsesc însemnate cantităţi de cadmiu, element extrem de toxic. După cantitatea de cadmiu din rinichiul iepurelui se poate stabili destul de exact gradul de poluare al zonei respective, precum şi vîrsta atinsă de urechiat.

În jurul peninsulei Alaska, se apreciază că trăiesc peste 9.000 urşi polari, peste 100.000 vidre de mare, 170.000 morse. Autorizaţiile de vînare a acestora se eliberează în număr redus, de regulă eschimoşilor şi indienilor localnici (care vînd aceste autorizaţii vînătorilor sportivi amatori de trofee) — şi anume: 250 autorizaţii pentru urşii polari, 3.000 pentru vidrele de mare şi 3.000 pentru morse. Datorită însă condiţiilor vitrege de climat, cota de recoltare se ridică, în medie la: 150 urşi polari, 1.025 vidre de mare şi 2.300 morse.

P.W.

URSUL GRIZZLY

După cum știm, ursul grizzly sau ursul cenușiu trăiește în regiunile muntoase și sălbatice din America de Nord; odinioară însă, putea fi întîlnit din Alaska pînă în Mexic și de pe coasta estică a Pacificului din regiunile de cîmpie, pînă la liziera pădurilor cu lemn de esență tare.

Astăzi, ursul grizzly este pe cale de dispariție, cu excepția regiunilor din Alaska și Canada. Din ordinul guvernului, vînătorii au exterminat cu meticulozitate urșii grizzly din regiunile sud-vestice. Singurii care au supraviețuit se întîlnesc în statele din sudul Canadei, cu precădere în Montana și Wyoming. În statul Washington există doar unul pînă la trei exemplare, iar în Idaho vreo 50-60 și cam tot atîția în statul Wyoming, în afara parcului-rezervație din Yellowstone și aproximativ 175 în parc. Statul Montana a apreciat populația sa de urși grizzly la peste 800 de exemplare, dintre care unii trăiesc în parcul Glacier. Această cifră s-ar putea să fie totuși cam exagerată. Majoritatea evaluărilor nefiind decît presupuneri, din evidența existentă ar reieși că în statele din sudul Canadei sălășluiesc în jur de 800 de urși grizzly. S-ar părea că mai pot fi întîlniți și în munții din nordul Mexicului.

Ursul grizzly din regiunile aride sălășluiește în Alaska de nord și în nordul Yukonului, cît și în teritoriile nord-vestice din Canada. În ultimii o sută de ani s-a răspîndit la sud de rîul Thelon și în apropierea golfului Hudson. În teritoriile din nord-vest se pare că există o populație de vreo 500 de grizzly, dar hotărîrea de a se lăsa deschis timp de un an sezonul de vînătoare — luată în ciuda opoziției Serviciului canadian de ocrotire a faunei sălbatice — poate duce la dispariția ursului grizzly din aceste regiuni sterpe.

Femela grizzly naște puii în timpul perioadei de hibernare. În Columbia britanică s-au înregistrat nașteri în perioada 5 ianuarie — 7 februarie, iar în alte locuri între 15 ianuarie și 15 februarie. Prin aprilie, mai, puii ies din bîrlog împreună cu ursoaica. O ursoaică naște în general cam doi-trei pui, dar uneori se poate întîmpla să nască doar unul sau, din contră patru. Femela grizzly fată o dată pe an.

În primul an, puii hibernează împreună cu mama, rămînînd cu ea pînă la următorul sezon de împerechere, adică lunile iunie-iulie. După aceea, puii rămîn laolaltă într-un grup familial pînă ce împlinesc 5 ani. Uneori se unesc două astfel de grupuri de pui formînd o ceată mai numeroasă de grizzly tineri. Ei ajung la maturitate în jurul vîrstei de 8—10 ani, durata lor de viață fiind de aproximativ 30 de ani.

Contrar unor păreri foarte răspîndite în popor, urșii grizzly nu ies din hibernare slabi, vlăguiți, ci foarte curați și grași. Totuși se mai întîmplă să-și mai piardă din grăsime peste iarnă și din această cauză ajung să pască uneori iarbă ca vacile. În nordul îndepărtat, unde vegetația nu înverzește atît de repede, ei mai dezgroapă veveriițe *(Tamias striatus)* care hibernează. Ursul grizzly se hrănește cu această specie de veveriță chiar și toamna tîrziu, după ce vegetația nu mai constituie un mijloc de hrană, din cauza înghețului.

Toamna timpuriu, am văzut în Alaska multe locuri unde grizzly scormoniseră pămîntul pe distanțe mari în căutarea veveriițelor, ca și cum ar fi excavat o pivniță. Toamna se mai hrănesc și cu afine, care abundă în tundră, cu ghindă, nuci, somoni și păstrăvi, iar uneori cu stîrvuri, în eventualitatea că se găsesc. Nu sînt mofturoși în privința hranei — mănîncă pînă și insecte, rîme chiar și furnici, zgîrîind scoarța copacilor putrezi, în căutarea acestora. Sînt niște animale foarte puternice putînd răsturna stînci, pe care omul nici măcar nu le-ar putea urni.

Ursul grizzly american este în prezent considerat ca făcînd parte din clasa ursului brun, strîns legați de urșii bruni eurasiatici. Grizzly aparțin toți aceleiași specii, dar au fost împărțiți în subspecii (mai ales în Alaska), separarea aceasta avînd la bază diferențieri mi-

→

nore. Odinioară, urşii grizzly erau clasificaţi după aspectul exterior şi în special după culoare.

Ursul grizzly atinge o lungime de 6 picioare (adică 1,83 m), măsurat de la bot pînă la coadă. Greutatea sa variază între 145 şi 380 de kg, sau între 180 şi 453 de kg. Adesea greutatea lor este supraestimată. Astfel un exemplar mare de 270 de kg, cu tot cu blană arată ca şi cum ar cîntări o jumătate de tonă. Cel mai greu exemplar cîntărit de dl. David De le Condin, naturalist şef la parcul din Yellowstone, avea 267 de kg. Era vorba de un urs bătrîn şi mare, un mascul care măsura 1,98 m de la bot pînă la coadă.

De obicei, dacă este lăsat în pace, ursul grizzly este paşnic, dar dacă este deranjat devine furios şi va lupta cu îndîrjire împotriva vînătorului care l-a rănit. Acest temperament sălbatic reprezintă în realitate mijlocul său de apărare contra agresorilor. Se spune că, odinioară, cînd era vînat mai ales în vest, ar fi ucis sau mutilat mai mulţi vînători decît toţi urşii existenţi pe continentul american.

Ursul grizzly este mare, puternic şi foarte periculos, şi dacă nu este rănit sau bolnav preferă să nu stea în calea omului.

De multe ori mi s-a întîmplat ca, ocupat fiind să-i fotografiez, să-i văd fugind de mine. Desigur că este imprudent să încerci să te apropii de ei sau să te joci cu puii, mai ales cînd ursoaica este pe-aproape. Se cunoaşte o întîmplare tragică petrecută în parcul Jasper din Canada, unde o ursoaică avînd un pui bolnav a atacat doi excursionişti, Amîndoi au fost practic mutilaţi, unul din ei murind, iar celălalt fiind spitalizat mult timp. Dacă memoria nu mă înşeală, pînă la urmă a murit şi cea de-a doua victimă din cauza rănilor foarte adînci.

În septembrie 1916, în parcul din Yellowstone, un om a fost tot aşa, mutilat de un grizzly şi a decedat la spital din cauza rănilor grave.

Totuşi dacă avem în vedere numărul foarte mare de vizitatori ai parcului din Yellowstone şi modul imprudent în care aceştia se hrănesc şi fotografiază urşii, indiferent de specie, cele cîteva accidente produse de cînd s-a deschis parcul indică faptul că urşii grizzly nu sînt neapărat predispuşi a produce tulburări.

Aceste animale au un auz foarte fin şi un miros foarte dezvoltat, dar se spune că, în schimb, ar fi miopi. S-ar putea ca unii dintre ei, asemenea oamenilor, să aibă vederea mai slabă; eu personal n-am observat însă acest lucru. M-am apropiat de grizzly avînd vînt favorabil (singurul mijloc lipsit de pericol de a te apropia de ei) şi i-am făcut să se ridice în două labe spre mine, cînd mă aflam la o distanţă de 100 de metri. De multe ori, după ce mă priveau, reveneau în poziţia patrupedă şi o luau la fugă.

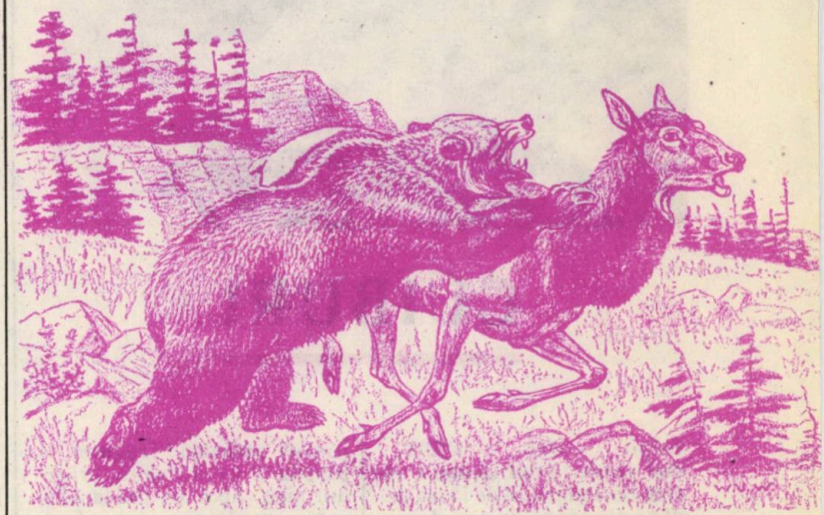

Asemenea altor urşi bruni, grizzly au o cocoaşă între umeri şi faţa concavă. Se disting de majoritatea urşilor bruni prin ghearele de la labele din faţă, care cresc pînă la 7—8 cm lungime. Denumirea grizzly se datorează extremităţilor de culoare deschisă ale părului lor, care le dau un aspect cenuşiu. Nu acesta este însă semnul distinctiv deoarece această particularitate nu este sesizabila la toţi indivizii.

Culoarea lor variază de la blond-deschis trecînd prin diferite nuanţe de maro, pînă la maro-închis spre negru. Am văzut chiar cîteva exemplare care aveau aceeaşi culoare cu a ursului negru.

Ursul grizzly are un mers vioi şi poate fugi foarte repede, atingînd viteze de 30 de mile pe oră. Îi place apa şi este un bun înotător. La vîrsta adultă nu se mai poate însă căţăra în copaci din cauza greutăţii; puii în schimb sînt foarte abili.

Nu-şi revendică teritoriile unde îşi au sălaşul. Am văzut mulţi grizzly mari ocupînd aceleaşi regiuni. Lupta se dă între masculii bătrîni numai pentru dreptul de împerechere. Uneori acest ţel îi poate costa chiar viaţa.

Din punct de vedere al vîrstei, puţine sînt exemplarele care ating 30 de ani. În genere mor în lupte, accidente sau din cauza bolilor şi a foametei. Un procent mare din pui mor înainte de a atinge vîrsta maturităţii.

Cu toate că din punct de vedere al hranei sînt consideraţi omnivori, urşii grizzly rămîn totuşi animale de pradă. Această trăsătură a produs multe necazuri crescătorilor de vite şi oi. Nu există însă nici o îndoială că un număr mare de

→

grizzly au fost omorîţi din ordinul guvernului, fără a fi „ucigaşi" de vite.

În New Mexico, Arizona şi California ei au fost aproape exterminaţi. Acum cîţiva ani, un vînător îmi povestea că era convins că văzuse un urs grizzly într-o regiune sălbatică din nordul Californiei, dar probabil că zărise doar un exemplar mare de urs negru.

Va veni o vreme cînd la noi ursii grizzly nu vor mai fi întîlniţi decît în locurile special amenajate, adică în rezervaţii naturale şi parcuri zoologice naţionale.

Aceste animale vînează oi, capre şi elani. Odinioară vînau în mod curent bizoni. În parcul din Yellowstone există o consemnare în acest sens despre un grizzly ucis de un bizon pe care îl atacase. Din nefericire nimerise peste un bizon care era mult mai mare ca el. Ursul grizzly este într-adevăr mare, puternic şi foarte robust, dar un bizon mascul îl poate depăşi în mărime şi forţă şi nu de puţine ori astfel de ciocniri au un deznodămînt tragic pentru grizzly.

Walter J. Wilwerding
(traducere de Manuela Niculescu)

CUIBURI

TUŞA DIN DEAL, cînd venea la noi la masă, nu avea ceva mai bun de făcut, decît să mă tragă de nas, de ciorapi şi de pantaloni.

Uneori ploua şi broţăceii cîntau în smochin. Gogulici, care era băiat mare, se speria şi fugea. Eu tăceam şi ascultam.

Fugeam apoi în fundul grădinii, unde se strîngea apă multă şi mă uitam după peşti, ca şi cum dacă dai de apă trebuie să vezi neapărat şi peşti.

Vara, eram pe cîmp aproape toată ziua, după vrăbii şi porumbei sălbatici. Trăgeam cu praştia şi eu şi Popică, prietenul meu. Apoi, cu prada adunată pregăteam o masă pe cinste.

Uneori, seara, mă duceam şi le luam din cuib cu pui cu tot. Mi se părea că sînt prea mulţi şi fac prea multă gălăgie, aşa că le preferam în tigaie.

Ticu, băiatul din colţ, care ştia mai multe şi care dansa în fiecare duminică la cîte-o nuntă, unde venea şi Tanţa Sărbători, m-a pus de-am făcut la lilieci mai multe cuiburi. Credeam noi atunci că vrăbiile se vor aduna acolo şi nouă nu ne va rămîne decît să venim seara să le prindem şi apoi să le prăjim, să le mîncăm tot pe furiş, ca nişte adevăraţi braconieri.

În fiecare zi, cînd venea să mă fluiere, mă întreba dacă au venit şi vrăghieţii în cuiburi. Aşa era Ticu, aşa eram eu. Puneam trei fulgi şi-o mînă de paie în cuib la lilieci şi visam împreună o tigaie plină cu vrăbii, din care să ne săturăm.

Vrăghieţii nu veneau niciodată în cuiburile noastre. Numai noi credeam în fiecare dimineaţă că sînt acolo şi că trebuie să mergem să le luăm, încît azi cînd mă gîndesc mai bine, stau şi mă întreb: „Erau acolo, sau noi ne-nchipuiam că vrăbiile sînt într-adevăr"? Atunci abia aşteptam să vină seara să ne băgăm în pat. Ne grăbeam la întîlnirea cu ele.

Cînd şi cînd, le mai visez şi-acum.

Parcă le şi văd. Apoi venea toamna şi pe cîmp se strîngea porumbul şi se tăiau cocenii. Rămîneau numai rădăcinile. Noi nu aveam ce face cu ele şi ne băteam ca năzdrăvanii în chip de buzdugane. Numai frigul ne băga în casă şi aşteptam să vină vara şi să facem alte cuiburi.

Poate că la anul, vrăghieţii vor veni la cuiburi cu puii lor golaşi, iar eu voi pleca împreună cu Unchiul cu Băţul să prindem somn pe Dunăre, la Călăraşi.

Somnul se dă bine la pui golaşi de vrabie.

Ion VÎRTEJEANU

O LOVITURĂ „EXTRAORDINARĂ“

...Ca niciodată, porumbeii sălbatici („popeştii“) s-au abătut în toamna '82 în număr uriaş prin luncile Dunării; stoluri dense şi interminabile, asemeni lăcustelor apăreau, la diverse niveluri, cu neastîmpărul lor caracteristic. Şi cînd un asemenea stol se ridica de la pămînt, asurzitor de zgomotos din pricina freamătului atîtor sute şi mii de aripi atît de înghesuite una într-alta de te întrebai cum de nu se încurcă între ele — mai mai că se întuneca şi lumina soarelui... Pentru vînătorul confruntat cu o asemenea conjunctură excepţională (numită popular „pleaşcă“) nu mai era vorba să tragă „la bucată“, ci numai „la grămadă“, şi asta după subtile manevre de apropiere, fie printr-un canal providenţial fie, mai operativ, ascuns după o maşină apropiindu-se la „ralanti“ de mulţimea lor lăsată în vreo porumbişte, de unde nici nu putea bănui pericolul iminent ce o păştea... În acest caz, două focuri repezite, la distanţă optimă, în această grămadă ridicîndu-se şi învălmăşindus-se vijelios făceau adevărate ravagii, putîndu-se aduna apoi pînă la zece păsări, sau chiar mai multe! Vă închipuiţi deci cu cîtă emoţie înainta amicul meu X în spatele maşinii condusă de prietenul şi complicele său Y (făceau cu schimbul) apropiindu-se, cu inima bătînd să-i spargă pieptul, de o asemenea „pleaşcă“ lăsată într-un porumb. Mai erau doar cîteva clipe pînă la finalizarea acestei operaţiuni pe cît de sigură pe atît de mănoasă, în urma căreia X se şi vedea adunînd cu fărăşul — ajutat de fidelul său poanter — un mic morman de victime. Şi, în adevăr, porumbeii s-au ridicat, aripă peste aripă, cu vîjîitul lor caracteristic, întunecînd, ca un ecran, soarele palid de toamnă — moment de vîrf în care X a slobozit cu sete cele două focuri de 3,5 mm chiar în centrul — cum a mărturisit ulterior — acestui

Nicolae CRISTOVEANU

imens ghem gri-albăstrui. Efectul a fost cu totul neaşteptat şi cu adevărat uluitor căci, spre stupoarea sa, nu a căzut... nimic. Ba nu, totuşi a căzut „ceva“: cercetînd amănunţit terenul, în lung şi-n lat, la îndemnurile exasperate ale stăpînului său, fidelul său poanter i-a aportat o mică şi unică victimă şi anume un... graur, rătăcit, cine mai ştie cum, în această formidabilă aglomeraţie de columbide. Cînd voi adăuga că acelaşi X a avut în situaţii similare, cu aceeaşi armă şi aceleaşi cartuşe, succese categorice, se va înţelege de ce lovitura sa de mai sus poate fi socotită, cu drept cuvînt, „extraordinară“...

Cine se încumetă acum să dea o cît de vagă explicaţie... inexplicabilului?

DRUMUL

Cărarea a ostenit de atîta urcuş. Capătul ei din vale se pierduse după negurile cetinilor, bănuindu-se numai undeva departe, în tîneaţa dimpotriva gardului de birne pe care l-am trecut cu un ceas în urmă, moş Pentelei şi cu mine, spre a sui către Curmătura Mica. Sprijinit în toporul de care nicicînd nu se despărţea în pădure, bătrînul descîlcea încordat ca o sălbăticiune fuiorul vîntului, stînd nemişcat cîteva clipe şi ridicîndu-şi capul într-un fel anume. Îmi desluşi prin semne şi cîteva vorbe că simte ciute în apropiere. În adevăr, după vreo două sute de paşi făcuţi cu mare fereală am tresărit de răscolul frunzelor stîrnite în prăvălirea pripită a cioporului. Ne aflam în miezul lui Brumărel şi, m-a lămurit bătrînul, se mai puteau întîlni cete de cerboaice fără stapîn. Cu toate că eu nu simţisem nimic, călăuza şi învăţătorul meu în ale pădurii îmi destăinui zîmbind că mirosul nu-l înşelase nici de această dată şi că vîntul ce bătea către noi îl înştiinţase de apropierea ciutelor goniţe. I-am dat crezare, deşi nici acum nu pot alege din vălmăşagul de miresme ale muntelui pe aceea care ademeneşte taurii de cerb în volbura dragostei lor. De vină va fi fiind nasul meu de orăşan (fără voie) ori puţina experienţă a „vînătorului de duminică" ce sînt...

Undeva, peste şaua Curmăturii Mari, soarele se trăgea să moară încă o dată. Moş Pentelei urca încet, împurpurat de crepuscul, fără ca paşii săi să dea glas vreunei crenguţe uscate. Mă străduiam să-i calc pe urme.

Am ieşit în oglinda poienii nu înainte de a cerceta lărgimile de după perdeaua cetinilor plecate. Iarba vestedă era culcată în valuri printre care răsărea din loc în loc cîte un mănunchi de pipirig. Bătrînul coborî pînă la izvorul pe care-l ştia şi care era acolo şi aduse cîteva fire de apă în căuşul pălăriei. Mi-am amintit că truda urcuşului nu se stinge cu apă rece şi de aceea nu l-am întrebat nimic.

Oile părăsiseră muntele de la prima brumă, stîna rămînînd pustie, dar primitoare şi plină de acel farmec al sălaşurilor care-ţi devin pentru o noapte casă. Am golit puţinul raniţelor, aşezînd totul pe policioarele unde pînă nu de mult timp se zvîntaseră caşii cei galbeni. Scîndurile mai miroseau a zer şi a fum de răşină. Bătrînul era îngîndurat; se retrăsese în el şi îmi închipui că îndărătul ochilor săi albaştri se luminau alte zile şi alte nopţi, pe cînd adormea adesea sub vreun copac, vara, cu patul puştii căpătîi, departe de casa în care nu călca decît o dată la două săptămîni, aproape ca musafir. Venea pe întuneric şi pleca tot în puterea nopţii pentru ca nimeni să nu-l ştie, povestea el cîndva, cei nărăviţi la vînat netrebuind să-i cunoască drumurile. „Săracu Buburuzan, l-or puşcat din spate...", se întrista moş Pentelei de soarta unui prieten al său, şi el paznic de vînătoare, răpus de braconieri. În urmă cu multe decenii, nu departe de locul în care ne aflam, bătrînul doborîse întîiul vînat al său, un cerb „fălos". Onuţ, ucenic pe atunci în ale vînătorii, avea doar şaptesprezece ani...

Cerbii de acum boncăluiau în alte poiene. Îi auzeam ca printr-o pîclă. Mai aproape ni se păreau stelele şi luna, mare precum o pîine din cele făcute de mătuşa Nastasia în vremurile cînd îşi petrecea cu merinde pentru drum lung bărbatul pînă la portiţă. Şi rămînea acolo, rezemată de gard şi după ce el era trecut de mult îndărătul

zăvoarelor întunericului. Apoi, noapte de noapte, adormea aşteptîndu-l. Numai Catrina lui Buburuzan nu mai aştepta pe nimeni.

Focul a început să mestece din lemnele uscate, mai întîi pipăind, apoi fărîmîndu-le în aşchii pocnitoare. Umbre se lungeau printre bîrnele stînii într-un dans tulburător. Umbra lui moş Pentelei părea că se întinde spre a ieşi afară odată cu fumul. Cerbii pentru care venisem mugeau departe, pe Oseredoc şi Zegreva. Focul n-avea pe cine să mai sperie. Am aşteptat să se stingă cu totul, fără să rostim vreun cuvînt. Noaptea intrase şi ea în sălaşul nostru. Am aşezat înapoi lespezile peste cărbunii aproape morţi şi am pornit cu oarecare părere de rău, lăsînd totul precum am aflat la venire.

Lanterna bătrînului ţipă metalic pe pietrele din faţa uşii, nemaivoind să ne deschidă cale către casă. Moş Pentelei tuşi puţin şi mormăi ceva ca pentru sine. Hotărî să scurtăm drumul spre a ieşi la pîrîul Paşcanului. Luna se lăsă încet îndărătul unui nour cenuşiu, rămînînd la vedere cît o muşcătură de vîrcolac. Apoi se stinse cu totul. În făgetul din stînga noastră se porni spre vale, cu zgomot, trupul unui animal mare. L-am auzit apoi depărtîndu-se pînă s-a topit cu totul. Bătrînul se opri. Se uită în urmă, deasupra, la stelele care-şi schimbaseră locul pe boltă, pipăi scoarţa unui copac. Era nedumerit. Un soi de osteneală stăpînea mişcările noastre. Ştergîndu-şi fruntea cu palma moş Pentelei mă vesti că am rătăcit drumul şi că nu ştie unde ne aflăm. O stea sări într-o parte, tremurînd roşietic. Am hotărît să ne lăsăm către vale, căci bătrînul pierduse cărarea. Da, moş Pentelei pierduse cărarea; şi dacă era aşa, atunci orice se mai putea întîmpla în pădurea unde mă simţeam atît de străin. Mustul unei bahne îmi pătrunse în bocanci. A trebuit să ne întoarcem şi să ocolim. Bătrînul tăcea cu înverşunare — era pentru întîia oară cînd drumul spre casă se ascundea de dînsul. Cerul începuse să se-nlăpteze a ziuă cînd argintul subtire al unei ape se vesti de departe urechilor noastre...

În primăvară mătuşa Nastasia căzu de pe picioare, roasă de o boală fără leac. Zdrobit de amărăciune, bătrînul refuză să mai mănînce. Într-o dimineaţă, scoase din grajd taurul cel mare, care „bătea" şi nu văzuse de mult lumina zilei. Animalul îl privi însă cu ochi blînzi, culcîndu-se în iarba abia încolţită. Zilele trecură una după alta, moş Pentelei, din muntele de om care fusese, ajungînd tulbure şi uşor ca un fum. Aşa plecară amîndoi, soţ şi soţie, ţinîndu-se de mînă precum Philemon şi Baukis, bătrînii din legendă,

la vremea cînt turmele începuseră să urce în văratec spre Curmătura Mică şi spre alte poiene pe cărări de taină.

Gabriel CHEROIU

PANSEURILE UNUI CRAP

EU SÎNT PEŞTE... AŞA MI-A FOST SCRIS mie să fiu peşte... Provin dintr-o icră şi... „Ce naşte din pisică, şoareci mănîncă". Nu?... Măcar de-ar fi fost neagră... Icra, vreau să spun. Acum aş fi fost şi eu fecior de bani gata. Aşa, m-am născut crap... Îmi cîştig larvele cu sudoarea frunţii! În rest mă descurc şi eu cum pot. Peşte-s doar! Mai o musculiţă, mai niscai rîme de la schop, mai ceva untură de peşte „Geld"... Livrăm şi FIŢE.. la valută! Ceac-pac... dacă nu curge, pică! Mare lucru n-am strîns! Am şi eu o biată scorbură, proprietate personală, cu havuz în curte şi balenă la scară... Şi ce mare lucru-i ăsta? Doar n-am să trăiesc în secolul XX, în condiţii de ... YCHTIOZAUR... Că n-au toţi peştii la fel!?... Mă rog, sînt peşti şi peşti: „Quod licet Jovi non licet... GINGIRICĂ!

Şi totuşi sînt pe urmele mele. Vor să ştie ce şi cum: de unde procur eu HAMSIE, cu ce larve îmi plătesc OBLEŢII, cine este STURIONUL care îmi livrează icrele negre şi de ce nu-şi vede de învăţătură, că de-aia a venit aici...

Acum aflai alta: că vor să mă tragă la răspundere, că de ce am lăsat-o pe nevastă-mea VĂDUVIŢĂ şi am fugit cu o ... ROŞIOARĂ! Asta-i bună! Era să-mi mănînc zilele cu o... BABUSCĂ! Să fim sobri! Pe ROŞIOARĂ am pus-o la treabă... Agaţă peşti exotici la „Intercontinental". Fiţiie un pic din codiţă, mai clipeşte galeş din aripioara dorsală, îşi dă un solz peste cap şi l-a priponit! Principalul este să ştii să te descurci că... are balta peşte!

Deunăzi mi-au făcut o descindere la domiciliu... SCOBARII: Că de unde ai asta, că de unde ai aia... Aş fi putut să merg cu ei pînă în pînzele albe, dar nu. Mie îmi place... SOMNUL, LIN! Să mă dea la ilicit şi... PLATICĂ! Eu nus... PORCUŞOR!

Principalul este deocamdată să scap de SCOBARI. Şi am o valiză plină de ... SARDINELA AURITA! Juvelnicul mă mănîncă! Ei, la urma urmei, n-o fi dracul chiar atît de negru... Mai avem şi noi nişte cunoştinţe sus, pe mal... Dar mai ştii? Cu pescarii ăştia te poţi aştepta la orice... Cum li se mişcă un pic pluta, te trezeşti cu o contră de-ţi ies ochii din cap!

Dar ce-i asta? Ce se strînge aşa în jurul meu?... Setca! M-au prins în setcă! Ajutor! Alo, alo, tovarăşi, cu ce drept?... Aveţi permis special?... Vă dau la Legea 12, închisoare de la trei luni, la doi ani... Cică să te mai încrezi în ăştia de sus!... Alo, tovarăşe, am de depus icre, am obligaţii... Să ştiţi că eu nu suport grilul... Pe mine să mă faceţi marinată... Cu foi de dafin n-am moarte! ...

Sergiu SIHARU

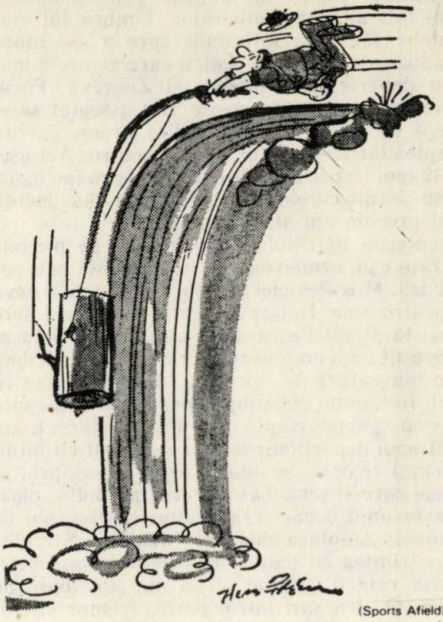

(Sports Afield)

— Nu te enerva, dragă! Procedează ca mine: unul pe faţă, unul pe dos!

(„Chasseur francais")

CĂLĂTOR PE ARCA LUI NOE

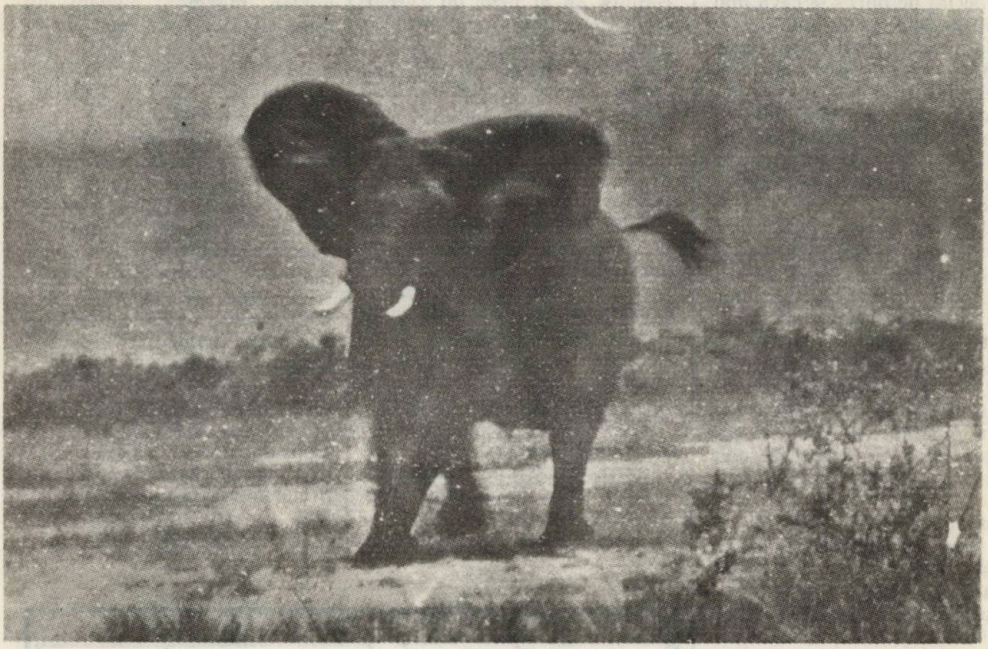

Mihai COCIU

4

O comportare sigură şi sinceră, nu simulată ci avînd un real substrat psihologic, impune de regulă animalului. Dresorii ştiu cel mai bine că animalele sălbatice nu pot fi minţite, acuitatea lor senzorială sesizînd cele mai slabe ezitări sau oscilaţii de dispoziţie sufletească şi reacţionează adecvat. Totuşi acest aspect nu poate explica în totalitate atitudinea unor animale faţă de anumiţi oameni.

Un caz deosebit l-a reprezentat elefantul Raj. La sosirea sa în zoo, în 1965, Raj, pe atunci foarte tînăr, era însoţit de îngrijitorul său indian care a stat mai mult de o lună la noi pînă cînd un îngrijitor de-al nostru a început a fi acceptat de elefant. Raj s-a ataşat cu timpul de noul său îngrijitor şi îl urma fidel peste tot. Acesta îl scotea liber în pădure, unde păştea şi se scălda într-un mic iaz din apropiere. Ca să se amuze, într-o zi, îngrijitorul s-a ascuns după un tufiş. Cînd i-a sesizat dispariţia, Raj s-a neliniştit grozav, a încetat să mai pască şi a început să trîmbiţeze jalnic din trompă. Cînd îngrijitorul şi-a făcut reapariţia, elefantul şi-a manifestat în felul său satisfacţia, fluturînd urechile şi coada, dîndu-i ocol şi mirosindu-l cu trompa. Cu greu s-a îndepărtat de el şi a reînceput păscutul dar în fiece moment îl căuta cu ochii spre a se asigura că nu mai este părăsit.

Cînd îngrijitorul a plecat în concediu înlocuirea sa a fost o adevărată problemă. Elefantul nu s-a acomodat decît parţial cu substitutul acestuia. Într-o zi, îngrijitorul aflat în concediu a venit pe la grădină avînd o problemă personală de rezolvat. Cu această ocazie, a trecut şi pe la Raj şi s-a grăbit să intre în ţarc spre a-l mîngîia. Elefantul, după ce l-a adulmecat îndelung l-a pocnit zdravăn cu trompa şi ar fi continuat în acest fel dacă îngrijitorul n-ar fi dat bir cu fugiţii. Incindentul l-a amărît tare pe bietul om, iar pe noi ne-a intrigat. După terminarea concediului, îngrijitorul a revenit

→

cu teamă la locul său de muncă. Şi-a îmbrăcat salopeta şi, cu prudenţă, s-a apropiat de elefant. Acesta l-a cercetat minuţios cu trompa apoi s-a comportat cu el absolut normal, ca şi înainte de concediu. Se pare că în recunoaşterea omului familiar, elefantul se bazează în special pe miros şi ceva mai puţin pe auz. În timpul concediului, îmbrăcat în hainele sale de oraş îngrijitorul l-a derutat pe elefant, căci vocea îi era cunoscută dar mirosul nu şi această situaţie conflictuală e posibil să fi declanşat reacţia agresivă, lucru cunoscut în etologie.

Elefantul a crescut şi cu timpul nici îngrijitorul său nu s-a mai putut înţelege cu el, cu atît mai mult cu cît în urma unor alte incidente şi chiar accidente, a căpătat o teamă şi o nesiguranţă care stimula comportamentul agresiv al animalului. Nici un om din personalul grădinii nu mai era acceptat de elefant şi nu mai avea curajul să intre în ţarcul lui.

Într-o zi, tehnicianul veterinar care asigura serviciul de după amiază îmi comunică, oarecum îngrijorat, un lucru surprinzător. Un sudor de la atelierul de întreţinere, băiat tînăr şi chipeş ce locuia la dormitorul comun (pe care grădina zoologică îl avea pe atunci) intra după mesele la elefantul Raj şi acesta nu numai că îl accepta dar i se supunea ca unui adevărat dresor. Temîndu-se de un eventual accident a cărui responsabilitate l-ar fi împovărat, tehnicianul mă rugă să-i pun în vedere sudorului să renunţe la veleităţile sale de îmblînzitor. Deşi omul avea incontestabil dreptate, n-am putut rezista ispitei de a-l vedea pe sudorul—dresor în acţiune. Chemîndu-l, băiatul a recunoscut totul şi a solicitat să fie trecut ca îngrijitor la elefant, bineînţeles dacă i s-ar putea asigura o retribuire cel puţin egală cu cea pe care o primea ca sudor. Cu toate eforturile depuse, considerentele birocratice au fost mai tari şi am pierdut astfel un om deosebit de înzestrat pentru meseria de *cornac,* cum numesc indienii pe însoţitorii elefanţilor. Căci ceea ce reuşea să facă tînărul sudor cu elefantul era de-a dreptul incredibill. Cu o dezinvoltură totală el se apropia direct de Raj, care îl primea cu vizibilă bucurie, salutîndu-l conform ritualului elefanţilor. Apoi îl lua cu trompa şi-l ajuta să încalece după care se lăsa condus de el prin tot ţarcul. Punctul culminant al programului era următorul: sudorul se întindea pe sol iar elefantul păşea cu grijă peste el. Cu inima grea am semnat dispoziţia prin care îi interziceam tînărului sudor să mai facă pe dresorul din raţiuni de protecţia muncii.

Iată însă că a sosit un moment în care a trebuit să mă dezic de propria-mi hotărîre. Într-o dimineaţă, elefantul care devenise foarte îndărătnic şi refuza cu încăpăţînare să intre seara în adăpost, fu într-o situaţie disperată: lanţul cu care era împiedicat la picioarele anterioare se prinsese de un cîrlig metalic ascuns în pămînt, rămăşiţă a unei ancore ce fixa un stîlp al liniei electrice ce trecuse cîndva prin acel loc. Nimeni nu observase însă atunci acel cîrlig îngropat, dar cu timpul solul se erodase în jurul său şi acum o verigă a lanţului se agăţase de el. Speriat, Raj încercase să se elibereze dar toate eforturile lui nu reuşiseră decît să încurce şi mai tare lanţul astfel încît se trezise în cele din urmă priponit solid şi din scurt, motiv pentru care furia lui nu cunoştea margini. Nimeni nu avea curajul să se apropie de el nici cînd era liniştit dar acum! Iar ca să ajungi la cîrlig trebuia să vii în imediata apropiere a elefantului.

Ne aflam într-o situaţie fără ieşire. Cum să-l desprindem pe Raj din capcana în care, fără voia nimănui căzuse? Am încercat să prindem cîrligul cu o rangă metalică şi să-l smulgem din pămînt cu ajutorul tractorului, căci era betonat. Dar elefantul s-a speriat de zgomotul motorului, a apucat ranga cu trompa, a îndoit-o, a smuls-o şi a aruncat-o drept în direcţia în care ne aflam noi, cei ce urmăream operaţiunea. Nu era prima oară cînd elefantul arunca obiecte contodente în cei care-l necăjeau. Alte cîteva stratageme similare au eşuat la fel de lamentabil.

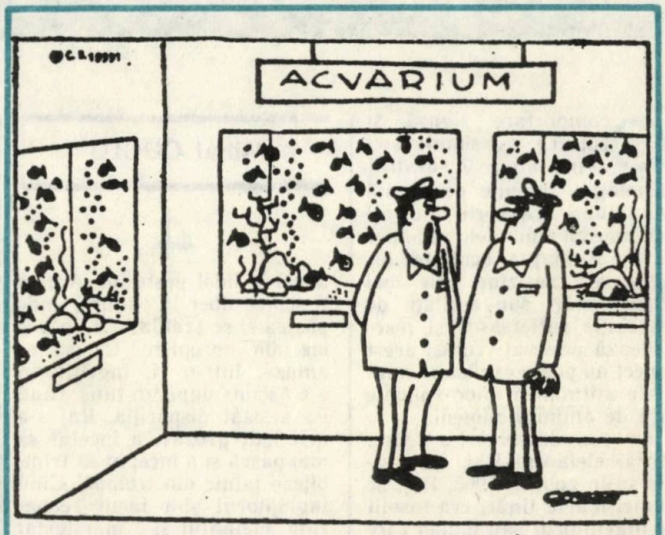

— Ce părere ai dacă în noaptea asta facem o saramură? Cîţiva peşti mai puţin tot nu se cunoaşte!

(„Caza y Pesca")

Eram disperați. Într-un tîrziu, șeful atelierului îmi spuse că, spre prînz, va veni sudorul nostru, ce se afla în concediu de cîteva zile, pentru a-și lua drepturile bănești de la casierie. L-am chemat pe casier și l-am rugat să-l trimită imediat pe dresorul amator la mine. Pe la orele 13,00 a sosit tînărul. Aflase despre ce este vorba. I-am explicat că elefantul e foarte furios și dealtfel aceasta o vedea și el. Sudorul a examinat de la distanță situația, apoi mi-a spus liniștit: „Dacă dvs. îmi dați voie, intru la el și încerc să-l desfac". Am reflectat preț de circa un minut căci riscul era mare, fiind vorba de viață sau de moarte. Apoi m-am hotărît și am încuviințat efectuarea încercării. Sudorul m-a rugat ca toți ceilalți oameni să plece și el să fie lăsat singur cu elefantul. Am evacuat restul personalului, iar eu m-am retras în dispensarul veterinar de unde, prin fereastră, puteam urmări cele ce se petreceau în țarc. Mărturisesc că a fost unul din cele mai „tari" momente pe care le-am trăit în cei peste douăzeci de ani petrecuți pe arca lui Noe. Asemenea clipe nu se uită toată viața. Îl văd și acum pe tînărul sudor intrînd liniștit, sigur de el în țarc, mergînd drept spre elefant, vorbindu-i și bătîndu-l ușor pe crupă, apoi scărpinîndu-l pe cap. Ca prin farmec, Raj și-a schimbat dintr-o dată atitudinea. A devenit mai liniștit și atent. L-a adulmecat pe sudor cu trompa și a început să-l urmărească cu privirea. Tot vorbindu-i sudorul a îngenunchiat și cu sculele ce le luase la el a început a meșteri la cîrligul buclucaș. În cîteva minute, care ni s-au părut veacuri, Raj a fost eliberat. A urmat un nou contact prietenesc între cei doi. Uimit și fericit, nu-mi venea a crede ochilor. Elefantul cel furios, care-și flutura urechile, lovind aerul cu trompa în stînga și în dreapta și scurma solul cu picioarele ridicînd nori de praf, era acum cuminte ca un mieluțel.

Sudorul l-a condus apoi pe Raj, așa cum stabilisem, în pavilionul în care de o săptămînă ne străduiam fără succes să-l ademenim. Raj l-a urmat docil. Ajunși înăuntru băiatul a ieșit în afara grilajului protector și a fixat apoi lanțul de la piciorul elefantului de belciugul ancorat în pardoseala de beton. Cînd Raj s-a dezmeticit era prea tîrziu; se găsea din nou prins. Furia lui n-a mai cunoscut margini. Ținta atacurilor sale furibunde a devenit de data aceasta tînărul său prieten. Cred că dacă ar fi putut l-ar fi făcut una cu pămîntul. L-am văzut atunci pentru prima oară pe sudor îngrijorat, aș zice chiar speriat.

Știu că voi fi acuzat de antropomorfism dar oricine ar fi asistat la această scenă nu s-ar fi putut împiedica să nu se gîndească la furia provocată de dezamăgire, de încrederea înșelată, de dorința de răzbunare. Oricum a fost ultima reprezentație dată de sudorul nostru cu elefantul. Foarte curînd tînărul ne-a părăsit pentru un alt loc de muncă. În el s-a pierdut, sînt sigur, nu numai un excelent îngrijitor de elefanți, ci și un talentat dresor de circ.

Închei aici, cam ex abrupto ce-i drept, aceste fugare amintiri despre oameni și animale. Să sperăm că timpul va fi îngăduitor cu noi și vom mai putea să frunzărim împreună jurnalul de bord al arcei lui Noe.

Instinct (distincte) de conservare

Deşi era la mintea cocoşului că are să toarne cu găleata mult înainte de a apuca să-şi desfăşoare dichisurile şi să-si vadă pluta zburînd pe vînturi ca o nimica. Doctorul s-a încontrat cu noi toţi şi s-a dus. L-au îngăduit, norii şi ploile doar pînă şi-a dat raniţa jos din spinare: cum l-au văzut că dă să îşi întindă undiţa, s-au năpustit pe dînsul şi l-au luat mai întîi la stropi cu temei, apoi la udat cum se cade, din moment ce nu dădea semne că pricepe fără ajutor din afară ce şi cum. Aşa că, dumirit, s-a înhămat iarăşi la raniţă şi a purces peste hat, adunînd glod pînă la curea şi chiar mai sus, ca să ajungă în locul de unde — dacă eşti născut în zodie bună şi nu cari în cîrcă blestemele celor cărora le-ai scos măsele inocente — e posibil să treacă un autobuz, nimeni nu ştie cînd şi din ce cauză.

Acolo este un brăduţ pirpiriu sub care, de data aceasta, s-a întîmplat o femeie zdravănă în toate ale ei, corpolentă, opulentă, cu un piept cît o streaşină, trecută bine de vîrsta a treia sau şi mai departe; ceea ce n-a împiedicat-o să îl tolereze pe murat foarte alături, cu maternă bunăvoinţă:

— Aoleo, că prăpădit eşti! Dă-te-ncoa sub brad, că oricît. Chifteşte din matale mai ceva ca din burta boului, cînd devine de-l spinteci fiindcă s-a umflat. Nu-ţi luaşi o pelerină, ceva; ori, măcar, în cap: că n-ai nimic în cap.

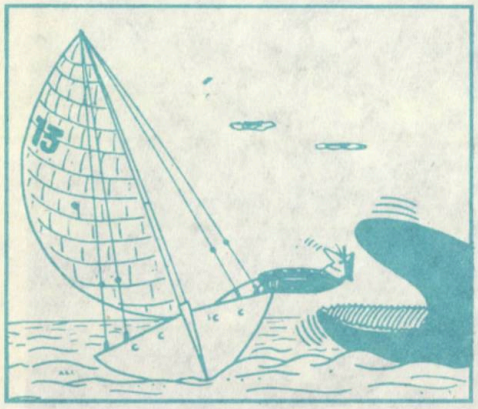

Doctorul este, dintotdeauna, atent la nuanţe. Pretinde că are, ba chiar se lansează şi în gramatică, la prepoziţii, că una e să fii pe şi alta în; ceea ce n-o impresionează pe băbătie, tare într-ale ei:

— Degeaba: n-ai! Nici pe cap, cum zici, nici în cap, cum se vede. Că, dacă aveai, stăteai acasă blînd şi măcar că îţi împerecheai ciorapii: tot era mai cu folos. Trebuie să te păstrezi, maică, întrucît nici nu ştii din ce ţi se trage şi — cînd te pocneşte — te lasă lat.

Insul smîrcîie, de-a dreptul înduioşător.

— Adică, mă întorc şi zic, de ce să te judec eu? Că cine ştie ce nevoie te-o fi mînînd şi pe matale pe coclauri, de nu-ţi afli hodină! Poate ai copii mulţi, care cer de mîncare şi te-oi mai fi ajutînd cu peştele; poate că mai ciupeşti cîte ceva şi de pe la capetele tarlalelor — un cartof, un castravate —, că pîntecele nu mai alege dacă mîna culege. Poate ai femeie a dracului, de-ţi iei lumea în cap decît să ţi-o rabzi în preajmă. Cîte nu îl bat şi nu îl împing pe om la chin şi la necaz, sărăcul! Na ici un măr (şters pe fustă, cam în partea dinspre spate, că era loc) şi nu bănui, că n-am zis-o cu inimă rea pe-aia cu capul gol. Că, altfel, pari om socotit, n-ai lua-o matale creanga dacă nu te-ar mîna de la urmă, ca pe vaca stearpă, amarul şi lipsurile. Măcar acolo, acasă, ai cu ce te primeni, cu ce te usca?

Doctorul o încredinţează că are: o maşinărie ia aşa, care ar semăna cu un pistol; face chiar gestul, cum o s-o apuce el de plăsele şi are să şi-o plimbe prin ciuf, începînd de la tîmplă. Matroana se sperie, pricepînd (deoarece se înteţiseră şi vaietele vîntului) că amărîtul nutreşte — din ce spune şi arată — gînduri sinucigaşe.

— Cată-ţi de treabă, bre omule! Bărbat eşti matale ori cîrpă de zdreanţă? Cum o să faci una ca asta, la etatea cîtă o ai?

Al nostru, de mirare pe asemenea umezeală, înţelege şi o linişteşte: bine, n-o să lucreze cu scula aceea, are să folosească alta, una ia aşa ca o căciulă cît două; îşi vîră capul într-însa, dă drumul la electrică, ea se umflă cu aer fierbinte — şi gata.

→

— Şi gata, îţi încinge creierii în cap, cîţi or mai fi. Sau te corentezi, cum a păţit una proastă la noi în sat, tot cu părul, că a vrut să şi-l răsucească în cîrlionţi, claie mare, dar nu făcuse legătură cu pămîntul. Iei matale o gazetă îndoită pe dunga ei, ţi-o pui pe dovleac şi te duci asupra flăcării, să bată ea pieziş în foaie şi să-şi abată dogoarea pe scăfîrlie, uite-aşa. Biscuite te face!

Doctorul nu cunoştea sistemul. A vrut să ştie dacă hîrtia nu ia foc.

— Ba ia, dacă eşti un îngrămădit şi un nepriceput. Însă ţii aproape un hîrdăiaş cu apă ca s-o stingi repede şi ai grijă să îţi faci provizie de jurnale la îndemînă, ca să ajungi la scop. Matale nu îţi trebuie multe, că ai părul rar şi cu luminişuri: îl zvînţi într-o nimică de ceas.

Ploaia cade drept, aşezat. Cei doi se contemplă reciproc, el cu din ce în ce mai vie admiraţie şi ea cu aceeaşi infinită compătimire.

— Ptiu, bătu-m-ar! Că mă ţinuşi de vorbă şi nu-mi dete prin minte! Ia ici pestelca mea şi fă-ţi-o turban arăpesc, stai că te înfăşur eu, măcar că nu te mai pleznşte de-a dreptul pe gol. Aşa! Şi ieşi din încălţămintea aia zărghită, că stai în ea ca-n gîrlă: mai bine desculţ ca mine, te trage mai puţin şi îţi mai răsuflă şi deştele, săracele, ia uită-te la ele ce ţi s-au învineţit, freacă-le pe la spate de nădragi, abia mai dai glodul jos de pe dînşii, că — bag seama — nici nu ştii să mergi pe arătură, pasul şi căzătura, vai de capul matale, că nici un cîine de pripas n-ar arăta aşa, mînca-te-ar maica de suflet curat!

Cînd s-a ivit, totuşi, autobuzul şi Doctorul a dat să îl atace cu panfofii legaţi de gît, cu nădragii spînzuraţi de raniţă şi cu căpăţîna (cît o baniţă) înflorată mai ceva decît poienele de miracol din mai, şoferul a apăsat cu disperare pe acceleraţie şi nici că s-a mai uitat înapoi, dovadă că instinctul său de conservare funcţiona impecabil.

Ştefan STROE

Vîrsta animalelor

Pentru cei doritori să ştie care este durata de viaţă a diferitelor animale iată, fără nici un comentariu, o semnificativă listă:

300 de ani: crocodilul, lebăda
200 de ani: balena, elefantul
150 de ani: şoimul, vulturul
100 de ani: cioara, gîsca, papagalul, şoarecele
60 de ani: leul
50 de ani: barza, pelicanul
40 de ani: cămila
30 de ani: măgarul, catîrul
25 de ani: calul, sticletele
20 de ani: ursul, lupul, cîinele, pisica, porumbelul
18 ani: boul, raţa
17 ani: vulpea
10 ani: rîndunica
8 ani: iepurele, veveriţa
7 ani: păianjenul
2 zile: fluturele
1 zi: libelula, calul popii

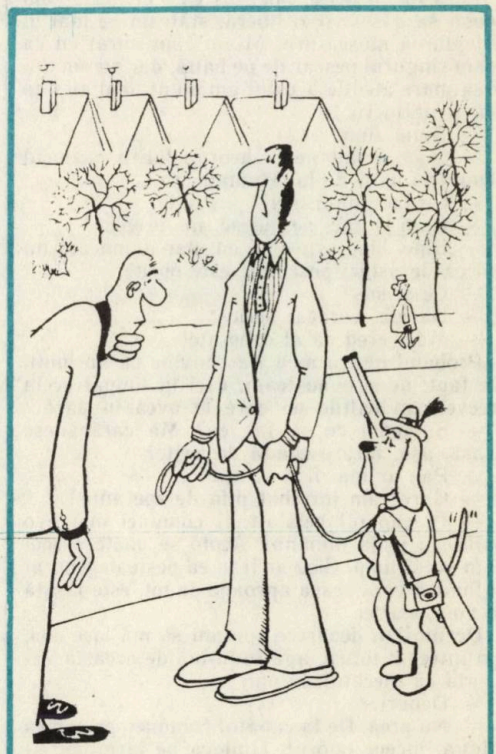

— Iată un adevărat cîine de vînătoare!

mistreţul

Sezonul de primăvară este destul de dificil pentru pescari. Nici n-apuci să intri bine „în piine“ cînd, hop, pescuitul este oprit pentru perioada de boişte. Teoretic, acest răgaz este destul de scurt: de cînd se încălzeşte şi pînă în a doua jumătate a lui aprilie. După aceea stai cu ochii în soare şi numeri zilele pînă la redeschidere, de regulă, spre sfîrşitul lui iunie. Dar mai sînt şi pescari distraţi, ca să nu le zic altfel...

Eu, de pildă , am păţit-o în urmă cu cîţiva ani. Am tot amînat ultima ieşire, înaintea prohibiţiei, pînă la şaisprezece ale lunii aprilie. Nici atunci şi nici acum, nu-mi dau seama cum am fost atît de împrăştiat încît să nu ştiu că era prima zi din acel an în care pescuitul la şes fusese oprit.

Fără nici o grijă, bucuros că, în fine, am reuşit să găsesc o zi liberă, stăteam pe mal în aşteptarea muşcăturii. M-am cam mirat eu ca eram singurul pescar de pe baltă, dar nu am dat prea mare atenţie acestui amănunt, mai ales că era zi de lucru.

— Bună ziua!

— Oooo, salut nea Gheorghe! Era paznicul celor trei bălţi de la Afumaţi.

— Ce faci mata aici?

— Cum ce fac, pescuiesc, nu se vede?

— Bine, bine asta văd eu, dar dumneata nu ştii că de astăzi pescuitul este oprit?

— Ce-ai sus?

— Da, da, vorbesc serios!

— Mda, cred că ai dreptate!

Probabil mutra mea l-a convins că nu mint. De fapt, ne şi cunoşteam, căci în timpul acela frecventam bălţile pe care le avea în pază.

— Şi acum ce să fac eu? Mă cărăbănesc acasă, aşa, fără o coadă de peşte?

— Păi, ar mai fi o soluţie!

— Care? am întrebat plin de speranţă.

— În capătul celălalt al comunei mai e o baltă, în grija nimănui. Acolo se poate pescui şi în acest timp. Cică ar fi în ea peşte degenerat şi fiindcă vara seacă aproape de tot, este lăsată în voia soartei.

Dezumflat, deoarece speram să mă lase aici, am întrebat totuşi, agăţîndu-mă de această variantă ca înecatul de pai:

— Departe?

— Nu prea. De la capătul comunei, pe partea stîngă, începe ogorul. Undeva pe la mijloc se vede un pom mare. După ce ajungi la el, puţin mai în dreapta, într-o viroagă, se văd şi sălciile din jurul bălţii. Cum eşti dumneata tînăr, abia te mai dezmorţeşti puţin. Balta se cheamă „Batalu“...

În graba cea mai maare am pus totul în spinare şi... direcţia „Batalu“. Odată ajuns în marginea arăturii am privit în zare. Mi s-au înmuiat picioarele. Cu aproximaţie să tot fi fost vreo trei kilometri pînă la copacul reper. Am mai mers ceva pe şosea, cam atît cît să intru în arătură pe una din brazdele care, credeam eu, ajunge în dreptul arborelui ce străjuia orizontul.

Cînd am ajuns sub ramurile răcoroase, eram frînt de picioare. În loc să mă bucur, mi-am pus mîinile în cap. Sălciile care indicau prezenţa bălţii se aflau la încă vreun kilometru şi ceva. În fine, cum necum, am ajuns şi la Mecca. Locul era ca-n basme. Stuful foşnea răcoros pe margini, sălciile parfumau împrejurimile cu mirosul mugurilor şi liniştea era tulburată doar de ţipetele şi trilurile păsărilor ce forfoteau în oaza de verdeaţă.

M-ar fi tentat un loc aflat în mijlocul bălţii, o insulă împrejmuită din trei părţi cu papură. Partea rămasă liberă era ideală pentru pescuit. Dar cum să ajung acolo?

Tot inspectînd malul în căutarea unui ochi de apă acătării, obsèrv, într-un desiş de trestie şi lăstari de sălcii, un animal mare şi păros. M-am apropiat. Era un mistreţ înecat. Mai tîrziu am aflat că se întîmplase în timpul iernii trecute. Împins de foame se avîntase pe gheaţă spre lăstărişul fraged. Cum grosimea luciului nu era suficientă pentru a susţine greutatea godacului, a cedat şi acesta s-a împotmolit între sloiuri, în mîl şi lujeri.

Începusem să „salt“ la caraşi şi mă bucuram din toată inima chiar dacă erau „degeneraţi“. Un duduit de motor a spart brutal armonia muzicală a concertului păsăresc. Era o motocicletă cu ataş. Din ea au sărit, gălăgioşi, doi bărbaţi. Unul mucalit, cu figură de veşnic nemulţumit, celălalt un hîtru pus în permanenţă pe glume.

Le-am răspuns la bineţe, le-am explicat că trage la rîmă şi mi-am văzut de ale mele. Voiam să rămîn retras. Cu toate acestea, ceva m-a făcut să fiu mai atent. Din ataş, cel vesel a scos o barcă pneumatică. Dădea cu nădejde la pompă, ironizîndu-şi în acelaşi timp prietenul.

— Şi zici că nu vii cu mine în barcă, nu?

— Ţi-am mai spus că nu-mi place!

— Nu-ţi place sau ţi-e frică?

— Frică, de ce?

— De o băicică. Eu ţi-am explicat că dacă e să te-neci, te salvez eu, ce dracu', doar sîntem prieteni!

— Ha, ha, să mă înec? Păi aici apa nu-ţi ajunge mai sus de brîu!

Auzind dialogul lor mi-a venit o idee. Nu strica să încerc, aşa că i-am propus individului

→

să mă treacă cu barca pe insulă. A acceptat de la început, voios chiar, fiindcă mai avea şi el cu cine schimba o vorbă.

În final, toată lumea era fericită. Eu pe insula, individul cu barca, la cîţiva metri în faţa mea şi celălalt pe mal, la umbra unei sălcii.

— Marine, mistreţul, mă! am auzit deodată un strigăt pornit de lîngă mine.

Cît pe aci să scap undiţa din mînă la auzul acestor vorbe. Cînd momentul de panică s-a risipit am privit spre mal. Nu vedeam nimic din cauza celui cu barca. Se ridicase în picioare, dar, dezechilibrat în instabila ambarcaţiune, a fost nevoit să se aşeze în genunchi. Atunci am putut vedea şi eu. O scroafă cu trei purcei se oprise în marginea arăturii. Ne privea nemişcată, surprinsă şi ea de ţipătul ce tulburase liniştea. Apoi, ca şi cînd n-ar fi fost nimeni primprejur, a pornit la pas domol spre baltă. Mucalitul rămăsese pironit, în picioare, cu ochii la namila care se apropia.

— Marine, ce faci, mă! îl întrebă aproape şoptit, cel din barcă.

Trezit parcă la realitate, din doi paşi, Marin era lîngă salcia în care s-a urcat cît ai clipi. Nimeni nu vorbea, nimeni nu mişca. Urmăream tăcut ceea ce se întîmpla sub salcie.

Scroafa s-a apropiat de locul unde, cu cîteva clipe mai înainte, pescuia cel ce tremura acum în pom. A mirosit locul şi cu rîtul a răsturnat rucsacul. Din el s-au rostogolit o mămăligă şi un pachet învelit în ziar. Mai întîi a mîncat mămăliga, apoi a molfăit pachetul pînă a ieşit la iveală conţinutul. Era mîncarea bietului om. A înfulecat-o şi pe aceasta în grabă, clefăind din fălcile puternice.

După ce a mîncat tot ce se putea mînca, scroafa a mai dat cu colţii de cîteva ori în rucsacul care mirosea a mîncare şi a plecat însoţită de purceii săi. Dispăruse, dar nimeni nu îndrăznea încă să vorbească sau să se mişte. Cînd timpul scurs de la dispariţia dihaniei a lăsat să se creadă că nu se mai întoarce, amicul de lîngă mine şi-a luat în primire camaradul.

— Ce faci, mă, acolo, cloceşti?

Linişte.

— Bă, ai surzit sau ai amuţit?

Linişte.

— Dom'le — către mine — ăsta o fi murit dracului acolo în pom! Hai cu mine să vedem ce-i cu el!

Ne-am apropiat de salcie. Ajunşi sub ea am răsuflat uşuraţi. Mişca. Încet, inconştient parcă, Marin şi-a dat drumul alunecînd de-a lungul trunchiului. S-a aşezat la rădăcină, chircit pe vine. Nu vorbea.

— Marine, ce-ai mă? Bă, nu face pe nebunul!

A alergat agitat spre barcă şi s-a întors cu o sticlă de vin, plină pe jumătate.

— Hai, mă, ia şi bea, vino-ţi în fire, dă-l dracu' de godac!

L-am văzut pe celălalt cum se ridică, ia sticla, o duce la gură, o goleşte şi apoi se adresează prietenului său care privea uluit:

— Bine, mă nemernicule, n-ai zis tu că ai uitat sticla acasă? D'aia te întorceai tu cu spatele la mine şi moşmondeai ceva pe ascuns în barca aia nenorocită!

Ne-am pornit tustrei pe rîs. Un rîs sănătos, eliberat de emoţiile prin care trecusem. Cu mîncarea pe care o adusesem eu şi cel cu vinul am întins masa pe pajiştea de iarbă fragedă. Am mîncat bine, am mai tras o repriză de pescuit şi, după-amiază, am plecat spre casă. M-au luat şi pe mine cu motocicleta.

Ne-am mai întîlnit de cîteva ori, pe aceeaşi baltă, în perioada cînd pescuitul a fost oprit şi de fiecare dată ne-am amuzat copios, amintindu-ne de mistreţ. Apoi, fiecare a început să colinde pe drumurile lui...

Ioan DAVID

PSEUDO-ISTORICE

Ducele August cel Puternic al Bavariei a „plătit" pentru uriaşul trofeu de cerb cu 66 raze (!) regelui Prusiei, Friederich Wilhelm I, nu mai puţin de o întreagă companie de grenadieri „lungani". Cerbul, al cărui trofeu este cunoscut azi ca fiind cel din Moritzburg (R. D. Germană), a fost vînat de ducele Friederich III al Brandenburgului la data de 18 noiembrie 1692 lîngă Biegen, localitate situată în apropierea oraşului Frankfurt/Oder — R. D. Germană.

Nu mai puţin de opt trofee de cerb din colecţia de la Moritzburg depăşesc 250 puncte CIC. Dintre acestea, un trofeu impar de 24 raze atinge 298,60 puncte C.I.C. şi are încă 19,865 kg. Un alt trofeu de 11 raze cîntăreşte 16,260 kg şi este evaluat la 275,75 puncte C.I.C. Trofeul de 66 raze amintit întruneşte 185,65 punctem C.I.C. Fapt demn de remarcat: toate trofeele din colecţia de la Moritzburg au o vîrstă de 230 — 350 ani.

P.W.

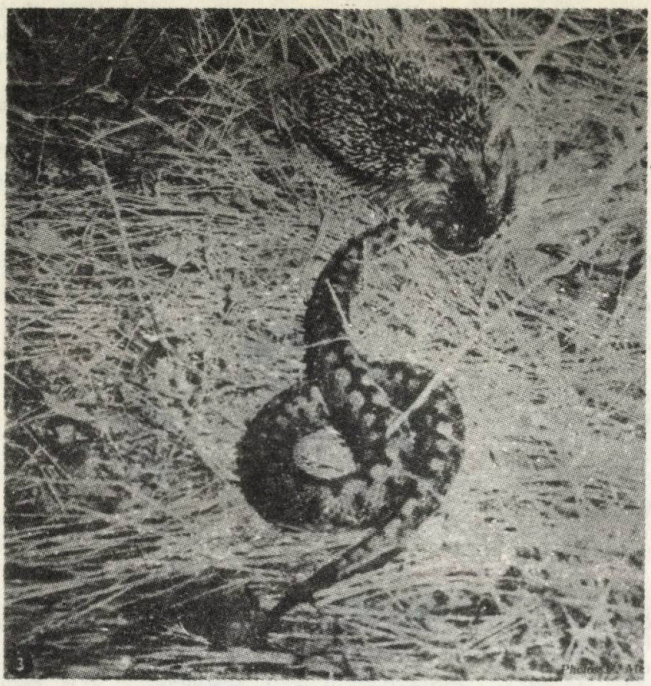

SPAIMA ŞERPILOR

În unele regiuni ale globului şerpii reprezintă un mare pericol pentru om şi animale, dar în multe cazuri nici ei nu duc o viaţă prea uşoară; şerpii veninoşi sau neveninoşi sînt atacaţi, ucişi şi mîncaţi de animale care nu se tem nici de otrava lor nici de strînsorile încolăciturilor lor.

Ariciul, de exemplu, ucide şi devorează viperele fără a le lua în seamă muşcăturile. Este greu, dacă nu chiar imposibil, de imaginat cum un animal atît de lent şi de neputincios (în aparenţă!) poate să atace şi să vină de hac, cu minimum de risc şi fără efort, unei reptile atît de temută. Explicaţia constă în faptul că ariciul se comportă cu viclenie şi infinită răbdare, gradul său de evoluţie celebrală fiind net superior celui al viperei. Ariciul ştie că vipera dă înapoi din faţa pericolului şi loveşte orbeşte. Pentru aceasta el foloseşte „armura" sa de spini, care se dovedeşte de fiecare dată mult mai redutabilă faţă de agilitatea viperei. Cu ajutorul mirosului foarte dezvoltat ariciul dă repede de urma viperei. Luată pe neaşteptate, vipera caută să fugă sau să se apere. Ariciul o urmăreşte cu maximă prudenţă şi cu nebănuită perseverenţă. Cînd nu mai are încotro vipera e nevoită să treacă la defensivă. Atunci ariciul încearcă să-i provoace mînia, determinînd-o să iasă din imobilitatea ei ameninţătoare. „Ţeposul" îşi miroase mai întîi prada, atingînd-o foarte precaut cu vîrful botului. Cînd vipera nu atacă ci numai şuieră cu furie, ariciul o muşcă. Vipera loveşte fulgerător, dar ariciul este deja pus în gardă, opunînd colţilor veninoşi, impenetrabilul său zid ţepos.

Ţepii ariciului şi veninul din pielea broaştelor rîioase sînt exemple binecunoscute de arme defensive contra duşmanilor. Edmund D. Brodie de la Adelphi University din New York a observat un fapt mai puţin cunoscut: aricii sînt capabili să se slujească de veninul broaştei rîioase, mărind astfel eficacitatea propriilor lor ţepi. De fapt, este vorba de un comportament congenital. Atunci cînd ariciul atacă o broască rîioasă, el muşcă mai întîi glandele cu venin ale acesteia, apoi îşi linge ţepii, umezindu-i cu saliva impregnată cu veninul broaştei. În unele cazuri, ariciul îşi freacă ţepii cu trupul broaştei prinse. E. D. Brodie a verificat pe el însuşi şi pe cîţiva voluntari efectul acestui comportament. Ţepii unşi cu venin provoacă o senzaţie de arsură care persistă timp de o oră, în timp ce ţepii fără venin nu provoacă o senzaţie dureroasă în momentul înţepăturii. Nu se poate spune că ariciul este un animal lipsit de inventivitate. Tocmai de aceea în momentul cînd s-a observat o proliferare alarmantă a viperelor în Cetatea eternă, administraţia parcurilor şi grădinilor publice din Roma a hotărît să facă apel la porci spinoşi şi la arici. Un fapt asemănător s-a produs şi în oraşul Varna din R. P. Bulgaria. Acolo urmau să fie construite mai multe case de odihnă, un întreg orăşel balnear. Meleagurile mişunau însă de şerpi veninoşi, un adevărat pericol pentru constructori. Singura speranţă rămîneau aricii. Lăsaţi liber, aceştia s-au pus serios pe treabă, astfel încît în cîteva luni de zile n-a mai rămas nici urmă de şarpe.

Cel mai de temut inamic al şerpilor este însă mangusta, care îndată ce observă un şarpe devine furioasă. În pădurile provinciei chineze Yunnan, acest animal ciudat este numit „munge". El măsoară doar 30 cm lungime şi fascinează şerpii cu privirea, imobilizîndu-i astfel, după care se aruncă asupra lor şi-i devorează. Lupta se desfăşoară cu o rapiditate uluitoare, cu salturi de mare agilitate împotriva şerpuirilor reptilei şi muşcaturi te-

ribile în momentul şi punctele alese cu precizie. Aproape întotdeauna mangusta iese învingătoare, chiar şi cînd trebuie să lupte cu o cobră de trei metri lungime. Mangusta se teme prea puţin de veninul reptilelor; dacă întîmplător este muşcată, se înfurie şi mai mult. După ce a ucis reptila se duce să se ascundă pentru cîteva ore pînă cînd scurtul efect al veninului trece; apoi se întoarce şi începe a devora prada, începînd cu capul.

Un alt duşman de moarte al şerpilor este *serpentaria*, o pasăre ciudată care trăieşte în Africa meridională şi care atacă şerpii cu o furie fără egal, lovindu-i cu aripile şi sfîşiindu-i apoi cu ciocul. Desigur, nu dispreţuieşte nici insectele sau micile mamifere, dar cel mai mult îi plac şerpii, chiar dacă este vorba de o viperă sau de o altă specie veninoasă. Lupta între pasăre şi şarpe este dramatică. Dar *Sagitarius serpentarius* (numele ştiinţific al păsării) are experienţă şi o tehnică fără greş. Şi cu vînatul în cioc — uneori un şarpe de doi metri! — se îndreaptă spre cuib, unde cei doi sau trei pui (niciodată mai mulţi) împreună cu mama lor abia aşteaptă să „se aşeze la masă". Iar cuibul e atît de bine camuflat între ramurile înalte ale unui copac încît ochiul omului nu reuşeşte să-l descopere. Această pasăre stranie — destul de mare — are un grup de pene mari înfipte pe creştet, iar deschiderea aripilor măsoară doi metri. Faţă în faţă cu vrăjmaşul, ea se luptă cu multă violenţă, ferindu-se de muşcăturile veninoase ale şarpelui şi înmulţindu-şi atacurile pentru a termina cît mai repede cu inamicul. Din nefericire, deşi protejată de lege, această ciudată pasăre e pe cale de dispariţie!

Un exemplu de menţinere a echilibrului biologic în natură este şarpele *musarana* (2 m lungime), ţinut de indigeni ca animal domestic. El nimiceşte, prin încolăcire, şerpii veninoşi.

La rîndul lor şi şerpii dispun de arme foarte curioase şi ingenioase de luptă. Şarpele scuipător, de exemplu, este un şarpe mic, de culoare cafenie, care trăieşte pe copaci sau în scorburile acestora, şi este întîlnit de obicei pe coastele Africii răsăritene. Cînd este ameninţat, *Naja nigricollis* recurge la un mijloc de apărare foarte curios, de unde-i vine şi denumirea: scuipă duşmanul cu o siguranţă uimitoare, ţintindu-i întotdeauna faţa. Saliva sa brună şi spumoasă conţine venin, astfel încît...

O specie de şarpe care trăieşte în Australia prinde prada sa — păsări mici — printr-un procedeu foarte original: el atrage păsările mişcîndu-şi coada subţire de culoare roşiatică. Pasărea crezînd că este vorba de un vierme care se tîrăşte se apropie fără temă de şarpele viclean şi devine cu uşurinţă prada acestuia.

Mihai BURDUJA
şi Avram D. TUDOSIE

Mic dicţionar vînătoresc

BATAIA COCOŞILOR = Confruntare între... forţa frumuseţii şi frumuseţea forţei!
CÎINE DE VÎNĂTOARE = Diviziunea muncii... cinegetice!
CODRU = Maxi-pădure.
DESIŞ = Pavăză vegetală.
HAITĂ = Asociaţia... lupilor flămînzi!
IEPURE = Ţintă cu urechi.
JUNGLĂ = PĂDURE... rămasă în urmă.
LIZIERĂ = Frontiera pădurii.
MUMA PĂDURII = Văduvă din naştere.
MURE = Cofetăria urşilor.
POVEŞTI VÎNĂTOREŞTI = Fantezie în... supra-normativ.
ŞOIM = Vînător la comandă.

D. C. MAZILU

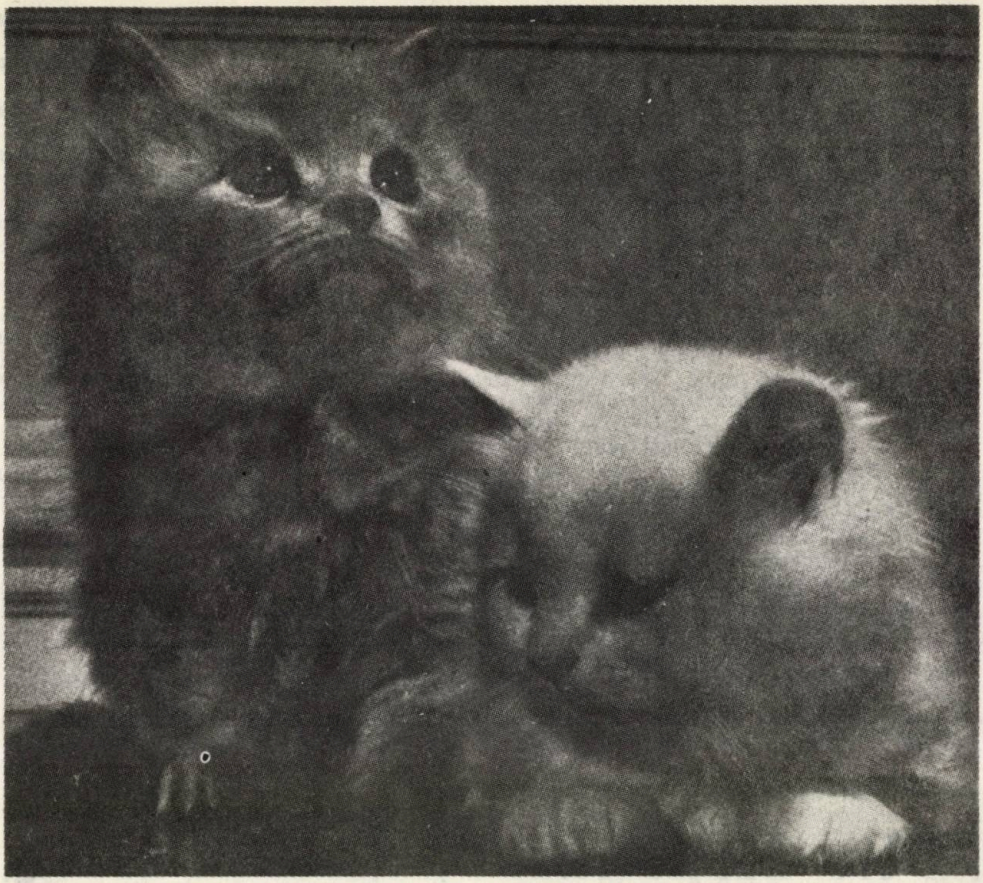

Întîmplări mai puțin obișnuite

Amiciție

Blanchette este numele unei pisici franceze, de 4 ani, care a făcut dovada unui neobișnuit atașament față de pisicuța neagră a vecinilor stăpînilor ei, cu care îi place foarte mult să se joace împreună. Mutînd-se cu stăpînii într-o altă localitate — la mare distanță de fosta locuință — a început să tînjească după partenera de giumbușlucuri. Și, într-o bună zi, Blanchette a dispărut din noua-i locuință. Timp de 4 luni, ea a parcurs o distanță de 700 km, pînă și-a regăsit vechea-i prietenă, cu care a reînceput, din nou, să se zbenguie. Nu se știe dacă în lunga-i călătorie, Blanchette a apelat sau nu la... autostop!

PĂSĂRILE

lui Shakespeare

EXEGEŢII OPEREI LUI Shakespeare au relevat de nenumărate ori calităţile de excepţie ale lucrărilor sale dramatice şi politice, plasîndu-l incontestabil pe marele Will pe primul loc în ierarhia poeţilor lumii. Analiza atentă a pieselor de teatru scrise de Shakespeare relevă în plus vastitatea cunoştinţelor autorului în domenii foarte variate, inclusiv în cel al ştiinţelor naturii.

Două studii publicate încă în anii 1916—1917 de către A. Geikie şi J. E. Harting au analizat în detaliu referirile ornitologice din opera lui Shakespeare, dovedind că autorul inegalabilelor piese de teatru şi sonete era un destul de bun cunoscător al păsărilor. Aceasta îşi găseşte desigur explicaţia în faptul că Shakespeare s-a născut la ţară şi că tot aici şi-a petrecut copilăria; mai tîrziu, după stabilirea sa la Londra, desigur că a putut să menţină contactul cu natura, prin plimbările făcute în afara porţilor capitalei. El nu numai că cunoştea păsările şi unele trăsături ale „caracterului" lor, dar ştia de asemenea metode de prindere şi de vînătoare, la care face uneori referiri în opera sa.

În piesele lui Shakespeare, păsările au fie un rol „natural", participînd la conturarea cadrului scenic, fie unul simbolic.

Cele peste 60 de specii pe care el le aminteşte, de la acvilă la ochiul boului, apar adesea ca simboluri sau ca personificări ale unor calităţi ce sînt raportate, în sens metaforic, la diferite personaje. Astfel, mîndrul Coriolan este comparat cu o acvilă care-şi înspăimîntă vrăjmaşii („Coriolan"), Antoniu cu un răţoi îndrăgostit („Antoniu şi Cleopatra"), Beatrice fuge ca un nagîţ „lipită" de pămînt („Mult zgomot pentru nimic") etc. Atribute bine cunoscute ale unor păsări devin frecvent simboluri ale calităţilor, virtuţilor sau viciilor omeneşti: şoimul exprimă aspiraţia spre înălţimi, găina — grija maternă, păunul — înfumurarea, turturica — castitatea şi iubirea constantă, vulturul şi cormoranul — voracitatea, gaia — rapacitatea, şi exemplele ar putea continua. Trăsături, reale sau fictive, atribuite unor păsări, sînt transpuse ca porecle sau ca reproşuri la adresa unor personaje; spre exemplu, omului prost Shakespeare îi spune... sitar, flecarilor — papagali, iar femeilor uşuratice cînd gaiţe, cînd prepeliţe, cînd bibilici!

Dar şi alte referiri cu privire la păsări găsim în piesele lui Shakespeare. Să ne amintim de frumosul dialog dintre Romeo şi Julieta.

După prima lor noapte de dragoste. Romeo, auzind cîntatul ciocîrliei, „vestitor al dimineţii", şi „ceasul plugarului" care cîntă „la porţile cerului", vrea să plece din iatacul iubitei sale, dar Julieta încearcă să-l reţină, spunîndu-i că pasărea care se aude este o privighetoare, „pasărea nopţii". În alte piese, Shakespeare pomeneşte de cîntatul măcăleandrului („Cymbeline") şi al cucului („Chinurile zadarnice ale iubirii"), iar într-un sonet se exprimă că crengile de pe care au căzut frunzele sînt „coruri despuiate şi ruinate unde dragi păsări întîrziate au cîntat"

→

Descriind panorama stîncilor de la Dover, Shakespeare aminteşte că aici trăiesc ciori şi stăncuţe („Regele Lear"), în timp ce în turnurile castelului lui Macbeth, de la Iverness, îşi au cuiburi drepnele, amănunte avînd desigur ca sursă constatările personale ale poetului. În „Macbeth", Shakespeare face de asemenea cîteva referiri la bufniţe, în privinţa acestor păsări el rămînînd însă tributar credinţelor eronate din vremea sa, căci le consideră „păsări obscure" sau „păsări fatale". Într-o altă piesă, „Titus Andronicus", bufniţele sînt alăturate corbului „fatal", iar în „Regelle Lear", lupului; în schimb numele cucuvelei, simbolul Atenei, este atribuit în glumă fie unui prostănac, fie unui atotştiutor („Chinurile zadarnice ale iubirii"). Totuşi, alte referiri la bufniţe sînt veridice, de exemplu despre zborul lor tăcut şi lent („Henric al VI-lea"), faptul că păsările le urmăresc în timpul zilei („Macbeth") sau caracterizarea cîntecului huhurezului („Chinurile zadarnice ale iubirii").

În opera dramatică a lui Shakespeare găsim şi alte caracterizări sau descriieri pline de acurateţe: manevrele nagîţului pentru a îndepărta pe duşman de cuibul său, aspectul unui stol de stăncuţe („Visul unei nopţi de vară"), „sportul" luptelor de cocoşi sau de pitpalaci etc. Căci nu există nici o piesă shakesperiană care să nu conţină cel puţin o referire la vreo specie de pasăre.

Dan MUNTEANU

VÎNĂTOR

Mi-i mintea foarte ochitoare...
Ţintesc chiar şi un fir de păr.
În arma mea de vînătoare
Port gloanţe mari de adevăr.

Nu trag în iepuri... nu sînt rău.
N-am împuşcat măcar o cioară.
Eu *Urii* vreau să-i fiu călău,
De mîna mea doresc să moară.

Nu-mpuşc nici urşi şi nici mistreţi...
Nici pitpalacul din cîmpie.
Vreau *Egoismul* să-l vedeţi
Zbătîndu-se în agonie.

N-am să ţintesc vreun porumbel
Ce poartă pacea noastră-n pene...
Dar am să trag, mereu, fidel,
În *Viclenie* şi în *Lene*.

Nu-mpuşc spre cerbii de pe glie,
Ce-n urma mea voioşi rămîn.
Dar gînd sălbatic mă îmbie
Ipocrizia s-o sfărîm.

Mi-e plină arma de avînt,
Dar raţe n-am ucis niciuna...
Vreau să stîrpesc de pe pămînt
Pe fiara cea mai rea — *Minciuna*.

Constantin ATOMII

UN FAPT ieşit din comun

ÎNTREAGA PRESĂ FRANCEZĂ A PUBLICAT cu cîţiva ani în urmă această fotografie deosebit de dramatică.

Iată cum s-au petrecut faptele: în luna august, un cîine „paraşutist", pe nume Aspic, execută un salt experimental (unul în plus după atîtea altele...) în apropierea aerodromului de la Lile-Roubaix-Tourcoing.

Lansat de la 250 metri înălţime, bietul animal cobora normal, cînd, pentru o cauză nedeterminată, el s-a zbătut şi a scăpat din hamul său. Cîteva fracţiuni de secundă mai tîrziu, Aspic se prăbuşea pe pămînt şi murea complect sfărîmat.

Înainte de a termina atît de trist viaţa sa, cîinele servise mai mult timp în aviaţia militară şi cea sanitară urmînd să fie pensionat. Ca recompensă pentru serviciile sale, în loc de a fi lăsat să trăiască în pace şi să piară de moarte bună, s-a urmărit ca de pe urma lui să se cîştige din nou bani şi fără a se verifica calitatea echipamentului său, a fost aruncat în gol, încă o dată în plus. Dar... ultima!

Numeroase scrisori ale cititorilor au venit să prezinte revistei „La vie des betes", din care reproducem ştirea, indignarea şi desgustul oamenilor de suflet, care nu-şi pot explica asemenea fapte oribile. Ne asociem acestora — menţionează revista susamintită — din toate forţele noastre şi reclamăm cu toată insistenţa posibilă ca asemenea spectacole, asemenea eschibiţii, aproape totdeauna inutile, să fie de-acum înainte interzise. Admiţînd că aceşti cîini-paraşutişti sînt uneori inutili — devotamentul lor neavînd niciodată limită — solicităm pentru ei aceeaşi grijă ca pentru oamenii paraşutişti, acelaşi respect pentru securitatea lor şi garanţia de a sfîrşi în linişte, odată terminat stagiul lor de „serviciu". Şi-apoi, ca să se ştie: cîinii n-au cerut niciodată să sară cu paraşuta!...

REFLECŢII CU CÎRLIG ŞI PRAF DE PUŞCĂ

Cînd peştele înghite liingura, strachina cu ciorbă este gata!

Pescarul care prinde numai somn şi lin e un... somnoros fără pereche!

Cînd vînezi la lumina farurilor, poţi să cazi... pe bec!

Şi bulevardiştii vînează la pasaj: Pasajul Universităţii. La... gîşte!

Adevăratul pescar umblă cu cizme de... „lac"!

Poate că unii vînători n-ar aţipi aşteptînd prea mult la pîndă, dacă arma n-ar avea... pat!

Un ochi de apă care n-are de jur-împrejur pescari, înseamnă că e fără... sprîncene!

Ştiut fiind că peştele de la cap se strică, pescarul ar prefera să prindă peşte fără cap. Dar unde nu-i cap, e vai de... cîrligul undiţei!

Balta care seacă n-are peşte!

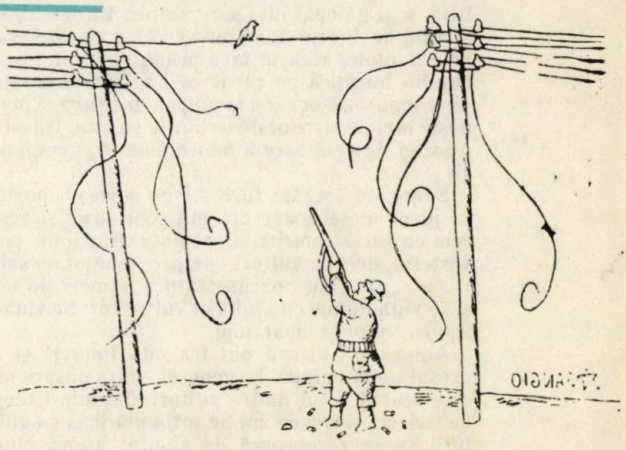

Perseverenţa

...Şi atunci, l-am întrebat pe bătrînul Ableakim: „Cum se îmblînzesc vulturii pentru vînătoare? De ce puternica pasăre, luîndu-şi zborul de pe mînă, se reîntoarce şi se aşează pe aceeaşi mînă? Ce anume o împiedică să plece în zbor? Şi este oare nevoie de mult timp pentru ca fiinţa liberă să înceapă a sluji omului?“

BĂTRÎNUL ŞI PASĂREA

Ableakim merge la trap pe mîţosul său căluţ sur, peste cîmpia ce se pierde traversînd dealurile. Pe braţul său drept stă vulturul. Marea pasăre e liniştită, avînd capul acoperit cu un capişon de piele. Şi Ableakim este calm. El a împlinit de curînd optzeci şi patru de ani.

Vînătorul zăreşte la timp, în ierburile ruginii, umbra roşcată a unei vulpi. Şi iată acum declanşîndu-se explozia unor forţe încătuşate: vulturul de pe braţ este ridicat puţin mai sus, i se scoate capişonul de pe ochi şi bătrînul îl împinge înainte, strigîndu-i „kaa!“ Tot ceea ce urmează se petrece în cîteva clipe. Vulturul îşi ia zborul spre înălţimi, descrie în aer un scurt semicerc şi deodată, zărind vulpea, se repede spre ea, plutind de-a lungul povîrnişului abrupt, apoi ca o umbră aproape de pămînt şi aruncîndu-şi ghearele înainte înhaţă vulpea de bot şi de crucea şalelor. Apoi, îşi roteşte ochii în jur, ca şi cum s-ar întreba ce să facă acum cu prada. Ableakim însă, a şi galopat iute spre vultur. El descalecă şi întinde braţul înmănuşat către pasăre. Ca prin minune, aceasta lasă prada şi ia din mîna omului bucăţica de carne ce i-a fost rezervată din timp. Vînătorul îşi ia vulpea, încalecă şi porneşte mai departe peste ierburile ruginii. Uneori, o astfel de vînătoare îi aduce două-trei vulpi pe zi.

Seara ne aşezăm turceşte pe covorul moale, în jurul mesei joase din mijlocul casei şi bem ceai cu turtă rumenă şi aromată. Bătrînul povesteşte despre vulturi, despre vînătorile sale trecute, cînd nu apăruseră încă armele de foc şi se vîna numai cu ajutorul vulturilor. Se vînau iepuri, vulpi şi chiar lupi.

Ableakim vînează din fragedă tinereţe şi a dresat nouă vulturi. În general, viaţa păsării nu este scurtă, unul dintre vulturi slujindu-l timp de treizeci şi trei de ani.Se întîmplă însă ca vulturii să se zdrobească de pămînt atunci cînd atacă prada şi nu nimeresc ţinta.

De la unul dintre vulturii săi, vînătorul şi-a luat rămas bun cînd a plecat în războiul din 1941-1945. Pe front, în scrisorile pe care cazahul le primea de-acasă, găsea neapărat şi cîteva fraze despre vultur: cum se simte, cu ce se hrăneşte şi că-şi aşteaptă parcă stăpînul. Acestea erau cele mai plăcute veşti pentru Ableakim. „Atunci, mă culcam pe spate, închideam ochii şi vedeam parcă, în albastrul cerului, mult iubita pasăre-prieten“.

În viaţa lui, Ableakim a vînat cu mult peste o sută de lupi. Unii au căzut în capcane, alţii în focurile armei, dar vînătorul se mîndreşte mai ales cu cei vînaţi cu vulturul. Un vultur bine dresat şi puternic poate oricînd să oprească lupul. Şi Ableakim a avut totdeauna asemenea vulturi. „În vremurile mai de demult, spune el, pentru o pasăre bună se dădea o sută de berbeci, un cal ori o mireasă!“ Bătrînul este convins că vînătoarea cu vulturul i-a prelungit viaţa. La cei optzeci şi patru de ani pe care-i are, el încalecă pe cal uşor şi poate sta în şa din zori şi pînă-n noapte tîrziu.

... Şi-atunci, l-am întrebat pe bătrînul Ableakim: „Cum se îmblînzesc vulturii?...“

— Înainte de toate, trebuie să prinzi pasărea. Aceasta nu-i o treabă chiar atît de grea. Plasa cu porumbelul sau iepurele pentru ademenirea lui îşi va îndeplini treaba. Trebuie însă să ieşi iute din ascunzătoare, să înhaţi vulturul şi să-l legi. Pentru transformarea păsării sălbatice într-o fiinţă ascultătoare nu-ţi trebuie decît treipatru săptămîni. Dar, cît de grele sînt acestea pentru bietul vultur.. Imediat, i se pune pe cap căpăcelul de piele şi de atunci liniştea ei dispare. Dar asta încă nu-i mare amărăciune. Principalul apare în faptul că vulturul, obişnuit să simtă stînca tare sub gheare, este aşezat pe o frînghie slab întinsă într-un şopron. Şi astfel, pentru a nu cădea, pasărea îşi iroseşte toate puterile sale.

→

Ea stă posomorîtă, cu penele umflate şi aripile întinse, menţinîndu-şi cu greu echilibrul. Însă, din timp în timp, vînătorul se apropie de pasărea epuizată, o mîngîie duios pe pene şi îi scoate apoi căpăcelul de pe cap, pentru ca aceasta să-şi vadă izbăvitorul suferinţelor sale. Totodată, i se întinde o bucăţică de carne moale, macră, cu mîna înmănuşată. Vulturul, întinzîndu-se după hrană, se aşează pe mînă. După aceasta, i se pune din nou capişonul. Şi iată-l iarăşi în întuneric, pe frînghia tremurătoare. Şi iarăşi apare faţa şi mîna „izbăvitorului" său. Şi aşa trec cele trei-patru săptămîni. În acest fel, pentru vultur nu există nimic mai scump ca faţa şi mîna înmănuşată a omului, pe care acum este gata să-l servească cu credinţă.

Instinctul de răpitor al vulturului este trezit mai întîi cu o coadă de vulpe trasă de o sfoară în urma călăreţului în galop. Recompensa va fi şi de această dată tot bucăţica de carne. Vine apoi rîndul vînătorilor veritabile, cînd pasărea, liberă, nu zboară aiurea, ci se repede asupra prăzii pe care o prinde şi o predă omului. Vulturul nu-şi dă seama că-i sclav. El poate pleca liber în zbor, dar la chemarea mea el se întoarce acasă, povesteşte Ableakim. La vînătoare, vulturul este slujitorul omului, pe cînd acasă, dimpotrivă, eu îl slujesc cu de toate. Îi dau

hrană la timp, fac ordine în încăperea lui, îl vizitez de mai multe ori pe zi, înainte de vînătoare îi dau să bea ceai şi îl dezmierd. Iar vînătoarea constituie o adevărată sărbătoare pentru amîndoi.

Vasill PESCOV

Traducere: Alexei NICOLESCU

LECȚIA DE VÎNĂTOARE

Cei doi Deroni erau încîntați. După îndelungi și plictisitoare cicluri temporale petrecute în calele uriașei lor astronave, comandantul le încredințase una din misiunile de recunoaștere pe acest astru. Planeta era încă destul de tînără, porțiunile de uscat fiind în marea lor majoritate acoperite de păduri întunecoase, populate de viețuitoare dintre cele mai fantastice și primitive. Tocmai acest din urmă amănunt făcea bucuria unuia dintre ei să fie fără margini.

— Tot nu-mi pot explica ce plăcere poți găsi în vînătoare, reluă Zelar firul unei discuții ce încetase.

— E foarte firesc din moment ce n-ai vînat niciodată, îi răspunse Axon. Așteaptă puțin și ai să vezi... Înscrise vehicolul pe o traiectorie descendentă și, peste puțin timp, aterizară lin în mijlocul unei poieni înverzite. Părăsind comenzile, Axon reluă satisfăcut, gesticulînd din cele patru tentacule ce-i serveau ca membre superioare.

— Aerul planetei este perfect respirabil, iar analiza microbiologică neutră din punctul nostru de vedere. Cît despre monștrii cu care se pare că este populată această lume n-avem de ce ne teme. N-a apărut încă în univers ființa care să stea în fața științei și forței derone! Se opri pentru o clipă considerîndu-l curios pe colegul său, după care continuă vesel. Și acum arma! Alegerea armei are o deosebită importanță pentru vînătoare. Uite! avem aici toate felurile, zise el arătîndu-i lui Zelar micul arsenal aflat la bordul navei: aruncătoare de proiectile, lasere, fulgurante electrice și termice... Eu o prefer însă pe aceasta, adăugă Axon, apucînd una dintre ele. Este un proiector de microvibrații. Efectul său afectează în primul rînd organele interne, mai sensibile, lăsînd intactă „carcasa". În plus, este o armă silențioasă și cu acțiune invizibilă, își-încheie el demonstrația, mîngîind cu un gest tandru țeava armei. După o clipă de tăcere, interval în care întoarse arma pe toate fețele, mînuind-o cu sfiiciune ca și cum ar fi atins un obiect sacru, Axon reluă cu glas visător: Nici nu-ți poți imagina, dragă Zelar, cîtă satisfacție îmi poate oferi. O bună armă de vînătoare este poate cel mai bun prieten. Simpla ei atingere te umple de siguranță, și asta mai ales în situații ca aceasta de acum, cînd te afli singur, izolat în mijlocul unei naturi sălbatice și ostile. Axon se opri și, cu un gest care îl surprinse pe Zelar, părăsi nava sărind pe pajiștea crudă a luminișului. Robuste dar suple, cele patru tentacule inferioare amortizară aproape complet șocul. Zelar îi urmă imediat exemplul.

— Observ că nu ți-ai luat armă, remarcă Axon consternat.

— Nu, n-am luat, bîigui Zelar încurcat. Sincer să fiu, continuu să nu realizez ce satisfacție poți găsi în uciderea unor animale...

— Chiar nu simți nimic? întrebă Axon zîmbind puțin pe sub cele două trompe olfactive ale sale. Privește puțin atent în jurul tău, ascultă freamătul misterios al pădurii, chiar nu simți în tine un fior straniu, răsărit de undeva din străfundurile ancestrale ale ființei tale? Nu auzi o voce lăuntrică ce te îndeamnă să-ți demonstrezi, o dată în plus, că ești singurul și adevăratul stăpîn al tuturor acestora?

Zelar nu-i răspunse. Continua să păsească atent în urma prietenului său, îndepărtînd cu grijă lăstarii ce i se iveau în cale. Tot discutînd se afundaseră destul de adînc în pădure. Coroanele stufoase ale arborilor se închideau deasupra lor aidoma unei cupole, nelăsînd decît arareori să se strecoare printre ele cîte o anemică rază de lumină. Mireasma înțepătoare a ierburilor conferea aerului o consistență aparte. La un moment dat, undeva, departe în dreapta lor, se auzi un răget îmspăimîntător. Zelar tresări. Observîndu-l cu coada ochiului, Axon izbucni în rîs.

→

— Te-ai speriat? întrebă el după ce-şi mai stăpîni rîsul. Apoi continuă pe un ton serios. Vezi? recunoaşte că te temi puţin! Ah! teama...-teama...Această dulce teamă de necunoscut care în loc să te paralizeze, îţi impune să te mobilizezi şi mai mult în vederea întîlnirii cu fiara! Zelar continua să tacă. Nu putea însă să nu recunoască faptul că de la o vreme încoace o schimbare abia perceptibilă se petrecuse în el. Simţurile păreau să i se fi ascuţit şi o ciudată nelinişte pusese stăpînire pe el. La un moment dat se opri şi îşi atenţionă colegul.

— Stai! rosti el cu glas scăzut. Nu ştiu de ce, dar de cîtva timp am impresia că sîntem observaţi... Eiifăcu Axon. În sfîrşit ai simţit şi tu! Se oprise în spatele unui copac cu trunchiul brăzdat de secole şi privea atent în direcţia unui grup de boscheţi împodobiţi cu flori mari, sîngerii. Vezi arbuştii aceia de colo? şopti el, sînt cîteva momente bune de cînd am zărit o formă întunecată ascunzîndu-se în spatele lor.Propun să aşteptăm puţin; dacă nu mă înşel, nu va trece mult timp şi animalul sau ce o fi acolo nu va întîrzia să se manifeste. Zelar se lipi de spatele prietenului său. Simţi cum un val fierbinte i se strecoară în vine şi se întrebă dacă nu cumva era vorba de fiorul de care îi pomenise Axon mai înainte... În orice caz, aşteptarea aceasta la zeci de ani lumină de prima lume civilizată îl captiva. Şi-apoi, oricum, unui Deron nu-i era dat prea des să se afle în sînul unei naturi nealterate...

Brusc, o fiinţă stranie se arătă în mijlocul tufelor. Zelar o clasifică într-o secundă: mamifer, biped, probabil omnivor...

— Axon, stai! Nu trage! ţipă Zelar surescitat. Animalul dispăru în hăţiş. Furios, Axon se întoarse către el.

— Ce naiba te-a apucat Zelar? se răsti el cu glasul gîtuit de emoţie. Cum răspunsul întîrzia să sosească, Axon continuă îndîrjit. Pe ga axie dacă te înţeleg! Ocazia de a dobîndi un asemenea trofeu este unică şi tocmai acum te-ai găsit să strici totul! Zelar aşteaptă ca prietenul său se se mai calmeze, după care rosti pe un ton grav:

— Ascultă Axon, ai văzut animalul acela, nu? Ai observat partea aceea îmblănită din regiunea mediană a corpului său? Ei bine, pot să jur că blana aceea nu aparţinea oraganismului lui! Ştii ce poate să însemne aceasta Axon, ştii?

— Nu, sincer să fiu nu prea înţeleg unde vrei să ajungi, rînji cel interpelat.

— Asta înseamnă că blana aceea a aparţinut cîndva altui animal şi că acum fiinţa pe care am văzut-o o foloseşte pentru a se îmbrăca!

— Pe tot spaţiul, Zelar! Doar nu vrei să insinuezi că monstrul acela biped era o fiinţă dotată cu raţiune, explodă Axon.

— Exact asta vreau să spun! se înverşună Zelar.

— Ascultă amice, îl luă Axon uşurel, poţi să-mi spui tu unde s-a mai pomenit de bipede inteligente? Ce vrei să demonstrezi cu blana aceea? În universul ăsta există dobitoace care sînt capabile de mult mai mult decît atîta! Şi-apoi ştii prea bine că peste tot fiinţele evoluate folosesc unelte şi sînt fiinţe sociale; unde-i erau semenii? ,Unde-i erau uneltele? Şi încă ceva, Zelar: cunoşti perfect faptul că în întreaga galaxie creaturile inteligente sînt slabe din punct de vedere fizic în comparaţie cu duşmanii lor naturali şi de aceea se folosesc de arme. De arme, pricepi? Unde erau armele acestui individ, arme fără de care o fiinţă conştientă n-ar face nici un pas într-un mediu atît de ostil ca acesta? Axon era pornit. Argumentaţia sa era într-atît de pertinentă încît Zelar începu să se îndoiască pînă şi de realitatea celor observate de el. De aceea întrebă pe jumătate de glas:

—Şi acuma ce ai de gînd să faci, abandonezi? Axon îl privi chiorîş.

— Să abandonez? Un vînător adevărat nu abandonează niciodată o pistă din moment ce a găsit-o! Există chiar şi un proverb în acest sens pe care însă nu mi-l amintesc prea bine, mai adăugă el şi se urni din loc scoţînd la iveală un mic aparat. Era un revelator de căldură ultrasensibil pe ecranul căruia putea distinge clar urmele lăsate de monstru. Tocmai regla imaginea pe ecran cînd, din spatele unui copac enorm, apăru forma de-acum familiară. Îi observă curios pentru o clipă, după care se avîntă cu toată

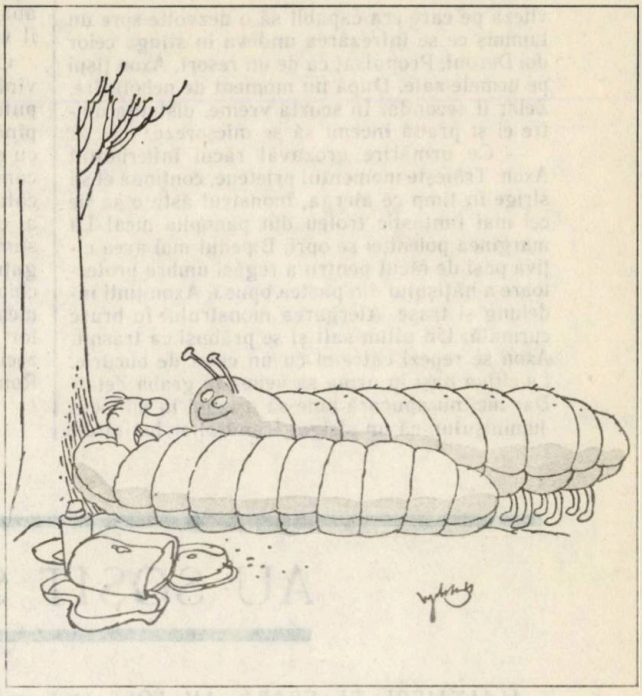

viteza pe care era capabil să o dezvolte spre un luminiş ce se întrezărea undeva în stînga celor doi Deroni. Propulsat ca de un resort, Axon ţîşni pe urmele sale. După un moment de nehotărîre, Zelar îl secondă. În scurtă vreme, distanţa dintre ei şi pradă începu să se micşoreze.

— Ce urmărire grozavă! răcni înfierbîntat Axon. Trăieşte momentul prietene, continuă el să strige în timp ce alerga, monstrul ăsta o să fie cel mai fantastic trofeu din panoplia mea! La marginea poieniţei se opri. Bipedul mai avea cîţiva paşi de făcut pentru a regăsi umbra protectoare a hăţişului din partea opusă. Axon ţinti îndelung şi trase. Alergarea monstrului fu brusc curmată. Un ultim salt şi se prăbuşi ca trăsnit. Axon se repezi către el cu un chiot de bucurie. La cîţiva paşi în urma sa venea în grabă Zelar. Dar nici nu apucară bine să ajungă în mijlocul luminişului, că un strigăt triumfal se înălţă din toate părţile şi o ploaie de săgeţi şi pietre se abătu asupra lor. Acesta fu ultimul lucru pe care îl văzură cei doi Deroni...

Cu toate că pierduseră un om, erau fericiţi; vînătoarea le reuşise. În acea noapte de la începutul timpurilor, tribul lui Groo-Moo petrecu pînă tîrziu în jurul Marelui Foc, ospătîndu-se cu carne friptă. Ce-i drept, carnea avea un gust cam ciudat, dar era friptură! O friptură rară, picată din cer, ar fi adăugat un observator ascuns al evenimentelor. Observînd pofta cu care consumau hălcile fripte şi ascultîndu-le exclamaţiile guturale, acelaşi ipotetic martor ar fi găsit în chipurile vesele ale oamenilor un ultim argument adus dizertaţiei lui Axon asupra farmecelor vînătorii. Însă vorba celor ce peste cîteva zeci de milenii aveau să ridice trufaşa cetate a Romei: CUI PRODEST?

St. PETRE

AU SOSIT SITARII

ALALTĂIERI, PE SEARĂ, AM FOST ÎN zăvoiul de la Argeş. Erau acolo. I-am văzut! Ba nu! Întîi i-am auzit. Dar mai întîi şi-ntîi am fost de faţă, în zăvoi, la procesiunea înserării. Era o procesiune, fiindcă murea una din zilele unei toamne. Soarele căzuse sîngerînd apusul, piuituri se căutau pentru noaptea gata încununată. Era răcoare şi mirosea a toamnă. Dar unde-or fi sitarii! N-au venit? mă-ntrebam neliniştit. Deodată, cînd un mierloi îndrăgostit a fluierat prima măsură din a lui „Noapte bună", s-a auzit o plesnitură seacă tăind aerul rece: şuier scurt de aripă. Apoi alt şuier. Erau doi sitari. Doi fluturi de umbră. Pe urmă alţii au trecut venind nu se ştie de unde, umbre în umbră...

Din vreme în vreme, la ţevile puştii înfloreau bujori în noaptea tot mai multă. Şi atunci, cădea la pămînt cîte un ghemotoc pestriţ, cu cioc lung. Un sitar. Pasăre misterioasă, nocturnă, ascunsă, venind din nordul rece, în drum spre sudul cald. Drum întrerupt, de mine...

Am cules de pe jos primul sitar căzut. L-am agăţat de ciochinar şi am avut o strîngere de inimă; acest sitar nu va mai traversa Mediterana... Dar, imediat am revenit cu logica vînătorului: ei zboară foarte repede. Apar cînd nu te gîndeşti şi dispar ca nălucile. N-apuci să arunci puşca-n umăr şi năluca nu-i! Deci, există oarecum, condiţii egale, în această întrecere. Dovadă că-i aşa sînt multe focuri aruncate în vînt. Cam la trei-patru focuri — un sitar. Ce să fac? Nu sînt un trăgător grozav...

— Maică, ce fel de păsări or fi astea?... mă întreabă, în autobuz o bătrînică, cu degetul întins spre cele patru sau cinci ciocuri lungi care împung aerul din ciochinarul de lîngă şoldul meu.

— Sitari... răspund cu disimulată indiferenţă, dar şi mîndrie. Am scuze: cartuşiera goală, multe şi grele probe de tir rapid la zbor şi o oboseală fizică generală. Dar bătrînica revine.

— Şi sînt bune de mîncat, maică?

— Desigur... şi mă refugiez privind pe fereastră. De fapt, privesc înapoi spre zăvoi. Dar nu scap.

— Şi ce-i bun de mîncat la păsările astea ciudate?

— Mai ales maţele! Pateu... (Şi nu-mi băteam joc de ea!)

Şi după asemenea răspuns bătrînica nu mai întreabă nimic. Cel mult, o mai aud murmurînd: „Săracul! Şi e încă tînăr! Păcatele maică!..."

Ilie CÂRCIU

ORNITOLOGICE

Pentru prima dată după o pauză de 30 de ani, s-a putut semnala eclozarea a cîte un pui în două cuiburi ale condorului din California, specie amenințată cu dispariția iminentă. Pentru asigurarea supraviețuirii speciei, s-a elaborat un plan complex de măsuri, în care este prevăzută și capturarea și înmulțirea în captivitate a cinci perechi, respectiv echiparea a zece condori cu mini-emițătoare radio, în scopul studierii amănunțite a vieții și obiceiurilor acestei specii.

●

Din cele patru cuiburi cunoscute ale condorului californian, doar o singură pereche a putut scoate cîte un pui în ultimii ani. În afara acestor perechi cunoscute, mai există cîteva exemplare solitare, din care se încearcă capturarea cîtorva, în vederea reproducerii artificiale a speciei.

●

După ce timp de mai multe decenii nu a mai putut fi observată în Noua Zeelandă, în anul 1977 s-a descoperit pe o mică insulă o populație de aproximativ 30 bufnițe-papagal, toate exemplarele fiind masculi. Abia în anul 1980 s-au descoperit primele două femele, primele după mai bine de 70 de ani! Pentru asigurarea supraviețuirii speciei, o pereche de bufnițe-papagal a fost mutată pe o altă mică insulă nelocuită.

●

Pe insula Sado (Japonia) au fost capturate ultimele cinci exemplare ale ibisului japonez, în vederea înmulțirii artificiale a speciei. Alte două exemplare trăiesc în libertate în zona de demarcație dintre Coreea de Nord și cea de Sud.

●

În provincia Shaxi (R. P. Chineză) au fost descoperite două perechi de ibis japonez, dintre care o pereche a putut crește trei pui în anul 1981. Întregul efectiv al speciei se ridică în prezent la 17 exemplare.

●

Populația cocorului american care cuibărește în Parcul Național Wood Buffalo (Canada) și iernează în Texas (S.U.A.), a crescut în ultimul an cu patru exemplare, numărînd azi 80 de păsări.

●

Efectivul cocorului de Manciuria numără 526 indivizi, dintre care 45 perechi în China, 120 perechi în Japonia și un număr nesigur în Coreea. Restul exemplarelor nu cuibăresc.

După ce în anul 1978 s-a descoperit un grup de nouă cocori siberieni, efectivul acestei specii este apreciat acum la 150 exemplare.

●

După ce dispăruse prin anii '60 în întregime, buha a fost reintrodusă în zona dintre rîurile Elba și Ems (R. F. Germania) de ornitologi și vînători, azi crescînd în jur de 40 pui anual.

●

În ultimul sezon de cuibărit în Suedia s-au numărat 79 perechi de codalbi, dintre care 56 perechi cuibăresc în lungul coastelor Mării Baltice (doar 12 perechi au putut crește pui!), respectiv 23 perechi sînt cunoscute din Laponia (11 perechi cu pui).

P. W.

Cei doi prieteni, ambii vînători pătimaşi, unul locuind la munte tocmai în nordul ţării, iar celălalt prin preajma Dunării, au hotărît să-şi înlesnească reciproc un „schimb de experienţă cinegetică", fiecare avînd nostalgia unui biotop exact opus celui în care vîna în mod obişnuit. Aşa se face că amicul meu Horaţiu a coborît cu entuziasm, din Maramureşul său natal, într-o zi de noiembrie, într-un sat de lîngă

SCHIMB DE EXPERIENŢĂ

Dunăre, vestit pentru vînatul său acvatic şi cu deosebire al gîştelor, obiectiv pentru dînsul inedit şi deci cu atît mai rîvnit. Ajuns acolo, el a savurat cu deliciu peisajul nou şi vast ce i se desfăşura în faţa ochilor: balta, părînd fără margini, începea chiar din marginea satului — prin ea mişunînd diferite animale domestice, vite ieşite la păscut, cîrduri de raţe şi gîşte ale oamenilor gîgîind zgomotos prin mlaştină, plus diverse cîrduri de porci. Pe sus treceau din cînd în cînd, grăbite spre sud, stoluri de gîşte şi raţe sălbatice — o priveliştе cu totul încîntătoare. După o zi petrecută pentru „acomodarea cu mediul", Horaţiu a atacat în plin delicata problemă a gîştelor, delicată fiindcă deşi circulau destule, zburau prea sus din cauza cerului senin; nici barca în care circula acum, viguros împinsă de un băietan cu ştiuciul, nu-i inspira prea multă încredere: destul de îngustă şi de scurtă, ea părea mai degrabă o asamblare improvizată a unor fragile cutii de ambalat fructe, prinse aproximativ cap la cap, echilibrul ei, destul de instabil, fiind condiţionat de perfecta sincronizare a gesturilor celor doi ocupanţi. La un moment dat, trăgînd într-o raţă ce-i trecuse în curmeziş, Horaţiu era mai-mai să se răstoarne — şi a descoperit atunci că tirul dintr-o asemenea barcă avea şi el socoteala lui destul de subtilă (calm, precizie...), inhibîndu-l pînă într-atîta, încît focurile aruncate în diferite direcţii deveniseră total inoperante. Cît despre gîşte, ele treceau la înălţime, în mici tringhiuri gîgîitoare, complet insensibile la pocnetele de sub ele. Aşa că, după cîteva ceasuri de colindare şi destule riscuri de răsturnare, s-a hotărît să se întoarcă. Soarele, obosit şi el, începuse să se afunde în trestii, mai trimiţînd doar cîte o ultimă explozie de lumină printr-un mic şir de nori multicolori — spectacol ales, dar care îl lăsa pe Horaţiu cu totul indiferent; el simţea un mare gol în suflet, imagine fidelă a două altor penibile goluri: acel al cartuşierii, rînjind parcă sardonic aidoma unei guri fără dinţi — şi acel al interiorului bărcii, unde, cu toată bunăvoinţa, nu se putea zări nici o urmă de raţă sau de gîscă... Noroc că în apropierea satului apăru, lateral, un splendid răţoi provincial, oferindu-i ultima şansă a zilei. Cu un năduf justificat el trase, răsucindu-se violent, cele două focuri pe nerăsuflate, accelerînd răţoiul şi... răsturnînd în sfîrşit barca, a cărei răbdare şi cuminţenie ajunseseră la capăt; noroc iarăşi că apa, deşi rece, nu era prea adîncă, cei doi ocupanţi putînd plescăi de zor pentru recuperarea diverselor accesorii (unele pluteau, altele căzuseră la fund...) dar, mai ales, pentru a redresa „ambarcaţiunea", a se urca penibil într-însa şi a ajunge de bine de rău la mal, şiroind de apă, clănţănind de frig şi negri de mîl. Şi astfel s-a terminat, oarecum cu bine, primul episod al acestui atît de mult visat „schimb de experienţă"...

Analizînd cu sînge rece, a doua zi, motivele insuccesului său, Horaţiu a hotărît să-şi schimbe radical metoda cinegetică în sensul de a nu mai căuta gîşte decît pe o ceaţă care să le facă mai accesibile şi, bineînţeles, cu o barcă ceva mai stabilă. Barca, ceva mai stabilă, a găsit-o el, dar ceaţa — deşi în plină toamnă — era mai greu de procurat. Zilele continuau, exasperant de senine — pentru Horaţiu însă, cît se poate de sumbre, pline de nervi, speranţe şi decepţii — un adevărat „suspans", desigur captivant de văzut într-o piesă sau un film, dar greu de suportat atunci cînd eşti în cauză. În sfîrşit meteorul (sau, cum zicea bătrîna casei, „poarta văzduhului") s-a îndurat şi într-o seară, o ceaţă deasă, „s-o tai cu cuţitul", s-a lăsat pe sat şi peste baltă. Horaţiu, care ajunsese „la punctul de fierbere", a şi pornit-o a doua zi dimineaţă cu noul său echipaj, într-un fel de beznă lăptoasă prin care se zăreau doar cîţiva arbori fantomatici încît mai riscau, peste toate, să se şi rătăcească; de aceea, ca precauţie, nici nu se depărtară prea mult de sat, avînd ca reper sonor, ţăcănitul înfundat al motorului morii. Deocamdată însă nu se vedea şi nu se auzea nimic. Pe la prînz a început parcă negura să se mai destrame, ivindu-se chiar un fel de soare palid şi intermitent, cu multiple ezitări printre norii măturaţi de vînt — şi au început să apară şi mult aşteptatele gîşte, zburînd, de rîndul acesta, de colo-colo, nici prea sus şi nici prea departe, astfel că Horaţiu a putut să-şi verse pe ele întreg necazul lui acumulat în zilele precedente. Trăgea acum în plin şi cu destul succes făcînd chiar, la un moment dat, un nesperat „dubleu", întocmai cum îşi visase el o vînătoare ideală la baltă... Cu timpul s-a limpezit şi cerul de-a binelea, sosind momentul întoarcerii, de rîndul acesta cu barca umflată de gîşte, că nici nu mai ştia exact cîte avea: nouă? zece? poate chiar mai multe — o întoarcere, mă rog, victorioasă, pe care el o savura din plin, căutînd să-şi compună totuşi o fizionomie cît mai modestă. Ajuns pe lîngă mal, zări un fel de alai zgomotos, probabil nuntaşii (căci era nuntă în sat) care se îndreptau spre casa miresii. Ciudăţenia era că zgomotele păreau mai degrabă ostile — desigur îşi zicea Horaţiu din cauza vreunor discuţii mai aprinse ale unora mai cu chef...

Cînd să debarce, vînătorul nostru de la munte a descoperit cu stupoare că nu era vorba nici de nuntaşi şi nici de vreo „discuţie aprinsă" ci că de fapt, chiar dînsul era ţinta imprecaţiilor mulţimii, reproşîndu-i cu vehemenţă împuşcarea mai multor gîşte domestice. Ce se întîmplase? Zburătăcind anevoie, cîteva exemplare rănite se întorseseră din baltă

pînă în sat, dîndu-şi duhul prin curţile oamenilor. Aceştia, bănuind imediat cine era vinovatul, l-au aşteptat la mal, cerîndu-i acum, prin diverse strigăte şi lamentări, cuvenitele despăgubiri. Într-adevăr, examinate bucată cu bucată, gîştele s-au dovedit a avea fiecare, nişte „semne", adică o mică pată de vopsea, care pe colţul aripii, care pe gît, care pe sub aripă — afară de una singură, întîmplător imaculată (poate autentic sălbatică?) dar şi aceea revendicată insistent de o babă nevoiaşă. Desigur că bietului Horaţiu nici nu-i trecuse prin gînd, în focul îmbătătoarei sale acţiuni cinegetice, să examineze gîştele mai detaliat şi nici nu-şi dăduse seama — ca un veritabil novice ce era — că o asemenea abundenţă de sălbăticiuni, în preajma satului, era cît se poate de suspectă...

Din banii ce-i avea la el a plătit ce-a putut, făcînd apoi o listă detaliată, ştampilată la Sfatul Popular, pentru a trimite păgubaşilor restul prin mandat poştal; şi s-a dus repede la gazdă, grăbit să-şi împacheteze întreg calabalîcul de cu seară, pentru a putea pleca a doua zi, cît mai de dimineaţă, direct spre Maramureşul lui, de care i se făcuse brusc, un dor nespus...

Nicolae CRISTOVEANU

MAPAMOND

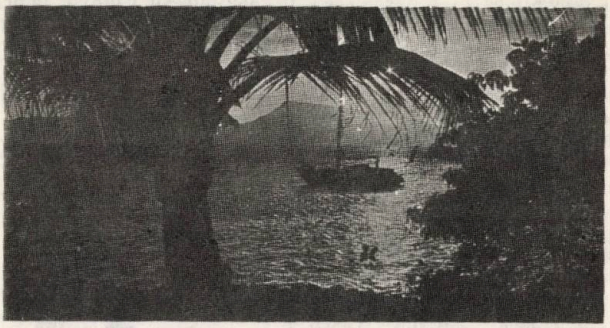

Portughezul Carlos Lopez a reuşit să pescuiască, la 20 km de portul Lisabona, o broască ţestoasă uriaşă, avînd o greutate de 700 kg şi în vîrstă de 300 de ani. Din cauza loviturilor primite în momentul capturării, ea nu a mai putut supravieţui. În prezent, broasca ţestoasă, naturalizată, constituie unul din punctele de atracţie ale Muzeului marinei din Lisabona.

Localitatea franceză Quimper deţine un neobişnuit record: în cursul anului 1983, aici au fost muşcaţi de cîini 83 de factori poştali. Acest neobişnuit bilanţ se explică prin faptul că unii din locuitorii oraşului nu au cutii poştale la poartă, factorii poştali fiind astfel nevoiţi să intre în curtea cetăţenilor pentru a le înmîna corespondenţa şi ziarele.

Zaak este numele celei mai mari gorile din lume, una din fostele „vedete" ale grădinii zoologice din Oji de Kobi — Japonia. Cînd a murit în 1980, la vîrsta de 28 de anii, ea atinsese greutatea de 285 kg!

Nu mică le-a fost mirarea măcelarilor unui abator din localitatea italiană Viareggio cînd, sacrificînd un viţel, au găsit în stomacul acestuia un container metalic cu 300 grame de heroină pură. După cum s-a constatat din cercetările poliţiei, viţelul — expediat din Franţa — trebuia să ajungă la alt abator, ai cărui angajaţi erau în legătură cu vînzătorii de droguri.

Englezul Russel Daig a primit un premiu special al municipalităţii londoneze pentru faptul că a reuşit să pescuiască un somon în Tamisa. Pînă la el, ultimul somon fusese pescuit în urmă cu... 150 de ani. Prin premiul acordat lui Daig, edilii Londrei au vrut să sublinieze faptul că eforturile lor de depoluare a apelor Tamisei, au început să dea roade.

Punctul de atracţie al unei grădini zoologice din Taiwan îl reprezintă Liger, leul-tigru. El seamănă la corp cu mama — tigroaică, iar la cap cu tatăl, leul.

Conform unei statistici, în lacul tanzanian Rukwa, există peste 10 000 de crocodili. Dacă ne gîndim că pentru hrana zilnică a fiecăruia sînt necesare 10 kg de peşte...

Norvegianul Rolf Holverson a inventat o mulinetă cu motoraş, care poate fi manevrată cu o singură mînă. Ea este destinată, mai ales, handicapaţilor fizic.

Asociaţia profesională a blănarilor din Elveţia a „adoptat"... doi pui de tigri.

Rătăcindu-se, un porumbel călător a zburat din localitatea engleză Penzahce, pînă în provincia canadiană Ontario. El a parcurs această distanţă de 9 600 km în 16 zile, stabilind un nou record mondial de zbor al porumbeilor călători.

Un fapt inexplicabil s-a petrecut acum doi ani în Insula Paştelui din Pacific: peste 16 milioane de păsări şi-au părăsit cuiburile, migrînd spre alte locuri. Una din ipotezele emise: plecarea zburătoarelor s-ar datora creşterii nivelului apei şi scăderii temperaturii.

Pe aeroportul din localitatea Maikap — Uniunea Sovietică — un avion de pasageri care se pregătea de aterizare, a fost ţinta atacurilor furioase a doi vulturi regali. Avionul a reuşit să aterizeze abia după al doilea atac al acestora. Ajuns la sol, s-a constatat că găurile provocate pe aripi de ciocurile păsărilor aveau o profunzime de pînă la 40 cm.

●

Într-o regiune izolată din Bihar, India, un animal sălbatic neidentificat a ucis — în 15 luni — un număr de 85 de persoane. Atacurile sîngerosului patruped au avut loc, întotdeauna, la răsăritul sau apusul soarelui.

Aurel CODREANU

Trei pui de...

...tigri

...pantere

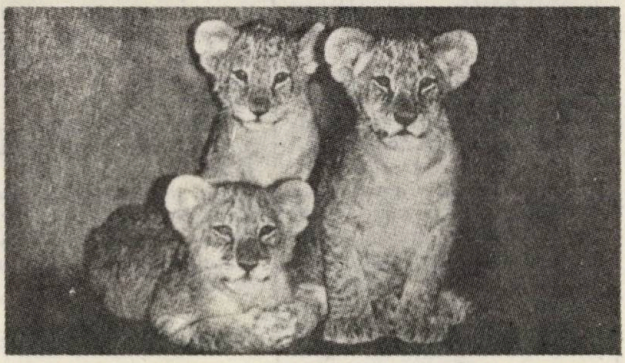

...lei

ZOO — BOTANICE

POMUL

Sub coroana mea bogată,
Mulți un adăpost își cată.
De aceea-mi dau cuvîntul:
Nu umbresc în van pămîntul!

IARBA

Anotimpul cald cînd vine
Toți aleargă către mine,
Că sînt moale și cochetă...
Dar apoi... își iau mocheță!

GÎSCA

Se fălește ne-ncetat
Cum că Roma a salvat.
Ce mai, soarta o răsfață,
Cu un „ga" trăiește-o viață!

CERBUL

Vînătorii cu puști grele,
După mine trag de zor.
Le plac mult coarnele mele,
Însă nu și ale lor!

Dumitru NEGREA

JOMIR

Urcăm pe Ceahlăul ce se ivește în pîcla viorie, să-i admirăm încă o dată Toaca, Bhampele, Sihăstria Durăului și mai ales străvechea Cetatea Neamțului, cea plină de ripi și acoperită de fulgere.

Și astfel, recunoscînd pata galbenă unde altădată era o casă de pădurar și cunoscînd drumul gîtuit între două grohotișuri abrupte ale muntelui, de sub cenușa amintirilor iese

la iveală o singură scînteie: Jomir.

Au trecut de-atunci patruzeci de ani. Și vezi dumneata, chipul, dar mai ales fapta pădurarului Jomir au rămas scrise în inima mea. Închid ochii și poposind lîngă trunchiul prăbușit al unui molid mi-aduc aminte...

Era, tot ca acum, o dimineață luminoasă de vară cînd noi, studenți și studente, ne aflam în excursie pe Ceahlău. Am intrat atunci în casa pădurarului Jomir, în frunte cu profesorul care, văzînd atîrnată de perete capsiera ce se încărca pe gura țevii, întrebă:

— Da, de ce ții în casă arma încărcată, moș Jomire?

— Pentru că așa e rînduiala la noi! Aci, în inima muntelui, se pot întîmpla multe: te calcă hoții, te atacă ursul, pe tine sau vreo vită, și atunci ce faci fără pușcă? ... Aici, unde trăim singuri și departe de lume, în pușcă ne punem toată nădejdea...

Deodată, afară izbucniră strigătele de groază ale băieților și fetelor, care alergau speriați în toate părțile. Dinspre pădurea înaltă de brad venea în goană, spre casa lui Jomir, o viță albă pe care se afla, călare, un urs. Fiara atacase tocmai atunci boul răslețit și acum îi rupea greabănul cu ghearele și colții. Că așa atacă întotdeauna vitele, ziua; noaptea le lovește numai pe ploaie și vînt, doborîndu-le cu brînca în văgăunile și prăpăstiile muntelui, după care coboară și le mănîncă, mai întîi rărunchii și inima. Bietul animal, îngrozit de moarte, venea în galop cu groaznicul său călăreț, spre casa pădurarului, adică spre mîntuire.

Moș Jomir, mititel de statură dar sprinten și de mare curaj, a înțeles dintr-o singură privire ce are de făcut. Se repezi în odaie, smulse pușca din cui și ieși în întîmpinarea fiarei.

Cînd ursul zări omul, era prea tîrziu. El sări jos de pe greabănul boului, cu fața spre pădurar, căci cu spatele nu se mai putea întoarce. Vița trecu ca glonțul pe lîngă moș Jomir și, de-a dreptul pe poartă, intră în ocol. Noi, cei din casă, priveam încremeniți cum acolo, în mijlocul drumului de piatră un vînător neclintit își aștepta, cu arma în mînă, dușmanul. Ursul își ridică coama deasupra capului și înaintă către pădurar. Din instinct, animalul înțelese că se afla în primejdie de moarte și că cea mai bună apărare a sa era atacul.

Ajuns la cîțiva pași de Jomir, ursul se săltă pe labele dinapoi și cu brîncile desfăcute se avîntă asupra pădurarului. Îngenuncheat pe un picior, ca să nu greșească focul, acesta ridică arma și slobozi amîndouă țevile în pieptul fiarei care căzu răstignită la pămînt. Cele două trăsnete răscoliră pînă departe liniștea adîncă a văilor și țarcurilor dimprejur.

Jomir se săltă, se îndreptă de șale și, scoțîndu-și cușma, ne zîmbi calm, prietenește, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat.

Mam gîndit atunci și mă gîndesc și azi, cînd din casa lui Jomir n-au mai rămas decît pietre și costoroabe putrezite de vreme: Oare în ce țară din lume sînt munți atît de frumoși și vînători atît de neînfricați ca la noi?

Teodor ELEFTERESCU

SALTUL CRAPULUI

Era o dimineață cețoasă de toamnă. Nici o adiere, nici o mișcare. Se părea că totul se înscrie în cadrul unei simfonii a tăcerii — formă a existenței concrete, sugestie a unei melodii abstracte, realitate, vis.

Misterioasa așezare a bălții adunase aici, lîngă Dunăre, la Vadul Oii, circa zece pescari amatori, veniți de cu seară cu motociclete și mașini. Cu toții păstrau liniștea impusă de ritualul pasiunii lor. Vremea trecea pe nesimțite, în timp ce soarele se ridica încet pe cer, mai întîi roșu stins, apoi roșu portocaliu, alungind cu razele sale ceața și întinzînd cel mai fermecător covor de curcubeie multicolore. Pacea și liniștea, mirajul și extazul — factori umani de referință — erau prezenți ca într-o sărbătoare a permanenței.

De pe malcia de unde trăiam aceste simțăminte, mi-am montat două lansete, iar cînd lumina a invadat malurile, m-am rupt de vis, am pus nadă în cîrlig și am început să pescuiesc. Într-un timp relativ scurt am prins doi crapi: un ciortan cam de un chil și altul ceva mai mare. I-am pus pe amîndoi în juvelnicul pe care l-am agățat de malcie, jumătate în apă și jumătate afară. Gura juvelnicului am lăsat-o deschisă, pentru a putea pune mai ușor peștele scos din cîrlig.

Apa era limpede ca oglinda. Toată lumea prindea, pentru că balta avea pește.

La un moment dat, ce să vezi? Numai ce mă pomenesc cu o explozie în juvelnic și, cu un salt acrobatic, crapul cel mare sări prin deschizătura juvelnicului... direct în apă. Speriat, puțin a lipsit să nu cad în baltă. Cum unii vecini văzuseră spectacolul, s-au pus pe rîs și pe calificative ironice. Erau convinși că trăiam un mare necaz. Dar, se înșelau. Dimpotrivă, stăteam liniștit și revedeam în sinea mea ceea ce se întîmplase. Eram parcă eu crapul de mai înainte, scăpat de la pieire, ieșit din capcana morții la viață, renăscut, ascunzîndu-mă printre plantele din fundul bălții, liber și fericit. M-am bucurat atunci de parcă ar fi fost începutul propriei mele renașteri.

.....

De-atunci, au trecut ani de zile. Merg, toamnă de toamnă, la pescuit, pe malurile aceleiași ape. Las și acum juvelnicul deschis, în speranța că voi prinde un crap mai mare și mai curajos va sări cîndva și din baltă în juvelnic!...

Gh. HANȚĂ

UMOR

— Nu înțeleg de ce oamenii nu pescuiesc aici...
(„Field and Stream")

Knock out...

MISTREȚUL NĂZDRĂVAN

Cu cîțiva ani în urmă, într-o frumoasă zi de iarnă, însorită dar geroasă, s-a organizat o vînătoare de mistreți în pădurea Cringul Frumos din Lunca Ialomiței. Zăpada căzută în noaptea precedentă îmbrăcase pădurea într-o mantie albă, moale și pufoasă. Crengile copacilor se aplecau sub povara omătului, ca niște candelabre în care razele soarelui sclipărau scînteieri de diamant și sub hlamida albă, natura, în marea ei fantezie, construise palate efemere cu tunele și cupole în toate stilurile vremurilor, ca într-o veritabilă expoziție. O liniște adîncă stăpînea întreaga pădure transformată într-o încremenire albă.

În acest decor de basm nordic, paznicul N. Ciupercă a așezat fiecare vînător de-a lungul unui drum, după care s-a îndreptat spre capătul flancului, la malul Ialomiței. Din față, a început larma gonacilor și după cîteva minute, o namilă neagră se deplasa paralel cu linia vînătorilor, dar cam departe, scuturînd zăpada de pe arbuști. Și cînd toți credeau că mistrețul a ieșit din bătaie, s-a auzit trăsnetul armei din flancul drept, după care a apărut paznicul cu arma încă fumegîndă și cînd vînătorii s-au strîns în jurul lui, le-a spus: „Am deșelat un mistreț mare și, care vrea, să se ducă pe urma lui și să-l mîntuiască de chinuri, că nu am avut decît un glonț. Eu mă duc să aduc sania."

Și atunci, s-a desprins din grupă un vînător, se pare ceva șef mare în comerț și călcînd apăsat pe urmele mistrețului, conștient de importanța momentului, s-a dus să-l răpună. Și ce, era puțin lucru să împuște o asemenea dihanie? A doua zi, trecînd prin birouri ar auzi șoaptele subalternilor: „Știi, șefu a împușcat mistrețul ăla mare". Și dacă cineva l-ar întreba cum a fost, i-ar răspunde cu modestie: „Nu e greu, dar trebuie să știi să ochești cu calm!" — și ar pleca mai departe urmărit de priviri pline de admirație, care i-ar încălzi sufletul. Dar, n-a fost sa fie așa.

Cînd a ajuns, a privit mistrețul trîntit în zăpadă, s-a proptit bine pe picioare, a ochit îndelung și a tras.

Însă, fie din cauza pocnetului armei, fie din *cauza glonțului care a șuierat pe la urechea*

→

animalului, acesta, cu o zvîcnire, s-a ridicat pe picoarele din față și clămpănind furios din fălci, a încercat să se tîrască spre el. Uitînd că mai are un glonț în țeava stîngă, a rupt-o la fugă, cu căciula într-o mînă și arma în cealaltă, răcnind ca din gură de șarpe: „Vine, măă! Fugiți, măă!" și ca la comandă, întreaga grupă s-a pus pe fugă, cu icneli, cu îmbrînceli, cu mătănii prin zăpadă, de ar fi zis că s-a rupt frontul. Din această fugă deslănțuită i-a oprit paznicul, care venea cu sania, și rușinați s-au întors. S-a dus primul, a tras două focuri și s-a retras cu spaimă, zicînd: „N-a căzut"! A urmat al doilea, al treilea și încă alții, însă mistrețul, în aceeași poziție, continua să clămpănească din fălci, să împroaște o spumă albă de neputință și furie, deși fiecare susținea că a lovit în plin. Paznicul, sătul de această tărășenie, a luat arma unui vînător, s-a apropiat cam la zece pași, a ochit scurt și mistrețul, lovit în dosul urechii, a căzut ca fulgerat. Cînd s-au dus să-l scoată în drum, paznicul le-a arătat arboretul zdrelit, găurit și scărpinîndu-se sub căciulă, cu un zîmbet abia mijit în colțul gurii, a exclamat: „Măi! Măi! Măi! Năzdrăvan mistreț! Iată, au ricoșat gloanțele din el"!

Și cînd toți trăgeau de vînat să-l scoată în drum, „șeful", deoparte, gusta amărăciunea visurilor spulberate.

Rudolf BIEGA

DE TOATE

În Anatolia au existat grădini zoologice încă pe vremea lui Xenofon. Cu ocazia partidelor de vînătoare, animalele sălbatice din aceste rezervații serveau drept țintă suveranilor.

În grădina zoologică din Berlin, unele animale sălbatice trăiesc în stare de libertate. Ele nu pot însă părăsi teritoriul ce le-a fost rezervat, deoarece acesta este împrejmuit cu un fascicol de raze deka, avînd proprietatea de a le ține la respect.

O specie de capră sălbatică din Africa cîntărește numai 19 kilograme și poate sări 7 metri înălțime, fără a face un efort prea mare.

Lupii și cîinii au un auz atît de fin încît percep foșnetul ierbii sub talpa piciorului, de la distanță de 50 de metri.

În marea Weddell, din Antarctica, trăiesc cele mai mari balene din lume — balenele albastre —, care măsoară 30—35 metri lungime și cîntăresc pînă la 150 tone. În timpul cînd sînt urmărite de vînători, aceste balene ating o viteză de 22 km pe oră, dezvoltînd o putere de 145 cai.

Întrebuințările cînelui de-a lungul timpurilor și la diferite popoare au fost și sînt multiple. Astăzi, cîinii sînt ținuți mai ales pentru paza casei și pentru vînătoare. În trecut însă, ei aduceau și alte servicii, dintre care merită amintite cîteva: celții aveau batalioane de cîini pe care le puneau înaintea oastei la luptă. După bătălia de la Vercelbaer, romanii au fost nevoiți să folosească și ei cîinii în război, aceștia fiind puși să păzească bagajele și merindele în locul plantoanelor antrenate în luptă. Se povestește că spaniolii — după descoperirea Americii — s-au servit de cîini pentru a găsi pe locuitorii autohtoni ascunși prin păduri. Mii de sclavi au fost prinși în Statele Unite ale Americii de cîinii stăpînilor.

Spre deosebire de leul african, leul asiatic este un animal extrem de rar. În zilele noastre, el poate fi întîlnit doar într-o rezervație din India, dar și aici este pe cale de dispariție. În prezent, mai există doar vreo 150 de lei asiatici.

În general, majoritatea animalelor știu să înoate din naștere; printre puținele excepții se numără și cămila, care deși supranumită „corabia deșertului", se îneacă imediat ce intră în apă adîncă.

CINE SÎNTEM

Toamna, cînd bietul iepure plăteşte toate oalele sparte din celelalte sezoane, privesc la această „armată" gălăgioasă şi-mi pun întrebările:

— Cîţi din aceşti vînători sînt materialişti şi cîţi idealişti?

— Cîţi din ei s-ar lăsa de vînătoare dacă bietul iepure ar avea colţi şi ar muşca măcar ca pisica?

Ce consider vînătoarea? Este şi un sport, să zicem, pentru adevăraţii vînători ea fiind o înmănuchere a unor calităţi. Nu este suficient a fi înzestrat cu o armă de marcă, a sta ascuns undeva, a lua linia de ochire, a apăsa pe trăgaci, iar proiectilul să curme viaţa unei fiinţe.

Nu, vînătoarea o consider o combinaţie de însuşiri, o hrană sufletească, o fortificare a organismului uman, o integrare în natură, iar cînd colectivul este agreabil, deconectarea va fi salutară.

Cîţi din vînătorii noştri de şes au dus în rucsacul amintirilor o vînătoare de gîşte ori de sitari?

Cîţi din acei purtători ai armelor de vînătoare au umblat prin roua mirişti lor înaintea lunii pline din septembrie, după o colonie de prepeliţe?

Cîţi din ei au stat stane de piatră ca mistreţul să le treacă pe aproape, chiar dacă pe şira spinării vînătorului curge o transpiraţie de gheaţă?

Dacă-mi pun asemenea întrebări şi elimin grupele care se clasifică, numărul total al „sportivilor" se va reduce simţitor. Dar nu o fac. Care este cauza? Au apărut vînători iepurari. Cînd vine toamna destui breslaşi mă întreabă:

— Ce ştiţi, se deschide vînătoarea?

— Dar cine a închis-o? Ştiu de ce vînătoare întreabă, dar nu le dau răspunsul pe tavă.

— Nu! De vînătoarea la iepuri întreb.

Şi discuţiile pe această temă continuă.

Pe unii din colegii de vînătoare îi solicitam pe vreme mai proastă să mergem la o baltă pentru raţe, ori la o pădure pentru porumbei.

— Ce sînt nebun? Nu vezi că timpul nu se îndreaptă!

Simpatici colegi, aşteptaţi ca vînatul să apară pe strada principală din cartier?

În viaţa mea de vînător am avut ocazia să asist la multe întîmplări. Iată una:

„Pe o baltă a căzut o raţă alicită şi nu mai avea capacitatea să zboare. M-am retras într-o zonă mai ferită pentru a o urmări unde se ascunde.

Dar pe malul apei îşi făcură apariţia doi vînători, din care unul mic de stat şi mîndru de ureche, celălalt fiind nevoit a vorbi mai tare pentru a fi auzit de colegul său. Vă daţi seama ce vînătoare făceau.

Văzînd raţa pe luciul apei, cele două cartuşiere s-auu golit; da, da, cele două cartuşiere. Vietatea a scăpat totuşi de ploaia de alice — peste 4.000 — aruncate asupra ei. Vînătorii noştri au plecat, renunţînd

→

să mai tragă. Rața, atunci cînd liniștea a pus stăpînire pe maluri, s-a retras într-un cotlon să-și ducă tristețea invalidității ori să dea în primire ultimele momente ale vieții în liniște.

Cu puțină fereală m-am apropiat de refugiul ei, luînd-o fără nici o împotrivire. La o analiză sumară, vîrful aripei era rupt. Un sentiment al părerii de rău s-a cuibărit în mine, hotărît a-i elimina partea beteagă. Cu îngrijirile administrate în perioada următoare s-a vindecat, integrîndu-se printre orătăniile din curtea fratelui meu.

De zburat nu a mai zburat niciodată, în schimb la toamna următoare, dorul de călătorie, chemarea înălțimilor spre unghiul de zbor, a topit-o.

Într-o dimineață a fost găsită fără viață, cu ciocul ascuns în aripa incompletă.

În aceeași poziție, un apreciat naturalizator a lăsat-o să se „odihnească".

Petru MEHEDINȚEANU

MIHAIL SADOVEANU
despre... pescari

Peștele nu trage la pescarul cu undiță scumpa și bagaje multe.

Pescarul e și el un vînător, mai ales în ceea ce privește istorisirile.

Ca să fii pescar cu noroc, îți ajunge o vargă de alun, un ac încîrligat la lumînare ș-o bucată de ață de in — dacă ai văzut peștele cel minunat de aur. Dacă nu l-ai văzut trebuie să ai măcar credință într-însul.

Pescuitul e un vînat și pescarului i se poate întîmpla, ca și vînătorului, să se întoarcă acasă cu torba goală.

În așteptarea aceasta a unei minuni stă tot farmecul pescuitului ca și al vînatului... Și farmecul nu e numai așteptarea unei minuni — căci orice pește mai mărișor, în amintire ia proporții deosebite. Farmecul e în despărțirea desăvîrșită de lume și în repaosul complet în care intri. Grijile, preocupările, supărările și durerile adorm. Te-ai apropiat de natura eternă, care te-a luat în stăpînirea ei și te ocrotește ca o mamă.

Dacă prima invenție utilă, cu totul extraordinară, a fost pentru oamenii cei dintîi focul, apoi undița a fost poate cel dintîi divertisment.

Într-adevăr, pescarul cu undița are atitudinea cea mai absentă, și în aparență cea mai nulă. Vă rog să nu credeți nimic din ce vedeți și să-l apreciați după cum merită. Numai cugetarea dezinteresată și liberă are valoare nobilă pentru bieții oameni.

Liniștiți în ceea ce privește rezultatul și împăcați de odihna completă a gîndului nestatornic și dușman, oamenii cu undița consumau timpul. În civilizația noastră modernă așa de trepidantă tot mai mult se simte nevoia unui asmenea medicament.

Pescuitul e o foarte plăcută îndeletnicire, chiar dacă nu prinzi nimic.

Pescuitul primitivilor era agerime: vînatul — forță și rezistență.

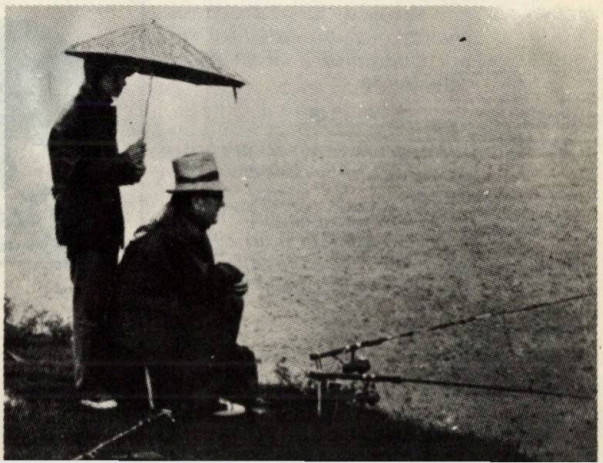

MAPAMOND

Măsuri drastice s-au luat, începînd din acest an, în Scoția, unde activitatea numeroaselor bande organizate de braconieri nu s-a mai putut suporta. Specializați în vînarea și comercializarea vînatului mare — cerbul în primul rînd — adevăratele organizații de braconieri pustiau terenurile de vînătoare mai greu accesibile. Amenzile au fost mărite de la 35 lire sterline la 1000, confiscîndu-se totodată și mijloacele de transport folosite de braconieri — mașini de teren și avioane particulare. Cu amenzi corespunzătoare se sancționează și comercializarea cărnii de vînat braconat.

●

Un studiu al organizației „Game Conservancy" (Anglia) a stabilit că media cheltuielilor pentru introducerea în teren a unui fazan se ridică la peste 20 dolari.

●

În timp ce cerbul comun își leapădă ambele coarne în decurs de cel mult cîteva zile, la elan s-au constatat chiar și 57 zile între pierderea primului și celui de al doilea corn.

●

Dacă o vulpe alicită pleacă — chiar în plină fugă — cu coada ridicată în sus, nu mai este nevoie de un al doilea foc. Dublați însă imediat, dacă vulpea lovită pleacă cu coada lăsată în jos.

●

Importul de păsări din specii tropicale atinge cifre enorme în S.U.A. — în medie, anual, peste 250.000 papagali, recordul fiind atins în anul 1971 cu peste 400.000 papagali importați din toate zonele globului.

În anul 1976 Japonia a importat un număr de 344.000 papagali.

●

De curînd, în Sri Lanka, a fost interzisă comercializarea păsărilor sălbatice, luîndu-se măsuri drastice împotriva celor care încearcă să calce noua lege.

●

În Scoția, un fermier a fost nevoit să achite suma de 1000 lire sterline pentru împușcarea unei acvile de stîncă. Pe cînd și la noi asemenea măsuri?

Un profesor universitar din S.U.A. a fost amendat cu suma de 3000 dolari pentru faptul că a importat un ou de acvilă de stîncă (motivînd cercetări științifice), pasăre strict ocrotită în S.U.A.

●

În urma unui blizzard extrem de furios din cursul nopții de 13/14 martie 1904, care a bîntuit în statele Iowa și Minnesota (S.U.A.) doar de pe gheața a două mari lacuri s-au putut aduna cadavrele a peste 750.000 presuri cuprinse de vijelie.

●

O grindină neobișnuit de puternică, din cursul lunii ianuarie 1956, în districtul Colesberg (Rep. Sudafricană) a provocat moartea unui mare număr de berze care iernau aici: doar din apele micului lac de baraj de lîngă Palmietfontein au fost adunate 470 cadavre.

●

În statul New Mexico (S.U.A.) în octombrie 1960 o grindină care a durat mai puțin de 30 minute a provocat moartea a peste 1000 cocori.

Leii pot fi identificați după mustăți

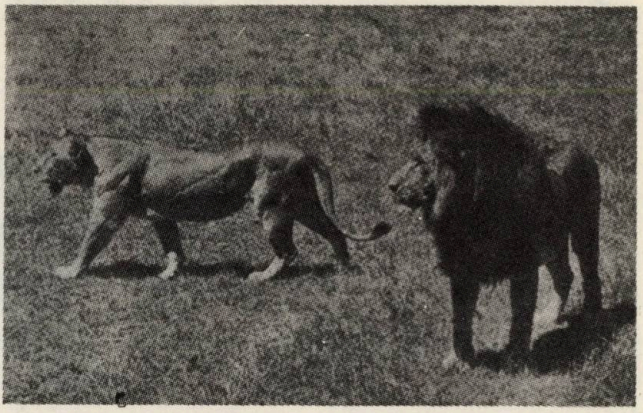

Oamenilor le este greu, uneori imposibil, să facă deosebire între animalele adulte din aceeași specie și de același sex. Printre acestea, leii nu fac excepție. Iată însă că doctorii Pennyewick și Rudna de la Universitatea din Nairobi (Kenya) au găsit un mijloc de identificare a leilor: mustățile.

După cei doi cercetători, topografia mustăților acestor feline este unică la fiecare exemplar în parte și nu se schimbă întreaga lor viață. Timp de un an și jumătate ei au făcut portretul a 50 de lei din Parcul național Nairobi. Mai întîi, ei desenau profilul fiecărui leu, apoi fotografiau coada animalului. Problema cea mai grea consta în imobilizarea animalului, spre a putea fi marcat pentru recunoaștere: mustățile se aseamănă foarte mult de departe, oricît de diferite ar fi. Dar mai ales cînd diferențele sînt așa de mici.

Mustața leului n-are mai puțin de cinci rînduri de peri. Studiul celor doi cercetători s-a îndreptat asupra celor două rînduri care mărginesc buza superioară. Aici identitatea fiecărui leu este determinată de poziția unui fir de păr. Un fir de păr din rîndul superior, situat deasupra sau între două fire de păr din rîndul inferior — acesta determină identitatea animalului.

Se apreciază că acest nou sistem permite identificarea cu suficientă certitudine a fiecărui individ dintr-o grupă de lei. Zoologii au și alte mijloace de identificare a animalelor: dispoziția petelor pe gîtul girafelor, a ridurilor pe botul rinocerilor, desenul de pe urechile elefanților. De ce n-ar fi și mustățile un semn de recunoaștere?

L. BRATU

Pescărești

Somnul este o specie din ce în ce mai rară, mai ales cel... lin. După unele cercetări principala vinovată pentru această stare de lucruri este îngrijorătoarea proliferare a unei specii concurente: insomnia. Specialiștii sînt de părere că singurul remediu ar fi folosirea unui produs special de sinteză pe bază de fier: somniferul...

Cel mai pofticios pește este babușca. Nu degeaba i se mai spune și bălos...

Se pare că avuția bibanului se datorează unei moșteniri. Într-adevăr, dacă stăm bine să ne gîndim, numai Bourbonii și bibanii au cîte un nobil reprezentant supranumit Soare!

Se spune că cele mai nefericite neveste sînt cele ale căror soți prind roșioare. Dar oare cele ale cărora prind văduvițe să fie cu ceva mai fericite?

De cele mai multe ori cînd se dă la crap se prinde orice altceva numai crap nu. Vorba ceea: Unde dai și unde crapă!

Mustața pare a fi la modă și printre pești. Dintre aceia care totuși încă nu s-au molipsit se numără și carasul. De aceea și este ca ras...

Cel mai îndrăgit pește de către copii este... scobarul.

Atenție pescari! Există și roșioare... răpitoare!

...și vînătorești

Dintre toate animalele numai jderii se au ca fraților...

Cel mai vînat animal este... leul.

Animalul care suferă cel mai mult este zebra. Toată lumea o calcă în picioare.

Orice... numai fazan să nu fii.

Ciudat! Deși se spune că e foarte sănătos, totuși rîsul e pe cale de dispariție.

ST. PETRE

URSUL... ȘI CURAJUL

Ieșit fără pușcă și fără cartușe,
un vînător (ce caz fenomenal!)
s-a întîlnit c-un urs cam ciudat,
ce dormita mișcînd din urechiușe.

Acum, în loc să-și fi văzut de treabă,
vînătorul pretinde că l-ar fi tras
de coadă (atît cît era) și de-o labă,
ba i-a și rîs dihaniei în nas.

— Măi leneșule, a dat buzna curajosul,
nu ți-e rușine să chiuleștI? Hai, piei
din fața mea, cît umblu cu frumosul,
căci altfel — eheI!

Așa s-a răstit — și nici pușcă n-avea,
iar ursul tăcea și-nghițea.

Dumneavoastră puteți să zîmbiți, dar pe mine
m-a convins temerarul sfidător de jivine
cu inima-n piept ca de șoarece
deoarece,
vînătorul, ce-i drept, n-avea pușcă...
— Aha! veți striga. Am aflat.
Înseamnă că ursul era într-o cușcă
la Circul de stat.
— Nici vorbă. E prea complicat.

Eu cred pe de-a-ntregul povestea,
fiindcă toate acestea
prietenul meu le-a visat...

Andrei CIURUNGA

fig. 1 — Figură fantastică din „Dreptatea lui Traian"

ANIMALE FANTASTICE

ÎN TAPISERIA MEDIEVALĂ

Dacă ar fi să alegem din timpii istorici pe acela care credem a fi trăit în inima fantasticului, pe bună dreptate sorții ar cădea asupra Evului Mediu, cu neliniștitoarele linii sumbre și greoaie ale ultimelor construcții romanice, ori cele bizar alungite ale arhitecturii gotice; cu umbra și penumbra în care colcăie bestiarul sculptat romanic și gotic, sau cu lumina supranaturală, celestă, a vitraliilor; cu monstruoșii garguille, vărsînd apa din înaltul acoperișurilor de la Notre Dame; cu complicatele forme ale castelelor stăpînite de seniori „fără frică", „temerari", „îndrăzneți" și doar arareori „buni" sau „frumoși"; cu mirifica lume a tapiseriilor înșiruite de-a lungul interminabilelor săli întunecate și reci, din care, la lumina faclelor învie o lume stranie, indiferent de subiectele ce le tratează: scene din viața socială, galante, de vînătoare, povestiri despre viața și aventurile unor oameni mari, criptice embleme și simboluri. O lume irațională de monștri cu chip uman ori animal, grotești împreunări ale tuturor stărilor materiei: vegetale, zoomorfe, antropomorfe, virtuți sau vicii întrupate, animale cu atribute fantastice, toate mișunînd în marginea unei vegetații nemaivăzute, existente doar în fantezia autorului.

Din neliniștile sfîrșitului de mileniu, războaiele, molimile și durerile începutului celuilalt, s-a alimentat imaginația celor mai vechi și vestiți tapiseri, inegalabilii artiști ai *„Apocalipsului de la Angers"*. Comandată meșterului parizian Nicolas Bataille de către Louis d'Anjou (1339—1384), era inițial compusă din cinci tapiserii (24×5 m), cuprinzînd 105 scene, din care s-au păstrat abia 77. Despre calitatea ei, burghezul Bertrand Boisset din Arles nota la 1400: „Nimeni nu poate descrie valoarea, frumusețea și noblețea acestor tapiserii". Dintr-o lume de coșmar, în culori de o rară strălucire — alburi, roșuri, ocruri, griuri, albastruri — se desprinde monstruoasa îmbinare de mamifere — probabil leu — cu șapte capete, aluzie la cele șapte păcate capitale, purtînd în spate „Marea Desfrînată", imagine luxuriantă a unei frumuseți și opulențe nerușinate și marele Dragon, scabroasă hibridare între un trup de reptilă, aripi de liliac și gîturi lungi terminate în capete de cîine cu coarne. Terifiantă și strălucitoare, imaginea respinge și atrage în același timp pe privitor. Ideea avea să fie reluată într-o tapiserie avînd același subiect, al cărei meșter cartonier a fost Bernard van Orley. Influențat de ciclul de gravuri, „Apocalipsul" lui A. Dürer (1471 —1528) pe care acesta îl cunoscuse direct, el creează desenele celor opt tapiserii, din care se distinge cu deosebire „Tirania marelui dragon, a bestiei și a monstrului cu coarne de miel". Fantasticul rezultă nu atît din ceea ce reprezintă, cît din contrastul dintre un colorit minunat și bizareriile imagistice. Pentru calitățile sale deosebite a fost inclusă în patrimoniul național al Spaniei, alături de o altă tapiserie înscrisă pe aceeași linie: „Luxuria" — o variantă a „Marii Desfrînate" — odinioară proprietatea contelui Egmont — eroul național al Țărilor de Jos, decapitat la 1568 din ordinul ducelui de Alba, de la care a trecut prin confiscare în proprietatea lui Filip al II-lea al Spaniei.

De semnalat că fiarele „Apocalipsului" au făcut carieră în imagistica europeană pătrunzînd

→

pînă la noi, unde „Desfrînata Babilonului" apare în mod egal la Şieu în Maramureş ori la Suceviţa, pe o ferecătură de carte la Cotroceni sau pe o icoană de sticlă pictată de Matei Ţînforea, iar dragonul poate fi recunoscut în balaurul din basmele româneşti.

licorn era foarte căutat. „Vînarea licornului" (aflat la Metropolitan Museum — New York) datînd de la sfîrşitul secolului XV face subiectul unui ciclu de şapte tapiserii, din care cinci au fost executate pentru Ana de Bretania cu ocazia căsătoriei cu Ludovic al XIII-lea, iar alte două — în fapt prima piesă şi ultima — au fost adău-

fig. 2 — Apocalipsul de la Angers (detaliu „Monstru şi Dragon")

fig. 3 — Balaur (detaliu din „Sf. Gheorghe ucigînd balaurul" de Rafael)

Dar nu întotdeauna animalele fantastice au rol destructiv. Dacă în „Apocalipsul de la Angers" monstrul semnifica dezmăţul, în „Doamna cu licornul" (Muzeul Cluny din Paris), fabulosul ecvid este simbolul purităţii şi al castităţii. Cu corp de cal alb, capul roşu şi ochii de un albastru limpede, avînd un singur corn în frunte, licornul nu putea fi prins şi îmblînzit decît de către o fecioară. Executată probabil într-unul din micile ateliere de pe Loire, cunoscută după aspect sub numele de „mii de flori", această tapiserie cuprindea cinci piese alegorice avînd drept subiect simţurile: auzul, văzul, mirosul, gustul şi pipăitul. O a şasea, intitulată „A mon seul desir", pare să fie o dedicaţie, poate Margaretei de York, soţia lui Carol Temerarul, duce de Burgundia. Considerat ca avînd puteri magice împotriva otrăvurilor şi a morţii, cornul de

gate în 1514 la căsătoria lui Francisc I, regele galant, cu fiica acesteia. Cunoscut sub numele de inorog sau unicorn, el va popula basmele româneşti şi va apare chiar în „Istoria ieroglifică" a lui Dimitrie Cantemir, subintitulată „sau lupta dintre inorog şi corb". O variantă a sa, capricornul sau ţapricornul cum i se mai spunea în popor, apare pe covorul timpului, între semnele zodiacale la Voroneţ, Suceviţa şi chiar în caietele de modele ale lui Radu Zugravu.

Datînd din aceaşi epocă, „Legenda lui Perseu", prevalîndu-se de cunoscutul mit, îşi permite libertăţi în ilustrarea alegorică a subiectului, făcîndu-l dificil de descifrat şi aducînd în cîmpul bogat coloristic şi în desenul tapiseriei animale fantastice: calul înaripat Pegas; o le-

bădă înlănțuită și un monstru marin purtînd în spate ciudate personaje feminine. În peisajul încărcat al fundalului mișună o întreagă lume animală: șoimi, veverițe, bîtlani, maimuțe, vidre, stîrci, rațe și iepuri.

fig. 4 — Doamna cu licornul (detaliu)

fig. 5 — Sirene conducînd carul lui Amor (detaliu din tapiseria „Triumful lui Petrarca")

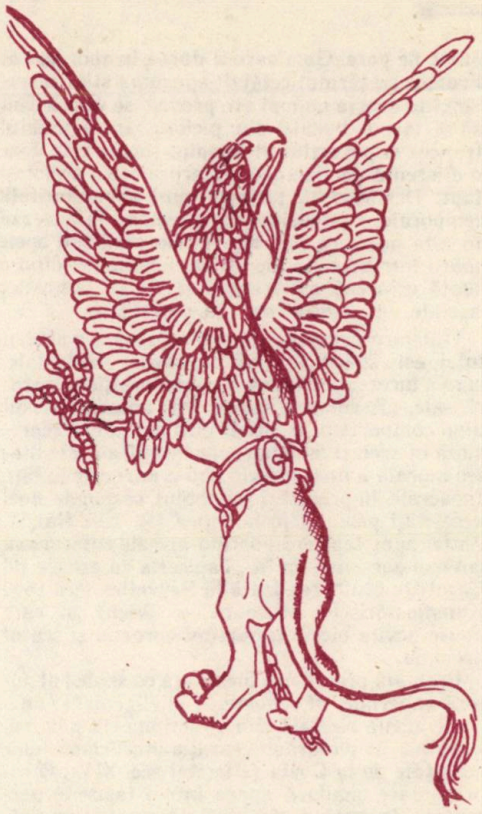

fig. 6 — Grifon (detaliu din „viața lui Alexandru cel Mare")

Evoluînd pe linia alegoriilor, la începutul secolului al XVI-lea, într-un atelier din Franța sau din Flandra, se realizează „Triumful lui Petrarca", un ciclu din cinci tapiserii la baza căruia a stat poemul alegoric „Triumfuri" al cunoscutului poet renascentist. În „Triumful Dragostei", carul lui Amor tras de doi țapi este condus de două sirene dotate prin fantezia pictorului cartonier cu... picioare de găină.

Din genul tapiseriilor povestind viața și faptele bărbaților iluștri, la Palazzo Dorio—Roma se păstrează două piese din ciclul, mai vast odinioară, al „Vieții lui Alexandu cel Mare". În „Faptele de arme și aventurile fabuloase" ale marelui bărbat, o ciudată scenă atrage atenția: Alexandu cel Mare înălțîndu-se la cer într-o cușcă purtată de patru grifoni — o tentativă de zbor sui generis. Pentru a stimula pofta și ardoarea acestor sîngeroase păsări, Alexandru ține înfipte în suliți, deasupra grifonilor două

pulpe de porc. Gaia care îl ducea în zbor pe Făt Frumos pe ţărmul celălalt consumă şi ea carne, iar cînd acesta nu mai are provizii se vede nevoit să-şi taie o bucată din picior... Între artistul francez şi povestitorul anonim român este doar o diferenţă de viziune şi interpretare a aceluiaşi fapt. Desfăşurată pe principiul simultaneităţii temporale, compoziţia tapiseriei ne înfăţişează în altă parte pe Alexandru coborînd sub apele mării într-un butoi de sticlă, iar alături dînd o luptă crîncenă cu dragoni şi vietăţi fantastice acefale, ori oameni duri ai pădurii.

Utilizarea alegoriei şi mai cu seamă a simbolului, este specifică lumii medievale occidentale, care a încercat astfel să traducă esenţialul naturii sale. „Asemenea semne sînt adesea reflexul unui comportament, ori al unei ambiţii; el reprezintă în acelaşi timp aproape întotdeauna entitatea morală a unui individ sau a unei comunităţi. În aceste împrejurări, simbolul răspunde unei necesităţi profund psihologice" (R. A. d'Hulst). Astfel apar tapiserii purtînd armele cutărui sau cutărui personaj, ca în „Tapiseria cu armele lui Carol Quintul", realizată la Bruxelles (cca 1540 Kunsthistorische Museum — Wien) în care apare acvila bicefală purtînd coroana şi scutul acestuia.

Preluată prin filiera bizantină ca simbol al puterii imperiale, al renaşterii, inteligenţei şi agerimii, acvila bicefală apare de timpuriu şi la noi, figurînd în pictură şi decoraţia ancadramentelor sculptate de la Cozia (sfîrşitul sec. XIV). O reprezentare similară apare într-o tapiserie germanică, înfăţişînd afrontaţi un struţ şi un vultur, simboluri a două forţe contradictorii şi într-o xilogravură datînd din 1487, înfăţişînd mecanismul statului, în fruntea căruia stă puterea imperială prefigurată de acvila bicefală.

Evoluînd spre formalism, fantasticul se va dilua la începutul secolului XVI în sterile jocuri ale imaginaţiei, stimulate de descoperirea ruinelor locuinţei lui Nero, „Domus aurea" în 1493. Acestea au fost botezate spontan „grotte", iar decoraţiile interioare au fost numite „alla grottesche" sau pur şi simplu „grottesche", denumire sub care vor face carieră în artele decorative. Între obiecte, lumea vegetală şi animală a fost abolită orice frontieră, întrepătrunzîndu-se şi confundîndu-se în neîncetată metamorfoză. Însuşi Rafael a fost cucerit de aceste gratuităţi artistice, decorînd cu ele una din logiile Vaticanului. Dominînd începutul Cinquecentoului, decoraţia în grotescuri pătrunde treptat în Ţările de Jos, apărînd într-o serie de tapiserii, dintre care cea mai cunoscută este „Tapiseria lunilor cu grotescuri" (Bruxelles) o reprezentare a lunilor anului sub semnul unei zeităţi şi a unui semn zodiacal. Ele sînt o replică a „Lunilor Trivulzio" realizate în Italia la Vigevano, al căror pictor cartonier pare să fi fost un elev din anturajul lui Rafael.

Şi astfel, din jocul imaginaţiei şi al unui incomparabil meşteşug artistic, Evul Mediu a creat pînă în pragul Renaşterii marile splendori ale tapiseriei occidentale, ce atrag atît prin indicibila lor frumuseţe cît şi prin misterul ce-l degajă

Mariana ŞENILĂ-VASILIU

CEAI CU ROM

— BINE. ATUNCI, PE mîine la şapte, în staţie. Noapte bună... încheiem discuţia telefonică eu şi tovarăşul meu de pescuit. Proiectasem pentru a doua zi, duminică, o partidă de pescuit la copcă. De aceea, de cu seară mi-am pregătit cele trebuitoare unei atari ieşiri în afara oraşului dar mai ales un termos plin cu ceai fierbinte şi îmbrăcăminte şi încălţăminte cît mai călduroase.

Şi iată-ne a doua zi dis-de-dimineaţă, pe gheaţa lucie a unui lac din apropierea Capitalei. Dimineaţa e geroasă, dar senină şi frumoasă. Aerul rece înţeapă plăcut nările şi ne bucurăm de albul strălucitor care ne înconjoară. Ochim cîte un loc ce ni se pare potrivit şi începem să facem copci în gheaţa groasă de trei palme. Deşi e un ger de crapă pietrele, noi năduşim binişor asupra uneltelor de spart gheaţa. După ce facem fiecare cîte trei copci, ne apucăm de pescuit. Nu trece mult şi peştişorul — momeală din cîrligul undiţei mele este înhăţat brusc de-o ştiucă frumuşică. Am scos-o şi am aşezat-o alături pe gheaţă, tocmai cînd amicul meu scotea un biban dolofan..

După o vreme, simţind frigul, scot termosul cu ceai fierbinte.

— Nu vrei un ceai fierbinte îl întreb pe amic.

— Nu! Eu am ceai rece dar cu efect salutar! îmi răspunde el şi scoate o sticlă din rucsac.

— De ce rece? Nu-i mai de efect...?

— E ceai cu rom!! mă întrerupe el. Jumate rom, jumate nimic! Şi rîde încîntat de gluma făcută.

Şi aşa, mai pescuim, mai bem ceai (eu ceai fierbinte, el ceai cu rom) şi spre ora prînzului ne cam făcusem „suma". Aveam fiecare cam cîte două kilograme de ştiucă şi biban.

— Ce zici, mergem, că m-a cam izbit frigul... propun eu.

— Mergem... pe mine nu m-a răzbit... răspunde el rîzînd înveselit, deşi nu vedeam vreun motiv de rîs.

— Atunci strîngem sculele. Şi începem să le adunăm. După cîteva minute, cu vergile în mînă şi cu rucsacurile în spinare pornim, amicul meu înainte şi eu după el, spre staţia de autobuz. Dar nu face amicul doi paşi şi-l văd cum se scurtează brusc, cum se duce pe copcă în jos! Plachez fulgerător şi-l apuc de guler...

După oarecare muncă îl scot din copcă ud ca un şoarece. Fugim repede spre cea mai apropiată casă, ca să nu se facă sloi amicul meu cu hainele de pe el cu tot...

— Cum dracu ai reuşit...? îl bombăneam eu în vreme ce el, învelit într-un cearceaf, aştepta să i se usuce hainele care decorau, de jur împrejur, soba omului care ne găzduise.

— Păi, am vrut să trec printre două copci, dar acum mi se pare că, în realitate... nu era acolo decît o singură copcă! răspunse spăşit şi, de data asta, n-a mai rîs. Trăsese, probabil şi singur concluzia că, dacă te duci cu „ceai cu rom" la copcă, te poţi duce... pe copcă!

Ilie CÎRCIU

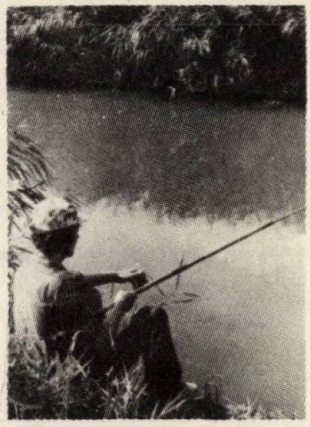

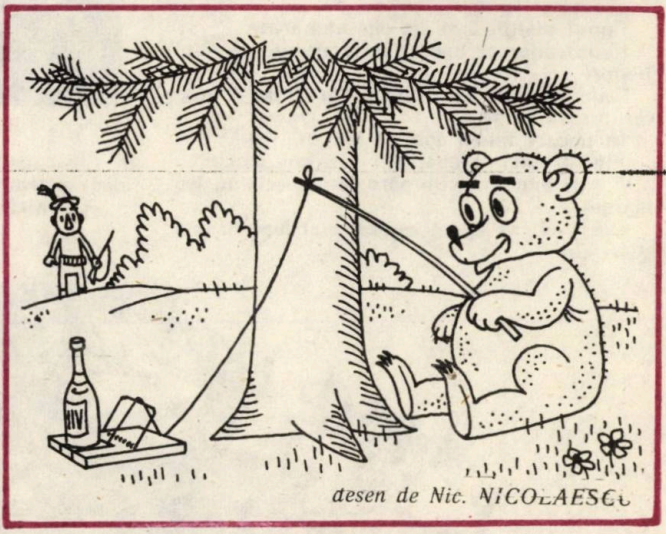

desen de Nic. NICOLAESCU

Decît să te guduri ca un cîine amărît, mai bine să ragi ca un leu.

Cine ar avea curajul să-i spună elefantului: „Vagabondule!?“

Dacă vrei să ucizi un şarpe, taie-i capul.

Nimeni nu cunoaşte mai bine cămila ca propriul ei stăpîn.

Dacă şoimul nu-ţi aduce folos, smulge-i penele.

Îmblînzitorul de şerpi de şarpe va muri.

Din puiul dispreţuit la început apare cu vremea leul fioros.

Şarpele se tîrăşte pretutindeni unduit, dar în cuib intră drept.

Cînd îi vine sorocul, şarpele se duce de se culcă în mijlocul drumului.

Cînd predică vulpea, atenţie la găini.

Pe vulpe, chiar dacă se face călugăriţă, să n-o laşi printre găini.

Momeala ascunde cîrligul.

Unde e iarba mare, acolo sînt şi şerpi bătrîni.

Lupul înghite repede oaia rău păzită.

Cînd lupul învaţă psalmi, doreşte miei.

Lupul cu colţii atacă, taurul cu coarnele.

Fiecare cu vînatul lui.

DIN ÎNŢELEPCIUNEA POPOARELOR

Peştii prea mari rup năvodul.

Un cerb încolţit e un duşman periculos.

Şi vulpea devine tigru în timpul luptei.

Cine trăieşte în apă nu trebuie să se certe cu crocodilul.

Şarpele, chiar înfrumuseţat cu pietre scumpe, e tot periculos.

Ţine-te la şapte paşi de elefant, la zece de bivol, la douăzeci de femeie şi la treizeci de omul beat.

Cînd ţii un elefant de piciorul din spate şi el încearcă să fugă, cel mai bine este să îi dai drumul.

Cînd sînt mulţi oameni pe mal, n-au de ce se teme de crocodil.

Dacă tot loveşti şarpele, loveşte-l ca să-l ucizi.

Reuşim deseori mai bine cu coada vulpii decît cu ghearele leului.

Lupul mănîncă şi din oile numărate.

Lupul după ce îmbătrîneşte ajunge de rîsul cîinilor.

Oamenii se cunosc stînd de vorbă, iar animalele mirosindu-se.

În fiecare inimă doarme un leu.

Pînă-ţi faci treaba, zi-i ursului „unchi“.

E mai bun chiar un porc sătul decît un leu flămînd.

Decît să mă apere vulpea, mai bine să mă sfîşie leul.

Chiar dacă îţi este duşman o furnică, fii prudent şi teme-te ca de un elefant.

Ce intră în gîtlejul şarpelui nu mai iese.

M. B.

SCURTE

Anual, peste 75 la sută din berzele care trăiesc în Europa occidentală mor electrocutate din cauza cablurilor electrice aflate pe teritoriile R. F. Germania, Franței și Elveției.

O deosebită rezistență fizică a dovedit pescarul breton Georges Gaudeau. Aflat împreună cu alți 5 tovarăși ai săi la pescuit în Canalul Mînecii, din pricina unei violente furtuni, ambarcațiunea lor a naufragiat. Echipajul a încercat să se salveze, agățîndu-se cu mîinile de o plută improvizată în pripă. Epuizați, după cîteva ceasuri, colegii s-au înecat sub ochii lui. Georges Gaudeau a rezistat agățat de plută în apa rece ca gheața și sub rafalele furtunii, 23 de ceasuri, pînă cînd s-a salvat.

Atacînd cu lopata un șarpe cu clopoței aflat în grădina sa, americanul Arlie Waldron — din Salt Lake City — a fost mușcat de acesta de 7 ori, fiind necesară transportarea lui de urgență la prima unitate spitalicească. Un amănunt: Arlie a început lupta cu șarpele, pentru a-i arăta în mod practic fetei sale cum poate fi făcută inofensivă, fără riscuri, veninoasa reptilă...

PREȚUL unei rațe

Cînd descopeream o baltă cu multe rațe, cei cîțiva vînători care eram nedespărțiți, ne legam prin afurisenie să nu o divulgăm nimănui, însă nu știu cum se făcea că în următoarea sîmbătă mai apărea cîte un nou vînător, care, vezi doamne, afla din întîmplare de balta în cauză.

Așa a fost și cînd am descoperit „Vărsătura", o baltă cu multe ochiuri de apă, cu pîlcuri de papură, țipirig și grinduri străjuite de cîteva sălcii strîmbe și găunoase. De data aceasta, noul nostru tovarăș se numea Aurică P., de altfel cunoscut și foarte îndrăgit, dar care nu mai vînase rațe pînă atunci.

Ajunși la baltă, ne-am asigurat bagajele într-o salcie și fiecare s-a grăbit să ocupe un loc cît mai bun. Aveam în fața mea un mic lac, încins pe margini cu un brîu de țipirig în care mi-am încropit un adăpost. O boare abia simțită aducea de pe grinduri aroma izmei și prin văzduh pluteau fire de beteală, fine și lipicioase, rupte din fuiorul nevăzut al toamnei. Peste capul meu, vîjîind ca un bolid, o rață a trecut grăbită spre locuri de ea știute și un liliac făcea adevărate acrobații, vînînd țînțari porniți în cohorte nesfîrșite. Stîrci leneși treceau în zbor lin spre adăposturi de noapte și umbrele înserării au adus cu ele și primele rațe. Ici, colo, cîte un foc de armă anunța începutul pasajului, apoi din ce în ce mai des puștile trăsneau din toate părțile, conteneau pentru o clipă, ca apoi să înceapă iar. Dinspre balta lui Aurică se auzea o canonadă înfricoșătoare ce se pierdea în ecou prelung spre zările îndepărtate. Cînd și spre apus cerul s-a întunecat și primele stele își răsfrîngeau pîlpîirea firavă pe luciul de smoală al apei, zborul rațelor a încetat.

Mi-am strîns vînatul și am plecat spre locul de adunare.

Ultimul a venit Aurică, ud, plin de noroi, cu ciochinarul gol și amărît nevoie mare. Unul, văzîndu-l așa cătrănit, l-a întrebat:

— Ce-ai pățit Aurică?

— Ce să pățesc? Nu se vede? Nu am împușcat nici o rață; și veneau! Și veneau! de nici nu mai știam în care să trag; zburau jos, se așezau pe apă, degeaba. Am tras din picioare, din genunchi, deasupra, de dedesubtul lor, în stînga, în dreapta, am tras de pe burtă, toate cele șaptezecișicinci de cartușe și ... cum vedeți, nimic.

— De ce nu ai tras și în fața lor? l-a întrebat altul.

— Ia lasă matale, nu mai fi aşa deştept, că nu erau proaste raţele să se repeadă în snopul de alice şi îmbuffnat s-a trîntit pe un maldăr de papură.

Am mai stat o vreme veghind focul anemic, apoi am adormit în jurul salciei. Cînd ne-am deşteptat în zori, ia-l pe Aurică de unde nu-i şi cînd am vrut să completăm golurile din cartuşiere, am constatat că unuia îi lipseau zece cartuşe, altuia cinsprezece, unuia chiar douăzeci şi cinci, însă tot atunci s-au auzit şi primele focuri de armă dinspre balta lui Aurică, aşa că dispariţia cartuşelor a fost lămurită pe loc.

Într-un tîrziu, cînd soarele s-a înălţat binişor şi zborul raţelor a încetat, ne-am adunat din nou la salcie şi ultimul venit tot Aurică, cu ciochinarul gol, cu priviri piezişe de om vinovat şi nu mai ştiu cine, l-a întrebat:

— Nimic, Aurică?

— În dimineaţa asta nimic; am rămas cu cele de aseară, i-a răspuns Aurică, cu un zîmbet de parcă ar fi lins fiere şi privind spre noi, a murmurat cu obidă: „O sută douăzeci şi cinci de focuri fraţilor şi nici o raţă!".

Şi aşa cum se întîmplă de obicei, cînd cineva trebuie să pună capac la toate, un mucalit căruia noi îi ziceam „Giony" l-a întrebat cu candoare:

— Dragă Aurică, dacă nici o raţă te-a costat atîtea cartuşe, dar o raţă cîte cartuşe te-ar fi costat?

Nesesizînd pe moment ironia întrebării, acesta a răspuns:

— De! Ştiu şi eu? Cred că mai multe!

În furtuna de rîsete care a urmat, s-a topit orice urmă de supărare şi chiar cei care au fost uşuraţi de o seamă de cartuşe, l-au îmbrăţişat şi i-au făcut parte din vînatul recoltat.

Rudolf BIEGA

SCURTE

Brandy, un cîine-vameş britanic, se bucură de o mare popularitate. În 5 ani, el a prins la vamă 160 de traficanţi de droguri, la care s-au confiscat stupefiante în valoare de 4 milioane lire sterline. În faţa unui asemenea „palmares", să recunoaştem că brandy îşi merită cu prisosinţă şi cel de al doilea nume: *Fler de aur.* În momentul pensionării — din cauza... reumatismului — Brandy a primit Diploma de onoare a Ligii naţionale pentru apărarea cîinilor din Anglia.

Mare iubitor de animale, pictorul spaniol Fernando Puig Rosado este autorul unui grup de desene intitulat Lumea animalelor, ce se bucură în prezent de un imens succes în Europa şi America.

DE TOATE

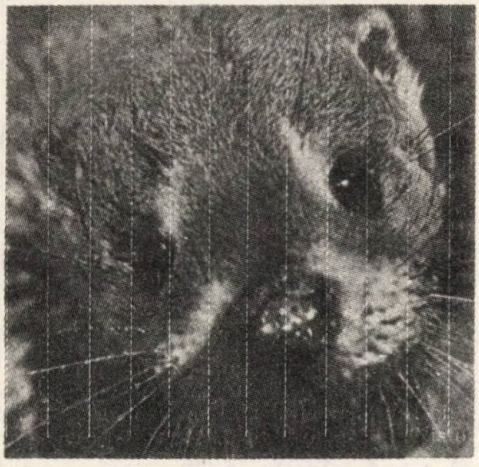

Grație telemetriei (urmărirea unui animal căruia i s-a atașat un post emițător radio) s-au obținut în Franța date mai precise asupra comportamentului vidrei. S-a constatat astfel că teritoriul unui mascul se întinde între 10 și 40 km, femela mulțumindu-se cu jumătatea acestui teren. Delimitarea teritoriului respectiv se face prin cele cca 20 de lăsături zilnice. Contrar celorlalte carnivore, vidra se poate reproduce în orice moment al anului, gestația durînd două luni și terminîndu-se prin fătarea a 2—5 pui orbi, de dimensiunea a două cutii de chibrituri; înțărcarea puilor se face după 2 luni, cînd mama începe să-și învețe puii să înoate și să pescuiască. După un an, puii își părăsesc mama, neajungînd însă la maturitate sexuală decît la 2—3 ani. O vidră de 7 kg consumă cca 1,5 kg pește pe zi, jucînd un rol important în echilibrul natural al cursurilor de apă, prin eliminarea peștilor bolnavi.

În trecut, vidra se vîna... călare în anumite regiuni din Franța (Vendea, Bretania, Normandia) rezultatele obținute atunci dovedind abundența sa în toate cursurile de apă. Astăzi, din cauza desecării zonelor umede și a poluării, existența vidrei pare primejduită.

Fazanul cu trei aripi

Nu este o glumă vînătorească, fiindcă un asemenea cocoș de fazan s-a născut în crescătoria de la Slunna (Cehoslovacia). Această a treia aripă era fixată pe spate, avînd mușchii subdezvoltați, încît mișcările ei nu erau coordonate cu cele două aripi normale. Cauza presupusă a acestei anomalii pare a fi fost o greșită reglare termică din timpul incubației.

Ciorcîrlia „la oglindă"

Este vorba de vînarea în Franța a ciocîrliei comune *(Alauda arvensis)* avînd o lungime de cca 10 cm și o greutate de cca 45 gr. Singura metodă de vînătoare practicată în această țară — și cunoscută de peste 200 de ani — este aceea zisă „la oglindă". În momentul celor două pasaje ale ciocîrliei (în octombrie-noiembrie spre sud și în ianuarie-februarie spre nord), vînătorul instalează în zorii zilei, în cîmp deschis, o atrapă imitînd silueta unei mici păsări cu aripile desfășurate (ele pot rămîne fixe sau deveni mobile, fiind acționate de o baterie) pe care sînt fixate mici bucățele de sticlă multicoloră și lucitoare. Ciocîrlia vede atrapa de departe și vine zburătăcind deasupra ei, adică, zic vînătorii, „oglindindu-se", făcînd această manevră fiindcă, pare-se, confundă atrapa cu o pasăre răpitoare rănită căzută pe sol. Nu este nevoie ca vînătorul să se camufleze ci, instalat tot în cîmp deschis pe un scăunel, la 20—25 m, trage cu ușurință în această țintă care, preocupată de atrapă, nu se sperie de zgomotul împușcăturilor. Vînătoarea este deci dintre cele mai ușoare, dificultatea constînd doar în alegerea locului de trecere a ciocîrliilor. Argumentul major al acestui gen de „vînătoare" este cel gastronomic, întrucît se pare că mica ciocîrlie este o adevărată delicatesă culinară: ea se prepară la frigare, înghițîndu-se apoi cu totul, fără... probleme.

Pentru a combate „criza potîrnichii" din Franța, unii crescători de vînat au introdus acolo o varietate de potîrniche americană *(Colinus virginianus)* al cărei zbor și carne sînt asemănătoare potîrnichii europene. Noua venită este însă foarte exigentă în privința biotopului (tufăriș, vegetație deasă) pe care îl părăsește imediat dacă nu este corespunzător.

Accidentele de circulație provocate de vînatul mare (cerbi, căpriori, mistreți) fiind de ordinul sutelor, jurisprudența franceză a stabilit că deținătorul terenului de vînătoare adiacent este răspunzător din punct de vedere juridic numai în ipoteza că nu și-a executat planul de recoltă, lăsînd vînatul mare să prolifereze. Răspunzătoare poate fi făcută și Administrația de Poduri și Șosele dacă a omis să pună panouri indicatoare cu mențiunea „Atenție vînat".

N. CRISTOVEANU

PARAFRAZE

Cîinele care latră, sperie vînatul.
Nu da prepeliţa din mînă, pe fazanul de pe gard.
Vînătorului îi stă bine cu tolba plină.
Cerbul vecinului are întotdeauna coarnele mai mari.
Pescarul iscusit, la întoarcere se cunoaşte.
Glonţul trece, iepurii rămîn.

A.C.

În timpul domniei ducelui saxon Johann Georg I (1611—1656) numărul total al pieselor vînate de acesta s-a ridicat la fantastica sumă de 795.403. Din registrul de vînătoare minuţios ţinut la zi, rezultă că în cei 45 de ani de domnie, ducele a doborît printre altele 116.906 piese de vînat mare, printre care: 2.171 căprioare, 9.318 căprioare, 19.681 ciute şi viţei de cerb, 15.740 cerbi etc., etc.

Date de reţinut

26.XI.1870: Se constituie, la Bucureşti, „Asociaţia Vînătorilor" — prima organizaţie de acest fel din ţara noastră. Cei 37 membri fondatori şi-au propus printre altele: „Să respecte perioadele de vînătoare; să îmbunătăţească rasa cîinilor, înlesnind prăsirea copoilor şi învăţarea prepelicarilor".

•

februarie 1894: Ziarele din Iaşi publică fotografia primei vînătoriţe din ţara noastră: „tînăra Zenobia lui Alecu Andronic, de la Negreşti (judeţul Iaşi), o tînără şi frumoasă fată, în vîrstă de numai 15 ani, care cunoaşte bine agricultura, gospodăria şi trage cu puşca mai bine decît un bărbat, întorcîndu-se totdeauna de la vînătoare cu tolba plină".

A. T.

SCURTE

În anul 1654, în canisa ducelui Johann Georg I existau 350 cîini de vînătoare de diferite rase.

La rîndul lui, fiul ducelui, Johann Georg II, vinează în cei 24 ani de domnie 13.343 piese de vînat mare, printre care un cerb în greutate de peste 400 kg şi alţi 59 trecînd şi ei peste 350 kg greutate.

Regele Franţei Ludovic al XV-lea cheltuia la sfîrşitul secolului XVII, anual, în jur de un milion de franci pentru vînătoare. Numai numărul cailor săi de vînătoare se ridica la 280!

P. W.

— E cel mai bun loc pe care am vînat în viaţa mea. Anul trecut am împuşcat aici doi curcani, o vacă şi trei porumbei!

(„Cazul y Pesca")

La mărul din poiană

Petrică ANGELESCU

Era în mijlocul acelei poieni de hotar un măr falnic, cu o coroană largă, ce stăpînea împrejurimile. La tulpina lui prînzeau oamenii în zilele verii, cînd mergeau să-şi sape porumbii, sub el găseau adăpost ciobanii în vreme de arşiţă şi ploi. Odată cu rostogolirea anilor mărul şi poiana au rămas fără stăpîn şi nimeni nu l-a mai curăţat de lăstari, nimeni nu l-a mai săpat la rădăcini.

Într-o după-amiază de iulie, împreună cu un tovarăş drag, statornic oaspete al crîngurilor, ne abatem pe la mărul cu poame dulci. Cînd vede încercatul vînător poiana cu arbore în mijloc, înconjurată cu pîlcuri de aluni, zice mulţumit:

— Iată ce ne trebuie! Loc cu observator mai bun decît acesta nici că se mai poate întîlni.

Îl ajut să se urce în măr şi în cîteva minute, din creangă în creangă, a ajuns aproape de vîrf. De acolo stăpîneşte mîndru şi satisfăcut toate marginile. Eu, pe-atunci începător în meşteşugul vînătoresc, am rămas la rădăcina pomului. Simţind oboseala drumului, pun raniţa căpătîi, apoi mă întind cu faţa în sus, fără griji, ca un copil asaltat de speranţe. Din cînd în cînd, printre ramuri, cad cojile de mere pe care tovarăşul meu, stînd ca pe scaun, le curăţă şi le taie tacticos în felii subţiri cu briceagul.

Florile poienii trimit, uneori, pe adieri miresme, păsări mai mari şi mai mici ciripesc în zbor după hrană, iar o veveriţă neastîmpărată face să cadă în tufiş alune seci şi crenguţe uscate.

Timpul trece. Soarele coboară spre apus tivind cu roşu nişte zdrenţe de nori rătăciţi. În marginea poienii, chiar din spatele vînătorului, apare cu paşi prudenţi căprioru. Eu nu sînt decît învăţăcel, iar autorizaţia e pe numele prietenului din pom. Ca să-l fac atent imit chiţăitul şoarecelui. Se întoarce uşor, vede despre ce e vorba şi, încet, se strecoară mai spre vîrful mărului. Acolo se instalează fără mişcări bruşte, îmi face bezele asigurîndu-mă prin expresia feţei că ţapul e al nostru, dacă avem răbdare să se mai apropie. Eu privesc cînd la căprior, cînd la vînătorul care se fixase bine cu un picior pe bifurcaţia a două crengi groase. Talpa cizmei sale verzi astupase o jumătate din gaura mică a unei scorburi.

Din această cauză, din scorbură au început să iasă, unul după altul, nişte gărgăuni supăraţi. Aceştia se rotesc înverşunat, punînd la cale atacul asupra nepoftitului. Atent la căprior, vînătorul habar n-are de pericolul de la picioare. El şade cu arma gata să slobozească focul.

Poate rîsul meu nestăpînit, poate izbitura unui gărgăune îndrăzneţ, îl face să privească în jos încruntat că nu se păstrează cuvenita linişte în astfel de momente. Cînd vede însă, atîţia gărgăuni întărîtaţi, deschide ochii mari de spaimă şi îşi mută mîinile şi picioarele în jos cu o iuţeală mecanică. Puşca, azvîrlită în spate, se agaţă în crengi, pălăria cade, nasturii zboară, bluza pîrîie şi vînătorul se roagă:

— Văleleu, măria-ta. Să trăieşti, nu mă-nţepa!

Ajuns jos, în siguranţă, începe o mustrare cu prefăcută seriozitate:

— Bine domnişorule, ai chef de rîs? Ştii ce periculoşi sînt ăştia? Dacă mă muşcau?

— Cum să te muşte, neică, nu trăgeai în ei? Doar ai puşcă nu glumă?!

Un rîs zgomotos puse stăpînire pe amîndoi. Căpriorul a dispărut de mult în tufiş.

Întorcîndu-ne pe cale, fără mulţumire dar şi fără pic de regret, vînătorul ajunge la o constatare firească:

— Norocul meu!... Norocul căpriorului!...

Am mai trecut pe la mărul din poiană, nene Petrea, dar toate nu mai sînt cum au fost atunci.

MILORD

Singuratic, strîns în sine şi parcă înstrăinat de toate cele ale vieţii, ocolit de toţi şi-n afara tuturora, toropit sub povara luminii şi a căldurii dimineţii aceleia de vară tîrzie, adunat colac şi-ntra-tîta de nemişcat încît părea fără de răsuflu, Milord somnolea pe prispă într-o zadarnică aşteptare a ceea ce nu mai avea să vină. Cine să mai aibă nevoie de el? Ce s-ar mai putea aştepta de la el, care zăcea într-o uitare de sine, fără a mai băga în seamă nici măcar muştele care, obraznice, i se aşezau pînă şi pe bot? Poate doar izbăvirea de povara vremurilor care-l măcinaseră!

Blana lui, odinioară maronie ca frunza tomnatică a pădurii, înspicată şi atît de lucioasă încît vălurea, se scorojise parcă dospindu-se în mohoreli; întrunele locuri năpîrlise aducînd la iveală o piele galbenă, zgrunţuroasă. Urechile, altădată atît de agere încît puteau desprinde şi desluşi rosturile şi înţelesurile celui mai mic foşnet, se pleoştiseră de tot; atîrnau frînte, parcă ofilite, cercînd zadarnic ciulirea aceea vioaie care-i alcătuise faimă. Ochii, lipsiţi de vioiciunea, de luminile şi de limpezimile de-atunci, se aflau şterşi, veşnic lăcrimoşi, urduroşi, fără adîncimi, privind parcă de undeva din afara vieţii. Pînă şi botul i s-a subţiat şi i s-a lungit, stors de vlagă; nările zbîrcite, uscate, nu se mai încreţeau a adulmecare, iar gura mereu întredeschisă, era tivită cu gingii ştirbe. Din tot ce a fost nu i-a mai rămas decît numele: Milord.

A fost voinic, bine clădit, vînjos; muşchi de criţă şi simţuri cu agerime de poveste. Înţelegea graiul şi privirea omenească. Avea un aer ferm şi-o patimă vînătorească care îl făcea în stare să scotocească după prepeliţe zi lungă de vară, din fapt de zi şi pînă-n scăpătat de seară, fără să scape măcar una. Pe atunci, glorios, admirat, jinduit şi mîngîiat, fusese mîndria stăpînului şi eroul multor-multor isprăvi de pomină; la cîte expoziţii şi concursuri n-a fost el decorat, declarat „etalon"?...

Acuma? Acuma e un pensionar de milă. Stăpînul nu mai are nevoie de el. Lasă că nici el n-ar mai avea tăria să-l însoţească, darmite să-l slujească. Menirea lui e să stea, să somnoleze pe prispă... şi atîta! Odinioară cunoştea sorocul tuturor vînătorilor; cunoştea cel mai mic semn care vestea pregătirea plecărilor. Şi, la vederea stăpînului cu puşca, era cuprins de-o bucurie fără de margini. Acum e indiferent la tot şi la toate.

Stăpînul a ieşit pe prispă. Nero, urmaşul lui, îi sare înainte dîndu-i tîrcoale şi scheunînd frenetic. Nero e tînăr, a deprins meşteşugul tagmei sub ochii lui. N-a fost deloc uşor să-l dezbare de anumite apucături proaste. De cîte ori n-a fost nevoie să-l mustre cu colţii?! Ei, dar toate astea au fost. Cînd? Odinioară, de mult! Acum, arareori îi mai vine Nero alături; şi atunci, pentru cîteva clipe: îl adulmecă, îi dă ocol, apoi pleacă în sărituri largi către rosturi care pe el, Milord, au ajuns să nu-l mai privească. Străine? Nu! Cuprins de-o neaşteptată vigoare, Milord înalţă capul; se ridică. Preţ de cîteva clipe putea crede — oricine, chiar el! — că e cel de altădată, „cel de atunci". Toată fiinţa lui vădea o aşteptare. O aşteptare ostenită; fiindcă, iată, labele au prins să tremure, botul să-i scape în jos. Stăpînul îl înţelege, se opreşte din drumul său şi, plecîndu-se, îi mîngîie capul, îndelung, cu duioşie... Şi-i vorbeşte de parcă şi-ar spune sie-şi:

— Milord, căţelule, ştii tu vînătorile noastre... Mai ţii tu minte?...

...Fireşte că ştie; cum ar putea să uite. Acelea au fost şi vor rămîne ale lor. Rostul lui, bogăţia lui şi puterea lui sînt acuma aducerile aminte...

Eugen JIANU

RECORDURI

Veninul cobrei este — precum se ştie — unul dintre cele mai puternice 25 miligrame constituie o doză mortală chiar şi pentru un cal. De zece ori mai veninoasă este însă o fiinţă ce pare inofensivă: castravetele de mare.

Şarpele de mare, Hidrophis belcheri, deosebit de răspîndit în apele din nordul Australiei, a fost catalogat de savanţi drept una dintre cele mai otrăvitoare vieţuitoare de apă din lume.

Cel mai lung şarpe veninos este cobra regală din Asia, care poate atinge o lungime de 5 m.

Corpul şarpelui Lachesis muta — *unul dintre cei mai mari şerpi veninoşi din lume — are dimensiuni egale cu cele întîlnite la speciile mari de şerpi Boa.*

Lupta omului pentru supraviețuire

Maria PASPALEVA

ISTORIA VIEȚII DE PE planeta noastră cunoaște fenomenul natural de dispariție a unor plante și animale în decursul erelor geologice fie sub forma unei degenerări lente ce durează secole și milenii, fie fulgerător — în urma unor cataclisme ce au șters de pe fața pămîntului insule și continente întregi.

Dar, totodată, o rețea complicată de interrelații și interdependențe create și ele timp de milenii, cuprinde nenumăratele forme de viață menținînd în echilibru diversele specii, astfel încît expansiunea uneia dintre ele se soldează cu pierderi sau cîștiguri pentru altele — pînă la stabilirea unor relații noi, într-un nou ecosistem, altfel alcătuit și cu altfel de echilibru. Însă, mai întotdeauna, aceasta nu duce la pierderi ireversibile din fondul genetic de specii.

Doar expansiunea speciei umane, înarmată cu rodul ingeniozității sale — tehnica contemporană — a reușit să schimbe cursul lucrurilor.

Dezvoltarea civilizației umane contemporane s-a soldat cu degradarea solurilor pe suprafețe întinse, cu modificarea radicală a multor ecosisteme naturale și cu dispariția ireversibilă a numeroase specii de plante și animale.

Numai în ultimele trei secole omul a șters pentru totdeauna de pe fața pămîntului peste 250 specii de păsări și cca 200 specii de mamifere, ca să nu vorbim de speciile vegetale. Cu ritmul acesta este socotit că în anul 2000 numărul plantelor și animalelor dispărute pe veci va atinge 20% din contingentul actual

Este o adevărată hemoragie biologică, care sărăcește genofondul vieții pămîntene, destrămînd rețeaua de subtile relații și dependințe biologice, în leagănul căreia a fost zămislită și desăvîrșită însăși ființa umană.

Cercetările ecologice arată irevocabil că legăturile dintre plante și animale sînt extrem de complicate, deseori nebănuite de către om și că ruperea lor, smulgerea unor verigi — specii cît de mici și neînsemnate din lanțurile vieții poate avea urmări dezastruoase.

În natură nu există specii inutile. Este pură utopie să vrei să conservi doar speciile considerate astăzi „utile" dintr-o rețea unde toate depind de toate

Însăși noțiunea de „util" și „inutil" este efemeră și înșelătoare, aidoma împărțirii omenirii în rase superioare și rase inferioare.

Astăzi, în lumea tehnocratică, unde mulți oameni ignoră sau desconsideră deliberat tot ce nu este și nu se poate fabrica, trebuie ocrotită întreaga natură, cu toate formele ei multiple, — Natura — care este însăși Viața, fie ea sub înfățișarea unei buruieni, unei insecte, unei păsări sau a unei ființe umane.

Protecția naturii astăzi nu este o luptă de ariergardă și nici de avangardă — protecția naturii astăzi este lupta Omului pentru supraviețuirea lui pe Pămînt.

ÎNREGISTRĂRI

Primul disc înregistrat cu cîntecul unei păsări (captive) a fost realizat cu ajutorul unui fonograf Edison în anul 1889 de Ludwig Koch. Singura copie a înregistrării se păstrează în marea fonotecă a B.B.C. — London.

●

În anul 1900 se realizează primele înregistrări de cîntec de pasăre liberă — sturz cîntător şi privighetoare — de C. Keaton, în Anglia.

●

În anul 1910 apare în comerţ primul disc imprimat cu cîntecul unei privighetori, realizare a germanului Carl Reich. În acelaşi an, firma BEKA editează un disc, imprimat, de asemenea, cu voci de păsări.

●

Primele discuri stereo cu voci de diferite animale apar în anul 1963, în Suedia.

●

Pînă în anul 1968 au fost editate un număr de 369 discuri cu voci de animale. În anul 1983 numărul de astfel de discuri depăşea deja 1500.

●

În anul 1968, în Marea Britanie, a fost fondată societatea „Wildlife Sound Recording Society", principalul scop al instituţiei fiind alcătuirea unei fonoteci — colecţie de sunete produse de animale — cît mai bogate a faunei globului.

●

În fonoteca companiei B.B.C., London—Anglia, fondată în anul 1948, se păstrează înregistrările vocilor a peste 1000 specii de animale diferite.

●

În fonoteca Institutului Zoologic al Universităţii Alexander von Humboldt (Berlin) există înregistrările vocilor a peste 20.000 animale (insecte, peşti, amfibieni, păsări, mamifere) aparţinînd la mai bine de 4000 specii diferite.

●

Cea mai mare fonotecă cu voci de păsări este cea a Universităţii din Ithaca (S.U.A.), care cuprinde peste 30.000 benzi la mai bine de 3.500 specii diferite. În fonoteca B.B.C. — London se păstrează aproximativ 5000 înregistrări de la aproape 1.500 specii de păsări. Universitatea Humboldt (Berlin) păstrează în fonoteca ei aproximativ 10.000 benzi aparţinînd la 1.835 specii de păsări din întreaga lume.

P.W.

— Am crezut că mugesc elanii!
(„Field and Stream")

FABULE

închinate în dreapta și-n stînga

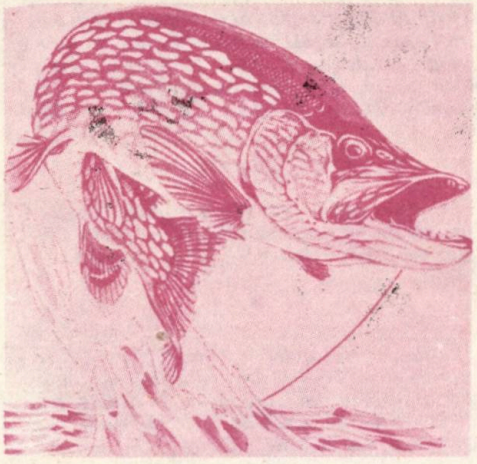

Dedicată unui aproape prieten al meu

Un pescar (de felul lui cam avar), care auzise despre mîrliță la linguriță, zice într-o zi că se-apucă să prindă știucă; dar, de teamă că își va pierde prin apa verde obiectul (pe care pusese și-un semn), a agățat de fir o lingură de lemn. Bineînțeles că a rămas fără scofală, însă asistența a mai agonisit o morală: cînd vrei să te și saturi și să-ți mai și rămînă, bagă bine de seamă ce îți scapă din mînă.

Dedicată unui aproape neprieten al meu

Un pescar (de felul lui cam măgar), care auzise despre mîrliță la linguriță, zice într-o zi că se-apucă să prindă știucă; dar, cum el nu concepea să umble cu micul, și-a agățat de fir polonicul. Sigur că n-a făcut nici o scofală, însă asistența s-a pricopsit cu-o morală: cînd stai în măgărie ca funinginea pe vătrai, nu se mai miră nimeni cu ce măsură dai.

Dedicată viitoarei logodnice a unui fost prieten al meu

Un pescar (de felul lui cam foarte hoinar) a auzit despre mîrliță la linguriță și ne-a declarat că se apucă să prindă știucă: a pus fir pe potrivă, sîrmă de oțel, rotativă, și-a uns (cu ulei de in) mulineta și s-a lansat la una (pare-se Veta), de unde a mai ieșit hăt pe sub seară, scărpinîndu-se la subțioară. Cu toate că nu cunoșteam nimic despre scofală, am tras zdravăn și consistent de morală, însă n-am descoperit decît urme ușoare: nu trebuie să fii știucă pentru ca să te chemi răpitoare.

Dedicată mie însumi

Un pescar plin de har (care, însă, încă nu văzuse știucă) mi-a destăinuit că se-apucă să-și cumpere oscilante cît mai — ca să zic așa — elegante. A alergat în toate părțile, și-a mestecat din scoarță-n scoarță cărțile (de specialitate, bineînțeles!), dar cu ce s-a ales? Cu concluzia (dreaptă) că sporul îl asigură tot porcușorul. Și de-atunci, tot adunîndu-și peștișori de momeală, iată-mi-l garnisit și cu-o morală la al cărei tîlc — cu mare drag — vă invit: între gînd și faptă abia dacă-ncape (la pescarul cu harul) o speranță de om potrivit.

Dedicată nimănui

Un pescar (cam lipit de pahar și cu sensibilități cel mult de ulucă) prinde, de cînd îl știm, știucă și știucă și știucă, de ne-am acrit de el pînă-n gît. Morala e, numaidecît, cam răsucită, din moment ce ne-a condus mai pe toți în ispită (atît dinspre esteticul subțire și viu, cît și — vai nouă! — dinspre rachiu).

Dedicată — ca morală a moralelor — tuturor

Niște pescari (mari, foarte mari și cum nu se poate mai mari), citind sus-pusele fabule, au adresat autorului intranscriptibile vocabule și i-au urat, băbește, „Noroc la pește!", cu argumentul (de complezență) că ele — fabulele — pun în evidență adevărul că-n tagmă, de cînd e lumea și pămîntul, morala vine dincotro bate sau nu bate vîntul.

Ștefan STROE

MAPAMOND

RECORD... CORECTAT

Diferiți autori au apreciat că viteza de zbor atinsă de unele specii de tăuni ar fi extraordinară — pînă la 1300 km/h, trecînd deci de Mach 1, viteză supersonică. O analiză temeinică a scos la iveală multe neconcordanțe: la o astfel de viteză, presiunea aerului asupra capului insectei ar atinge valori de aproape 0,5 atm, suficientă pentru a transforma întregul tăun într-un terci; pentru atingerea vitezei de Mach 1 tăunul ar trebui să depună o muncă echivalentă cu 370 w, pentru care ar avea un consum de substanțe energetice de 1,5 ori greutatea corpului pentru fiecare secundă de zbor. Filmări speciale (cu peste 1000 imagini/s) au lămurit însă problema: viteza de zbor a tăunului este doar de 40 km/h, viteză la care însă — datorită taliei reduse a insectei — tăunul este perceput de ochiul omului doar ca o dîră extrem de rapidă. Travaliul necesar pentru atingerea acestei viteze (enorme în comparație cu talia animalului!) este echivalent cu numai 3,4 miliwați, pentru depunerea căreia sînt necesare substanțe energetice de numai 5% din greutatea corpului insectei pentru o oră de zbor neîntrerupt. De altfel, în fiecare secundă aripile tăunului execută nu mai puțin de 600—900 bătăi.

CONTRAST

Iepurele de cîmp a fost introdus în Argentina în anul 1872 de consulul german din Rosario, mare amator al vînătorii de urecheați. În anul 1983, Argentina exporta peste 6 milioane piei de iepure de cîmp.

În schimb, în anul 1903, din Argentina, respectiv numai prin portul Buenos Aires, erau exportate peste 600.000 piei de cerb de pampas. Azi întregul efectiv al speciei este mai mic de 200 exemplare în întreaga provincie Buenos Aires.

DEMN DE IMITAT

Prieteni ai naturii din R. P. Ungară întrețin anual în cursul lunilor de iarnă în medie opt locuri de hrănire a păsărilor de pradă. Principalii beneficiari sînt 60 acvile, dintre care pînă la 40 codalbi și între 10-20 acvile de stîncă și acvile imperiale. Hrana este furnizată în bună parte de vînători — pisici și cîini hoinari împușcați în terenurile de vînătoare, respectiv completată cu hoituri de animale moarte de boli sau accidente rutiere.

tracțiune canină

Adrian PALLADI

Din cele mai vechi timpuri, omul s-a folosit de forța de muncă a animalelor pentru efectuarea de transporturi, pentru executarea muncilor agricole. Avîntul tehnicii a diminuat însă mult în unele țări utilizarea tracțiunii animale. Dar, nu se pune problema dispariției ei. Practica a dovedit că, în anumite condiții, forța de muncă a animalelor este de neînlocuit, fiind uneori mai rentabilă (mai ales în condițiile unei crize energetice). Ca atare, nu numai în țări în curs de dezvoltare (India, spre exemplu, posedă un număr considerabil de animale de muncă din speciile: cal, asin, catîr, cămilă, dromader, zbeu, iac, bivol, elefant) necesitatea impune ca animalele să-și aducă aportul la muncă.

Spre deosebire de celelalte specii de mamifere folosite la muncă, cîinele a fost uilizat relativ recent în acest scop, dacă ne referim la tracțiunea unor cărucioare. După dr. F. Mery („Le Chien" — ed. 1976) în Europa, în sec. XIX se cunoaște o adevărată expansiune a tracțiunii canine, copie miniaturizată a tracțiunii hipo. Cel mai adesea înhămat singur la un cărucior cu două roți (mai rar cu patru), mai rar în atelaj de două sau patru animale, cîinele devine „calul săracului", mai exact al micilor comercianți, producători (brutarI, lăptari, zarzavagii).

Dacă la început tracțiunea canină este interzisă oficial (Paris și alte orașe ale Franței și Angliei) la sfîrșitul sec. XIX într-o serie de țări vest-europene autoritățile o acceptă și o reglementează (talia și greutatea cîinilor de tracțiune, încărcătura și viteza de deplasare).

Primul război mondial a relevat utilitatea tracțiunii canine în scopuri militare. Ulterior, cărucioarele trase de cîini s-au împuținat tot mai mult, azi fiind o apariție rară.

Cîinii utilizați erau Dogul german, Saint-Bernard, Matin rase ciobănești (German, de Beauce, de Brie etc.).

În opoziție, tracțiunea săniilor de către cîini în zonele polare (în Nord, prin tradiție, în Antartica cu ocazia expedițiilor științifice) a fost și este încă în actualitate.

Săniile folosite sînt de tip „eskimos" (cu variante în Canada, Alaska, Groenlanda) sau „asiatic" (cu variante în diferite zone ale Siberiei).

Harnașamentul folosit, destul de simplu, variază și el după regiunea geografică. Este de remarcat că, cu unele excepții (în cazul populațiilor Koriak din Ciukotca), hamurile nu au o funcțtionalitate prea bună, la efort sporit jenînd animalul, care nu-și poate folosi la maximum forța. Este vorba de tradiție, care este mai tare decît latura practică.

Modalitatea de a forma atelajul este determinată de natura terenului, de numărul cîinilor, de scop (transport, vînătoare), harnașament tip de sanie.

Tipul de atelaj „individual" (eskimos, populația Ostiak) este constituit din animalele legate direct de sanie. Acest tip de atelaj poate avea variante „evantai în linie de front" sau „evantai alungit", „evantai foarte alungit".

În cazul tipului de atelaj colectiv există o curea principală de care sînt prinse hamurile individuale ale cîinilor. Animalele sînt așezate fie alternativ, de fiecare parte, cu un cîine în frunte, sau în perechi, cu unul sau doi cîini în frunte.

În cadrul atelajului cîinii formează un grup omogen, în cadrul căruia se detașează personalitatea unui animal, șef necontestat. Acest șef de atelaj nu trebuie confundat cu animalul sau animalele din capul formației. Acestea, adesea, sînt cățele rapide și inteligente. „Șeful" autoritar, ascultat, temut și urmat de ceilalți cîini trebuie să-și conducă grupul în toate împrejurările: drum în cele mai dificile condiții; urmărirea unui urs polar; încăierarea cu alt atelaj.

Viața cîinilor de sanie este mai mult decît dură. Condițiile vitrege de climă, dificultățile lucrului la ham, pretind subiecți dotați cu calități excepționale.

Dresajul este simplu și aspru. La vîrsta potrivită cățelul este înhămat lîngă mama sa, vrînd-nevrînd învață ce i se cere, își învață locul cuvenit în ham și în ierarhia socială a atelajului.

În timpul verii polare în Groenlanda și Canada cîinii sînt lăsați în libertate, pentru a se hrăni singuri.

Omul conducător mînă cîinii cu vocea şi un bici cu cureaua lungă. Un singur pocnet al biciului mînuit cu dexteritate, poate indica direcţia cîinelui cap de atelaj. Foarte adesea biciul curmă încăierările frecvente.

Performanţele sînt remarcabile. Eskimoşii din Groenlanda, cu un atelaj de 8—10 cîini şi o încărcătură de 250—300 kg, parcurg uşor 50—60 km pe zi. Eskimoşii canadieni, cu atelaje de 12—15 animale, cu încărcătură de 0,6—1 tonă la pas, 12—15 ore pe zi, parcurg distanţe considerabile. Indienii cu sănii „tobogan" cu 4—10 cîini metişi (inferiori celor ai eskimoşilor) transportă 200—400 kg în 14—16 ore de marş, pe teren dificil.

Anual, la Nome, în Alaska, se organizează o competiţie de sănii pe 750-800 km de teren greu, cu atelaje de 10-15 cîini, care acoperă această distanţă în 70-80 ore.

În peninsula Ciukotka, atelaje de pînă la 20 cîini parcurg distanţe considerabile cu încărcături de 600—700 kg.

În opoziţie cu „concurenţa" — săniile trase de reni — cîinii de sanie prezintă dezavantajul necesităţii unei cantităţi apreciabile de hrană, cel mai adesea peşte uscat. În schimb, existenţa renilor este legată de prezenţa lichenului specific, unicul furaj în tundră.

„Goana după aur" din Alaska, multe expediţii polare, viaţa de zi cu zi din Nordul îndepărtat s-au desfăşurat şi se defăşoară cu contribuţia acestor prieteni ai omului.

Şi nu o dată cîinii de sanie au contribuit la gloria unor celebri exploratori, pierind de epuizare sau fiind ucişi chiar de către stăpînii lor în anumite împrejurări.

Dintre rasele de cîini de sanie menţionăm: Samoyede, Alaskan, Malamute, Siberian Husky.

Mai adăugăm că, din păcate, individual sau chiar în atelaje, aceste magnifice animale ale zăpezilor au ajuns şi în zonele de climă temperată, pentru plăcerea iubitorilor de cîini şi nu numai a lor, concretizată şi în plimbări cu sania în anumite staţiuni de iarnă din Europa Apuseană.

Adrian PALLADI

DE POMINĂ!

CHIRILĂ IOAN, VÎNĂTOR DIN COMUNA Certejul de Sus, judeţul Hunedoara, are în gospodăria sa mai multe orătănii. În iarnă, începu să-i dispară cîte o găinuşă.

Urmele de pe zăpadă au dovedit că făptaşa este cumătra vulpe. Într-o zi, omul şi-a zis: Cu un cartuş îi iau blana; în acest fel nici vecinii n-o să mai rîdă de mine, că tocmai mie, vînător, vulpea îmi dijmuieşte găinile.

Cum stă aproape de pădure, lîngă un pîrîu, în după amiaza zile de 3 II 1984, spre asfinţitul soarelui, porni cu puşca pregătită să-i facă cumetrei de petrecanie. După ce parcurge cîteva sute de metri, distinge lătratul agitat al cîinelui de-acasă şi se întoarce înapoi.

Între timp, soacră-sa, auzind cîinele, iese afară. Era pe înserat. Un mieunat disperat: vulpea înşfăcase pisica. Femeia n-a mai stat mult pe gînduri şi cu coada măturii a început să lovească cu disperare, pînă cînd cumătra şi-a dat duhul. Văzînd că a omorît-o, a luat-o şi a agăţat-o într-un cui, la streaşina cocinii. Cîinele mai lătra încă atunci cînd apăru Ion.

— Ce-i atîta zarvă aici? De ce latră cîinele?

Cînd văzu însă unde priveau cei doi şi vulpea atîrnată, i se urcă sîngele la cap. N-a mai putut scoate o vorbuliţă.

Ei, ce ziceţi? Dacă n-ar şti ceilalţi vînători şi vecinii de această întîmplare, aţi spune că e „vînătorească". Vînătorească nu este, dar de pomină da.

Gheorghe HERBEI

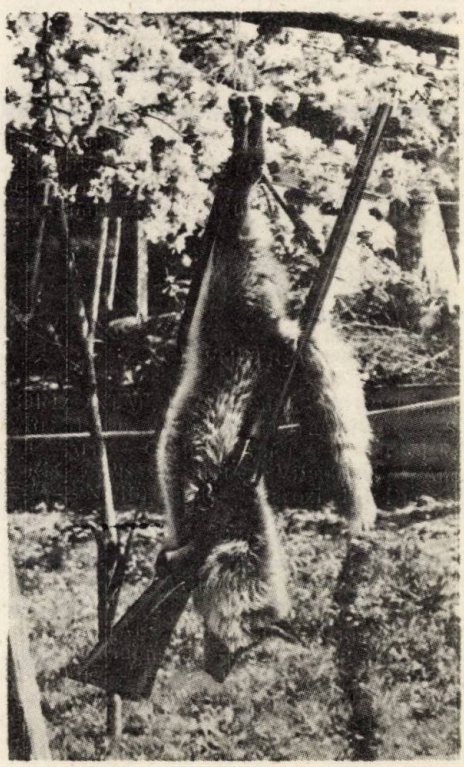

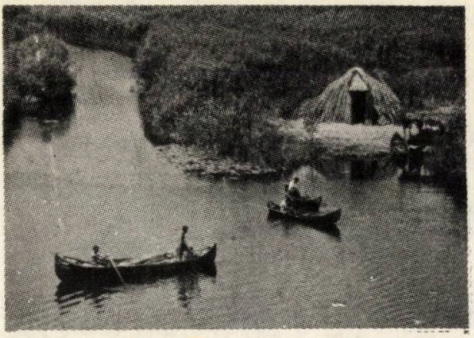

ÎN DELTĂ

Lumina florilor de nuferi, adierea
A unei ploi venită dinadins
Să risipească apelor tăcerea
În care ceru-albastru s-a prelins.
Ce vînt îmi mută aripile apei
Să-mi oglindească ciucurii de stuh
Şi respirarea zării cînd pe pleoape
Mi-aduce stele smulse din văzduh...
Un cîntec dulce, cald mă înconjoară
Şi-mi dă îndemn spre largu-i să pornesc
O, Deltă, tu zeiţă şi comoară
Cu frumuseţi ce mă ademenesc
Şi-mi luminează sufletul şi gîndul
Uitînd că peştii acul mi-l împung
Şi mă trezesc, da, pe vîslaş rugîndu-l
Pe mal, cît mai tîziu, azi, să ajung...

Dumitru GRIGORAŞ

UMOR

Sitarul infirmier

Vînătorii de sitari descoperă din cînd în cînd, mereu cu uimire, cîte una din aceste păsări avînd piciorul rănit — vizibil de alice — dar acum perfect vindecat, fixat într-un fel de „gips" compus din pămînt, iarbă şi ceva fulgi, liantul respectiv fiind foarte probabil saliva sitarului. O revistă franceză specializată în problemele sitarilor relatează, în această privinţă, un caz cu totul ieşit din comun: examinînd sitarul pe care tocmai îl împuşcase un vînător a constatat că acesta, deşi avea mandibula superioară aproape secţionată de alice, aceasta era consolidată, fiind înfăşurată de 3-4 ori cu faimosul „gips" — un pansment pe care însă sitarul avînd în vedere locul rănii, nu şi-l putea în nici un caz apica singur. Concluzia logică este că rănitul a fost *pansat de către un alt sitar* „infirmier", realizarea acestei operaţii excepţionale rămînînd totuşi o enigmă.

N.C.

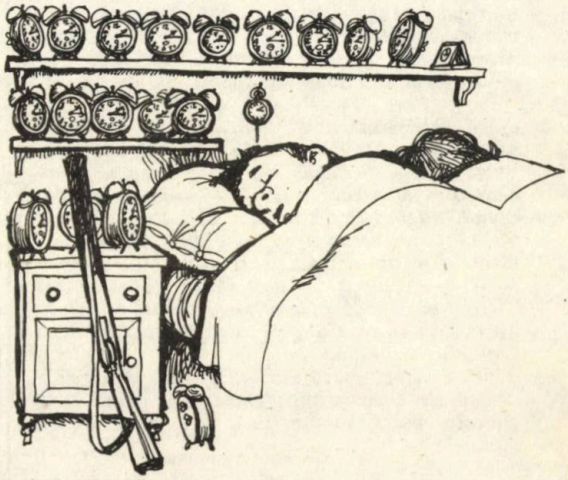

PANOPLIA LUI GEORGE TOPÂRCEANU

POVESTIRILE DESPRE vînătorile lui Topârceanu sînt aproape tot atît de multe şi de interesante ca şi cele despre Mihail Sadoveanu. Numai că, din acest punct de vedere, poetul nu s-a bucurat de atenţia culegătorilor de anecdote, decît sporadic. Îndeobşte, au scris despre el, ca vînător, marii lui prieteni în cărţile lor: Mihail Sadoveanu, Demostene Botez, Otilia Cazimir, Mihail Sevastos. Noi, cei mărunţi, admiratorii lui, trăind tîrziu după el, e bine să-l evocăm, măcar din cînd în cînd, în postură de vînător. Folosindu-ne, desigur, de amintirile prietenilor menţionaţi ori de alte documente care, întîmplător, ne-au căzut în mînă.

Despre „panoplia" poetului, originar, prin părinţi, din Topîrcea Transilvaniei, am aflat cercetînd legitimaţia de membru al Cercului vînătorilor din Iaşi. Acolo se specifică pădurile în care avea învoire posesorul ei să vînez, anume: Brăneşti, Popricani, Tomeşti, Bucium, Borşa.

Pentru a se putea exersa în arta cinegetică, poetul s-a adresat prefecturii poliţiei din Iaşi care, la 27 iulie 1925, i-a eliberat un permis pe care erau trecutearmelevînătorului-poet: două revolvere vechi, o armă de vînătoare calibru „Ideal", două arme de salon calibru 6 Flobert, un revolver mic de buzunar calibru 6, două pistoale de argint cu cremene, două pistoale cu petiţe.

Fără îndoială, autorul *Parodiilor originale* nu pleca la vînătoare de fiecare dată cu tot acest arsenal. Îi plăcea însă, în mod deosebit, să se îngrijească de el, să-şi cureţe armele, să le lustruiască şi să vorbească fervent despre ele. Despre ele şi despre celelalte „piese" din „panoplia" lui, menţionate şi ele în amintirile prietenilor: un pumnal indian cu plăsele de fildeş, un iatagan cu înfloriturі, o puşcă de Toledo, două carabine (dintre care una rusească, de la 1877!), o altă puşcă avînd pătul sculptat, despre care se spunea că aparţinuse lui Al. Ioan Cuza...

ÎNTR-O NOAPTE la vînătoare

DUPA O GOANĂ FARĂ prea mult noroc prin pădurea din apropierea localităţii Cucuteni, unde vînau adesea împreună, Mihail Sadoveanu şi poetul George Topârceanu s-au îndreptat, seara, spre casa unde trăgeau, deobicei, să înnopteze. S-au ospătat ei cu ce s-au ospătat, au povestit ce au povestit şi, osteniţi, s-au aşezat în paturi.

După cîteva ceasuri de somn, Topârceanu s-a trezit brusc, nervos şi alarmat: nişte insecte mici şi negre, ca un roi de albine parcă, îl înţepaseră cu atîta vehemenţă încît i-au stricat odihna binemeritată.

În timp ce se scărpina pe gît şi pe spate, prin întunericul de smoală, poetul l-a auzit pe prozator adresîndu-i-se din patul vecin:

— Nu te alarma, sînt din cei negri! Lasă-i să mănînce liniştiţi, pînă s-or sătura, că pe urmă o să-ţi deie pace...

— Nu-i las, îi răspunse pus pe fapte mari Topârceanu. Dumitale îţi convine, că au de unde. Da' pe mine, dacă m-or mînca aşa, pînă mîine mă isprăvesc de tot!

Poetul, prin acest răspuns, îşi „înţepa", la rîndul său, prietenul care, cum se ştie, era extrem de masiv comparativ cu pirpiriul Topâreeanu, mult mai scund chiar decît iubita sa, Otilia Cazimir...

Valentin BORDA

LA PÎNDĂ

Stau nemişcat de-o oră — sau poate mai de mult —
Cu simţurile toate percep şi tot ascult
Vreun foşnet, vreo mişcare, vreun zgomot mai aparte
Şi răscolesc cu ochii pe-aproape, mai departe...

Dar liniştea, se pare, înstăpînită este
Din valea ce mă aflu pînă mai sus de creste!
Un tremur, doar, de frunze — uşor ca o suflare —
Părelnic tot încearcă acum să mă-presoare,
În timp ce-un fir de iarbă cu clorofilă blîndă
Mă gîdilă sub barbă, cum stau trîntit la pîndă...

A mai trecut o oră — sau poate nici atît —
Şi-odată răsuflarea mi s-a oprit în gît:
De-asupra mea, pe creste, un ţap bătut în stîncă!
Simt umezeală-n palme şi parcă mă mănîncă.
— Hai, vino mai aproape, că nu eşti în cătarea.
Nimica. Dimpotrivă, într-un minut dispare...

Şi au trecut iar ore, dar nu le-am numărat,
Cînd peste toată firea amurgul a-nserat...
Am părăsit culcuşul forţat — ca pe-o osîndă —
Decis ca-n zorii zilei să vin din nou... la pîndă!

D. C. MAZILU

CIUTA

E sfioasă, încă, şi fiorul
Îi furnică-ntîia oară trupul.
Pe cărări ascunse-o poartă dorul,
Nu-i mai e sperietoare lupul...

Prevestind în urmă-i bărbăţie
Cerbi semeţi purtînd păduri pe fruntea
Ea se pierde-n noaptea arămie
Sorbind focul toamnelor din munţi...

La izvor a poposit o clipă
Şi-a sorbit cu apa cerul tot.
Boarea serii i-a lipit în pripă
Roua dimineţilor pe bot...

Trece munţi şi văi, peste coclauri,
Îmbrăcată-ntr-un apus superb.
Umbre-s brazii de puternici tauri,
Ierburile au miros de cerb...

Şiruri, şiruri i se aşterne-n cale
Clopoţeii stelelor, covor.
Încă un urcuş şi înc-o vale,
Nu ştie nici ea de ce-i e dor.

Simte doar o forţă care-o mînă
Către un liman necunoscut.
Poartă-n vine foc, deşi e lună,
De pe cer luceafăru-a păscut...

Gh. Duţă-MICLOŞANU

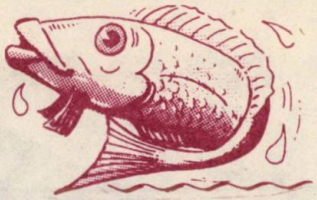

Dincolo de Corbii Mari

Costin HÂNCU

INGINERUL GHEȚU, consilier-tehnic la una din marile întreprinderi bucureștene, pedala încet apropiindu-se de Neajlovul Călugărenilor lui Mihai Viteazul. Își montase de-acum o rotativă mică și, sonda...

Neajlovul curgea domol. Avea și locuri pe unde l-ai fi trecut fără ca apa să-ți dea peste carîmbii cizmelor. Avea și căderi și praguri pe unde s-ațînea cleanul și mreana. Dar avea și bulboane învîrtejite de-ar fi fost în stare să prăpăstuiască și-un camion cu remorcă cu tot. Bulboane, pe unde somnul își avea sălașul...

De-odată, dinspre satul de pe malul celălalt, rămas undeva mai sus, dincolo de pod, o svîrlugă de băiat se rostogolea venind în goană. Se apropie, privindu-l așa mai pe furiș. Încolo, fiecare-și vedea de-ale lui...

— Ai venit să pescuiești? îl întreabă inginerul scoțînd din apă un ditamai cleanul. Dar nu primi nici un răspuns.

— Îți place să privești apa Neajlovului? Dar copilul se uita la el cu niște ochi în care parcă fără să vrei te ducea gîndul la depărtări nedeslușite... Doar atît că, din cînd în cînd, scotea din mal cîte-o sleitură de nămol, o frămînta în mîini și-apoi o punea în capătul unei joarde și da cu ea de-a azvîrlita, de nici n-o mai vedeai unde cădea.

— Tu vezi Neajlovul ăsta? îi răspunse copilul într-un tîrziu cu seriozitate de om trecut prin dîrmonul vieții.

— Îl văd, îi răspunse inginerul Ghețu, cu aceeași seriozitate

— Să știi tu că seamănă cu ochii lui mămica mea. E tare departe mămica mea, tocmai dincolo de Corbii Mari. Departe, departe. Ai auzit vreodată de București?

— Am auzit, îi răspunse inginerul, luptîndu-se cu o mreană de lungimea unui vulpoi, de la cap la coadă...

— Ai auzit, da de văzut l-ai văzut vreodată?

— Cum să nu, chiar de mai multe ori.

— Da pe mămica mea n-ai văzut-o pe-acolo? E așa de frumoasă cum nu-i alta prin tot Corbii Mari și nici prin sat pe la noi.

— Ei, dacă-i așa de frumoasă, parc-am văzut-o, i-a răspuns inginerul, căutînd să-și ferească privirile de ochii copilului, întrebîndu-l: — Da nici măcar nu mi-ai spus cum te cheamă?

— Florentin, Florentin Neajloveanu, da mămica-mi spune Flori.

— Bine Flori și ce faci tu aici?

— Parcă tu nu vezi? mă-ntrebi așa ca un copil!

— Văd că dai de-a azvîrlita cu cocoloașe de nămol.

— Așa crezi tu? Eu o aștept pe mămica și să știi că, la toamna cealaltă, mi-a spus c-o să mă dea la școală, și-atunci o să fiu tot timpul numai cu ea.

Inginerul Ghețu a dat să-l mai întrebe de una de alta, dar copilul nu i-a răspuns nimic. Dădea cu joarda și se depărta încet în susul Neajlovului către podul ce leagă șoseaua Corbenilor de satul lor.

Într-un tîrziu, apropiindu-se de șosea, a dat să urce pe bicicletă, dar copilul l-a rugat să oprească.

— Nene, spune adevărat, chiar ai fost de mai multe ori la București?

— Sigur, la ce te-aș minți!

— Dacă o să te rog ceva, oare te-ai supăra pe mine?

— Nu, de ce să mă supăr, că doar sîntem prieteni de-acum, nu-i așa?

— Așa-i cum spui tu și dacă ajungi la București și-o vezi pe mămica mea, spune-i că mi-e tare dor de ea.

— Am să-i spun, hai să ne strîngem mîinile dragă Flori, să știi c-am să-i spun. Și-a început să pedaleze, ducînd în priviri ochii unui copil care-și așteaptă mama. Mama lui care era cea mai frumoasă din toate mămiicile pe care le văzuse el pînă atunci.

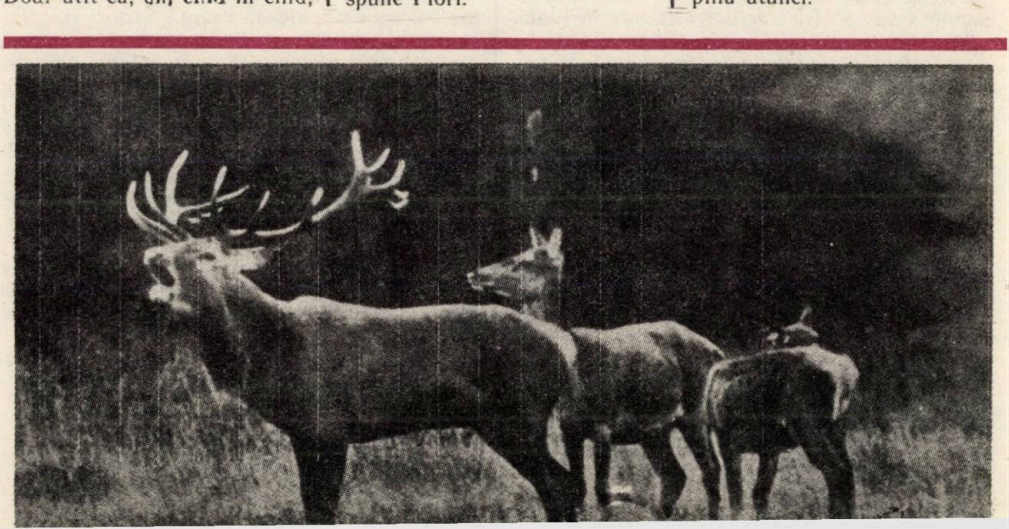

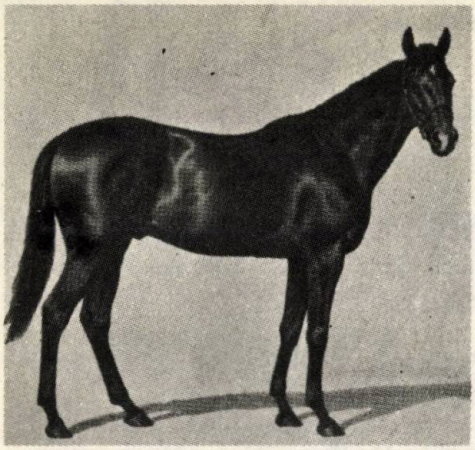

ÎNTRE CAL ŞI MĂGAR

Aceste două specii înrudite îndeaproape au cunoscut de-a lungul timpurilor o apreciere total diferită din partea oamenilor.

Calul *(Equus przewalskii caballus)* a fost un răsfăţat, am putea spune. Istoria, literatura, artele frumoase l-au glorificat.

După declinul datorat introducerii mecanizării în transporturi, agricultură, armată, asistăm azi la un reviriment al calului. Forţa de muncă cabalină a demonstrat că mai poate fi utilă în multe sectoare; pe plan mondial ia amploare turismul călare, (sau cu rulote tractate de cai — exemplu Franţa), echitaţia de amatori, fără a mai vorbi de sporturile hipice.

Cu totul alta este situaţia asinului *(Equus asinus asinus)* în mod curent numit măgar. Modestului animal i-a fost acordată mult mai puţină atenţie din partea oamenilor de litere şi de artă. Cel mai adesea numele său a fost folosit ca ocară, dintre însuşiri cea mai popularizată fiindu-i încăpăţînarea.

Numai cei ce l-au folosit (şi deci cunoscut) i-au apreciat asinului rezistenţa deosebită, puterea de muncă, pretenţiile reduse la condiţiile de hrană şi adăpostire, longevitatea. Talia redusă îl avantajează şi pe cele mai accidentate terenuri. Cel mai adesea, măgăruşii nu se potcovesc, fiind înzestraţi de la natură cu copite foarte tari.

În treacăt fie spus, în antichitate, asinul a fost folosit de către unele popoare şi ca montură de cavalerie sau pentru tracţiunea carelor de luptă.

Deşi la circ tradiţia a întronat graţia şi eleganţa cabalină, în ţara noastră au evoluat dresori din R. D. Germană, care au prezentat măgăruşi în numere mixte (alături de alte animale) şi respectiv o repriză de aşa-numita dresură în libertate (practic, figuri executate de regulă de cai).

Iar pe altarul ştiinţei, al medicinei, alături de cal, asinul este indispensabil pentru anumite lucrări imunologice.

Se cunosc puţine rase de asini. Cel mai adesea este vorba de populaţii locale, neexistînd preocupare pentru o reproducţie dirijată, pentru selecţia celor mai valoroşi genitori. Totuşi, se întîlnesc pe glob şi exemplare reuşite de asin, unele cu o linie mai elegantă, mai apropiată de a calului, cu talie mai mare. O rasă franceză bine cunoscută este cea de Poitou. În cadrul speciei, asinii de Poitou sînt printre cei mai înalţi şi mai puternici. Cele mai mici exemplare de asin se găsesc în nordul Africii, îndurînd alături de dromaderi vitregiile Saharei.

Pentru a îmbina avantajele celor două specii, din cele mai vechi timpuri s-a practicat hibridarea lor. Conform legilor biologice, rezultă animale sterile, cu vitalitate ridicată, rezistenţă, diferenţiate în funcţie de sexul speciilor parentale.

Catîrul este produsul împerecherii dintre asin şi iapă. De la tată moşteneşte rezistenţa, longevitatea, puterea de muncă. Capul (cu urechile caracteristice), copitele relativ mici sînt tot moştenire paternă. Coada ca a mamei (nefiind totuşi aşa de stufoasă), culorile de asemeni, apărînd uneori aşa-numita cruce de pe greabăn (crucea măgarului). În rest, corpul, talia sînt de cal.

Rezultatul încrucişării dintre un armăsar şi o măgăriţă se numeşte bardou. Seamănă cu catîrul, avînd o linie mai fină şi o talie mai mică (de altfel şi armăsarii folosiţi ca tată sînt de talie mică). Bardoul are o răspîndire mai redusă ca a catîrului, fiind întîlnit mai ales în unele ţări mediteraneene şi balcanice (Bulgaria şi mai ales Grecia).

În Europa, creşterii catîrului i s-a acordat mare atenţie mai ales în Franţa, Spania şi Italia, în scopul folosirii sale în agricultură şi armată (şi în cursul celui de al doilea război mondial catîrii au fost auxiliari de nădejde ai trupelor de munte). Pentru aceasta, nu era indiferent ce asini şi respectiv, ce iepe erau părinţii. În Franţa, se creşteau asinii de Poitou şi caii de tracţiune grea de Poitou nu numai pentru calităţile specifice, ci mai ales pentru a produce excelenţi catîri (tot de Poitou fireşte!), animale mari, puternice, cu rezistenţă şi longevitate mare.

La noi în ţară, nu s-a acordat atenţie acestor hibrizi; catîrii (în mai mică măsură bardoţii) fiind întîlniţi mai ales în posesia ţiganilor nomazi).

Simpaticul măgăruş a fost şi este la noi, prin tradiţie, un preţios auxiliar al turmelor de oi, aducînd încă multe foloase şi altor locuitori din mediul rural. Judeţele cele mai „bogate" în asini sînt: Teleorman, Constanţa şi Tulcea.

În unele ţări puternic industrializate, cu agricultură intens mecanizată, asinii şi implicit hibrizii sînt în regres, caii menţinîndu-se şi datorită altor utilizări. În Franţa, cererea de catîri scăzînd foarte mult (mulţi catîri, alături de cai, luînd drumul abatoarelor), celebra rasă de asin de Poitou ajunsese în pragul dispariţiei. În scopul salvării asinului de Poitou, din iniţiativa Muzeului de Istorie Naturală şi a Grădinii Zoologice din Paris, cîteva exemplare au fost achiziţionate şi aduse la un domeniu, pentru a asigura perpetuarea acestor valoroase animale.

A. P.

DIVERSE

Anual, în Europa, iernează aproximativ 1,5 milioane de gîşte sălbatice din opt specii diferite.

●

În majoritatea ţărilor europene, efectivele de gîşte sălbatice sînt în continuă creştere. Astfel, gîsca cu cioc scurt, care iernează în Scoţia, şi-a triplat numărul de la 30.000 în anul 1950 la peste 90.000 în prezent; gîrliţa mare, care iernează în două locuri distincte în Europa, numără peste 300.000 exemplare; gîrliţa mică a devenit în schimb relativ rară în Scandinavia, unde nu cuibăresc mai mult de 200 exemplare; în schimb numărul lor a sporit în U.R.S.S. la 25.000—30.000 păsări; gîsca canadiană, prezentă în Anglia de peste 300 de ani şi colonizată în Scandinavia de aproximativ 50 ani şi-a dublat efectivele începînd cu anul 1968, azi existînd o populaţie de peste 30.000 exemplare.

●

În Europa iernează aproximativ 300.000 gîşte de semănătură.

●

Populaţia de gîşte de vară care cuibăresc în Europa este apreciată la 345.000 exemplare.

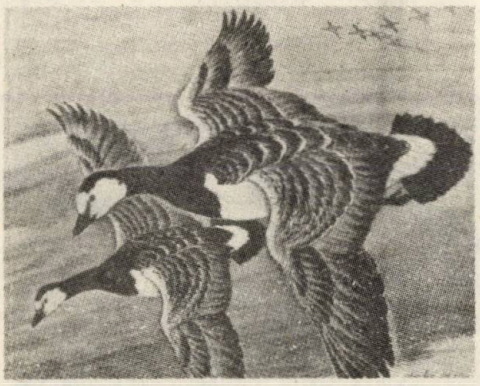

Raţa cu motor!

PE CANALELE SAU ÎN GOLFURILE singuratice din jurul stîncoasei strîmtori a lui Magellan, o raţă sălbatică, denumită de localnici *Quetro* s-a adaptat în timp locurilor, devenind sedentară. Hrana sa de bază o formează peştişorii, din care prinde cu abilitate mai mulţi la o scufundare.

De culoare cenuşie-albăstruie şi de mărimea unei sarsele mai trupeşe, dar cu aripile mai scurte, raţa *Quetro* saltă cu greu şi puţin timp la zbor. Ea se deplasează însă cu mare viteză la suprafaţa apei, sincronizînd în ritm rapid bătăile de aripi cu mişcări propulsoare ale labelor şi lăsînd în urmă un siaj asemănător aceluia al unei ambarcaţiuni rapide.

Datorită felului ei unic de a se deplasa pe apă, locuitorii Ţării de Foc numesc raţa *Quetro* şi „raţa cu motor". Prinsă de mică, ea devine repede un nelipsit însoţitor al stăpînului, pe uscat şi îndeosebi pe apă, cînd ţine o plăcută tovărăşie ambarcaţiilor pescăreşti, primind totodată un „tain" din cele mai consistente.

Constantin EFRIMESCU

SCURTE

Cînd sînt domesticite, lamele pot căra poveri cîte 4—5 zile, fără să se odihnească.

Elefanţii înfuriaţi se înfricoşează în faţa focurilor de artificii şi a petardelor.

În lupta dintre un taur puternic şi un urs, nu există învingător; de obicei, se evită.

Toamna, cîinii mănîncă carne de vulpe, dacă aceasta s-a hrănit cu... struguri.

Animalele de uscat din ţările calde sînt mai mari, mai puternice şi mai sîngeroase decît cele din ţările cu climă temperată sau rece.

Uneori, vulpea scoate un sunet asemănător cu cel al păunului.

SINUCIDERE?

ÎN ZIUA DE 8 IANUARIE 1984, AM participat la o vînătoare colectivă la mistreți în apropierea termocentralei Mintia-Hunedoara.

Un vier de peste o sută de kilograme nimerește în standul unui prieten vînător, Cocan Vasile, care a trimis un glonț în direcția lui. N-a mai apucat însă să tragă al doilea foc că mistrețul s-a dus ca un iepure speriat.

Dîră de sînge pe oglinda de zăpadă și urmărirea începu din deal în vale, pe liniile de nivel, cca. 12 km, mai spre șes, unde zăpada dispărea. Nu se mai auzi nici lătratul cîinilor. Toate cercetările din jur au fost zadarnice. Renunțăm, urmînd ca a doua zi să fie căutat din nou. Ceea ce s-a și făcut, dar fără nici un rezultat.

A doua zi, un telefon de la un pescar anunță la filială că în jurul orei 16, doi cîini au venit peste lunca Mureșului, urmărind un mistreț care, pentru a scăpa de urmăritori, a sărit în Mureș și a început traversarea lui, dar și cu un cîine după el. Văzînd că nu scapă, s-a întors înapoi. Cînd să iasă pe mal, apare celălalt cîine care începu să latre. Și astfel mistrețul se hotărî să treacă din nou apa, de data asta singur, dar cînd ajunse la jumătatea rîului nu mai putu înota, puterile îl părăsiră, se duse la fund... și... dus a fost.

Gheorghe HERBEI

Schimb de ostatici pe... cîini

Lăsînd la o parte pasiunea unora pentru pisici și cîini, faptul că soții Gladstone, din localitatea americană Norwich — statul New York — aveau nu mai puțin de 43 de grivei, este totuși, puțin obișnuit. Și mai neobișnuită este însă întîmplarea legată de ei. Pe motiv că nu ar fi îngrijiți cum trebuie, o caritabilă societate pentru protecția animalelor a trecut la... confiscarea acestora. Drept răspuns, familia Gladstone a ripostat într-o manieră neașteptată. Recurgînd la arme, cei doi soți au luat un număr de 14 cetățeni drept ostatici, precizînd că-i vor elibera numai în schimbul cîinilor ridicați. În urma tratativelor duse, ostaticii au fost eliberați contra a doi cîini favoriți, din cei 43. S-a convenit ca soarta celorlalți 41 să fie stabilită de... justiție. Gladstonii au ridicat însă o pretenție neașteptată, cerînd ca toți cei 41 de cîini să fie confiscați de respectiva societate și să aibă statutul de... prizonieri! În cazul în care completul de judecată va accepta pînă la urmă această cerere, se ivește un obstacol de netrecut: imposibilitatea ca „prizonierii" cu coadă să depună și să semneze obligatoria mărturie...

(Field and Stream)

CINEGETICĂ

ORIZONTAL: 1) Sună din corn (pl.). 2) Maimuță... — ...și capre! 3) Paradisul gîștelor și rațelor sălbatice — Mai ceva decît leul. 4) Tigrul coboară pe aici — Trage — Scuze! 5) Tragere cu arma — Volumele junglei (R. Kipling). 6) Arcaș vestit — Foc... 7) ...la depărtare — Pantera Carpaților — Chemarea tigrului liliputan. 8) Vulpoi — Neam cu bizonul și zimbrul. 9) Ibis... — ... aproape de unul din poli. 10) cîine de vînat — Dobitoc (pl.). 11) Leul de pe țărmul Adriaticei — Perechi de ciute.

VERTICAL: 1) Omul cu armă — Merge după capre. 2) Locul puștii — Jaguar, Mustang. 3) „Cine aleargă după doi iepuri, nu prinde nici unul" (pl.) — Urme de muflon! 4) Ilie Țapu — Cuibul vulturului, pe muntele Moab — Vînat de baltă. 5) Trofeu cu ochi și dinți — Cerbul... polar. 6) O serie de focuri — Reptilă tropicală. 7) Nimerește bine — Steagul din blană de lup. 8)

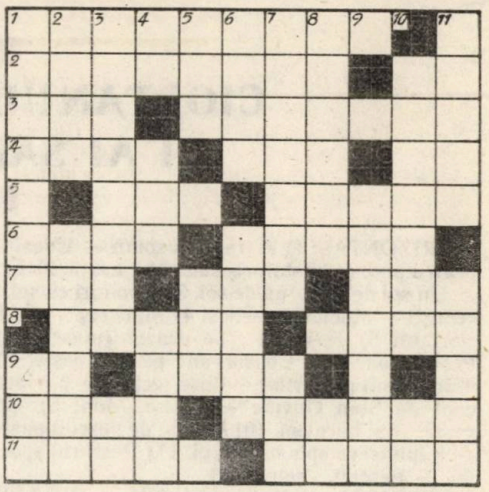

Tragere precisă — Sfîrșit de vînătoare! 9) Șoimul sau vulturul. 10) Mistreț — Armă veche. 11) Fiare — Pe urmele renilor.

Dicționar: KIR

CIOCURI

ORIZONTAL: 1) Pasăre ce trăiește iarna în țara noastră, iar restul anului în nord — Înaripatul lui Făt-Frumos. 2) Bobiță de plumb, spaima păsărilor — Penele scriitorului. 3) Frate cu porumbelul. 4) Nume masculin — A cînta ca o cucuvea. 5) Un om cu sticleți — Botgros! 6) Înălțime lîngă Tallinn, capitala R.S.S. Estone — Ziua trecută — Cap de barză! 7) Grup biologic cu însușiri comune — Munții condorilor. 8) Ciripit scurt — „Vrabia mălai visează". 9) Apar cocorii! — Porumbița lui — Cu caracter de lege obiectivă. 10) Spațiul vulturilor — Țățică (reg.). 11) Pasăre cafenie, vînată pentru carnea sa gustoasă — Soprano de colivie.

VERTICAL: 1) „Cocorul" bucureștean — În ciocul corbului din fabulă. 2) Gaiță de munte — Mîndria păunului (pl.). 3) Păsări de baltă cu spatele și aripile negre — Urme de struț! 4) Sunet de privighetoare — „Cotofana hoață". 5) Porumbițe cu inel. 6) Fost prim-ministru britanic. 7) Stol de vrăbii — Plimbarea cocoșului printre puicuțe. 8) Pasăre fără pereche — A tăia

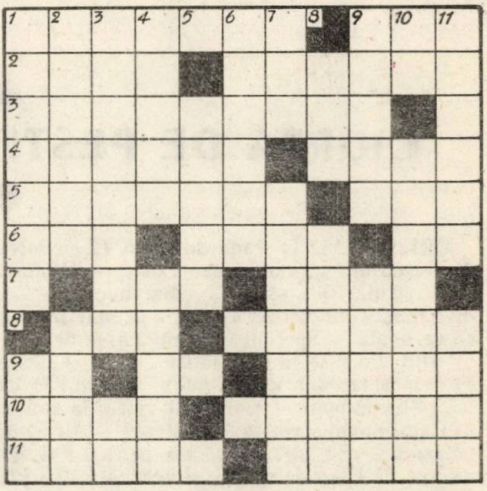

(fig.). 9) Călător în țările calde (reg.) — Vulturul bărbos. 10) Aripa stîngă! — Orătania cu ouă mici. 11) Migratoare din bălți — Celebrul Păun.

Dicționar: IRU, TÎȚACA.

CIORTANUL ȘI AI SĂI

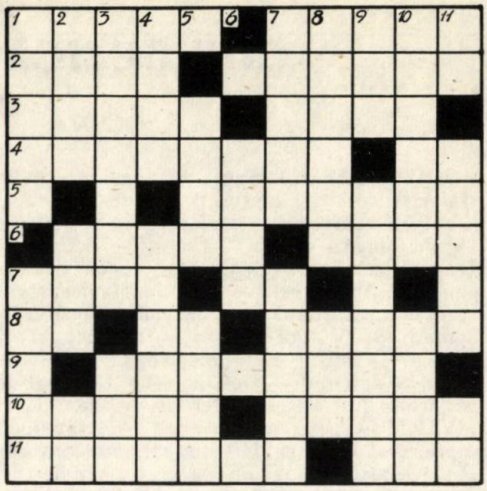

ORIZONTAL: 1) A trage la somn — Unealtă pentru pescuit în stufăriș sau sub gheață. 2) Lin — Un soi de icre... nu de soi. 3) Răpitori cu solzi cenușii — Momeală poetică. 4) Minicrap — 5—6 ciortani! 5) Roșioară... de ocazie (masc.). 6) Pește model! — Conservant pentru pește. 7) Mărunțișul pescarilor — Interjecție. 8) Țîr fără cap! — Stan Guvide — Mono... ton! 9) Un pește... din buruieni. 10) Unelte de pescuit pasiv — Răpitori cu spinări verzui. 11) Pescarul sportiv — Pescuit... retrograd.

VERTICAL: 1) Nadă artificială — Plasă. 2) Pește mic, cu plăci osoase și spini — O scrumbie, ca o mumie — Ton gol! 3) Așezat să prindă un somn — Sufix pentru creștere. 4) Pare ținut la fum — Pescărușii. 5) Peștele viitorului — Față de calcan. 6) Prefix continental. 7) Pește de baltă — Delicatesă la carapace. 8) O mulțime la malul apei... — ...pe margine. 9) Ton la talger — Pescar cu plasă mare. 10) Pescar de plăcere — Albișoară, pentru tăiat. 11) Cap de caracudă și coadă de știucă! — Plasa — Pană... din plătică!

Dicționar: PED, PAM

CIORBA DE PEȘTE

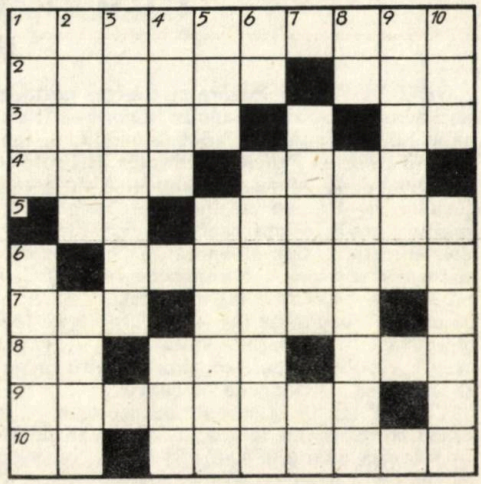

ORIZONTAL: 1) Pană de somn (2 cuvinte). 2) Deșeu din saramură sau rasol — Seamănă cu nisetrul... 3) ... sărat? Tocmai invers! — Cap de babușcă, în ciorbă! 4) Prins la mal și ornat cu verdeață — Specialistă în mîncarea de pește. 5) Sînt din nisetru! — Gătită cu ceapă și sos. 6) Fripte, rasol, orice, numai pană... nu! 7) Un fel... de zile mari — Cum s-ar zice... la cuptor. 8) Cap de avat și coadă de păstrăv! — Albișoară (masc.) — Fir tras pe strună, pentru a scoate un ton. 9) Pești de mare... și verdeață. 10) Fițe fără capete! — Ca săbioara.

VERTICAL: 1) Ton — Ciprinide pe care le desfaci și le mănînci cu poftă. 2) Peștii cei țepoși — Mare consumator de pește mic... 3) ...cu puțin oțet. 4) Un ton pentru fiecare „dinte" — Pentru somn gătit. 5) Albișoară dulce, măruntă — Icre... la înghesuială. 6) Din Iezer sau din cherhana! — Bune pentru somn... rasol. 7) Un pahar de vin... — ...și un ton, felul întîi. 8) Mijloc și cap de șalău! — Te invită la un pui de somn. 9) Pești de doi bani! 10) Pește conservă — Terminat în coadă de pește.

CIUTE, CĂPRIOARE

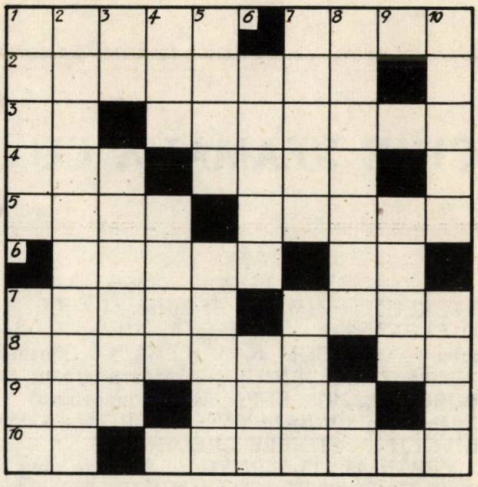

ORIZONTAL: 1) Cerboaică — In formaţia „Capricornului". 2) Căprioara ţărilor calde. 3) Capete! — Locul de vînzare al ţapilor (pl.). 4) Cerbul arctic — Capra viitoare. 5) Altă rudă nordică a cerbului. 6) Liste de greşeli — Cap de cerb! 7) Hăituiesc vînatul — Specialitate a agilei capre negre. 8) Masiv carpatic în care trăiesc capre negre. 9) Localitate norvegiană — Capra de stîncă, deosebită prin coarnele sale. 10) 11 roman — „Capra cu trei iezi" şi „Moartea căprioarei".

VERTICAL:1) Rumegătoare sălbatice sau domestice — Antilopa suliţă din Africa şi Arabia. 2) Cînd se împacă şi capra şi varza (pl.). 3) 3—4 ciute! — Povestiţi. 4) Tîrgul Internaţional Bucureşti (abr.) — Adulmecă. 5) Se întîlnesc şi în parcurile zoologice — Material de construcţie rudimentar. 6) Programe — Abreviaţie... abreviată. 7) Forma coarnelor caprei ibex — Loc de obsevaţie al caprei negre. 8) Fata cu caprele — Xenia Enescu. 9) Se spunea că ar sări noaptea, prin poieni. 10) Elan... fără coarne — Bărboşii familiei prezentate.

Dicţionar: ÝRI, TIŽIC.

CÎINI

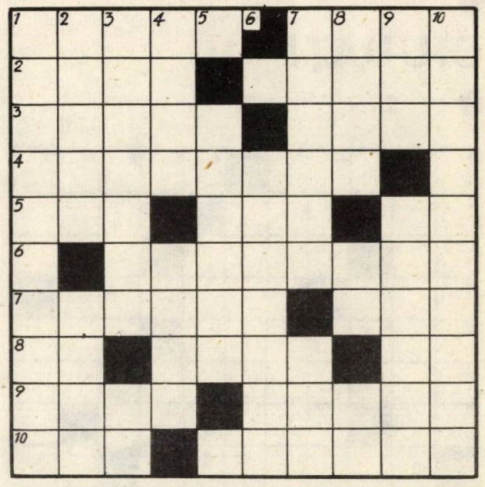

ORIZONTAL: 1) Garsoniera lui Grivei — Cîinesc. 2) Cîine... insular — Ceata dulăilor. 3) Îşi înfige colţul... în sol — Cîinele cap-pătrat. 4) De la cîine la căţel. 5) Haită (înv.) — Cîini de pază... buni — Grigore Florea. 6) Întărîtarea dulăului. 7) Mîrîie... — ...aşa! 8) Drum naţional (abr.) — Are urechi mari — Puţin vînat! 9) Onomatopeea roaderii osului — Prilej de a-şi arăta colţii. 10) Fire din codiţe! — Cîine rău.

VERTICAL:1) Apropiat de cîine (pl.). 2) Roaderi — Un soi de cîine sălbatic. 3) Cîine de talie joasă — Coadă de cîine! 4) Cîinos — Sfat (arh.). 5) Foxul cu păr aspru. 6) Tăinuire, ascundere (reg.). 7) Lătrat — Caniş! 8) Plantă cu floricele galbene, în umbrele — Noroi — Închide botul! 9) Întreprinderea de Transport Prahova (abr.) — Nume de cîine. 10) Pisicile, pentru cîini.

Dicţionar: LIC, SVAT, TĂUŞIRE, NIŞ.

CINE SEAMĂNĂ CU...?

ORIZONTAL: 1) LUPUL — Rom (pop.). 2) ŞACALUL — ZIMBRII. 3) Spetează — LEUL. 4) ELEFANŢII — Ciomege. 5) Afluent al Vistulei — PORCUL. 6) VULPEA — Băutură indiană. 7) COLIBRIUL — Măsoară terenul. 8) BOBOCUL... 9) ...ŞI PASĂREA (mai tîrziu) — Adăposturi. 10) BALENA — RÎSUL (fem.). 11) BIVOLII — CÎINELE CREDINCIOS.

VERTICAL: 1) IEPURII — A striga (reg.). 2) IACII ŞI BERBECII — MISTREŢUL SAU RINOCERUL (fem.). 3) Ape! — ELEFANŢII... CU LEII — SULIŢA. 4) URSUL BRUN — STRUŢII. 5) Pană — PISICA NOASTRĂ ŞI PUIUL DE PANTERĂ. 6) BIVOLII. 7) FAZANUL. 8) ANIMALUL SACRU — A abroga. 9) ŞOIMUL (fem.) — TIRUL. 10) MAIMUŢA — Fişie de meşină. 11) BLANURILE — CALUL (reg.).

Dicţionar: OSA, ACA, OGI, IRA, MÎNECARE.

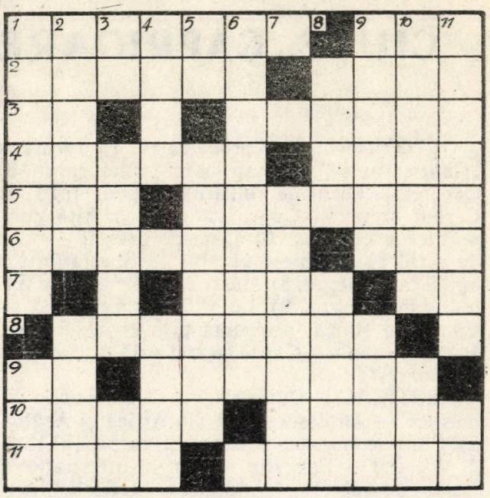

CIUDĂŢENII

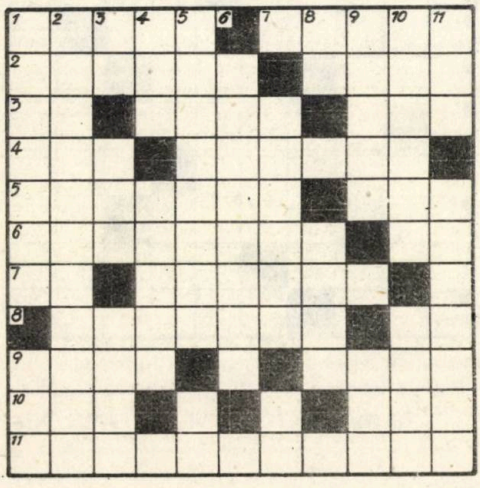

ORIZONTAL: 1) Marsupial ce se hrăneşte cu lăstari de eucalipt, denumit impropriu şi „ursul australian" — Pasăre călătoare înaltă, zburînd în stoluri în formă de „V". 2) Cea mai mare dintre oile sălbatice, trecînd de 2 metri lungime, trăind în munţii Asiei centrale, pînă în Kamciatka (pl.) — „Pasărea...", specie al cărei mascul are coada formată din 16 pene lungi, viu colorate. 3) Lene! — Vierme anelid, folositor solului agricol şi... pescarului. 4) Specie de vulpe exotică, iute în mişcări — Rumegătoare africane, cu gîtul... cît restul corpului. 5) Ca un cîine faţă de vînător (fem.) — Întreprinderea de transporturi Bucureşti (abr.). 6) Cerbi cu corpul puternic, dar picioare mai slabe şi cu coarnele late — Subsemnatul. 7) Alifie (reg.) — „Omizile urcătoare", larve cu mişcări „întinse". 8) Rudă a canarului, venită şi pe la noi din zona mediteraneană — Element al vertebratelor; ca fosilă a permis reconstituirea formei unor animale dispărute. 9) Segment al viermilor anelizi — Pasăre nezburătoare din Noua Caledonie; clocește un singur ou. 10) Automobil Clubul Român (abr.) — Crustaceu prevăzut cu statocist, organ al simţului de echilibru. 11) Subordin de păsări arboricole, avînd coada rigidă, cu rol de sprijin.

→

VERTICAL;: 1) Broască din insulele Americii Centrale, ce scoate sunete metalice — „Boul grohăitor" caracterizat prin cocoaşa sa, animal ce suportă clima de la 4—5000 m înălţime. 2) Ciudate mamifere australiene, cu gura ca un cioc de raţă, membrane înotătoare între cele cinci degete şi coada lată, turtită. 3) Argint — Rumegător cu coarne, barbă şi... guler alb — Nume de cîine şi... împărat cîinos. 4) Maimuţă numită şi „gibonul cu mîini albe", din Malaya — Carnivor sălbatic, specie între lup şi vulpe. 5) Gen de crocodili din două zone depărtate ale globului: China şi America — Strigătul gîştelor „sacre" care au salvat Capitoliul. 6) Capacitatea sturzului american, sau a păsării-liră, de a reproduce glasul altor animale. 7) Un munte, pe care s-ar fi oprit legendara corabie cu toate animalele lumii — Rumegătoare în cea mai mare parte domesticite. 8) Vas de lut ars — Tara tigrului. 9) Păsări răpitoare nocturne, scoţînd dese sunete „hu-hu-hu", caracteristice — Automobil românesc de teren. 10) Rozător adaptat la viaţa subterană, numit şi „cătelul pămîntului" — Cîine de vînătoare iute, înalt, zvelt, cu capul lung. 11) Cîine bun! — Mamifere omnivore, greoaie, cu blana aspră, dungată, trăind în vizuini cu mai multe galerii de acces şi ventilaţie.

Dicţionar: UBU, KIT, LAR

Nelu CARAIMAN

ZOOLOGIE LIRICĂ

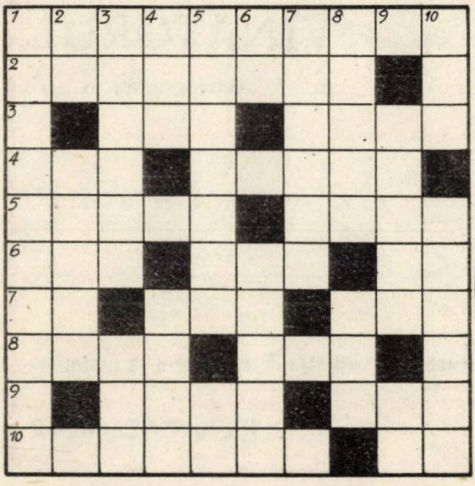

ORIZONTAL: 1) Poet român de prestigiu şi vînător pătimaş (1886—1937), autorul poemului în patru părţi „La vînătoare" şi al poeziei „Iepurele". 2) Marele nostru poet (1850—1889) din a cărui creaţie citäm: „Trece lebăda pe ape/ Între sălcii să se culce". 3) Poezie de Octavian Goga, din care desprindem versurile: „Etern pribeag al cîmpurilor moarte/ Te-am auzit cum hăuleai departe" (neart.) — Ca părul focilor. 4) Decalitru (abr.) — Acestor animale le dedică poetul Grigore Hagiu o poezie care se încheie cu versurile: „E negru de putere / mai viu sub crusta densă/ acoperită de sudoare/ şi-n liniştea şi arşiţa amiezii/ se-aude cum se coace-n el sămînţa". 5) Pălămidă de baltă (pl.) — Suprema zeitate a grecilor, care pentru a o putea cuceri pe Leda s-a preschimbat într-o lebădă. 6) Botul mistreţului — Ciocîrlia cu nume de fată — Wanda Ionescu. 7) Un ren fără cap! — Personificarea pămîntului în mitologia greacă — Etaj. 8) Opera... faraonilor — Poet ardelean (n.

1930) din volumele căruia menționăm „Veverița se joacă" și „Ursulețul ". 9) Printre poeziile acestui cunoscut poet contemporan, se află și una intitulată „Rechini" — Spațiul zburătoarelor. 10) Ioan Al. Brătescu-Voinești în postura de „vînător" de păstrăvi la munte — Blîndele victime ale lupilor, cărora Ioan Pillat le-a dedicat o frumoasă poezie: „Pe cîmpul neted ca pe-o masă verde/ Un joc de domino s-a răsfirat".

VERTICAL: 1) Popularul romancier din anii de după primul război mondial, din a cărui proză reținem memorabila frază: „Aveam pușca pe umăr ca să mă apăr de lupi și creionul în buzunar ca să-mi apăr ideile de uitare". 2) Ființă opusă animalului prin rațiune — Poezie de Florin Mugur, dedicată unui simpatic urechiat domestic (pl.). 3) Poet de factură clasică dintre cele două războaie (1891—1945), autor al poeziei „Iepurele": „Pe cîmpul alb ca foaia de hîrtie / S-a zugrăvit ca-ntr-un abecedar" — Furnizează hrana viermilor de mătase. 4) Oraș în Egiptul antic — A pune un crap la cuptor. 5) „Eroinele" poeziilor „Șarpele" de V. Voiculescu și „Pytonul" de Marius Vulpe — Cal pe litoral. 6) Constantin Salcia — Anotimpul vînătorilor de mistreți și de iepuri. 7) Stăvilar între două nivele. 8) Vuiet surd ca-n pădurea bătută de vînt — Pasăre cu ceas, subiect de poezie pentru Aron Cotruș și Aurel Rău. 9) Zeiță chineză care a potolit mînia potopului (2 cuv.) — Merg la Roma. 10) Acestui animal i se adresează poetul Ion Vinea prin versurile: "Joacă bine/ Moș Martine / Și-oi avea / Grijă de tine" — Păsări ținute la mare preț de vînători și cărora Mihai Moșandrei le închină o emoționantă poezie: „Și ciocurile voastre lungi/ Și penele catifelate/ Ce înțepau zăpada lunii/ În fîlfîiri înfrigurate".

Dicționar: GEA, INU, NIU WA.

Andrei CIURUNGA

SERI DE IARNĂ

(acrostih silabic)

Iernile își ning peste livadă
puritatea scamei de zăpadă.
Razele de soare își strecoară
țepii lungi de aur, către seară.

Captivante, basmele puzderii
risipesc monotonia serii.
Oamenii se strîng la foc și cîntă —
rece-i vîntul, codrul se frămîntă.

(Uzînd de tehnica acrostihului, dar în loc de o singură literă urmărind o silabă, veți afla trei dintre sălbăticiunile care fac bucuria vînătorilor noștri).

VÎNĂTORUL

(metagrame)

A fost un cerc de vînători odată,
un fel de gașcă-n cel mai nobil sens.
Unul avea o diblă fermecată,
cîntarea lui ne răscolea intens.

Ni se citea pe față bucuria
cînd cîntecul focos se revărsa
trecînd de rîu și inundînd cîmpia —
atît de viu și dulce ne capta.

Uitam de gînduri și simțiri impure
Dar cînd am vrut să-i dăm cîte-un sutar,
sărind ca ars acolo, în pădure,
și-a spart de pulpe instrumentul rar.

(Înlocuind o literă în cîte un anume cuvînt din fiecare vers veți afla denumirea a 12 mamifere și păsări din bogatul nostru fond cinegetic).

(Deslegările în pag. 201)

Radu CALOMFIR

SCRISOARE

Departe — un cuvînt care nu spune nimic,
nu suportă distanţe, nici timp,
febra nu creşte mai mult şi nici gîndul
nu-nchipuie forme şi adînci mîngîieri.
Aici, peste munţi, eşti cu mine şi ştiu
cu precizia chirurgului: te iubesc.
Nopţile, albe la fel, sînt tot atîtea
poeme de aşteptări.
Viaţa e simplă ca o carte
pe care o parcurg calm, purtînd pe umeri
convingerile mele dintotdeauna.

Apa pîrîului curge de-o parte şi de alta
a satului din coasta muntelui. E bine
şi-n curînd va veni primăvara.
Am văzut urma vulpii pe cîmp,
pînă la vizuina din rîpă. Urmele
iepurilor s-au încrucişat departe. Nu ştiu
dacă luna s-o opri la podeţ.

Te iubesc — şi-n fiecare noapte
o pasăre-mi cîntă tîrziu despre tot
ce-am pierdut, drumul meu întorcîndu-se
în cercul de aur al nehotărîrii.
Te iubesc — şi privesc spre păduri
pe unde-mi purtam zvelt adolescenţa,
ameţit de-nălţimi şi furat de abisuri.
Acum aştept. Aştept să te văd şi să-mi tac
strigătul inimii, bucuria-ntreagă de-a fi
alături de tine — liniştea soarelui
peste-ntreg zbuciumul mării după furtună.
Apele durerii urcă şi-mi inundă faţa
care rîde de fericire.

Nicolae RĂDULESCU

PE GÎRLĂ LA PLESNEALĂ

NISTOR STĂTEA ÎN CASA FUNDAȚENCII dar, nu chiar în ea. Baba era o rămășiță a unor lumi pierdute și legenda spunea că negii de pe fața ei erau acoperiți în aur. Nu știu de cîte ori au călcat-o hoții. Și-a sfîrșit viața alături, în grija unor oameni cumsecade. Nistor vîna vrăbii cu praștia, chiar cu mîna, și în acareturile în care trăia la Fundățeanca cea bogată și analfabetă se mîncau vrăbii.

Plecam dimineața în pantaloni scurți, fără praștie, că Nistor ochea și cu pietrele. Îi trebuia pentru treaba asta o piatră de o formă deosebită; toți îi ziceau lișie: o piatră turtită cu care dacă dai pe suprafața apei, faci pîini. Sare piatra în contact cu apa, între două sărituri se face o pîine.

Plecam cu Nistor în dimineți de vară să culegem murgoii ce stăteau înregimentați pe stăvilarele ce mai scăpau o undă de apă, atît cît să-i acopere, și contra ei stăteau peștii. Nistor îi prindea, mă înjura că nu am un ac de saltea și chiar dacă-l avea, tot mă-njura că nu am ață. Dacă aveam și ața și acul, tot fără pește veneam, că nu-mi dădea. Nu puteam să prind pește cu mîna cum prindea unul, Geață, care invita undițarii la alte gîrle mai bogate în pește și ieșea de la răgălie, de lîngă vijoi, cu un pește în gură și doi în mîini. Nu plîngeau undițarii, căci el îi invitase cinstit, la pescuit. Ei aveau ace galbene.

Păi, undița mea era făcută din ață de papiotă în patru fire împletite, dacă-ți ținea cineva de cap și dacă nu-ți ținea tot de ață de papiotă era. Acul era făcut dintr-un bold călit și necălit, ascuțit și răsascuțit cu pila, modelat și răsmodelat cu patentul, dar n-avea contră. Pluta fixă era dintr-un pai galben, gros, de mătură, iar cea mișcătoare, din dop de plută, șlefuit cu glaspapir, cu o gaură mare în care se băga un băț de chibrit sau dintr-un cotor din pană de gîscă, pentru a o fixa la anumită distanță de ac. Distanța asta o apreciai după cum era apa de adîncă. Plumbul, foarte puțin pentru clean, îl luam din ștuțuri de țevi. Îi țineam profesorului undița, la baraj, cu două ace pentru fiecare undiță, iar el scotea două mrene la undiță, că dădea cu mămăligă și cu rîme. Clenarii dădeau cu lăcustă, cu greiere, cu fluture și n-am văzut să dea cu muște făcute din păr colorat cu roșu și galben. Nu blestemam pe nimeni pentru cîrligele mele din ace de gămălie, cu care nu prindeam decît cuțitoaie.

Nistor îi aducea lui maică-sa multe vrăbii și pești. Seara nu voia să împartă cu mine, zicea să merg și eu să le mîncăm, asta ca să nu-mi dea.

— Nistore, Nistore, am luat ceva, mă?

— Nu.

— Mă duc acasă.

A venit colonelul de la Brăila cu sute de cutiuțe cu ace, ancore, gheme de ață, gheme de fanon, bambuse, geamantane, lăzi de campanie, toate într-o ordine în care nu s-ar fi descurcat decît el.

→

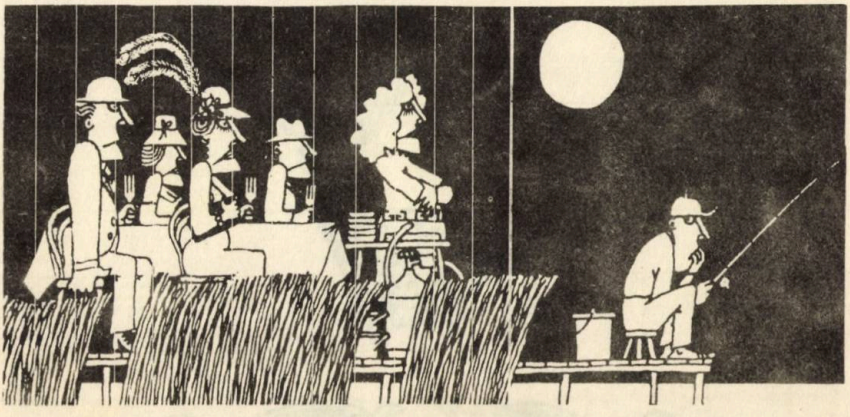

— Bă, să nu vină să dea, că nu mai rămîne peşte!

A venit la baraj şi a dat, nu ştiu de unde a aflat, a dat cu viermi de mătase şi a luat. A luat doi cleni de un kil fiecare. A fremătat zăvoiul. Cîţiva pescari de lîngă el căutau cu ochii lişii, să-şi spargă capul. Nu eram acolo, mi-au spus cînd m-am dus la baie.

— A venit bă şi a prins doi cleni, uite aşa!' Arătau cu tăişul mîinii stîngi pe antebraţul drept. Aceasta era unitatea de măsură, fără măscării. I-am văzut acasă cînd îi cioplea mama. Ce spate, ce ceafă verde. Înnebuneam, nu-mi mai găseam locul eu, oropsitul, eu ăla care nu prindeam cu mîna, mie care îmi mirosea totul a peşte şi a gîrlă, pînă cînd şi mama avea cap de mreană, eu nu mai văzusem!

Trecuse mult de cînd îl păcălisem cu nişte crăpceni pe vecinul înalt şi fanfaron, tatăl prietenului de peste drum. Eu eram în curte la Chiriţă, şi aveam peştii în buzunarele de la pantalonii scurţi, negri, singura haină de pe mine. Scoteam cîte un crăpcean şi i-l arătam.

— Caras!

El lung, aplecat peste gard, ca să vadă bine peştele, cu capul în curtea lui Chiriţă, se uita cu ochi albaştri, luminoşi.

Cum farmecă un peşte, omul! Lucire, patimă! Peştele îl cumpărase mama din hală. În mînă aveam şi undiţa...

Am început să pescuiesc cu colonelul. Eram foarte mîndru. Aveam ace, fanon, undiţă! Îmi povestea de peştele din Balta Brăilei, cum azvîrlea înapoi ghiborţul, de baboi ruginii de trei sute de kile ce trag copiii din bărci, de anafoare ce îneacă barca cu pescar cu tot. Nu mai cunoşteam alt pescar sau alţi copii cu care mă dedasem pescuitului într-o apă în care erau mai mulţi pescari pe mal, decît peşte în apă, apa fiind nada şi pescarii prada.

Pescuiam cutitoaia, un peşte de culoare gri-galben, fără solzi, mic, cel mai mare să fi avut vreo zece centimetri. Are la urechi un cartilagiu osos aşa, ca un ghimpe, care mă înţepa cînd îl scoteam din ac. Cele mai amărîte fiţe, cînd le aduceam acasă într-o batistă, în buzunar sau mai rar, înşirate pe o aţă cu un ac de cusut saltele, erau încă vii, le dădeam prin mălai şi sare şi le prăjeam în ulei. Se covrigeau în tigaia ţigănească. Mînca şi mama, eu doi ea unul. Mîncam seara — eram plecat de la cinci dimineaţa de acasă.

Băţul ideal era din trei: cotor de soc, mijloc de alun şi vîrf de sînger, ca să se arcuiască la plesneală, la clean, pe timp însorit, liniştit, căldicel şi apă de cristal. Aţa trebuia să plesnească apa şi cleanul mult visat se repezea la lăcustă. Nu erau lansete, nu erau mulinete, nu erau în ac broscuţe, brînză, lipitori, dude, boabe de porumb, boabe de strugure, zarzăre, cari, viermi de carne, bondari şi toate inomelile moderne. Am văzut cînd crescuse gîrla, spre toamnă, unul cocoţat pe baraj care dădea spre leasă, în susul apei, într-un loc unde nu dădea nimeni, că nu era peşte. Avea un băţ scurt şi-o mulinetă specială, lucitoare, care huruia şi el azvîrlea acul cu linguriţa, la douăzeci de metri, apoi strîngea şi întindea aţa. Plută nu avea! Nu era pescar de-al nostru.

Mai erau murgoi sau baboi, caraşi mici, molani, mrene argintii, mici şi cleanul — regele. Mreana are un ţesut mai fragil, se sfarmă în tigaie, se strică repede la soare, trebuie să o ţii în apă, dar nu erau mincioace, nu era celofan, ci în culmea verii rămînea doar un fir de apă verde ce se scurgea încet, prîntre humele goale, în soare. În ochiurile ei se zbenguiau murgoii şi cuţitoaiele, de sus de pe pod se vedeau în apă peştii, pe lîngă plutele liniştite săreau la amiază clenii...

Radu ORESTE MARTIN

RADIAŢIILE VII ALE NOPŢII

Se povesteşte de către cei care au călătorit în Asia de sud-est şi în Melanezia un fapt de o tulburătoare frumuseţe, ce pare mai degrabă din „ţara basmului": copaci care se aprind de lumină de sus pînă jos şi care se sting şi se aprind din nou... Da, sînt „nori" de licurici care îmbracă copacul... Fenomenul unui arbore întreg „funcţionînd" la unison este rar, dar există!

→

Specialiştii au constatat că licuriciul mascul emite 12 semnale pe secundă, în timp ce femela „luminează în curent continuu". Cînd un mascul se apropie de o femelă, semnalul său se schimbă, devenind neregulat, dar astfel ca să-l exprime „doar pe el", iar ea să-l poată identifica între alţii, fără putinţa de a-l confunda. Se întîmplă însă ca mai mulţi licurici să se intereseze de aceeaşi „făptură luminoasă". Pentru a o cuceri, ei imită „serenada" de lumină a... favoritului, toţi deodată, ca o întreagă orchestră după ritmul impus de dirijor.

În podgoriile noastre, pot fi văzute noaptea, îndeosebi în luna iunie, şiruri de scîntei. Sînt tot licurici care, în timpul zilei, stau ascunşi printre buruieni, iar cum se întunecă îşi iau zborul, luminîndu-şi calea cu ajutorul unor minuscule lampioane fosforescente.

În ţările tropicale, licuricii au o rudă — cucuio — care îşi aprinde lampioanele după voie. Femeile băştinaşe stimulează această mică insectă, hrănind-o cu tulpini de trestie de zahăr şi punîndu-i la dispoziţie vase cu apă în care să se scalde. În zilele de sărbătoare, acestea — strînse în nişte punguliţe transparente — sînt purtate ca nişte bijuterii pentru împodobirea părului. La lumina cîtorva licurici mari, se poate citi o carte.

De fapt, licuricii sînt tot nişte gîndaci din ordinul Coleopterelor şi strălucesc fie în stadiul larvar, fie în cel adult. Doar în Noua Zeelandă există un licurici, care e văr bun cu musca de casă. O menţiune specială merită Pteroptyx sau kelip-kelip, cum i se spune la el acasă în Malaiezia. În amurg, un licurici de pe creanga unui copac îşi aprinde „lanterna" parcă pentru a anunţa începutul spectacolului. Alţii îi răspund şi în curînd întreg copacul pîlpîie; apoi, brusc, luminile dintr-o zonă încep să clipească la unison. Alţi licurici se adaptează ritmului astfel încît, la un moment dat, toate luminiţele se sting şi se aprind dintr-o dată. Cercetătorii au ajuns la concluzia că strălucirea licuriciului se produce numai în prezenţa unui alt compus chimic, denumit A.T.P., care se găseşte în celulele fiinţelor. Micuţele insecte s-au dovedit a fi de mare folos în medicină, fiindcă extrasul de licurici se întrebuinţează la detectarea bacteriilor patogene în apă, urină, sînge, cît şi pentru studierea rezistenţei microbilor la diferite antibiotice. În S.U.A. există centre speciale, care achiziţionează licurici, plătind zeci de cenţi pentru o insectă!

M. B.

UMOR

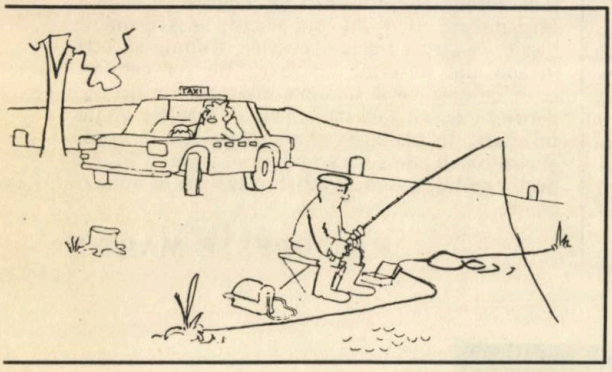

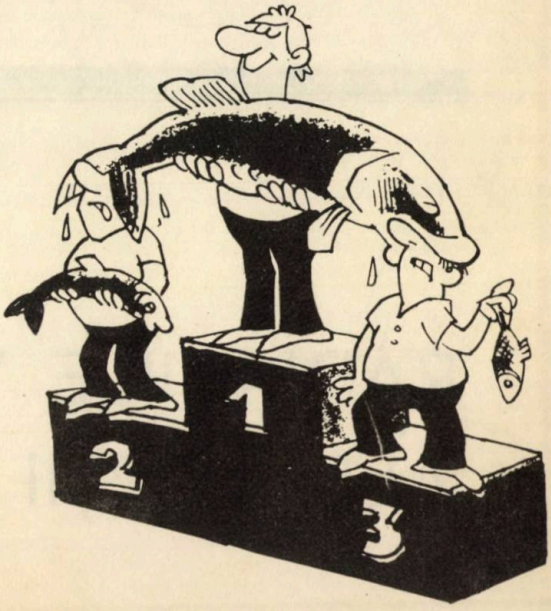

SIMȚUL OLFACTIV AL CÎINELUI

Cînd a venit în Europa, celebra scriitoare americană oarbă, mută și surdă, Helen Keller, a declarat ziariștilor că recunoaște toate colțurile din lume după mirosul lor: Londra, iarna are miros de ceață și fum, Tokio — bucătărie, mirodenii, München — parfumul muzicii. Mărturia aceasta nu trebuie luată cu ușurință, ceea ce este de remarcat e faptul că la fiecare om civilizat mirosul slăbește. Situația nu este similară și în lumea animală.

Cercetătorul sovietic Frolov evalua la o jumătate de milion numărul mirosurilor pe care un cîine este capabil a le distinge între ele.

Alt cercetător sovietic, N.M. Mysnicov, a studiat diluările record identificate de cîine și a ajuns la concluzia că un degetar de amoniac într-un milion de km cubi de apă ar fi simțit și recunoscut de cîine.

În 1887 naturalistul englez Romancs a confirmat științific prin experiențele sale simțul olfactiv al cînelui astfel:

S-au aliniat 11 oameni care mergeau în rînd pe urmele predecesorului; după cîteva sute de metri grupul s-a împărțit în două: 5 stînga și 6 dreapta; cîinele s-a luat după urmele din dreapta, pe unde mersese profesorul pentru care fusese dresat. Acesta, încălțînd ghete noi, cîinele nu a mai arătat nici un fel de interes, situația fiind similară și în cazul cînd profesorul s-a plimbat desculț.

Ulterior, germanul Konrad Most începe prin a se întreba dacă faptul că un cîine urmează pista „cu nasul" constituie o probă suficientă a caracterului olfactiv al performanțelor sale. În acest sens el a construit o roată metalică pe care a fixat picioare de lemn, piele, sticlă și alte materiale purificate de toate mirosurile și lăsată pe o pantă producînd o pistă asemănătoare cu cea făcută de om, dar inodoră. El a constatat că, fără ezitare, cîinele a urmat drumul acestui instrument străin; situația s-a repetat și în cazul picioroangelor sterilizate și dezodorizate.

În altă situație, Most a creat o pistă olfactivă dar fără contact, respectiv a imaginat un om care merge și apoi s-a suit pe un scaun la distanță mică de sol. Cîinele a ținut urma, dar cînd a ajuns la scaun a ridicat nările, incapabil de a mai urmări mirosul pierdut.

Experiența lui Most încearcă să explice flerul cînelui prin intervenția și altui mecanism în afara mirosului, cu care este conjugat.

Cercetătorul olandez Buytendijik a subliniat, în urma experiențelor, că performanțele realizate de animal variază în funcție de anumiți factori psihici: interesul animalului, satisfacția, dorința de a reuși și a place stăpînului. Tot el a demonstrat că o pietricică aruncată de stăpînul său, este găsită de cîine datorită mirosului impregnat de cel care a aruncat-o. Pietricica sterilizată și dezodorizată nu mai este găsită de cîine.

Succesorul lui Most, Y. Hansman, a arătat că animalul recunoaște obiectul aruncat de stăpîn chiar după cîteva ore. El nu își recunoaște stăpînul dezbrăcat și consideră pe cel îmbrăcat în hainele lui drept stăpîn, protejîndu-l față de cel dezbrăcat (fără a i se auzi vocea). Toate aceste fapte (scrie Hansman) arată că este greu de crezut că ceea ce recunoaște cîinele este mirosul corpului impregnat în haine.

Cercetătorii soți Menzel au descifrat o parte din misterele acțiunii cînelui, respectiv că acesta poate recunoaște o pistă cu condiția ca aceasta să fie între 600 și 800 m lungime, timp în care se materializează în conștiința cînelui imaginea olfactivă a urmelor. Timpul respectiv fiind un spațiu minim necesar imprimării mirosului amprentei sublimale, după terminologia autorului.

În cazul cînelui de vînătoare care se lansează pe urmele unui animal, stimulul sau sublimul apare pe cîmp fiindcă persistă în memoria sa acel miros sau altul ce îi amintește de alt animal.

Cercetătorul american Johnson a arătat că dacă se cifrează și ipotetic și gradat difuziunea gazoasă, ajungem la concluzia că un cîine poate găsi pista în sens contrar vînatului care fuge mai repede (exemplu iepurele). În acest caz gradientul este negativ, deoarece cîinele nu va alerga așa de repede, înainte de a se neutraliza diluarea mirosului lăsat de urmă. Să presupunem că un om se plimbă printr-o cultură de

→

mentă, rapiță, trece printr-o pădure de pin și ajunge în cîmp. Urma presupunem că este descoperită în cîmpul de rapiță; ce a recunoscut cîinele, rapița, praful drumului? De obicei este suficient să se recunoască drumul, indiferent de direcție.

Această ipoteză n-a putut fi demonstrată definitiv; trebuie să nu uităm un lucru pe care-l știu foarte bine vînătorii: cîinele cînd ezită se întoarce parcă spunînd: să vedem mirosul pe care-l simt mereu? Apoi își reia drumul, depistat prima oară, parcă ar spune: Da! acesta este! Și acest model lasă numeroase fapte inexplicabile. Cum poate să recunoască direcția într-un mediu omogen. Teoria Johnson rămîne mută în fața situațiilor în care cîinele identifică pe cel care a trasat pista cu toate paradoxurile puse în evidență de Menzel, Most etc.

Utilizarea cîinilor și în alte scopuri a crescut, s-au făcut experiențe și s-a constatat că aceste animale sînt capabile să urmeze cu nasul un fir electric sub un planșeu, în momentul cînd curentul s-a întrerupt cîinele s-a oprit. Acest lucru explică faptul că numai stimulentele olfactive pot fi detectate. De altfel în această perioadă specialiștii oscilează între trei teorii: de echilibru enzimatic al celulelor olfactive, de absorbție și vibrație, care ar contribui la detectarea realizată de cîine a diferitelor urme ,ceea ce ar explica aspectele diferitelor experiențe realizate de către diverși autori, demonstrînd totodată că acest fenomen este încă deschis spre studiu.

Romul Remus MICU

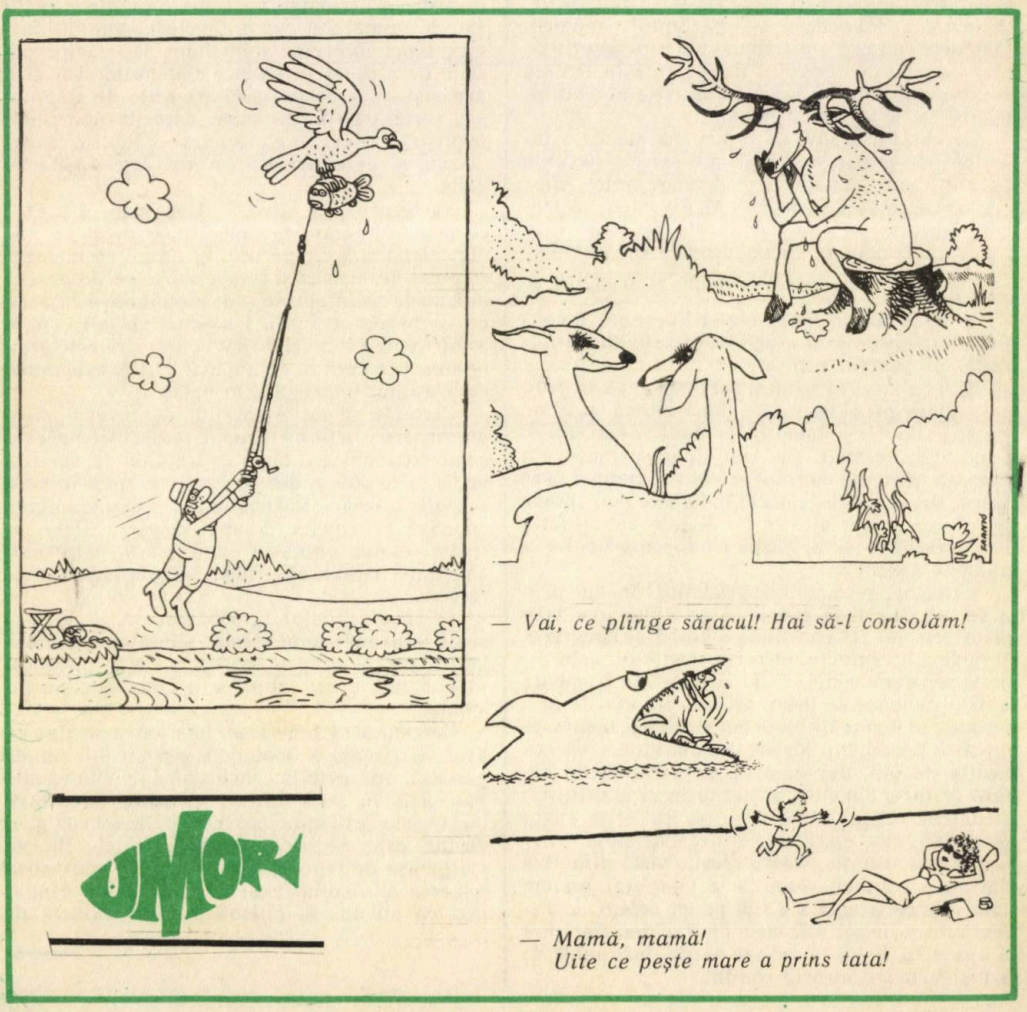

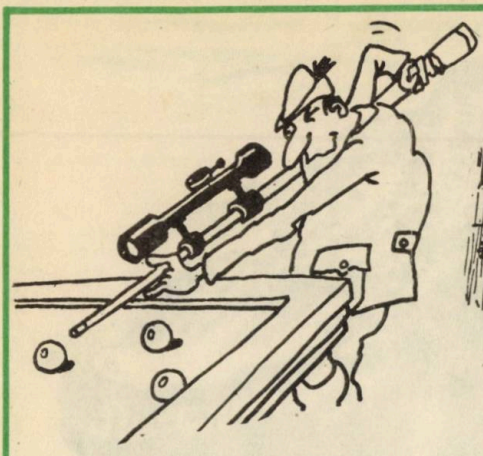

Tir exact!

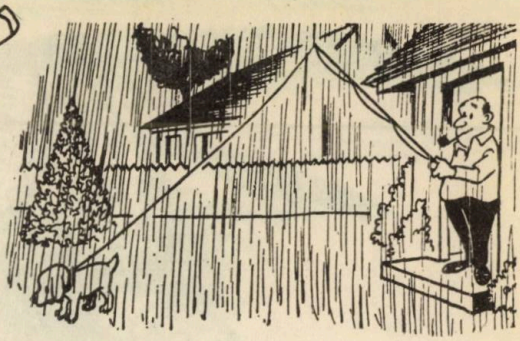

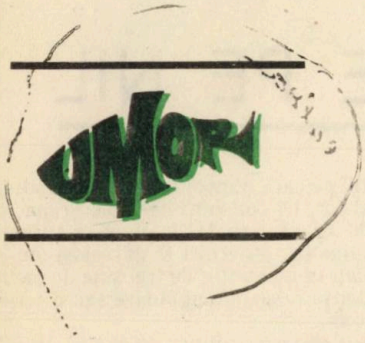

Camuflaj

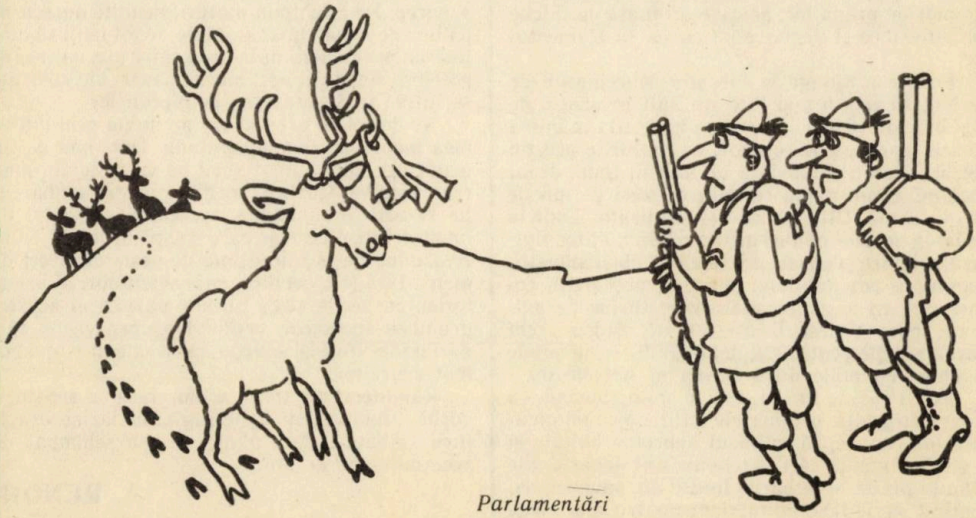

Parlamentări

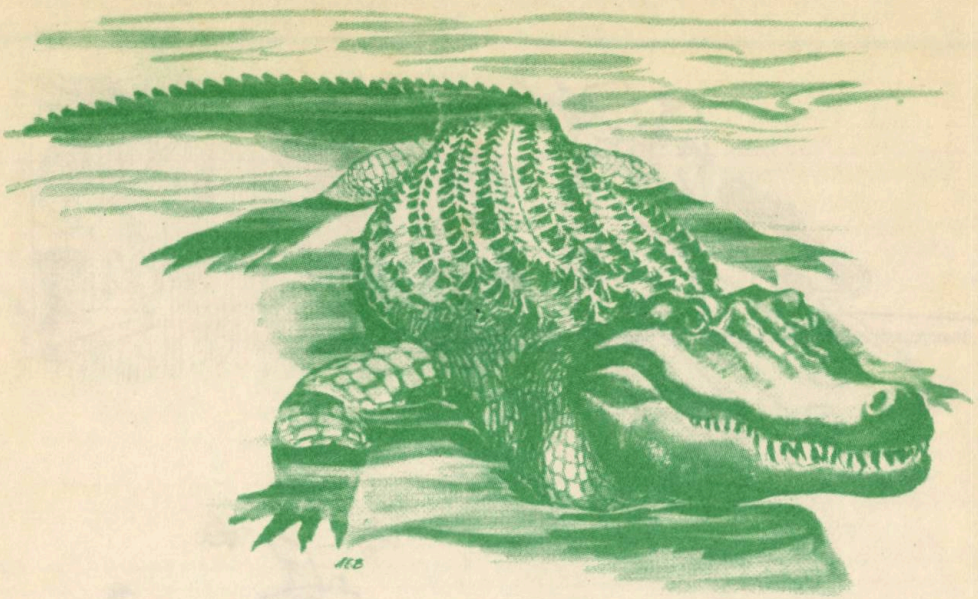

CROCODILII DE PE NIL

ORDINUL CROCODILILOR — ACEŞTI monştri veniţi parcă din preistorie — cuprinde 25 de specii — şi anume: 7 caimani americani, doi aligatori (unul american şi altul chinez), 14 crocodili (4 americani, 4 africani şi 6 asiatici sau australieni) şi doi gaviali (indieni). În general, se folosesc greşit termenii de *crocodil* şi de *caiman* şi pentru unii şi pentru alţii.

La ceasul cînd animalele vin să se adape din apa fluviului, crocodilii, de la care doar ochii şi nările depăşesc suprafaţa apei, se apropie fără zgomot de prada lor, pe care o înhaţă cu fălcile lor puternice şi dispar apoi cu ea în elementul lor.

Pentru a ajunge la cascada Murchinson de pe Nil, să facem mai întîi un salt în spaţiu de mai bine de 10 000 km, pentru a ne afla în inima Africii, aproape de ecuator, pe malurile acestui celebru fluviu şi totodată un salt în timp, deoarece ne aflăm parcă reveniţi cu zeci de mii de ani în urmă. Cîtă bucurie şi admiraţie simţi la vederea acestor păduri misterioase, a atîtor flori strălucitoare şi păsări multicolore: ibişi albaştri, flamingul roz, marabu, pelicani, pescăruşi, cocori etc., ca şi a nenumăratelor turme de animale, care trăiesc libere într-un cadru creat parcă anume pentru ele, deplasîndu-se cu sutele şi chiar cu miile după hrana şi nevoile lor.

Pot fi văzute sărind, era să spun zburînd, cu o rară eleganţă, graţioasele antilope cu minunatele lor coarne, în mijlocul zebrelor bălţate şi a gnuilor atenţi, căci fiarele nu sînt departe. Ele stau la pîndă în ierburile înalte ale savanei, aşteptînd să se lase întunericul pentru a-şi alege prada şi a-şi potoli astfel foamea.

Elefanţii, pe care nimeni nu i-ar putea abate din drumul lor, îşi consumă metodic hrana lor zilnică (300 kg de iarbă!), în timp ce turmele de bivoli sălbatici, puternici şi gălăgioşi, nu se lasă apropiaţi la mai puţin de trei sute de metri, fără a declanşa o şarjă ucigătoare sau o retragere ruşinoasă.

În sfîrşit, iată-ne ajunşi pe malul lacului Victoria. Aci ne aşteaptă o ambarcaţie şi pilotul care ne va conduce spre cascadă. De-a lungul drumului, un spectacol strălucitor ne încîntă privirea. Pe cele două maluri, însoţite adesea de păduri de nepătruns, animale de tot felul se află într-un permanent dute-vino către apa cu care-şi potolesc setea. În aer, mii de păsări viu colorate se întrec în frumuseţea penajului lor.

Ne croim cu greu drum pe fluviu prin mulţimea monstruoşilor hipopotami. Dar, iată că, în depărtare, un zgomot surd ne vesteşte apropierea cascadei. Curînd, fragila noastră ambarcaţie se află în imediata apropiere a locului de unde, printr-o falie pe care o sapă neobosit, Nilul se aruncă de la o înălţime de peste cincizeci de metri. Iată şi crocodilii, supravieţuitori ai preistoriei, cu zecile şi cu sutele, paznici ai acestui grandios spectacol, veghind asupra vastei căldări unde Nilul îşi sparge apele sale într-un zgomot asurzitor.

Rămînem un timp acolo, fără a scoate o vorbă, înmărmuriţi şi subjugaţi de farmecul naturii sălbatice. Aci, nimic nu s-a schimbat de zece milioane de ani.

A. RENOIR

(*„La vie des betes"*)

DE TOATE

Un studiu realizat în Scoţia a pus în evidenţă relaţia dintre greutatea la naştere a viţeilor de cerb şi condiţiile de viaţă ale ciutelor în perioada gestaţiei. În situaţia unei ierni uşoare, urmată de o primăvară timpurie şi ploioasă (condiţii care favorizează dezvoltarea vegetaţiei), viţeii vor fi mai bine dezvoltaţi decît cei fătaţi după o perioadă cu climat mai aspru şi cu resurse trofice mai sărace. În Scoţia se constată o creştere lentă dar constantă, a efectivelor de cerbi (172 exemplare în 1971, peste 300 în prezent).

În decurs de numai şapte ani, sub conducta electrică de 200 kv din apropierea unui lac de baraj din R. D. Germană (la numai două controale pe săptămînă) s-au descoperit 4.451 păsări accidentate, desigur doar o parte din numărul celor care au suferit un impact cu sîrmele electrice. Din întregul număr, 2.743 exemplare aparţineau la diferite specii de raţe, sitari, becaţine, şi lişiţe. În colaborare cu Ministerul Energiei, forurile de Ocrotirea Naturii şi vînătorii localnici au hotărît montarea de semnalizatoare bine vizibile pe cele 14 sîrme aducătoare de moarte, reducînd considerabil accidentele atît de frecvente.

— *De ce pescuieşte astfel?*
— *Fiindcă n-are permis de pescuit!*
(*„Field and Stream"*)

DEZLEGĂRILE JOCURILOR

SOLUŢII: *Seri de iarnă* = iepuri, raţe, căprioare. *La pescuit* = caras, lin, lipan, şalău, ştiucă, ţipar, cegă, plătică. *Vînătorul* = cerb, gîscă, dublă, lup, raţă, cocoş, rîs, capră, iepure, sitar, urs, vulpe. *Cinci cimilituri:* 1 — Iepurele. 2 — Uliul. 3 — Cerbul. 4 — Struţul. 5 — Elefantul.

CINEGETICA

ORIZONTAL: 1) Muzicanţi — C. 2) Imitator — Pr. 3) Lac — Paraleu. 4) Irak — Coş — Sz. 5) T — Tir — Cărţi. 6) Amor — Pojar. 7) Rar — Rîs — Pis. 8) Şiret — Vită 9) Ii — Anod — T — N. 10) Enot — Nărozi. 11) Dinar — Cerbi.

CIOCURI

ORIZONTAL: 1) Mătăsar — Cal. 2) Alic — Tocuri. 3) Guguştiuc — S. 4) Anatol — Cobi. 5) Zănatic — Rît. 6) Iru — Ieri — Ba. 7) N — Soi — Anzi. 8) Cip — Zicală. 9) Co — Ea — Legic. 10) Azur — Ţiţacă. 11) Sitar — Canar.

CIORTANUL ŞI AI SĂI

ORIZONŢAL: 1) Moţăi — Capac. 2) Uşor — Tarama. 3) Şalăi — Rîmă. 4) Crăpcean — Ta. 5) A — N — Ruşinos. 6) Ţipar — Sare. 7) Fiţă — Oh — V — Z. 8) Ir — Sg — Otova. 9) L — Pălămidă. 10) Etere — Avaţi. 11) Undiţar — Rac.

CIORBA DE PEŞTE

ORIZONTAL: 1) Noapte albă. 2) Oscior — Sip. 3) Tarăs — P — Ba. 4) Arin — Focă!) Îs — Tocană. 6) C — Orătănii. 7) Rar — Rolă — U. 8) Av — Pal — Păr. 9) Pălămide — E. 10) It — Tăioasă.

CIUTE, CAPRIOARE

ORIZONTAL: 1) Ciută — Stea. 2) Antilopă — V. 3) Pt — Berării. 4) Ren — Iadă — N. 5) Elan — Rănit. 6) Erate — Ce. 7) Ogari — Salt. 8) Retezat — Ea. 9) Yri — Ibex — P. 10) Xi — Scrieri.

CÎINI

ORIZONTAL: 1) Cuşcă — Hain. 2) Azor — Haite. 3) Ţăruş — Mops. 4) Ereditar — U. 5) Lic — Rai — Gf. 6) A — Asmuţire. 7) Nervos — Mir. 8) Dn — Asin — Vî. 9) Ronţ — Rîset. 10) Iţe — Bestie.

CIUDAŢENII

ORIZONTAL: 1) Koala — Cocor. 2) Argali — Liră. 3) Ln — Rîmă — Ubu. 4) Kit — Girafe. 5) Ataşată — Itb. 6) Lopătari — Eu. 7) Ir — Cotari — R. 8) Inăriţă — Os. 9) Inel — E — Kagu. 10) Acr — G — O — Rac. 11) Ciocănitori.

CINE SEAMĂNĂ CU...?

ORIZONTAL: 1) Flămînd — Rum. 2) Rapace — Tari. 3) It — R — Stăpîn. 4) Coloşi — Bîte. 5) Osa — Impudic. 6) Şireată — Aca. 7) I — G — Mică — Ar. 8) Diletant — E. 9) Ou — Aziluri. 10) Grasă — Ilară. 11) Iaci — Ataşat.

ZOOLOGIE LIRICĂ

ORIZONTAL: 1) Topîrceanu 2) Eminescu — R. 3) O — Lup — Lins. 4) Dal — Tauri. 5) Osari — Zeus. 6) Rît — Lia — Wi. 7) En — Gea — Cat. 8) Aida — Rău — A. 9) N — Utan — Cer. 10) Undiţar — Oi.

RECORDURI VENINOASE

Muşcătura şarpelui denumit Carpet viper, *datorită veninului extrem de periculos provoacă grave hemoragii cerebrale, în majoritatea cazurilor fatale. Există un antivenin injectabil pentru a anihila muşcătura acestui şarpe care trăieşte în India, Africa şi Orientul Mijlociu. Numai că acţiunea vaccinului nu este totdeauna salutară. Unele victime mor chiar cînd par a intra în convalescenţă.*

Se pare că cea mai veninoasă reptilă de pe uscat este aşa-numitul „şarpe feroce" (denumire populară!) sau Parademansia microlepidetus *cum este denumit în ştiinţă. Acest şarpe, care trăieşte în Australia, are o lungime de doi metri, corpul maroniu şi capul de culoare maro închis. Semnalmentele lui nu ies din comun, însă cercetările de laborator au arătat că un şarpe din această specie produce o cantitate de peste 40 de grame de venin, de 300 de ori mai puternic decît al şarpelui cu clopoţei şi de 20 de ori mai puternic decît al cobrei indiene. Din fericire savanţii din Melbourne au găsit şi antidotul otrăvii sale.*

IANUARIE 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
M. 1	1.25	7.35	13.45	19.55		7.52	16.47
M. 2	2.05	8.15	14.25	20.40			
J. 3	2.50	9.00	15.15	21.30			
V. 4	3.40	9.50	16.05	22.20			
S. 5	4.30	10.45	17.00	23.15		7.52	16.50
D. 6	5.30	11.45	—	18.00			
L. 7	0.15	6.30	12.45	19.00	○ LP		
M. 8	1.15	7.30	13.45	20.00			
M. 9	2.10	8.25	14.40	20.55		7.51	16.55
J. 10	3.05	9.15	15.25	21.40			
V. 11	3.55	10.05	16.15	22.30			
S. 12	4.45	10.55	17.05	23.20			
D. 13	5.35	11.45	17.55	—		7.50	16.59
L. 14	0.10	6.25	12.35	18.45	◑ UP		
M. 15	1.00	7.15	13.25	19.35			
M. 16	1.50	8.05	14.15	20.30			
J. 17	2.45	9.00	15.15	21.30		7.48	17.04
V. 18	3.45	10.00	16.10	22.25			
S. 19	4.40	10.55	17.10	23.25			
D. 20	5.40	11.55	—	18.05			
L. 21	0.20	6.35	12.50	19.00	● LN	7.45	17.09
M. 22	1.10	7.25	13.40	19.50			
M. 23	2.00	8.10	14.25	20.35			
J. 24	2.45	8.55	15.10	21.20			
V. 25	3.30	9.40	15.50	22.00		7.42	17.15
S. 26	4.10	10.20	16.30	22.40			
D. 27	4.50	11.00	17.10	23.20			
L. 28	5.30	11.40	17.50	—			
M. 29	0.00	6.10	12.20	18.35	◑ PP	7.38	17.20
M. 30	0.45	6.55	13.05	19.20			
J. 31	1.30	7.40	13.55	20.10		7.36	17.23

FEBRUARIE 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
V. 1	2.20	8.35	14.50	21.05		7.35	17.25
S. 2	3.15	9.30	15.45	22.00			
D. 3	4.10	10.25	16.40	22.55			
L. 4	5.10	11.25	17.40	23.55			
M. 5	—	6.10	12.25	18.40	○ LP	7.30	17.31
M. 6	0.55	7.05	13.20	19.35			
J. 7	1.50	8.00	14.10	20.25			
V. 8	2.40	8.50	15.00	21.15			
S. 9	3.30	9.40	15.50	22.05		7.24	17.36
D. 10	4.20	10.30	16.40	22.55			
L. 11	5.10	11.20	17.35	23.50	◑ UP		
M. 12	—	6.05	12.15	18.25			
M. 13	0.40	6.55	13.10	19.25		7.18	17.42
J. 14	1.40	7.55	14.05	20.20			
V. 15	2.35	8.50	15.00	21.15			
S. 16	3.30	9.45	15.55	22.10			
D. 17	4.25	10.40	16.50	23.05		7.13	17.47
L. 18	5.20	11.35	17.45	23.55			
M. 19	—	6.05	12.20	18.30	● LN		
M. 20	0.40	6.50	13.05	19.15			
J. 21	1.25	7.35	13.50	20.00		7.06	17.53
V. 22	2.10	8.20	14.30	20.40			
S. 23	2.50	9.00	15.10	21.20			
D. 24	3.30	9.40	15.50	22.00			
L. 25	4.10	10.20	16.30	22.40		7.00	17.58
M. 26	4.50	11.00	17.10	23.20			
M. 27	5.30	11.45	—	18.00			
J. 28	0.10	6.20	12.36	18.50	◑ PP	6.55	18.02

MARTIE 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
V. 1	1.00	7.15	13.30	19.45		6.53	18.03
S. 2	1.55	8.10	14.25	20.40			
D. 3	2.55	9.10	15.25	21.40			
L. 4	3.50	10.05	16.20	22.35			
M. 5	4.45	11.00	17.15	23.30		6.46	18.08
M. 6	5.40	11.55	—	18.10			
J. 7	0.25	6.35	12.50	19.05	○ LP		
V. 8	1.20	7.30	13.40	19.55			
S. 9	2.10	8.20	14.30	20.45		6.39	18.13
D. 10	3.00	9.10	15.25	21.40			
L. 11	3.55	10.05	16.20	22.35			
M. 12	4.50	11.05	17.20	23.35			
M. 13	5.50	—	12.05	18.20	◑ UP	6.32	18.19
J. 14	0.35	6.45	13.00	19.15			
V. 15	1.30	7.45	14.00	20.15			
S. 16	2.30	8.40	14.50	21.00			
D. 17	3.15	9.30	15.40	21.50		6.25	18.24
L. 18	4.05	10.20	16.30	22.40			
M. 19	4.50	11.05	17.15	23.25			
M. 20	5.30	11.45	17.55	—			
J. 21	0.05	6.15	12.25	18.35	● LN	6.18	18.29
V. 22	0.45	6.55	13.05	19.15			
S. 23	1.25	7.35	13.45	19.55			
D. 24	2.05	8.15	14.25	20.35			
L. 25	2.45	8.55	15.10	21.20		6.10	18.34
M. 26	3.30	9.45	15.55	22.05			
M. 27	4.15	10.25	16.40	22.50			
J. 28	5.05	11.20	17.35	23.45			
V. 29	—	6.00	12.15	18.30	◑ PP	6.02	18.39
S. 30	0.40	6.55	13.10	19.25			
D. 31	1.35	7.50	14.05	20.20		5.59	18.41

APRILIE 1985

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
L. 1	2.30	8.45	15.00	21.15		5.57	18.43
M. 2	3.25	9.40	15.55	22.10			
M. 3	4.20	10.30	16.45	23.00			
J. 4	5.10	11.25	17.40	23.55			
V. 5	—	6.05	12.15	18.30	○LP	5.50	18.48
S. 6	0.45	6.55	13.10	19.25			
D. 7	1.40	7.50	14.05	20.20			
L. 8	2.35	8.50	15.05	21.20			
M. 9	3.35	9.50	16.05	22.20		5.43	18.53
M. 10	4.35	10.50	17.05	23.20			
J. 11	5.35	11.50	—	18.05			
V. 12	0.20	6.35	12.50	19.05	◑UP		
S. 13	1.15	7.25	13.35	19.45		5.36	18.58
D. 14	2.00	8.15	14.25	20.35			
L. 15	2.50	9.05	15.15	21.25			
M. 16	3.35	9.45	15.55	22.05			
M. 17	4.15	10.25	16.35	22.45		5.29	19.02
J. 18	4.55	11.05	17.15	23.25			
V. 19	5.35	11.45	17.55	—			
S. 20	0.05	6.15	12.25	18.35	●LN		
D. 21	0.45	6.55	13.05	19.15		5.23	19.07
L. 22	1.25	7.35	13.50	20.00			
M. 23	2.10	8.25	14.40	20.50			
M. 24	3.00	9.15	15.30	21.40			
J. 25	3.50	10.05	16.20	22.30		5.16	19.12
V. 26	4.45	11.00	17.15	23.25			
S. 27	5.40	11.55	—	18.10			
D. 28	0.20	6.35	12.50	19.05	◑PP		
L. 29	1.15	7.30	13.45	20.00		5.10	19.17
M. 30	2.10	8.20	14.35	20.50		5.08	19.18

MAI 1985

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
M. 1	3.00	9.10	15.25	21.40		5.07	19.19
J. 2	3.50	10.00	16.15	22.30			
V. 3	4.40	10.55	17.10	23.25			
S. 4	5.35	11.50	—	18.05			
D. 5	0.20	6.30	12.45	19.00	○LP	5.02	19.25
L. 6	1.15	7.30	13.45	20.00			
M. 7	2.20	8.35	14.50	21.05			
M. 8	3.20	9.35	15.50	22.05			
J. 9	4.20	10.35	16.50	23.05		4.56	19.29
V. 10	5.20	11.30	17.40	23.55			
S. 11	—	6.10	12.20	18.30	◑UP		
D. 12	0.45	7.00	13.10	19.20			
L. 13	1.30	7.45	13.55	20.05		4.51	19.34
M. 14	2.15	8.25	14.35	20.45			
M. 15	2.55	9.05	15.15	21.25			
J. 16	3.35	9.45	15.55	22.05			
V. 17	4.15	10.25	16.35	22.45		4.46	19.38
S. 18	4.55	11.05	17.15	23.25			
D. 19	5.35	11.50	—	18.00	●LN		
L. 20	0.10	6.20	12.35	18.45			
M. 21	0.55	7.10	13.25	19.35		4.42	19.43
M. 22	1.50	8.05	14.20	20.30			
J. 23	2.40	8.55	15.10	21.20			
V. 24	3.35	9.50	16.05	22.15			
S. 25	4.30	10.45	17.00	23.10		4.39	19.47
D. 26	5.20	11.35	17.50	24.30			
L. 27	—	6.10	12.25	18.40	◑PP		
M. 28	0.50	7.00	13.15	19.30			
M. 29	1.40	7.50	14.05	20.20		4.36	19.50
J. 30	2.30	8.40	14.55	21.10			
V. 31	3.20	9.30	15.45	22.00		4.35	19.52

IUNIE 1985

ZIUA	Inceputul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h/m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h/m)	
S. 1	4.15	10.30	16.45	23.00		4.34	19.53
D. 2	5.15	11.30	17.45	24.00	○LP		
L. 3	—	6.15	12.30	18.45			
M. 4	1.00	7.15	13.30	19.45			
M. 5	2.05	8.20	14.35	20.50		4.32	19.56
J. 6	3.05	9.20	15.35	21.50			
V. 7	4.00	10.10	16.25	22.40			
S. 8	4.55	11.05	17.15	23.25			
D. 9	5.40	11.50	—	18.00		4.31	19.58
L. 10	0.10	6.20	12.30	18.40	◑UP		
M. 11	0.50	7.05	13.15	19.25			
M. 12	1.35	7.45	13.55	20.05			
J. 13	2.15	8.25	14.35	20.45		4.31	20.01
V. 14	2.55	9.05	15.15	21.25			
S. 15	3.35	9.45	15.55	22.05			
D. 16	4.35	10.30	16.40	22.50			
L. 17	5.05	11.20	17.30	23.45		4.30	20.02
M. 18	—	6.00	12.15	18.25	●LN		
M. 19	0.35	6.50	13.05	19.15			
J. 20	1.30	7.45	14.00	20.10			
V. 21	2.25	8.40	14.55	21.05		4.31	20.03
S. 22	3.20	9.35	15.50	22.00			
D. 23	4.10	10.25	16.40	22.50			
L. 24	5.00	11.15	17.30	23.40			
M. 25	5.50	12.00	—	18.15	◑PP	4.32	20.04
M. 26	0.25	6.35	12.50	19.05			
J. 27	1.15	7.25	13.40	19.55			
V. 28	2.05	8.15	14.30	20.45			
S. 29	2.55	9.10	15.25	21.40		4.34	20.04
D. 30	3.55	10.10	16.25	22.45		4.34	20.04

IULIE 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
L. 1	5.00	11.15		23.45		4.35	20.04
M. 2	—	6.00	12.15	18.30	○ LP		
M. 3	0.45	7.00	13.15	19.30			
J. 4	1.45	7.55	14.10	20.25			
V. 5	2.40	8.50	15.00	21.15		4.37	20.03
S. 6	3.30	9.40	15.50	22.00			
D. 7	4.15	10.25	16.35	22.45			
L. 8	5.00	11.10	17.20	23.30			
M. 9	5.40	11.50	—	18.00		4.39	20.01
M. 10	0.10	6.20	12.30	18.40	◑ UP		
J. 11	0.50	7.00	13.10	19.20			
V. 12	1.30	7.40	13.50	20.00			
S. 13	2.10	8.25	14.35	20.45		4.43	19.59
D. 14	3.00	9.15	15.25	21.35			
L. 15	3.45	10.00	16.15	22.30			
M. 16	4.45	11.00	17.10	23.25			
M. 17	5.40	11.55	—	18.05		4.46	19.56
J. 18	0.20	6.35	12.50	19.00			
V. 19	1.15	7.30	13.45	19.55	● LN		
S. 20	2.05	8.20	14.35	20.45			
D. 21	3.00	9.15	15.30	21.40		4.50	19.53
L. 22	3.50	10.00	16.15	22.25			
M. 23	4.35	10.45	17.00	23.10			
M. 24	5.20	11.35	17.50	24.00			
J. 25	—	6.10	12.25	18.40	◑ PP	4.54	19.49
V. 26	0.50	7.05	13.20	19.35			
S. 27	1.45	8.00	14.15	20.30			
D. 28	2.45	9.00	15.15	21.30			
L. 29	3.50	10.05	16.20	22.35		4.58	19.45
M. 30	4.50	11.05	17.20	23.35			
M. 31	5.45	—	12.00	18.15	○ LP	5.01	19.42

AUGUST 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
J. 1	0.30	6.40	12.50	19.05		5.02	19.41
V. 2	1.20	7.30	13.40	19.55			
S. 3	2.10	8.20	14.30	20.40			
D. 4	2.50	9.00	15.10	21.20			
L. 5	3.35	9.45	15.55	22.05		5.07	19.36
M. 6	4.15	10.25	16.35	22.45			
M. 7	4.55	11.05	17.15	23.25			
J. 8	5.35	11.45	17.55	—	◑ UP		
V. 9	0.05	6.20	12.30	18.40		5.12	19.31
S. 10	0.50	7.05	13.15	19.25			
D. 11	1.40	7.55	14.05	20.15			
L. 12	2.30	8.45	14.55	21.10			
M. 13	3.25	9.40	15.55	22.10		5.16	19.24
M. 14	4.25	10.40	16.50	23.05			
J. 15	5.20	11.35	17.45	23.55			
V. 16	—	6.10	12.25	18.35	● LN		
S. 17	0.50	7.05	13.20	19.30		5.21	19.18
D. 18	1.40	7.55	14.10	20.20			
L. 19	2.30	8.45	15.00	21.10			
M. 20	3.20	9.30	15.45	21.55			
M. 21	4.10	10.25	16.40	22.50		5.25	19.11
J. 22	5.00	11.15	17.30	23.40			
V. 23	5.55	—	12.10	18.25			
S. 24	0.40	6.55	13.10	19.25	◑ PP		
D. 25	1.40	7.55	14.10	20.25		5.30	19.04
L. 26	2.40	8.55	15.10	21.25			
M. 27	3.35	9.50	16.05	22.20			
M. 28	4.30	10.45	17.00	23.15			
J. 29	5.25	11.35	17.45	—		5.34	18.57
V. 30	0.00	6.10	12.20	18.30	○ LP		
S. 31	0.45	6.55	13.05	19.15		5.37	18.54

SEPTEMBRIE 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h m)	
D. 1	1.30	7.40	13.50	20.00		5.38	18.52
L. 2	2.10	8.20	14.30	20.40			
M. 3	2.50	9.00	15.10	21.20			
M. 4	3.30	9.40	15.50	22.00			
J. 5	4.15	10.25	16.35	22.45		5.42	18.45
V. 6	5.00	11.10	17.20	23.30			
S. 7	5.45	11.55	—	18.05	◑ UP		
D. 8	0.20	6.35	12.45	19.00			
L. 9	1.15	7.30	13.40	19.55		5.47	18.38
M. 10	2.10	8.25	14.35	20.50			
M. 11	3.05	9.20	15.30	21.45			
J. 12	4.00	10.15	16.25	22.35			
V. 13	4.50	11.05	17.15	23.30		5.52	18.30
S. 14	5.45	—	12.00	18.10	● LN		
D. 15	0.20	6.35	12.50	19.00			
L. 16	1.10	7.25	13.40	19.50			
M. 17	2.00	8.15	14.30	20.40		5.56	18.23
M. 18	2.55	9.10	15.25	21.35			
J. 19	3.50	10.05	16.20	22.35			
V. 20	4.50	11.05	17.20	23.35			
S. 21	5.50	—	12.05	18.20	◑ PP	6.01	18.16
D. 22	0.35	6.50	13.05	19.20			
L. 23	1.30	7.45	14.00	20.15			
M. 24	2.25	8.40	14.55	21.10			
M. 25	3.20	9.30	15.40	21.50		6.06	18.08
J. 26	4.00	10.15	16.30	22.45			
V. 27	4.55	11.05	17.15	23.25			
S. 28	5.35	11.45	17.55	—			
D. 29	0.05	6.15	12.25	18.35	○ LP	6.11	17.00
L. 30	0.45	6.55	13.05	19.15		6.12	18.58

OCTOMBRIE 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h.m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h.m)	
M. 1	1.30	7.40	13.50	20.00		6.13	17.57
M. 2	2.10	8.20	14.30	20.40			
J. 3	2.55	9.05	15.15	21.25			
V. 4	3.40	9.50	16.00	22.15			
S. 5	4.30	10.40	16.50	23.05		6.18	17.49
D. 6	5.20	11.30	17.45	24.00			
L. 7	—	6.15	12.25	18.35	◑UP		
M. 8	0.50	7.05	13.15	19.30			
M. 9	1.45	8.00	14.10	20.25		6.23	17.49
J. 10	2.40	8.55	15.05	21.15			
V. 11	3.30	9.45	15.55	22.05			
S. 12	4.20	10.35	16.45	22.55			
D. 13	5.10	11.25	17.35	23.45		6.27	17.35
L. 14	—	6.00	12.15	18.25	●LN		
M. 15	0.40	6.55	13.10	19.25			
M. 16	1.40	7.55	14.10	20.25			
J. 17	2.40	8.55	15.10	21.25		6.32	17.29
V. 18	3.40	9.55	16.10	22.30			
S. 19	4.45	11.00	17.15	23.25			
D. 20	5.40	11.55	—	18.10	◑PP		
L. 21	0.20	6.35	12.50	19.05		6.37	17.22
M. 22	1.15	7.25	13.40	19.55			
M. 23	2.05	8.15	14.30	20.45			
J. 24	2.55	9.05	15.15	21.25			
V. 25	3.35	9.45	15.55	22.05		6.43	17.16
S. 26	4.15	10.25	16.35	22.45			
D. 27	4.55	11.05	17.15	23.25			
L. 28	5.35	11.45	17.55	—	○LP		
M. 29	0.05	6.15	12.25	18.35		6.48	17.10
M. 30	0.50	7.00	13.10	19.20			
J. 31	1.35	7.45	13.55	20.10		6.51	17.07

NOIEMBRIE 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h.m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h.m)	
V. 1	2.25	8.35	14.45	21.00		6.52	17.06
S. 2	3.15	9.25	15.35	21.50			
D. 3	4.05	10.15	16.30	22.45			
L. 4	5.00	11.10	17.20	23.35			
M. 5	5.50	—	12.00	18.15	◑UP	6.58	17.00
M. 6	0.30	6.45	12.55	19.05			
J. 7	1.20	7.35	13.45	19.55			
V. 8	2.05	8.20	14.30	20.40			
S. 9	2.55	9.10	15.20	21.30		7.04	16.55
D. 10	3.45	10.00	16.10	22.20			
L. 11	4.35	10.50	17.05	23.20			
M. 12	5.35	11.50	—	18.05	●LN		
M. 13	0.20	6.35	12.50	19.05		7.09	16.51
J. 14	1.20	7.35	13.50	20.10			
V. 15	2.25	8.40	14.55	21.15			
S. 16	3.30	9.45	16.00	22.15			
D. 17	4.30	10.45	17.00	23.10		7.14	16.46
L. 18	5.20	11.35	17.50	—			
M. 19	0.00	6.10	12.25	18.40	◑PP		
M. 20	0.50	7.00	13.10	19.25			
J. 21	1.35	7.45	13.55	20.05		7.19	16.43
V. 22	2.15	8.25	14.35	20.45			
S. 23	2.55	9.05	15.15	21.25			
D. 24	3.35	9.45	15.55	22.05			
L. 25	4.15	10.25	16.35	22.50		7.24	16.41
M. 26	5.00	11.10	17.20	23.35			
M. 27	5.45	11.55	—	18.05	○LP		
J. 28	0.20	6.30	12.40	18.55			
V. 29	1.10	7.20	13.30	19.45		7.29	16.39
S. 30	2.00	8.10	14.25	20.40		7.30	16.38

DECEMBRIE 1985

ZIUA	Începutul teoretic al perioadei favorabile pescuitului (h.m)				Faza LUNII	SOARELE Răsărit-Apus (h.m)	
D. 1	2.55	9.05	15.20	21.35		7.32	16.38
L. 2	3.50	10.00	16.10	22.25			
M. 3	4.40	10.50	17.00	23.10			
M. 4	5.25	11.35	17.45	24.00			
J. 5	—	6.15	12.25	18.35	◑UP	7.36	16.36
V. 6	0.45	7.00	13.10	19.20			
S. 7	1.35	7.50	14.00	20.10			
D. 8	2.25	8.40	14.50	21.00			
L. 9	3.15	9.30	15.45	22.00		7.40	16.36
M. 10	4.15	10.30	16.45	23.00			
M. 11	5.15	11.30	17.45	24.00			
J. 12	—	6.15	12.35	18.55	●LN		
V. 13	1.10	7.25	13.40	19.55		7.43	16.36
S. 14	2.10	8.25	14.40	20.55			
D. 15	3.10	9.25	15.40	21.50			
L. 16	4.05	10.20	16.35	22.45			
M. 17	4.55	11.05	17.20	23.30		7.46	16.37
M. 18	5.40	11.50	—	18.05			
J. 19	0.15	6.25	12.35	18.45	◑PP		
V. 20	0.55	7.05	13.15	19.25			
S. 21	1.35	7.45	13.55	20.05		7.48	16.38
D. 22	2.15	8.25	14.35	20.45			
L. 23	2.55	9.05	15.15	21.30			
M. 24	3.40	9.50	16.00	22.15			
M. 25	4.25	10.35	16.50	23.05		7.50	16.41
J. 26	5.15	11.25	17.40	23.55			
V. 27	—	6.05	12.20	18.35	○LP		
S. 28	0.50	7.00	13.15	19.30			
D. 29	1.45	7.55	14.05	20.20		7.52	16.44
L. 30	2.35	8.45	14.55	21.10			
M. 31	3.25	9.35	15.45	22.00		7.52	16.46

SUMAR

Un ţel măreţ şi cutezător 5
Calendar vînătoresc şi de pescuit sportiv 7
Pescar şi pescuit sportiv 13
Genofondul 16
Consonanţe pe dungă 19
Comportamentul animalelor 20
Colecţii şi colecţionari 24
Întîmplări mai puţin obişnuite 26
Crapul trebuie căutat 27
Poveste adevărată 30
Pe viaţă şi pe moarte 32
Călător pe Arca lui Noe (1) 33
Din „secretele" păsării cu ciocul lung 36
Acvila în steme româneşti 37
Calificare la locul de osîndă 38
Recorduri din lumea şerpilor 40
Vînătoarea antică 41
Pescar sportiv pe post de detectiv 43
Cerbul şi activitatea omului 46
Călător pe Arca lui Noe (2) 48
Despre păsări... şi despre mamifere 51
Salamandra 52
Din lumea păsărilor de pradă 53
O partidă de pescuit ştiinţifico-fantastică 55
Etimologii 56
Paznici neobişnuiţi 58
Courbet — pictor şi vînător 61
Recorduri 63
Delfinul în ajutorul omului 66
Lătiţele de pe Olt 70
În coadă de peşte 71
Se-aude liniştea 74
Urme în paşii vorbei 75
Nicolae Labiş — 50 de ani de la naştere 77
Giuvaer cinegetic zambian 79
La moartea cerbului 80
Captura din zori 83
Capturarea unui anaconda 87
Mitropolitul 89
Braţul 92
Cuiburile păsărilor — un mister? 94
De-ale urşilor 95
Văzul peştilor 96
Călător pe Arca lui Noe (3) 98
Un lup beteag 103
Cele trei „minuni" de la Sfîntu 104
Devotamentul unui prieten adevărat 106
Leul mîncător de oameni 110
O scrisoare găsită 115
Lacrimi de durere 117
Reîntoarcere 118
Racul 119
Ursul grizzly 122
Cuiburi 124
O lovitură „extraordinară" 125
Drumul 126
Panseurile unui crap 128
Călător pe Arca lui Noe (4) 129
Instincte (distincte) de conservare 132
Mistreţul 134
Spaima şerpilor 136
Păsările lui Shakespeare 139
Bătrînul şi pasărea 142
Lecţia de vînătoare 144
Ornitologice 147
Schimb de experienţă 148
Jomir 152
Saltul crapului 153
Mistreţul năzdrăvan 154
Cine sîntem 156
Mihail Sadoveanu despre pescari 157
Animale fantastice în tapiseria medievală 161
Ceai cu rom 165
Preţul unei raţe 168
La mărul din poiană 172
Milord 173
Lupta omului pentru supravieţuire 174
Tracţiunea canină 178
Panoplia lui George Topârceanu 181
Dincolo de Corbii Mari 183
Între cal şi măgar 184
Pe gîrlă la plesneală 194
Radiaţiile vii ale nopţii 195
Simţul olfactiv al cîinelui 197
Crocodilii de pe Nil 200
Ore solunare 203

Versuri, umor, ştiri, epigrame, caricaturi, jocuri distractive, De toate, Mapamond, Din lumea animalelor etc.

Copertă: Vasile OLAC
Coperta IV: pictură de Şerban ZAINEA

Pentru ilustrarea almanahului au fost folosite şi unele desene, vignete şi fotografii din revistele: *Ribic, Lovacki Vjesnik, Das Tier, Field and Stream, Outdoor Life, Wild und Hund, Fisch und Fang, La vie des betes, Diana, Notiziario di caccia e pesca. Caza y Pesca, Le pecheur belge, ş.a.*

Tiparul executat sub comanda nr. 1388 la
Întreprinderea poligrafică „13 Decembrie 1918", str. Grigore Alexandrescu nr. 89-97 Bucureşti, Republica Socialistă România

VÎNĂTORUL ȘI PESCARUL SPORTIV

ALMANAH 1985

Lei 2.5